Romprestfilatelia

POSTA ROMANA

Lei 20

ALMANAH FILATELIC 1985

ALMANAH FILATELIC

1985

În cele cîteva rînduri am căutat să scoatem din uitare activitatea filatelică ieşeană, bănuind amploarea ei. Din păcate însă ne-am lovit la tot pasul de vitregia vremurilor care nu a lăsat să ajungă pînă la noi totalitatea unor eforturi depuse permanent de-a lungul timpului şi nu am putut decît să jalonăm şi să subliniem cele cîteva semnalări ce au lăsat totuşi să se întrevadă o viaţă filatelică bogată în activitate şi conţinut. Şi ne declarăm încăodată convinşi că succesele de astăzi se bazează pe eforturile de ieri.

Silviu Dragomir

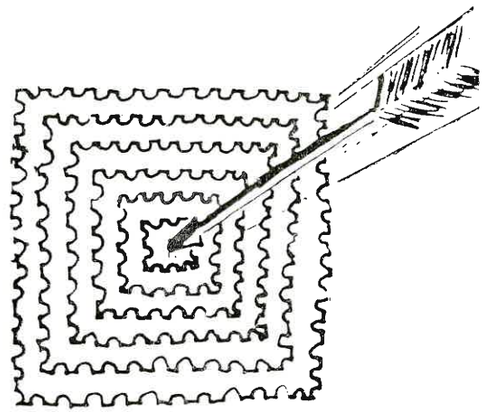

Superlative geografice

Cel mai vechi oraş cunoscut pînă acum de arheologi este oraşul Ierihon, din Iordania. Carbonul radioactiv i-a indicat remarcabila vîrstă de aproape 9000 de ani. Construit cu şapte milenii î.e.n., Ierihonul avea o populaţie de aproximativ trei mii de oameni.

*

Printre cele mai vechi oraşe din lume se numără şi Och, în sudul Kirghiziei. Ultimile cercetări efectuate de cercetători ai Academiei de ştiinţe a U.R.S.S. au dus la obţinerea de dovezi că localitatea exista deja cu o mie de ani î.e.n. Astfel, în plin centrul oraşului, pe un versant al muntelui Suleiman, au fost descoperite o aglomerare urbană, datînd din epoca bronzului şi vestigii ale unor locuinţe primitive, gropi de grîu, seceri şi rîşniţe de piatră etc.

*

Unul din cele mai mari şi mai frumoase oraşe ale Marocului, Marrakech, este şi centrul administrativ al provinciei cu acelaşi nume. Denumirea acestui oraş provine din cuvîntul arab „Marracus", care s-ar traduce prin „frumos". Într-adevăr, oraşul este foarte frumos atît ca poziţie naturală, cît şi sub aspectul valorilor artistice pe care le adăposteşte.

„Preţul" iniţial al New Yorkului a fost 24 de dolari; atît au plătit coloniştii francezi şi flamanzi, indienilor pentru insula Manhatan, în anul 1624. La început oraşelul s-a numit Noul Amsterdam, apoi, din 1664, a devenit New York. Cîndva a fost cel mai mare oraş din lume; astăzi se mulţumeşte să fie printre cele mai mari. A rămas însă în fruntea oraşelor de pe glob în următoarele discipline competiţionale: este cel mai înalt oraş avînd aproape 200 de imobile „zgîrie-nori" cu peste 30 de etaje; pe teritoriul său îşi desfăşoară activitatea 17000000 de oameni, locuitori permanenţi şi „provinciali" care vin din suburbii şi din localităţile învecinate, folosind în deplasările lor: 4000000 de automobile, 15000 de taximetre, 5000 de autobuze (3000000 de călători pe zi), metroul (400 km pe linii, 5000000 de călători pe zi), navigaţia (15000 de călători) plus trenurile. Din anul 1849 New Yorkul a rămas neclintit pe primul loc între porturile lumii. Atunci primea 3200 de nave pe an; astăzi vin şi pleacă de pe cheiurile sale 70—80 de nave pe zi, deci mai mult de 28000 pe an. New Yorkul a fost şi continuă să fie cel mai cosmopolit oraş din lume. Mai mult de un sfert din locuitorii săi sînt născuţi în alte ţări; în plus, cel puţin 20% din nou-născuţi au părinţi de altă naţionalitate.

CALENDAR DE POŞTA ŞI TELECOMUNICAŢII

IANUARIE

19 ianaurie 1851 — Dispoziţiuni ale domnitorului Barbu Ştirbei-Muntenia către Departamentul din Năuntru privitor la organizarea unui serviciu pentru **transportul corespondenţelor oficiale** între reşedinţele judeţelor şi cele ale plăşilor din fiecare judeţ şi între acestea din urmă şi comunele ce formau plăşile. Aceste dispoziţii sînt primele „trepte" pe scara organizării unui serviciu poştal rural;

10 ianuarie 1852 — se aprobă de domnul Moldovei, Grigore Ghica, înfiinţarea serviciului de diligenţe, condus de un director numit de domnitor;

1 ianuarie 1865 — intră în vigoare prevederile **legii de organizare a poştelor şi telegrafelor,** lege promulgată prin ordonanţa domnească din 5/17 decembrie 1864;

1 ianuarie 1865 — intră în vigoare regulamentul pentru fixarea taxelor poştale şi telegrafice;

1 ianuarie 1865 — se pune în aplicare statutul personalului poştal şi telegrafic;

12 ianuarie 1870 — a fost votată de Cameră legea pentru fixarea taxelor telegrafo-poştale;

1 ianaurie 1873 — se pune în aplicare regulamentul legii telegrafo-poştale din 1871;

1 ianuarie 1873 — începe să funcţioneze serviciul poştal rural în judeţele Tutova şi Prahova;

24 ianuarie 1875 — s-a extins serviciul poştal de poste-restante şi în gările Butoeşti, Cîrcea, Coţofani, Işalniţa, Palota, Pieleşti, Potcoava, Răcari, Stolnici şi Tîmna de pe linia ferată Bucureşti — Piteşti — Vîrciorova;

31 ianaurie 1875 — se sancţoinează cu decretul nr. 196 „Regulament pentru **înfiinţarea de linii şi deschiderea de birouri telegrafice** de către autorităţile judeţene şi comunale;

1 ianuarie 1876 — se pune în aplicare regulamentul pentru executarea serviciului poştal rural;

1 ianuarie 1878 — se deschide un oficiu poştal şi telegrafic, pentru nevoile armatei, la Rahova (în Bulgaria), care a fost legat, prin cablu subfluvial, cu oficiul Bechet;

5 ianaurie 1880 — se sancţionează o lege specială prin care s-a introdus în executarea serviciilor poştale un nou fel de serviciu, aşa-zis al casei de economie;

1/13 ianuarie 1885 — s-a sancţionat decretul prin care se modifica art. 13 din legea de organizare a corpului telegrafo-poştal, articol privitor la condiţiile de recrutare a personalului;

22 ianuarie 1885 — s-a promulgat cu decretul nr. 135 regulamentul explicativ al art. 7 din legea de organizare a corpului telegrafo-poştal, regulament cu reguli precise asupra avansărilor în serviciu;

1 ianaurie 1887 — se dă în circulaţie linia ferată Costeşti — Roşiori de Vede;

16 ianaurie 1888 — se dă în circulaţie linia de cale ferată Filiaşi — Cărbuneşti;

14 ianuarie 1889 — s-a înfiinţat oficiul telegrafo-poştal Pucheni;

1 ianuarie 1890 — s-a dat în circulaţie linia ferată Tîrgovişte — Lăculeţe, prelungirea celei de la Titu — Tîrgovişte;

1 ianuarie 1891 — se organizează serviciul poştal rural în judeţele Brăila, Buzău şi Iaşi;

1 ianuarie 1891 — se stabileşte ca notarul comunei să îndeplinească şi sarcina de agent poştal;

1 ianuarie 1892 — se pune în aplicare dispoziţia de folosire, de către casele de comerţ şi public, a mărcilor poştale perforate pentru francarea corespondenţelor;

1 ianuarie 1892 — se pun în aplicare modificările aduse convenţiei poştale universale şi aranjamentele, conform cu cele stabilite la Congresul de la Viena din anul 1891;

1 ianuarie 1893 — se pune în aplicare aranjamentul stabilit la Viena privind abonamentele la gazete şi publicaţii periodice;

11 ianaurie 1893 — se stabileşte„ prin ordin circular, ca fiecare oficiu, pentru simplificare şi uniformizare, să-şi formeze arhiva de corespondenţă din şase dosare;

21 ianuarie 1883 — se sancționează cu decretul nr. 168 regulamentul privind învățămîntul profesional al elevilor admiși în corpul telegrafo-poștal ;

1 ianuarie 1899 — se dispune admiterea coletelor poștale rurale și cu valoare și cu ramburs pînă la 50 lei ;

1 ianuarie 1899 — au fost puse în aplicare, după aprobarea lor de către Corpurile legiuitoare, modificările și îmbunătățirile aduse convenției poștale universale și aranjamentelor la Congresul poștal de la Washington din 1897 ;

1 ianuarie 1900 — s-a încheiat un aranjament cu Marea Britanie, prin care se stabilește schimbul de mandate telegrafice pînă la valoarea de 252 lei ;

1 ianuarie 1901 — se admite un schimb de mandate poștale și telegrafice între România și Muntenegru ;

1 ianuarie 1904 — s-a pus în aplicare aranjamentul poștal încheiat la 5.XII.1903 cu Bulgaria privind schimbul de colete poștale încărcate cu ramburs și lichidarea lor prin mandate poștale ;

1 ianuarie 1906 — scrisorile adresate sau expediate de orbi au fost admsie și taxate ca imprimate, cu taxe reduse ;

1 ianuarie 1908 — s-a pus în aplicare o convenție încheiată cu jud. Prahova, care construise și exploata linia ferată Ploiești — Văleni, pentru ca și gările de pe această linie să execute serviciul de poștă, telegraf și telefon. Astfel, de la această dată, au început serviciul P.T.T. următoarele gări : Blejoi, Scăeni, Lipănești, Măgurele și Scăioși ;

FEBRUARIE

23 februarie 1852 — se stabilește tariful hotărît de Sfatul administrativ al Moldovei și aprobat de domn, la data de mai sus, pentru diferitele trimiteri poștale, taxe ce se percepeau de serviciul de diligențe ;

6 februarie 1865 — prin decretul nr. 224 se stabilește ca întreg personalul poștal și telegrafic să poarte uniformă, atît în timpul serviciului, cît și la ceremonii ;

26 februarie 1865 — prin decretul 357 se hotărăște organizarea unui serviciu poștal rural ;

11 februarie 1866 — își încetează activitatea directorul general al poștelor și telegrafelor Cezar Librecht ;

11 februarie 1866 — locotenența domnească însărcinează pe Miltiad Costiescu în funcția de director general al poștelor și telegrafelor ;

1 februarie 1868 — punerea în circulație a emisiunii de mărci exprimată în noua monedă națională LEUL (BANI) ;

28 februarie 1870 — a fost votată de Senat legea pentru fixarea taxelor telegrafo-poștale ;

17 februarie 1873 — se încheie convenția poștală cu Rusia ;

februarie 1873 — începe funcționarea serviciului poștal rural în județele Cahul, Tecuci și Bacău ;

16 februarie 1874 — cu decizia nr. 5742 se înființează, pe lîngă divizia contabilității, un birou special sub denumirea de „biroul statistic al poștelor și telegrafelor" ;

20 februarie 1874 — s-a sancționat convenția poștală cu Serbia ;

4 febraurie—21 martie 1885 — s-au ținut lucrările Congresului poștal la Lisabona și s-au modificat unele prevederi din convenția poștală universală și s-au stabilit două noi aranjamente, privitoare la recuvremente și la livretele de identitate ;

23 februarie 1886 — se sancționează cu decretul nr. 361 modificările survenite la convenția poștală universală și aprobarea celor două noi aranjamente (recuvremente, livrete de identitate) ;

1 februarie 1891 — se extinde serviciul poștal în gări și asupra celora de pe liniile ferate : Roman — Burdujeni, Dolhasca — Fălticeni, Vereşti — Botoșani, Leorda — Dorohoi, și Pașcani — Iași ;

26 februarie 1891 — a fost numit în funcția de director general al poștelor și telegrafelor August Gorjan ;

22 februarie 1892 — este numit director general al poștelor și telegrafelor Ernest Sturza ;

1/13 februarie 1893 — s-a pus în aplicare înființarea libretelor de recipise pentru simplificarea operațiunilor la prezentarea recomandatelor simple și cu ramburs, a scrisorilor cu valoare declarată, a mandatelor, coletelor și a mesageriilor ;

17 februarie 1899 — se ratifică convenția încheiată între administrațiile poștale române și germane prin care se stabileau comunicații directe și rapide între Berlin, București și Constantinopol pentru asigurarea unui serviciu direct de corespondențe poștale și telegrafice între România, Germania și orient ;

1 februarie 1900 — se pune în aplicare dispoziția aranjamentului încheiat cu Marea Britanie, privitoare la schimbul de mandate telegrafice pînă la valoarea de 252 lei ;

3 februarie 1900 — se votează de Cameră legea privitoare la legea de exploatare poștală și telegrafică din 1892 ;

13/25 februarie 1900 — se încheie cu Bulgaria o convenție relativă la stabilirea unei comunicații telefonice între ambele țări ;

19 februarie 1900 — se votează de Senat legea privitoare la legea de exploatare poștală și telegrafică din 1892 ;

25 februarie 1900 — se decretează regulamentul de aplicare al legii de organizare a corpului, privitoare la examenele pentru avansarea elevilor și pentru ținerea concursurilor ce trebuiau trecute de cei care urmau să fie avansați la clasele de oficanți inferiori și superiori ;

25 februarie 1900 — se sancționează prin decret legea privitoare la modificarea celei din 1892 de exploatare poștală și telegrafică. Se introduce în lege și monopolul telefonic ; noul fel de oficii poștale denumite birouri autorizate, în timp de război scrisorile adresate militarilor grade inferioare să fie scutite de taxe ; s-au scăzut taxele pentru mandate interne ș.a. ;

28 februarie 1901 — este numit director general al P.T.T. Emil Balaban ;

11 februarie 1903 — s-a încheiat aranjamentul poștal cu Luxemburg privitor la lichidarea, prin mandate poștale, a rambursurilor cu care sînt încărcate coletele poștale ;

15 februarie 1903 — s-a încheiat un aranjament poștal la Cernăuți (Bucovina), pe de o parte între România și Austria, iar pe de alta între România și Ungaria

MARTIE

18 martie 1858 — s-a înființat un serviciu de diligențe între București— Ploiești — Brașov ;

30 martie 1860 — s-a dat în circulație diligența între Craiova — Vîrciorova și Pitești — Rîmnicu Vîlcea ;

martie 1862 — elaborarea instrucțiunilor pentru mînuirea întregului serviciu de poștă ușoară — „Regula poștală pentru scrisori" ;

31 martie 1864 — în legea pentru înființarea consiliilor județene, sancționată prin decretul nr. 396, se prevedea, printre altele, că în cheltuielile obligatorii ale județelor intră și cele necesare pentru organizarea și întreținerea unui serviciu poștal de scrisori între capitala județului și comunele mai importante ;

16 martie 1867 — a fost numit în funcția de director general al poștelor și telefoanelor Ion Fălcoianu ;

16 martie 1868 — prin decretul nr. 438 se însărcinează directorul general Ion Fălcoianu, ca împuternicit al României, a proceda la încheierea convenției poștale cu Austro-Ungaria ;

19 martie 1868 — prin decretul nr. 471 se însărcinează directorul general Ion Fălcoianu, ca împuternicit al României, pentru încheierea convenției poștale cu Confederația Germană ;

31 martie 1869 — se hotărăște, de comun acord, ca serviciul austriac de poștă să înceteze ori ce operațiuni în țara noastră și ca poșta română să efectueze și serviciul internațional ;

10 martie 1870 — își încetează activitatea directorul general al poștelor și telegrafelor Al. Cociu ;

10 martie 1870 — este numit în funcția de director general al poștelor și telegrafelor Al. Zisu ;

12 martie 1871 — revine în funcția de director general al P.T. al. Al. Zisu ;

3 martie 1872 — se sancționează prin decret legea pentru organizarea serviciului poștal rural ;

martie 1873 — începe funcționarea serviciului poștal rural în județul Dîmbovița ;

31 martie 1873 — este sancționată legea specială pentru introducerea cărților poștale ;

15 martie 1874 — se pune în aplicare, pe baza unei legi speciale, schimbul de cărți poștale cu Germania, Austria și Luxemburg. Primele cărți poștale emise au fost cele simple de 10 bani și cele cu răspuns plătit de 20 bani ;

16 martie 1874 — se sancționează cu decretul nr. 604, votată de Corpurile legiuitoare, „Legea pentru reținerea mensuală de 5% din salariile impiegaților telegrafo-poștali" ;

1 martie 1875 — se sancționează legea specială privitoare la fixarea taxelor poștale ce urmau să se perceapă conform convenției de la Berna din 1874 ;

18/30 martie 1875 — între Societatea de navigație austriacă pe Dunăre și Direcția generală a poștelor și telegrafelor intervine o convenție prin care pentru transportul poștal cu vapoarele societății se va plăti o sumă fixă (rutele : Orșova—Galați și Galați—Ismail) ;

28 martie 1875 — prin decizie ministerială s-a aprobat înființarea primului serviciu de poștă ambulantă feroviară, pe linia București — Ițcani ;

31 martie 1876 — administrația poștelor și telegrafelor este condusă de inspectorul general N. Șoimescu, pînă la 5.V.1876 ;

22 martie 1877 — se sancționează legea privitoare la abrogarea legii din 6 martie 1874 pentru reținerea mensuală de 5% ;

31 martie 1877 — se sancționează legea privitoare la punerea de acord a legii de organizare a corpului cu reducerile survenite ca o consecință a prevederilor decretelor nr. 1520 și 1511 din 3 august 1876 ;

14 martie 1879 — se sancționează legea privitoare la punerea în aplicare a dispozițiilor Congresului poștal de la Paris din 2.V.1878 ;

19 martie 1880 — cu decretul nr. 949 se sancționează legea de exploatare telegrafo-poștală ;

1 martie 1881 — se pune în aplicare aranjamentul încheiat între România și Germania pentru intervenirea serviciului poștal în încasarea efectelor de comerț (chitanțe, facturi, bilete, trate și, în general, a tuturor valorilor comerciale, plătibile fără cheltuieli ;

13 martie 1885 — se încheie convenția poștală cu Bulgaria ;

1/13 martie 1886 — se desființează prin lege scutirea de taxe pentru telegramele oficiale ;

3 martie 1886 — se sancționează legea privitoare la modificarea art. 1 din legea telegrafo-poștală, prin această modificare se preciza mai bine întinderea monopolului poștal, telegrafic și telefonic ;

13 martie 1886 — cu decretul nr. 850 se sancționează convenția poștală cu Bulgaria ;

30 martie 1888 — a fost numit Mihail Șuțu în funcția de director general al poștelor și telegrafelor ;

23 martie 1890 — se ține primul concurs pentru obținerea gradului III de oficiante inferioare ;

16 martie 1892 — se votează de către Cameră Legea de organizare a corpului ;

19 martie 1892 — se votează de Cameră Legea telegrafo-poștală ;

20 martie 1892 — se votează de Cameră Legea pentru organizarea serviciului poștal rural ;

21 martie 1892 — se votează de Senat Legea de organizare a corpului ;

28 martie 1892 — se votează de Senat Legea pentru organizarea serviciului poștal rural ;

3 martie 1894 — se sancționează prin decret legea pentru taxele telefonice la convorbirile interurbane ;

3 martie 1894 — se sancționează prin decret legea pentru dezvoltarea serviciului telefonic, prin care se pun bazele înființării telefoniei rurale ;

16 martie 1896 — începe să funcționeze serviciu poștal la prezentare în birourile agenției din Constantinopol a Serviciului maritim român, care aplica mărci poștale românești (în bani) supratipărite (în paras, piastru) și ștampila de zi o poștei române din Constantinopol ;

1 martie 1897 — s-a convenit, între administrațiile poștale din România, Austria și Ungaria, să se simplifice schimbul mesageriilor, în care scop toate obiectele de mesagerii pînă la 5 kg să fie considerate colete poștale, fiind francate obligatoriu la prezentare ;

2 martie 1899 — se sancționează convenția încheiată între administrațiile poștale române și germane prin care stabileau comunicații directe și rapide între Berlin, București și Constantinopol pentru asigurarea unui serviciu direct de corespondențe poștale și telegrafice între România, Germania și orient ;

28 martie 1903 — s-a încheiat aranjamentul poștal cu Norvegia privitor la lichidarea, prin mandate poștale, a rambursurilor cu care sînt încărcate coletele poștale ;

3 martie 1904 — cu decizia nr 17177 se dispune înființarea unui comitet tehnic pentru a studia mai bine și din toate punctele de vedere orice schimbări de sisteme de instalații, orice modificări și introduceri de noi aparate și materiale pentru rețeaua de poștă, telegraf și telefon ;

18 martie 1905 — s-au admis și la prezentare, atît în serviciul intern, cît și în schimb internațional, cărțile poștale ilustrate ;

1 martie 1906 — s-a sancționat legea prin care se autoriza D.G.P.T.T. să construiască localuri proprii pentru oficiile poștale ;

3 martie 1906 — în baza convenției încheiate cu Societatea „Vrancea" stația c.f. Mărășești a început să efectueze serviciul de poștă ușoară, telegraf și telefon, iar stația Panciu numai de telegraf și telefon ;

26 martie 1907 — s-a dispus ca mandatele să se achite nu numai în orele cît este deschisă poșta, ci în tot timpul cît este deschis serviciul telegrafic ;

3 martie 1909 — se introduce în convenția înceiată cu jud. Prahova privitoare la serviciul poștal pe calea ferată Ploiești — Văleni ca noi servicii poștale în gările de pe această linie : prezentarea și achitarea mandatelor poștale interne precum și manipularea obiectelor de mesagerii ;

11 martie 1909 — s-a încheiat o convenție între Banca Marmorosch, Blank & Comp., concesionară a liniei ferate Buzău — Nehoiaș, și D.G.P.T.T. pentru executarea serviciului poștal de către gările de pe această linie, convenție intrată imediat în aplicare ;

3 martie 1912 — se votează de Cameră legea pentru organizarea personalului administrației poștelor, telegrafelor și telefoanelor ;

7 martie 1912 — se votează de Senat legea pentru organizarea personalului administrației poștelor, telegrafelor și telefoanelor.

APRILIE

aprilie 1852 — începe să funcționeze prima diligență, pe linia București — Giurgiu ;

14/26 aprilie 1867 — se sancționează legea pentru introducerea, de la 1 ianuarie 1868, a noului sistem monetar, centezimal, exprimat în LEI-BANI ;

1 aprilie 1869 — se hotărăște, de comun acord, ca România să efectueze și serviciul poștal internațional, iar serviciul poștal austriac să înceteze orice operațiuni în țara noastră ;

10 aprilie 1869 — semnarea regulamentului de detaliu și execuție al convenției poștale cu Confederația Germană ;

14 aprilie 1869 — prin decizie directorială se instituie pe lîngă D.G. al P.T. un consiliu de administrație, care avea, inițial, atribuțiile de punere în aplicare a convențiilor internaționale și dezvoltarea regulamentului și instrucțiunîlor de serviciu, ca, mai apoi, prin lărgirea competențelor, de a propune, delibera și a se pronunța asupra a tot ce privește administrația și exploatarea serviciului poștal și telegrafic ;

1 aprilie 1872 — a fost sancționat regulamentul de punere în aplicare a legii de organizare a serviciului poștal rural ;

5 aprilie 1877 — directorul general Ștefan Fălcoianu, datorită evenimentelor, este rechemat în armată ;

9 aprilie 1877 — este numit în funcția de director general al poștelor și telefoanelor C. Pilat ;

1 aprilie 1879 — au fost puse în aplicare, în baza legii sancționate cu decretul nr. 596, dispozițiile Congresului poștal de la Paris ;

1 aprilie 1880 — se pune în aplicare legea de exploatare telegrafo-poștală, sancționată la 19 martie 1880 ;

5 aprilie 1880 — se votează de Cameră legea pentru organizarea corpului telegrafo-poștal ;

8 aprilie 1880 — se votează de către Senat legea pentru organizarea corpului telegrafo-poștal ;

27 aprilie 1880 — cu decizia nr. 12513 s-a fixat delimitarea circumscripțiilor poștale :

I — județele : Mehedinți, Gorj, Vîlcea, Dolj, Romanați, Teleorman, Olt, Argeș și Muscel ; cu reședința la Pitești ;
II — Ilfov, Dîmbovița, Vlașca, Prahova, Buzău, Rm. Sărat, Putna, Tecuci și Bîrlad ; cu reședința în București ;
III — Iași, Vaslui, Fălciu, Botoșani, Dorohoi, Suceava, Neamț, Roman și Bacău ; cu reședința în Iași ;
IV — Constanța, Tulcea, Covurlui, Brăila și Ialomița ; cu reședința în Brăila ;

1/13 aprilie 1881 — se introduce în executarea serviciilor poștale un nou fel de serviciu, așa-zis al casei de economie, conform legii speciale sancționate la 5.I.1880 ;

5 aprilie 1883 — este numit în funcția de director general al poștelor și telegrafelor Al. Lipoianu ;

aprilie 1883 — personalul feminin la poștă și telegraf era în număr de 38 funcționare ;

aprilei 1884 — idem, de 82 funcționare ;

aprilie 1885 — idem, de 101 funcționare ;

1 aprilie 1887 — se dă în circulație linia ferată Piatra-Olt — Corabia ;

14 aprilie 1888 — s-a înființat oficiul telegrafo-poștal Urși ;

25 aprilie 1889 — se retrage din funcția de director general al poștelor și telegrafelor Mihail Șuțu ;

25 aprilei 1889 — este numit Dumitru Cezianu în funcția de director general al poștelor și telegrafelor ;

18 aprilie 1891 — s-au înființat oficiile Tigveni și Suici — jud. Argeș ;

13 aprilie 1892 — s-a introdus serviciul poștal rural în județele Bacău, Ialomița, Neamț, Putna și Romanați ;

28 aprilie 1882 — este sancționată cu decretul nr. 1574 Legea de organizare a corpului telegrafo-poștal, publicată în Monitorul Oficial nr. 24/1 mai 1892 ;

1 aprile 1893 — se pun în aplicare, pentru simplificarea serviciului poștal, noile reguli de manipulare a mandatelor poștale internaționale ;

12 aprilie 1893 — se decide de D.G.P.T. ce condiții trebuie să îndeplinească, la admitere, personalul inferior (conductori, factori urbani, cantonieri, oameni de serviciu) ;

aprile 1894 — s-a sancționat cu decretul 1559 legea privitoare la impiegații auxiliari, clasă nouă de personal telegrafo-poștal ;

1 aprilie 1897 — intră în vigoare aranjamentul telegrafic încheiat cu Bulgaria, prin care se reduce taxa pentru telegrame ;

1 aprilie 1899 — se încheie un aranjament poștal cu Rusia, desființîndu-se convenția poștală încheiată în 1873 ;

1 aprilie 1899 — se introduce serviciul distribuirii produselor regiei (R.M.S.) prin factorii rurali la următoarele județe, pe lîngă cel deja existent din județul Teleorman : Bacău, Botoșani, Dîmbovița, Dorohoi, Ialomița, Neamț, Vaslui și Vlașca, tot cu titlul de încercare ;

23 aprilie 1899 — se retrage din funcția de director general al poștelor, telegrafelor și telefoanelor Constantin Chiru ;

27 aprilie 1899 — este numit în funcția de director general al P.T.T. Mihail Ghica;

1 aprilie 1901 — se dispune ca fiecare conductor poștal să primească o diurnă de 50 bani pentru fiecare noapte de serviciu efectuată în afara circumscripției oficiului tutelar;

1 aprilie 1903 — s-a pus în aplicare aranjamentul poștal încheiat la Cernăuți, la 15.II.1903, pe de o parte între România și Austria, iar pe de alta între România și Ungaria. Valoarea mandatelor poștale și telegrafice s-a ridicat, cu Austria și Ungaria la 1000 lei sau coroane. Pentru a nu se întîmpina greutăți în achitarea lor s-a stabilit ca numai oficiile Bacău, Bîrlad, Botoșani, Brăila, București, Buzău, Constanța, Craiova, Dorohoi, Focșani, Galați, Giurgiu, Iași, Ploiești, Tulcea și T. Severin să onoreze mandatele mai mari de 500 lei;

30 aprilie 1903 — s-a încheiat aranjamentul poștal cu Olanda privitor la lichidarea, prin mandate poștale, a rambursurilor cu care sînt încărcate coletele poștale;

1 aprilie 1904 — s-a pus în aplicare acordul încheiat cu Marea Britanie prin care valoarea mandatelor poștale și telegrafice schimbate între România și Marea Britanie și Irlanda să se ridice la 504 lei, iar pentru coloniile engleze s-a menținut la 252 lei;

1 aprilie 1904 — s-a admis să se dea curs cărților poștale ilustrate sosite din străinătate;

1/14 aprilie 1905 — se reîncheie o convenție între D.G.P.T.T. și R.M.S. ca produsele regiei să fie distribuite prin factorii poștali în județele Botoșani, Dorohoi, Iași și Vaslui;

aprilie 1906 — se înființează în cadrul Direcției generale a P.T.T. „Divizia poștelor rurale";

7 aprilie — 26 mai 1906 — s-au ținut lucrările Congresului poștal la Roma, cînd s-au adus Convenției Universale Poștale unele modificări privind tranzitul poștal, gratuitatea corespondenței, pentru prizonierii de război ș.a., precum și la diversele aranjamente încheiate anterior;

1 aprilie 1907 — se prevede din nou postul de inspector al birourilor poștale ambulante și al curselor poștale, post redus în anul bugetar 1901—1902;

1/14 aprilie 1907 — convenția între D.G.P.T.T. și R.M.S. s-a extins încă în 15 județe: Argeș, Bacău, Buzău, Constanța, Dîmbovița, Dolj, Ialomița, Ilfov, Muscel, Neamț, Roman, Romanați, Teleorman, Tulcea și Vlașca;

1/14 aprilie 1907 — s-a admis ca expeditorii să scrie pe telegrame „distribuție telefonică", iar oficiul de sosire să transmită imediat telefonic, iar originalul acasă prin factori;

1/14 aprilie 1908 — convenția dintre D.G.P.T.T. și R.M.S. s-a extins, în urma rezultatelor pozitive înregistrate la cele 19 județe, și-n cele 13 județe care mai rămăseseră: Brăila, Covurlui, Fălciu, Gorj, Mehedinți, Olt, Prahova, Putna, Rm. Sărat, Suceava, Tecuci, Tutova și Vîlcea;

6 aprilie 1911 — se dispune ca mandatele poștale schimbate între oficii, în interesul serviciului, să se emită pe valori fără limită;

1/14 aprilie 1912 — Casa de ajutor a personalului poștal rural s-a desființat.

MAI

11 mai 1369 — Mircea cel Bătrîn, domnul Țării Românești, dă la Giurgiu hrisovul prin care satul Pulcăuți se scutea de cai de olac;

1 mai 1795 — Alexandru Moruzi, domn al Țării Românești, dă hrisovul prin care poștele erau date în antrepriză, încredințate unui hătman al poștelor (un fel de director general);

mai 1851 — au fost închiriate casele cucerești Elena Hiotu, „din mahalaua Sf. Sava", pe preț de 280 galbeni anual, pentru instalarea în ele a Direcției poștelor și a oficiului poștal, pentru primirea și predarea, de la public și publicului, a corespondențelor și trimiterilor-primirilor de bani;

mai 1859 — Al. I. Cuza, domnitor al Principatelor Unite, numește, ca inspector general al telegrafelor din ambele țări, pe Cezar Librecht, care era totodată și director al poștelor;

1 mai 1862 — serviciul poștei de scrisori, grupuri, pachete cu și fără valoare și transportul călătorilor prin diligențe se hotărăște a fi exploatat de către stat, în regie; această situație privește administrația poștelor din Muntenia. Pentru exploatarea serviciului poștal în orașele București, Brăila, Craiova, Ploiești, Calafat, Giurgiu și Oltenița s-au înființat birouri poștale independente, cîte unul în fiecare, iar în orașele Buzău, Rm. Sărat, Pitești, Slatina, Tg. Jiu, Turnu Severin, Rm. Vîlcea, Caracal, Turnu Măgurele, Călărași, Tîrgoviște și Cîmpulung cîte un birou poștal, condus de casierul județului respectiv. S-au fixat noi taxe poștale;

24 mai 1864 — prin decretul nr. 678 s-a aprobat ca administrația poștelor să treacă de sub dependența Ministerului de Finanțe la cel de interne;

1 mai 1865 — se introduc abonamentele la jurnalele din țară și străinătate prin intermediul poștei;

1 mai 1865 — Consiliul de Miniștri, în ședința sa din 8/20.IV.1865, hotărăște ca serviciul poștal internațional să se efectueze de poșta română;

1 mai 1871 — benzile pentru ziar sînt înlocuite cu altele din hîrtie de culoare galbenă și cu timbru de culoare albastră;

1 mai 1872 — se pune în aplicare „legea pentru înființarea unui serviciu de poște rurale";

mai 1872 — începe să funcționeze serviciul poștal rural în județele Teleorman, Suceava, Dorohoi, Putna, Ilfov și Botoșani;

1 mai 1875 — începe transportul expedițiilor poștale cu vapoarele societății de navigație austriacă pe Dunăre, în baza convenției încheiate la 18/30 martie 1875 între societate și Direcția generală a poștelor și telegrafelor: între T. Severin-Galați de 4 ori pe săptămînă, Galați-Ismail-Chilia de 2 ori pe săptămînă, iar Brăila-Galați de 4 ori pe zi;

1 mai 1875 — se înființează, efectiv, primul serviciu de poștă ambulantă de la noi, pe linia ferată București-Ițcani;

5 mai 1876 — este numit în funcția de director general al poștelor și telegrafelor Ștefan Fălcoianu;

mai 1876 — înființarea și punerea în aplicare a poștei ambulante pe linia ferată București-Vîrciorova;

2 mai 1877 — se înființează oficiul poștal și telegrafic Băilești pentru nevoile armatei;

2/14 mai 1877 — s-a încheiat convenția nr. 6197 între directorul general al poștelor și telegrafelor române și ajutorul șefului poștelor de campanie rusești, „convenție despre primirea și predarea corespondenței și a mesageriilor, de birourile poștale române, cantonamentelor militare poștale ruse și viceversa, în timpul războiului între Rusia și Turcia";

25 mai 1877 — se înființează oficiul poștal și telegrafic de la Galicea și cel de la Moțăței pentru trebuințele armatei;

24 mai 1877 — se dispune, cu decretul nr. 1208 ca corespondențele poștei ușoare de la sau pentru militarii grade inferioare și trupă să se facă gratuit pe tot timpul cît va dura campania de război;

30 mai 1877 — se înființează pentru necesitățile armatei oficiile poștale și telegrafice Cetatea și Poiana;

2 mai 1878 — s-a ținut Congresul poștal de la Paris la care au participat delegați din 33 de țări, reprezentînd un teritoriu în suprafață de 76 000 000 km² și cu o populație de 763 milioane de locuitori. România a fost reprezentată prin directorul general al poștelor și telegrafelor F.C. Robescu. La acest congres a fost schimbată denumirea din „Uniunea generală a poștelor" în „Uniunea poștală unuversală";

10 mai 1880 — cu ordinul circular nr. 7203 s-a dispus ca Buletinul Telegrafo-Poștal să apară lunar, iar abonamentul anual să fie de 2,50 lei pentru funcționarii telegrafo-poștali și 4 lei pentru particulari;

9/21 mai 1880 — s-a încheiat între România și Franța un aranjament privitor la intervenirea serviciului poștal în încasarea efectelor de comerț (chitanțe, facturi, bilete, trate);

1 mai 1881 — s-au introdus în serviciu timbrele „porto", spre a servi la încasarea taxelor pentru trimiterile de corespondențe expediate nefrancate sau francate insuficient. Ele au fost de următoarele valori: 2, 5, 10, 30, 50 și 60 bani;

5 mai 1890 — Consiliul de Miniștri aprobă întocmirea unui proiect de lege privitor la deschiderea unui credit de 3 milioane lei necesar construirii Palatului Poștelor și Telegrafelor;

20 mai — 4 iulie 1891 — au avut loc lucrările Congresului poștal de la Viena. A fost modificată convenția încheiată anterior și au fost revizuite aranjamentele vechi, precum și admiterea unui nou aranjament privitor la înființarea serviciului de abonamente la gazete și publicații periodice, prin intermediul serviciului poștal;

20 mai 1892 — s-a votat de Cameră Legea pentru construirea Palatului Poștelor;

22 mai 1892 — s-a votat de către Senat Legea pentru construirea Palatului Poștelor;

23 mai 1892 — se sancționează și se pune în aplicare prima lege de exploatare telefonică, lege prin care s-a început exploatarea serviciului telefonic în țara noastră și s-au înființat primele rețele telefonice în orașele Brăila, Galați și București;

27 mai 1892 — s-a introdus serviciul poștal rural în județul Vaslui;

28 mai 1892 — se sancționează cu decretul 2197 regulamentul de punere în aplicare a prevederilor legii de organizare a corpului telegrafo-poștal;

29 mai 1892 — se sancționează prin decret regal Legea pentru construirea Palatului Poștelor;

1 mai 1893 — se înființează birourile poștale ambulante București-Predeal nr. 11 și Predeal-București nr. 12, prin care s-a stabilit o nouă legătură poștală cu străinătatea, prin mijlocirea birourilor ambulante ungare ;

1 mai 1894 — se înființează birourile ambulante București-Iași nr. 9 și Iași-București nr. 10 ;

5 mai 1895 — se sancționează prin decret legea prin care se modificau unele articole din legea de exploatare poștală, telegrafică și telefonică (s-au introdus telegramele de felicitare sub denumirea de cărți de vizită telegrafice, plata taxelor telefonice să se facă semestrial și ele să fie stabilite în funcție de distanță, durată) ;

3 mai 1896 — se încheie un aranjament telegrafic cu Bulgaria prin care se reduce taxa pentru telegrame ;

9 mai 1896 — biroul poștal din Constantinopol își încetează activitatea ;

15 mai 1896 — se încheie convenția poștală cu Bulgaria prin care se modifică art. 8 din convenția din 1885 ;

1 mai 1897 — intră în vigoare aranjamentul telegrafic încheiat cu Serbia prin care se reduce taxa pentru telegrame ;

5 mai 1897 — încep lucrările Congresului poștal de la Washington ;

1 mai 1899 — se pune în aplicare convenția poștală încheiată între administrațiile române și germane prin care se stabileau legături directe și rapide între Berlin, București și Constantinopol, pentru asigurarea unui serviciu direct de corespondențe poștale și telegrafice între România, Germania și orient.

3 mai 1899 — se deschide un credit extraordinar pentru instalarea luminei electrice și a ascensorului din noul palat P.T.T. ;

1 mai 1900 — în baza prevederilor noii legi de exploatare poștală din februarie 1900 se înființează, prin transformare din oficii, birourile autorizate : Balș, Sulița, Secueni, Poiana, Drăgănești-Olt, Tigveni, Bălcești-Vîlcea și Filiași ;

20 mai 1900 — se modifică, printr-un regulament sancționat prin decret, unele articole din regulamentul legii de organizare a corpului, privitoare la compunerea comisiei consultative și împărțirea administrației centrale în secțiuni, subsecțiuni, servicii și birouri, cu atribuțiile personalului de conducere ;

1 mai 1901 — s-a stabilit un schimb direct de colete poștale, în saci închiși, între Londra și biroul englez din Constantinopol, via Pasau-Viena-Vîrciorova-Constanța ;

26 mai — 10 iulie 1903 — au avut loc lucrările conferinței telegrafice de la Londra, cu care ocazie s-a revizuit regulamentul telegrafic internațional ;

1 mai 1904 — în legea pentru organizarea comunelor rurale au fost prevăzute unele principii pentru organizarea serviciului poștal rural ;

31 mai 1904 — directorul general al P.T.T. Dimitrie Berlescu îmbolnăvindu-se grav a rămas în concediu medical pînă în anul 1905, cînd s-a pensionat ;

16 mai 1905 — începe scufundarea cablului Constanța-Constantinopol, iar între București și Constanța deja era întins firul special din bronz ;

28 mai 1905 — prin lege se înființează Casa de economie, credit și ajutor pentru întreg personalul P.T.T., iar prin regulament funcționarea ei ;

mai 1905 — se înființează birourile poștale ambulante București — Vîrciorova nr. 19 și Vîrciorova — București nr. 20 ;

mai 1906 — se dispune ca aspiranții pentru posturile de impiegați auxiliari să aibă cel puțin patru clase gimnaziale ;

1/14 mai 1907 — prin decizie directorială serviciul executiv a fost împărțit în șase circumscripții ca urmare a dezvoltării poștelor rurale, reintroducerii distribuirii produselor regiei, dezvoltării serviciului telefonic și a rețelelor județene :

I — județele Mehedinți, Dolj, Gorj, Vîlcea și Romanați cu reședința la Craiova ;

II — Prahova, Ilfov, Vlașca și Ialomița — reședința : București ;

III — Buzău, Rm. Sărat, Putna, Bacău, Tecuci, Tutova și Fălciu cu reședința în Focșani ;

IV — Neamț, Roman, Iași, Vaslui, Suceava, Botoșani și Dorohoi cu reședința la Iași ;

V — Olt, Argeș, Teleorman, Muscel și Dîmbovița cu reședința în Pitești ;

VI — Tulcea, Constanța, Brăila și Covurlui — reședința la Brăila.

1 mai 1908 — se dispnue ca valoarea mandatelor poștale pentru mediul rural, manipulate de agenții speciali sau factorii rurali, să se ridice la 500 lei ;

9 mai 1908 — s-a dispus ca toate oficiile să achite obligatoriu mandatele la domiciliu prin personalul de care dispune.

IUNIE

26 iunie 1862 — Consiliul de Miniștri aprobă scăderea taxelor pentru transportul grupurilor ;

15 iunie 1865 — își începe activitatea primele birouri rurale.

22 iunie 1871 — se stabilește, cu această dată, ca distribuirea corespondențelor poștale, în București, să se facă de 4 ori pe zi (6, 12, 15 și 20) ;

1 iunie 1873 — se pun în circulație primele cărți poștale (simple — 5 bani ; cu răspuns plătit — 10 bani) ;

iunie 1874 — începe să funcționeze serviciul poștal rural în județul Covurlui ;

12 iunie 1877 — cu ordinul circular nr. 7987 s-a pus în vedere oficiilor că corespondențele adresate militarilor grade inferioare și trupei aflați în campanie, sau de la aceștia către familiile lor, se vor însemna pe partea adresei cu o cruce făcută cu creion roșu sau albastru, iar cele ce se vor găsi depuse în cutiile de scrisori se vor considera ca francate, dacă din adresă va reieși că sînt adresate unor asemenea militari, sau dacă vor fi certificate de sergenții majori că emană de la militari, sau vor purta pe dos sigiliul oficial al corpului din care fac parte ;

20 iunie 1887 — se dă în circulație linia ferată Drăgășani-Rîmnicu Vîlcea ;

13 iunie 1892 — s-a introdus serviciul poștal rural în județele Prahova, Gorj, Dorohoi și Dolj ;

27 iunie 1892 — s-a introdus serviciul poștal rural în județele Dîmbovița, Constanța și Tulcea ;

1/13 iunie 1895 — se introduce în serviciul rural prezentarea și distribuirea coletelor poștale ;

13 iunie 1896 — se sancționează prin decret o lege specială pentru modificarea unor articole din legea de exploatare, prin care se veni în ajutorul soldaților și gradelor inferioare din armată care expediau scrisori nefrancate sau insuficient francate ; reducerea la jumătate a taxelor poștale pentru gazete și periodice ;

16 iunie 1896 — încep lucrările conferinței telegrafice de la Budapesta ;

15 iunie 1897 — se încheie lucrările Congresului poștal de la Washington, congres la care s-a modificat convenția universală poștală, printre care amintim pe cea mai importantă — tranzitul corespondențelor. De asemenea s-a interzis francarea corespondențelor, în serviciul internațional, cu mărci poștale emise pentru scopuri speciale, cum sînt cele numite comemorative, ele putînd fi folosite intern de țara emitentă ;

28 iunie 1898 — se convine încheierea unei convenții între administrațiile poștale române și germane prin care se stabileau comunicații directe și rapide între Berlin, București și Constantinopol ;

1 iunie 1899 — se pune în aplicare aranjamentul poștal cu Rusia, încheiat la 1 aprilie 1899, aranjament care anula convenția poștală încheiată în anul 1873 ;

iunie 1900 — se înființează oficiul Bușteni — jud. Prahova ;

2 iunie 1902 — s-a încheiat aranjamentul poștal cu Elveția, privitor la lichidarea, prin mandate poștale, a rambursurilor cu care sînt încărcate coletele poștale ;

18 iunie 1903 — se sancționează prin decret regulamentul pentru crearea unei case de ajutor și retragere a personalului poștal rural (factori rurali, factori rurali conductori, ajutoare poștale și agenții speciali) ;

1 iunie 1904 — este numit în funcția de director general al P.T.T. Petre A. Zahariade ;

1 iunie 1904 — s-a dispus ca toate agențiile speciale să primească, atît la prezentare cît și la achitare, mandate poștale pînă la valoarea de 200 lei ;

1/14 iunie 1905 — se numește primul consiliu de administrație al Casei de economie, credit și ajutor pentru personalul P.T.T. ;

11 iunie 1908 — se încheie lucrările conferinței telegrafice internaționale de la Lisabona, la care s-au introdus, în executarea serviciului internațional, mai multe modificări și îmbunătățiri, precum și principii privitoare la radiotelegrafie ;

16 iunie 1908 — s-a pus în aplicare legea specială privind convenția radiotelegrafică încheiată la Berlin în 1906 ;

iunie 1909 — se modifică regulamentul Casei de ajutor și retragere a personalului poștal rural din 1904, în scopul de a veni mai mult în ajutorul acestui personal ;

23 iunie 1910 — s-a dispus ca oficiile să formeze și afișeze cîte un panou care să cuprindă cîte un exemplar din fiecare valoare aflată în circulație, cu scopul cunoașterii de către personalul poștal a mărcilor existente și valabile la francare ;

iunie 1912 — s-a dispus ca toate agențiile speciale să efectueze și serviciul de colete externe cu valoare și ramburs, însă numai la sosire.

IULIE

1 iulie 1858 — se pune în aplicare, în Moldova, un nou tarif pentru scrisori și transportul călătorilor cu diligențele și se introduc în serviciu : mărcile poștale pentru francatul corespondențelor și cutiile poștale ;

7 iulie 1862 — se emite seria „Franco scrisorei" (vultur și cap de bour), serie comună pentru Principatele Unite, de 3, 6 și 30 de parale ;

17 iulie 1862 — Consiliul de Miniștri decide unirea poștelor din Muntenia și Moldova, sub o singură administrație ;

23 iulie 1862 — Unirea poștelor din Muntenia și din Moldova, conform prevederilor decretului nr. 527 ;

22 iulie 1858 — se pun în circulație primele mărci „cap de bour".

1 iulie 1866 — Ion Nenici a fost numit în funcția de director general al poștelor și telegrafelor ;

1 iulie 1868 — cu Rusia se înființează o nouă legătură poștală internațională, pe lîngă aceea de la Sculeni, între Galați și Odessa, prin vaporul Taurid ;

1 iulie 1869 — se pune în aplicare convenția poștală cu Confederația Germană ;

30 iulie 1870 — se prevede în regulamentul de exploatare al liniilor ferate dispoziția referitoare la transportul expedițiilor și executarea serviciului poștal ;

2 iulie 1871 — se votează de Cameră „Legea pentru înființarea unui serviciu de poște rurale" ;

1/13 iulie 1871 — intră în vigoare prima „lege pentru organizarea corpului telegrafo-poștal" ;

1/13 iulie 1871 — intră în vigoare „Regulamentul pentru fixarea atribuțiunilor funcționarilor telegrafo-poștali" ;

8 iulie 1871 — prin decizia ministerială nr. 8318 se completează prevederea art. 21 din legea de organizare a corpului cu stabilirea pedepselor disciplinare ale funcționarilor poștali și telegrafici ;

21 iulie 1871 — se sancționează cu decretul nr. 1446 „Legea telegrafo-poștală" ;

1 iulie 1875 — se pune în aplicare convenția poștală universală stabilită la congresul de la Berna (Elveția) ;

iulie 1875 — se pune în aplicare, conform deciziei congresului de la Berna, schimbul de cărți poștale cu celelalte state, în afară de cele cu care deja acest schimb se efectua, adică Germania, Austro-Ungaria și Luxemburg ;

30 iulie 1876 — se votează de Cameră legea privind modificarea taxelor poștale stabilite în 1871 ;

31 iulie 1876 — se votează de Senat legea privind modificarea taxelor poștale stabilite în anul 1871 ;

1 iulie 1877 — inspectorul general D. Floru conduce administrația poștelor și telegrafelor pînă la 5.VIII.1877, cînd este numit un titular ;

30 iulie 1877 — prin următoarea telegramă Marele Duce Nicolae al Rusiei, care comanda grosul armatei ruse și care, în urma dezastrului suferit de ei la Plevna, cere ajutorul românilor :

„Alteței Sale Domnitorului Carol — Poiana"

„Vino în ajutorul nostru. Treci Dunărea unde vei voi, cum vei voi, sub ce condițiuni vei voi, dar vino grabnic în ajutorul nostru, Turcii ne prăpădesc. Cauza creștină este pierdută" ;

18/30 iulie 1880 — cu decretul nr. 2007 s-a sancționat regulamentul pentru aplicarea prevederilor legii pentru organizarea corpului telegrafo-poștal ;

1 iulie 1887 — se dau în circulație următoarele linii de cale ferată : Goleștii-Cîmpulung, Ciulnița-Fetești și Țăndărei-Fetești ;

1 iulie 1888 — se dă în circulație linia ferată Cărbunești-Tîrgu Jiu ;

15 iulie 1888 — se dă în circulație linia ferată Riureni — Ocnele Mari ;

25 iulie 1888 — se dă în circulație feroviară linia Crasna — Dobrina ;

20 iulie 1889 — cu ordinul circular nr. 14.621 se simplifică comunicarea datelor statistice poștale (poșta de scrisori se va ține la 4 epoci diferite ale anului, cîte 7 zile la începutul fiecărei luni, iar datele obținute se vor multiplica cu 13 numărul săptămînilor dintr-un trimestru — iar totalul va fi cel al corespondențelor trimestriale) ;

1 iulie 1890 — se pune în aplicare convenția încheiată între România și Marea Britanie privitoare la schimbul de mandate poștale între ambele țări ;

26 iulie 1890 — s-a înființat oficiul telegrafo-poștale Bivolari ;

27 iulie 1890 — cu adresa nr. 17.027, către Ministerul de Interne de care depindea D.G.P.T., se începe atacarea problemei construirii unui local propriu pentru administrația centrală a poștelor și telegrafelor, precum și a celor două oficii centrale poștale și telegrafice ;

9 iulie 1892 — se sancționează cu decretul regal nr. 2350 „Legea telegrafo-poștală", publicată în Monitorul Oficial nr. 87/19 iulie ;

9 iulie 1892 — se sancționează și se pune în aplicare regulamentul legii telegrafo-poștale, prin decretul 2351 ;

13 iulie 1892 — a fost sancționată Legea pentru organizarea serviciului poștal rural cu decretul 2469 și publicată în Monitorul Oficial nr. 88/22 iulie 1892 ;

21 iulie 1896 — se încheie lucrările conferinței telegrafice de la Budapesta, la care s-au introdus unele modificări în executarea serviciului telegrafic internațional. Cu această ocazie România a încheiat aranjamente telegrafice, pentru obținerea reducerilor de taxe, cu următoarele țări : Italia, Spania, Austro-Ungaria, Germania și Anglia ;

1 iulie 1897 — se încheie între D.G.P.T.T. și D.G.C.F.R., de care depindea Serviciul maritim român, o convenție poștală pentru ca serviciul poștal pe vapoare să fie îndeplinit de un ofițer al vasului, care să fie autorizat, în acest sens, pentru schimbul corespondențelor cu birourile poștale din Constanța și Constantinopol ;

1 iulie 1897 — se pun în aplicare dispozițiile convenite la conferința telegrafică de la Budapesta din anul 1896 ;

2 iulie 1899 — se obține prin legea din această dată deschiderea unui credit pentru efectuarea lucrărilor de amenajare, instalații, pentru aparatele, instrumentele, mașinile, materialele și lucrările necesare instalațiilor speciale de telegraf, telefon și poștă, precum și pentru confecționarea mobilierului necesar din Palatul Poștelor ;

6 iulie 1900 — se sancționează cu decretul nr. 2977, regulamentul pentru administrarea fondurilor instalațiilor telefonice particulare, județene și private ;

iulie 1900 — se înființează oficiul Azuga — jud. Prahova ;

1 iulie 1902 — s-a pus în aplicare aranjamentul cu Turcia privind schimbul de mandate poștale între România și Turcia (europeană și asiatică) ;

18 iulie 1903 — se sancționează prin decret regulamentul pentru înființarea cantinei în Palatul P.T.T., pentru funcționarii în grade mici (oficianți inferiori, elevi și impiegați auxiliari) și personal inferior (conductori, factori, cantonieri și oameni de serviciu) ;

iulie 1904 — se iau măsuri de punere în aplicare a modificărilor introduse în regulamentul telegrafic internațional, în urma conferinței de la Londra ;

20 iulie 1905 — începe schimbul de corespondențe între București și Constantinopol prin cablurile instalate sau scufundate ;

7 iulie 1906 — încep lucrările de construire a oficilor poștale proprietatea statului (D.G.P.T.T.) ; în baza legii din 1.III.1906 ;

1/14 iulie 1910 — s-a dispus ca un număr de 44 agenții speciale să mînuiască pachete pînă la 50 kg și cu ramburs pînă la 1000 lei, grupuri și scrisori cu valoare pînă la 2000 lei, iar pentru perceptorii fiscali grupuri, la prezentare, pînă la 5000 lei ;

1 iulie 1911 — se înființează o școală profesională practică cu durata de 5 luni.

AUGUST

10 august 1851 — anaforaua sfatului administrativ al Moldovei de înființare a unui serviciu de diligențe, cu trăsuri sistematice, pe rutele Iași — Mihăileni și Iași — Galați ;

17 august 1860 — Adunarea legislativă a Munteniei, pe motivul că în Moldova poștele erau pendinte de Ministerul de Finanțe, a hotărît trecerea poștei de la Ministerul de Interne la cel de finanțe ;

31 august 1861 — adimnistrațiile poștelor din Muntenia și Moldova au stabilit reguli comune privitoare la admiterea și expedierea grupurilor oficiale și particulare și au dispus unirea ambelor servicii poștale din Focșani într-un singur birou, care fu instalat în mijlocul orașului ;

1 august 1862 — unirea și contopirea poștelor din Moldova și Muntenia într-o singură direcție generală, cu reședința în București ;

1 august 1862 — desființarea Direcției poștelor din Iași ;

29 august 1864 — Consiliul de Miniștri decide unirea poștelor și telegrafelor într-o singură administrație sub denumirea de Direcția generală a poștelor și telegrafelor ;

29 august 1864 — cu decretul nr. 1094 maiorul Cezar Librecht este numit în funcția de director general al poștelor și telegrafelor ;

august 1865 — se înființează patru birouri sucursale de poștă și telegraf în București (nr. 2 — Calea Craiovei-Rahovei, nr. 3 — Calea Moșilor, nr. 4 — Calea Mogoșoaiei-Victoriei, nr. 5 — Calea Belvedere) ;

12 august 1871 — s-a elaborat și pus în aplicare „Regulamentul pentru uniformarea personalului superior al poștei și telegrafului" ;

6 august 1873 — se înființează în Direcția generală a poștelor și telegrafelor un birou special sub denumirea de biroul poștelor rurale, pendinte de divizia contabilității ;

6 august 1876 — se sancționează legea privind modificarea taxelor poștale stabilite în anul 1871 ;

5 august 1877 — Constantin F. Robescu a luat conducerea Direcției generale a poștelor și telegrafelor ;

1 august 1880 — se pune în aplicare aranjamentul încheiat între România și Franța pentru intervenirea serviciului poștal în încasarea efectelor de comerț (chitanțe, facturi, bilete și în general a tuturor valorilor comerciale, plătibile fără cheltuieli) ;

26 august 1881 — se pune în aplicare aranjamentul încheiat între România și Belgia pentru intervenirea serviciului poștal în încasarea efectelor de comerț ;

12 august 1888 — se încheie convenția dintre Direcția generală a poștelor și telegrafelor și Direcția generală a căilor ferate române, privind primirea și expedierea de către personalul gărilor a următoarelor servicii poștale : scrisori simple și recomandate, probe de mărfuri, hîrtii de afaceri, imprimate, mandate poștale interne, obiecte de mesagerii, vînzare de mărci poștale și orice se va introduce nou în serviciul poștal general ;

9 august 1894 — cu ordinul circular nr. 33.888 s-a dispus ca factorii rurali, de la 15/27 septembrie 1894, să primească în localitățile din circumscripțiile lor mandate poștale rurale, valoare maximă 25 lei ;

august 1900 — se înființează oficiul Onești ;

1 august 1903 — s-a dispus ca valoarea mandatelor poștale, atît la prezentare cît și la achitare, de către factorii rurali, să se ridice de la 50 lei la 100 lei ;

16 august 1903 — conducerea Direcției generale P.T.T. este încredințată lui Dimitrie Berlescu, subdirector general ;

august 1905 — se aprobă ca factorii rurali să vîndă în raza lor de activtiate ziarele Universul, Dimineața, Adevărul și Tara ;

20 august 1910 — se sancționează legea privitoare la reducerea taxei terminale a României în relațiile cu Turcia, pentru menținerea tranzitului corespondențelor telegrafice din occident pentru orient prin România ;

21 august 1911 — se înființează birourile poștale ambulante București — Galati nr. 23 și Galați — București nr. 24 ;

1 august 1912 — s-a dat în exploatare un circuit telefonic special între Turnu Severin — Vîrciorova — Orșova pentru convorbiri între între unele orașe din România și Ungaria ;

16 august 1912 — se înființează birourile poștale ambulante București — Cîmpulung nr. 25 și Cîmpulung — București nr. 26 ;

august 1912 — s-a dispus ca toate agențiile speciale și factorii rurali să primească și să distribuie direct publicului colete poștale interne cu valoare și ramburs pînă la valoarea de 500 lei pentru fiecare caz în parte.

SEPTEMBRIE

septembrie 1858 — se înființează un birou poștal la Tîrgu Neamț, fiind primul, de acest fel, în necapitalele de județe sau în stațiunile de poștă ;

1 septembrie 1864 — se desființează taxa blanchetului ;

1 septembrie 1864 — își începe activitatea, în calitate de director general al poștelor și telegrafelor, Cezar Librecht ;

11 septembrie 1868 — Ion Fălcoianu, director general al poștelor și telegrafelor, este destituit ;

1 septembrie 1870 — se începe transportul poștal pe linia ferată Pașcani — Iași ;

septembrie 1872 — începe să funcționeze serviciul poștal rural în județele Buzău, Rîmnicu Sărat, Roman și Ialomița ;

17 septembrie 1873 — se aprobă, cu decretul nr. 1657, încheierea convenției, pentru schimbul de cărți poștale, între România și Germania, Austro-Ungaria și Luxemburg ;

15 septembrie 1874 — a avut loc la Berna (Elveția) congresul poștal, la care au luat parte reprezentanții următoarelor state : Austria, Belgia, Danemarca, Egipt, Elveția, Franța, Germania, Grecia, Italia, Luxemburg, Marea Britanie, Norvegia, Olanda, Portugalia, România, Rusia, Serbia, Spania, Statele Unite ale Americii, Suedia, Turcia și Ungaria ; în total 22 state cu 37.000.000 km² și 350.000.000 locuitori ;

24 septembrie 1884 — a fost numit director general al poștelor și telegrafelor Mihail Pastia ;

12 septembrie 1887 — se dă în circulație linia ferată Roșiori de Vede — Turnu Măgurele ;

22 septembrie 1890 — se sancționează decretul nr. 2611, prin care se modifică articolul II, din regulamentul din 1873 privitor la introducerea în serviciul intern a cărților poștale închise ;

1/13 septembrie 1891 — se organizează serviciul poștal rural în județele Covurlui, Tecuci și Tutova ;

1 septembrie 1895 — se înființează, după darea în circulație a podului de peste Dunăre, birourile ambulante București — Constanța nr. 13 și Constanța — București nr. 14 ;

1 septembrie 1895 — se înființează, cînd s-a pus în circulație un nou tren de noapte, birourile poștale ambulante București — Vîrciorova nr. 15 și Vîrciorova — București nr. 16 ;

1 septembrie 1898 — începe, în județul Teleorman, distribuirea produselor Regiei Monopolurilor Statului (R.M.S.) prin personalul poștal ;

1 septembrie 1901 — s-a stabilit schimbul de scrisori cu valoare declarată între Turcia și România și cu Rusia ;

13 septembrie 1902 — s-a încheiat aranjamentul poștal cu Serbia privitor la lichidarea, prin mandate poștale, a rambursurilor cu care sînt încărcate coletele poștale ;

7 septembrie 1903 — se inaugurează cantina din palatul P.T.T. pentru micii funcționari și personalul inferior ;

4 septembrie 1906 — s-a mai înființat un fir telefonic special între București și Brașov prin care se legau localitățile de pe valea Prahovei cu localitățile din Ungaria, iar pe cel principal (București—Brăila—Galați) cu Budapesta ;

21 septembrie 1912 — se sancționează prin decret regulamentul privind punerea în aplicare a prevederilor legii pentru organizarea personalului administrației poștelor, telegrafelor și telefoanelor.

OCTOMBRIE

octombrie 1775 — Alexandru Ioan Ipsilanti, domn al Țării Românești, dă la București hrisovul de organizare a serviciului poștal ca instituție de stat, acesta suportînd toate cheltuielile. S-au stabilit curse regulate cu cai de schimb, din releu în releu. A fost cel dintîi domnitor care a pus acest mijloc de comunicație la îndemîna publicului ;

octombrie 1858 — se pun în aplicare „Instrucțiuni de serviciu pentru conductorii poștelor Moldovei" ;

21 octombrie 1864 — se pune în aplicare „Regulamentul pentru funcționarea și atribuțiunile vătășeilor". Se prevedea ca primă îndatorire a acestui personal : „De a purta toate hârtiile de corespondență între comune și subprefectura de plasă, precum și de a face serviciul de poștă între aceste localități" ;

19 octombrie 1869 — se dă în circulație linia ferată București — Giurgiu, prima linie de acest gen de transport din România acelor timpuri ;

15 octombrie 1870 — se pune în aplicare „Regulamentul pentru fixarea taxelor poștale în România" ;

15 octombrie 1870 — s-au admis primele benzi pentru ziare (formate din hîrtie verde, pe care era încrustată o marcă poștală de 1 1/2 bani) ;

1 octombrie 1871 — se pune în aplicare „Legea telegrafo-poștală", care este o completare a legii din 1864, introducîndu-se noi ramuri de servicii ;

23 octombrie 1871 — prin decizia ministerială se stabilesc normele pentru avansarea funcționarilor poștali și telegrafici, precum și condițiile de recrutare a personalului din corp ;

octombrie 1872 — începe să funcționeze serviciul poștal rural în județele Bolgrad, Iași, Vaslui și Muscel ;

1 octombrie 1874 — se pune în aplicare convenția poștală cu Rusia ;

9 octombrie 1874 — se încheie lucrările Congresului poștal de la Berna (Elveția), iar prin tratatul semnat se crea „Uniunea Generală a Poștelor" ;

octombrie 1875 — încheierea unei convenții, după care tranzitul trimiterilor poștale, între Viena și Constantinopol, să se efectueieze de două ori pe săptămînă, în ambele direcții, prin mijlocirea poștei românești ;

9 octombrie — 3 noiembrie 1880 — s-a ținut la Paris o conferință poștală, unde s-a încehiat un aranjament pentru introducerea în serviciul internațional a schimbului de colete poștale ;

21 octombrie 1880 — se elaborează regulamentul privind executarea noului serviciu poștal așa-zis al casei de economii, conform prevederilor legii speciale sancționate la 5.I.1880 ;

1 octombrie 1881 — se pun în aplicare dispozițiile aranjamentului încheiat la conferința de la Paris, în 1880, privitor la introducerea, în serviciul internațional, a schimbului de colete poștale ;

10 octombrie 1887 — se dă în circulație linia ferată — Dolhasca — Fălticeni ;

20 octombrie 1887 — se dă în circulație linia ferată Ciulnița — Slobozia ;

15 octombrie 1980 — se dă în circulație linia ferată Dobrina — Huși ;

1/13 octombrie 1891 — se organizează serviciul poștal rural în județele Fălciu și Roman ;

octombrie 1891 — se semnează decretul 2820 prin care se aprobă regulamentul privind executarea serviciului poștal de către personalul gărilor („Regulamentul pentru fixarea raporturilor de serviciu între organele administrațiunii poștelor și telegrafelor și ale administrațiunii CFR și efectuarea serviciului poștal și telegrafic de către stațiunile de căi ferate") ;

4 octombrie 1892 — se înființează oficiul telegrafo-poștal Nicorești din județul Tecuci ;

14 octombrie 1892 — se înființează oficiul telegrafo-poștal Viziru din județul Brăila ;

17 octombrie 1892 — a primit conducerea, pentru a doua oară, a administrației poștelor și telegrafelor, Dumitru Cezianu ;

6 octombrie 1894 — cu decizia nr. 70.050 se hotărăşte ca „Tablourile de înaintări la gr. II şi I de oficianţi inferiori şi superiori se vor face odată pe an în luna ianuarie, iar la formarea lor se vor chema cu vot consultativ şi inspectorii de circumscripţii şi cel al birourilor ambulante" ;

20 octombrie 1894 — s-a pus piatra de temelie a Palatului Poştelor ;

20 octombrie 1894 — se admite, cu ordinul circular nr. 43.041, în serviciul intern, introducerea cărţilor poştale de industrie privată ;

octombrie 1894 — se pune în aplicare dispoziţia D.G.P.T. prin care oficiile se împart în independente şi sucursale, precum şi sarcinile lor în legătură cu întreaga administraţie şi manipulare a serviciilor ;

16 octombrie — 19 noiembrie 1895 — administraţia poştelor, telegrafelor şi telefoanelor este condusă de subdirectorul general St. Chiriţescu ;

1 octombrie 1896 — începe să funcţioneze, pe lîngă vama poştei din Bucureşti, un birou de comision şi expediţie ;

13 octombrie 1897 — se dispune ca valoarea mandatelor poştale rurale să se ridice de la 25 la 50 lei, iar coletele de la 3 kg la 5 kg ;

4 octombrie 1898 — se dă dispoziţie diriginţilor de a cere acte doveditoare, personalului inferior la angajare, că nu au suferit condamnări, că nu au purtări rele, incorecţii ;

7 octombrie 1899 — se obţine prima comunicaţie telegrafică directă între Bucureşti şi Berlin prin firul direct, special construit în acest scop între Bucureşti şi Burdujeni, terminat la 31.XII.1898 ;

octombrie 1899 — se mută în noul Palat P.T.T. divizia tehnică şi a contabilităţii ;

1 octombrie 1905 — s-a dispus ca corespondenţele oficiale să se depună la cutiile de scrisori (cele simple), iar cele recomandat cu condicele de transport ;

3 octombrie 1905 — se face prima comunicare directă, prin cablu, între Berlin — Bucureşti — Constantinopol şi viceversa ;

9 octombrie 1905 — s-a încheiat un aranjament între România şi Ungaria pentru stabilirea unui serviciu de comunicaţii telefonice între ambele ţări ;

3 octombrie — 3 noiembrie 1906 — au loc lucrările conferinţei radiotelegrafice internaţionale la Berlin, unde s-a stabilit prin regulament, punerea radiotelegrafei în serviciul public internaţional ;

5/18 octombrie 1906 — cursa maritimă Constanţa — Constantinopol — Pireu s-a prelungit pînă la Alexandria (Egipt) ;

6 octombrie 1906 — prin decretul nr. 3409 se modifică paragraful 3 din art. 124 din regulamentul legii de exploatare în sensul următor : „Timbrele poştale, cărţile, mandatele carton, etc., se pot modifica şi retrage din circulaţie la orice epocă ar crede Direcţiunea generală ; tot prin deciziunea Direcţiunii generale se pot punse în surcharge pe timbrele mobile sau pe cele încrustate, după necesităţile serviciului" ;

1 octombrie 1907 — se pun în aplicare modificările şi îmbunătăţirile aduse convenţiei poştale universale şi aranjamentelor, conform celor stabilite la Congresul poştal de la Roma din 1906, după ce au fost aprobate de Corpurile legiuitoare ;

1 octombrie 1912 — se pun în aplicare dispoziţiile legii privind organizarea personalului administraţiei poştelor, telegrafelor şi telefoanelor ;

octombrie 1912 — se pune în aplicare înţelegerea cu Grecia pentru introducerea mandatelor telegrafice între ambele ţări.

NOIEMBRIE

noiembrie 1854 — s-a deschis la Bucureşti prima şcoală de telegrafie, cu o durată de 6 luni şi cu un număr de 7 elevi ;

5 noiembrie 1859 — proiect de organizare al serviciului poştal, elaborat de Ministerul de Finanţe al Moldovei, şi trimis celui de interne din Muntenia, pentru o lege poştală care să fie aplicată pe tot cuprinsul Principatelor Unite ;

noiembrie 1865 — birourile sucursale din Bucureşti încep să efectuieze şi serviciul de distribuire al corespondenţelor poştale şi telegrafice pe o anumită rază ;

25 noiembrie 1867 — schimbul trimiterilor poştale, între România şi Rusia, se aranjează a se face prin punctul Sculeni, unde s-a înfiinţat şi un birou poştal ;

27 noiembrie 1868 — Camera votează convenţiile poştale încheiate cu Austria şi cu Confederaţia Germană ;

1 noiembrie 1871 — începe transportul poştal pe linia ferată Vereşti — Botoşani ;

4 noiembrie 1871 — este numit în funcţia de director general al poştelor şi telegrafelor George Lahovari ;

9 noiembrie 1871 — se votează de Senat „Legea pentru înfiinţarea unui serviciu de poşte rurale" ;

noiembrie 1872 — începe să funcţioneze serviciul poştal rural în judeţele Dolj, Fălciu, Vîlcea şi Vlaşca ;

1 noiembrie 1875 — s-a sancţionat regulamentul pentru executarea serviciului poştal rural ;

1 noiembrie 1875 — se pune în aplicare convenţia după care tranzitul trimiterilor poştale, între Viena şi Constantinopol, să se facă de două ori pe săptămînă, în ambele direcţii, prin mijlocirea poştelor române ;

13 noiembrie 1886 — se dă în circulaţie linia ferată Bîrlad — Vaslui ;

17 noiembrie 1886 — se dau în circulaţie liniile ferate Bucureşti — Ciulniţa şi Ciulniţa — Călăraşi ;

21 noiembrie 1886 — se dă în circulaţie linia ferată Făurei — Ţăndărei ;

1 noiembrie 1888 — se pune în aplicare convenţia încheiată între cele două direcţii generale — D.G.P.T. şi D.G.C.F.R. — privind primirea şi expedierea, de către personalul gărilor, a următoarelor servicii poştale : scrisori simple şi recomandate, probe de mărfuri, hîrtii de afaceri, imprimate, mandate poştale interne, obiecte de mesagerii, vînzare de mărci poştale şi orice se va introduce nou în serviciul poştal general ;

11 noiembrie 1889 — prin decizia directorială a D.G.P.T. se constituie comisia disciplinară pentru judecarea şi deciderea asupra aplicării pedepselor pentru fapte mai deosebite sau grave ;

28 noiembrie 1889 — se numeşte în funcţia de director general al poştelor şi telegrafelor, pentru a doua oară, Mihail Şuţu ;

1/13 noiembrie 1891 — se organizează serviciul poştal rural în judeţele Botoşani şi Suceava ;

12 noiembrie 1893 — se sancţionează cu decretul nr. 2853 regulamentul pentru funcţionarea Casei de dotaţie, care acordă ajutoare lunare funcţionarilor telegrafo-poştali şi familiilor acestora, care nu aveau dreptul la pensie de la stat, cît şi personalului plătit cu diurnă (factori, cantonieri, oameni de serviciu, etc.) ;

1 noiembrie 1894 — se pune în aplicare înţelegerea cu administraţia căilor ferate ca staţiile acestora să îndeplinească serviciul intern al coletelor şi mesageriilor încărcate cu ramburs ;

19 noiembrie 1895 — este numit director general al poştelor, telegrafelor şi telefoanelor Constantin Chiru ;

7 noiembrie 1900 — se dispune ca agenţiile speciale să primească, la prezentare, mandate poştale interne pînă la 100 lei ;

7 noiembrie 1902 — se încheie un aranjament cu Grecia prin care se lărgeşte schimbul de mandate poştale de la 6 (Atena, Patras, Pireu, Sira, Volo, Corfu) cu încă 88 birouri poştale ;

1 noiembrie 1905 — se deschide şcoala profesională şi încep cursurile pentru ridicarea nivelului cultural şi profesional al personalului din cadrele corpului P.T.T. ; durata 2 ani ; materiile de predare : electrictiatea şi telegrafia fără fir ; telefonia ; telegrafia ; matematica şi rezistenţa materialelor ; fizica şi chimia ; construcţiile de linii ; exploatarea şi geografia poştală ; exploatarea telegrafică ; limba germană ; limba franceză ; desenul şi geometria descriptivă ; construcţiile civile ; statistica, dreptul şi economia politică ;

1 noiembrie 1905 — s-a admis, în urma unei înţelegeri între administraţiile poştelor române şi ungare, schimbul de telegrame de presă cu un tarif redus ;

1 noiembrie 1905 — s-a dispus desfiinţarea conturilor lunare de timbre franco şi porto, precum şi conturile de gestiune ale oficiilor la depozitul central al D.G.P.T.T. ; în schimb s-a acordat fiecărui oficiu un credit fix de mărci poştale egal cu vînzarea lor pe două luni ; întregirea creditului se făcea, de oficii, prin trimiterea sumelor rezultate din vînzarea acestora ;

17 noiembrie 1905 — s-a încheiat o convenţie cu Societatea „Vrancea", care exploata calea ferată de interes particular, convenţie prin care se stabilea ca staţiile de pe această linie, Mărăşeşti — Panciu, să îndeplinească serviciu de poştă, telegraf şi telefon ;

29 noiembrie 1905 — se sancţionează prin decret regulamentul pentru stabilirea raporturilor între Serviciul Maritim Român şi D.G.P.T.T., cu privire la înfiinţarea şi exploatarea serviciului de telegrafie fără fir (T.F.F.) ;

12/25 noiembrie 1907 — prin decizia directorială, divizia de exploatare poştală, telegrafică şi telefonică se împarte în trei divizii : I — exploatare poştală internă şi internaţională, transporturi, localuri, instrucţiuni şi convenţii poştale ; II — exploatarea telegrafică şi telefonică, statistica internă şi internaţională şi dările de seamă anuale ; III — controlul mandatelor interne şi internaţionale şi controlul poştal, telegrafic şi telefonic intern şi internaţional ;

5 noiembrie 1908 — este numit în funcţia de director general P.T.T. Petre Zahariade ;

4 noiembrie 1910 — se încheie înţelegerea, între D.G.P.T.T. şi Ministerul de Război, privitoare la achitarea mandatelor şi predarea mesageriilor să se facă direct, celor în drept, de către personalul poştal.

DECEMBRIE

13 decembrie 1860 — este numit în funcția de director al poștelor din Muntenia Panaoit Săvescu ;

5/17 decembrie 1864 — se promulgă, prin ordonanță domnească, proiectul legii de organizare a poștelor și telegrafelor, prima lege de organiazre a celor două mari servicii întrunite, prin care se stabilesc principalele baze de exploatare a lor ;

18 decembrie 1864 — s-a semnat de domnul Al. I. Cuza, și s-a publicat la 18 decembrie 1864, decretul de împuternicire a lui Cezar Librecht, director general al poștelor și telegrafelor, pentru încheierea convențiilor poștale cu Austria și cu Rusia ;

2 decembrie 1868 — Senatul votează convențiile poștale încheiate cu Austria și cu Confederația Germană ;

9 decembrie 1870 — începe transportul poștal pe linia ferată București — Ploiești ;

18 decembrie 1870 — începe transportul poștal pe linia ferată Ploiești — Buzău — Brăila ;

18 decembrie 1870 — s-a dat în circulație linia ferată Galați — Tecuci — Adjud — Bacău — Roman ;

23 decembrie 1870 — este numit, în funcția de director general al poștelor și telegrafelor, Epaminonda Peridi ;

1 decembrie 1872 — autorizarea gărilor Băneasa, Frătești, Jilava și Vidra, de pe linia ferată București — Giurgiu, să efectueze serviciul poștal de scrisori și gazete, cu francarea obligatorie, atît la prezentare cît și la sosire, servici poștal sub denumirea de birouri de poste-restante pe calea ferată ;

20 decembrie 1872 — se sancționează regulamentul de aplicare a legii telegrafo-poștale din 1871 ;

decembrie 1872 — începe să funcționeze serviciul poștal rural în județele Mehedinți, Romanați, Olt, Argeș și Brăila ;

15 decembrie 1888 — se dă în circulație linia ferată Dorohoi — Leorda ;

21 decembrie 1890 — s-a înființat oficiul telegrafo-poștal Plăinești ;

21 decembrie 1891 — s-a înființat oficiul Filiași — jud. Dolj ;

decembrie 1892 — se publică în Buletinul telegrafo-poștal programa specială de materiile și cunoștințele ce trebuiau să posede cei care doreau să intre ca elevi în corpul telegrafo-poștal ;

22 decembrie 1898 — cu decizia nr. 102.661 biroul poștelor rurale, din Direcția generală a poștelor, telegrafelor și telefoanelor, se transformă într-un servici independent ;

31 decembrie 1898 — s-a terminat lucrarea de construire a liniei telegrafice București — Burdujeni, pentru legarea ei cu Berlinul prin Austria ;

13 decembrie 1900 — se decretează regulamentul pentru funcționarea serviciului de corespondență militară telegrafo-poștală, atît în timp de pace, cît și în timp de război ;

5 decembrie 1903 — s-a încheiat un aranjament poștal cu Bulgaria privind schimbul de colete poștale încărcate cu ramburs ;

31 decembrie 1904 — este numit în funcția de director general al P.T.T. Grigore Cerchez, arhitect, inginer și profesor la Școala de poduri și șosele din București ;

1 decembrie 1905 — începe îndeplinirea serviciului telegrafiei fără fir, convenit între S.M.R. (Seviciul Maritim Român) și D.G.P.T.T. ;

1/14 decembrie 1905 — au început comunicațiile telefonice între București și Budapesta și alte cîteva orașe din România și Ungaria ;

3 decembrie 1905 — se desființează scrisorile de expediție numai pentru coletele poștale interne fără valoare și fără ramburs ;

decembrie 1905 — s-au înființat birourile poștale ambulante nr. 21 București — Giurgiu și nr. 22 Giurgiu — București în legătură cu birourile ambulante bulgare, atît pentru schimbul între ambele țări, cît și pentru tranzit ;

8/21 decembrie 1906 — s-au pus în circulație, la oficii și debitanți, formulare de mandate cărți poștale ;

31 decembrie 1908 — numărul membrilor înscriși la Casa de economie, credit și ajutor a personalului P.T.T. era de 3.153 din totalul de 3.728 ;

2 decembrie 1909 — s-a încheiat cu administrația poștelor ungare un aranjament pentru reglementarea raporturilor privitoare la serviciul telegrafic ;

27 decembrie 1909 — se stabilește, pentru fiecare categorie de personal, suma ce trebuie să o posede ca garanție, sume ce vor fi trecute la Casa de economie, credit și ajutor a personalului P.T.T. ;

30 decembrie 1910 — a fost numit în funcția de director general al P.T.T. Victor Verzea.

Mihail IONIȚĂ-Alesu

* * *

O companie de transporturi aeriene a fost solicitată să preia un colet din Anglia cu destinația R.F.G. Un fapt absolut curent dacă borderoul care însoțea coletul nu ar fi atras atenția prin ciudățenia lui, și anume, se preciza — pentru autoritățile vamale — că pachetul conține : „un aparat pentru mulș șoareci". O greșeală de redactare ? Dar nu era vorba de o cursă de șoareci ci, după cum s-a constatat, chiar de un aparat de mulș, în miniatură. Enigma a fost dezlegată destul de ușor. Destinatarul era Institutul de diabet al Universității din Düsseldorf. „The Daily Telegraph" care însoțește informația, precizează și scopul științific. Specialiștii din R.F.G. au constatat că laptele acestor rozătoare pare să conțină o substanță eficace în tratamentul diabetului. Cercetătorii se află încă în faza experimentelor de laborator. Cunoscînd și izolînd această substanță, este posibil să se treacă mai tîrziu la sintetizarea ei. Natura oferă într-adevăr modele excelente. Totul este să știi unde să le cauți !...

* * *

Făcîndu-și bilanțul muncii sale, un poștaș din Bubbio di Asti, la pensionare, a ajuns la o cifră „astronomică". În întreaga lui activitate a parcurs peste 150 000 km., cifră care reprezintă de aproape 4 ori ocolul pămîntului. Un alt factor poștal, Adams Fuentas, din Canvelas-Argentina, a funcționat timp de 40 de ani fără a ști să citească. El și-a îndeplinit însă misiunea fără nici o reclamație.

* * *

Orășelul Hammerfest, situat pe o mică insulă din nordul Finlandei, este și el una din localitățile cele mai nordice de pe glob. În acest punct al Pămîntului soarele are cu totul alt... regim, decît la noi. Timp de 76 de zile — din noiembrie și pînă în ianuarie — nu răsare niciodată, și alte 76 de zile — din mai și pînă în iulie — nu apune niciodată.

PROBLEME DE POȘTĂ

*

Conducerea poștei britanice a adresat un apel locuitorilor Angliei, în special londonezilor, să trimită mai puțină corespondență în perioadele de vacanță, atrăgînd atenția că serviciile poștale sînt în imposibilitate de a face față afluienței neobișnuite de scrisori și ilustrate.

*

Poșta din Statele Unite ale Americii a descoperit nu de mult o scrisoare neajunsă la destinatar, a cărei ștampilă purta data de... 1 august 1862. Mai mult decît atît, de mult răposata corespondentă a unui medic de la spitalul „Sf. Elisabeta" din Washington, scria : „Nu fiți supărat că am întîrziat atîta cu răspunsul..."

Aritmograf

7	1	6	5	17	18	4	7	4
8	2	14	6	4	15	16	9	15
9	3	4	16	13	12	20	12	5
(A) 1	2	3	4	5	6	3	2	6 (B)
2	11	15	5	6	3	8	7	13
3	12	4	2	3	4	2	8	5
6	4	12	9	4	19	4	12	2
10	13	6	4	5	6	5	2	9

Înlocuind cifrele cu litere, veți afla pe orizontala A—B preocuparea pasionată a unor vajnici colecționari, iar pe verticale diverși termeni tangenți.

Concluzia care se impune este că data tîrzie, cel puțin în secolul nostru, nu trebuie să mai fie considerată o mare raritate. În sprijinul acestei teorii redau alăturat imaginea unei piese din emisiunea Paris-București (1872-1880) circulată exact după 100 ani de la emitere !

Quod erat demonstrandum.

Bineînțeles că nu este cazul să facem o vină administrației poștale, vina fiind în exclusivitate a filateliștilor dornici de piese tot mai „tari". Poate că introducerea sistemelor moderne de marcare la emitere și identificare la cartare să nu mai permită asemenea substituiri de francatură.

Există și cazul limită, în care data tîrzie este fermă ? Sînt multe astfel de cazuri și pot da un exemplu, anume al ultimei zile de funcționare a Oficiului Poștal Ada-Kaleh, după care insula a fost inundată definitiv. Măcar în fața unui asemenea eveniment, fantezia colecționarilor este nevoită să cedeze !

Silviu Dragomir

Supratiparurile ocazionate de reforma monetară din anul 1952

În revista „Filatelia" — organ al Oficiului Filatelic (OFIL) nr. 16—17 din ianuarie-februarie 1952, în cadrul articolului de fond, semnat de subsemnatul, arătam, printre altele, importanța acestei reforme bănești, consecințele ei privind întărirea monedei noastre naționale, creșterea puterii de cumpărare a leului etc.

Urmare a acestui act, care a avut loc în a doua decadă a lunii ianuarie 1952, Direcția Generală PTT a retras de la oficiile poștale din țară toate mărcile cu vechile valori nominale care, împreună cu cele existente în depozitul de timbre și efecte poștale, au totalizat circa 60 000 000 bucăți.

Dintre aceste mărci, cele care nu erau în coală completă au fost distruse prin ardere, iar restul au fost trimise la Fabrica de timbre pentru a fi supratipărite cu noile valori, potrivit noului tarif poștal.

În perioada ianuarie-octombrie 1952 au fost supra tipărite o cantitate de 51 110 000 bucăți mărci poștale franco și 1 370 109 bucăți mărci poștale porto. Acestea au fost livrate apoi Depozitului de timbre și efecte poștale, la diferite intervale.

Au fost supratipărite 72 de mărci diferite franco și 4 bucăți timbre porto. Iată noile valori nominale supratipărite, din mărcile poștale franco :

3 bani	—	4 190 800 bucăți
10 bani	—	6 619 000 bucăți
20 bani	—	1 580 900 bucăți
35 bani	—	9 685 300 bucăți
50 bani	—	4 093 600 bucăți
55 bani	—	15 580 500 bucăți
1 leu	—	8 103 800 bucăți
1,75 lei	—	980 700 bucăți
3 lei	—	98 000 bucăți
5 lei	—	96 800 bucăți

TOTAL

— 51 110 300 bucăți

Este de reținut faptul că, cu cîteva zile înaintea reformei monetare, s-a imprimat la Fabrica de timbre emisiunea de patru valori ocazionată de centenarul I. L. Caragiale. Aceste mărci nu s-au mai livrat poștei. Primele trei valori au fost supratipărite pe loc, fiind difuzate pe rețea, deja supratipărite, în ziua de 30 ianuarie 1952 (Catalogul mărcilor poștale românești 1974 — nr. 1356—1358 și 1359 fără supratipar). Aceste mărci nu sînt incluse în totalul arătat mai sus.

În întreaga perioadă în care s-au pus în circulație supratiparurile, au continuat să fie emise diferite serii comemorative, desigur, cu valorile adecvate noului tarif poștal.

Primele supratiparuri au fost difuzate oficiilor poștale începînd cu data de 27 ianuarie 1952. În zilele de 27—31 ianuarie 1952 au intrat în circulație următoarele mărci :

1. Catalogul mărcilor poștale românești 1974 (CMR) — nr. 1361, Constituția, valoarea de 12 lei, supratipărită cu 0,50 lei, culoarea supratiparului roșu. Tiraj 1 863 200 bucăți.

2. CMR — 1369, Aviație valori mari, valoarea de 50 lei, supratipărită cu 3 bani, culoarea supratiparului — roșu. Tiraj 278 500 bucăți.

3. CMR — 1370, Aviație valori mari, valoarea de 100 lei, supratipărită cu 3 bani, culoarea supratiparului — roșu. Tiraj 189 950 bucăți.

4. CMR — 1367, Aviație valori mari, valoarea de 30 lei, culoare schimbată, supratipărită cu 3 bani, culoarea supratiparului — albastru. Tiraj 1 140 000 bucăți.

5. CMR — 1402, Aurel Vlaicu, valoarea de 3 lei, supratipărită cu 10 bani, culoarea supratiparului — roșu. Tiraj 1 221 900 bucăți.

6. CMR — 1403, Aurel Vlaicu, valoarea de 6 lei, supratipărită cu 10 bani, culoarea supratiparului — roșu. Tiraj 1 326 000 bucăți.

7. CMR — 1404, Aurel Vlaicu, valoarea de 8 lei, supratipărită cu 10 bani, culoarea supratiparului — roșu. Tiraj 1 037 500 bucăți.

Din emisiunea de mărci uzuale Stema RPR se pun în circulație în această perioadă următoarele supratiparuri :

8. CMR — 1394, valoarea de 0,50 lei, supratipărită cu 55 bani, culoarea supratiparului — roșu. Tiraj 2 230 600 bucăți.

9. CMR — 1395, valoarea de 3 lei, supratipărită cu 55 bani, culoarea supratiparului — roșu. Tiraj 1 739 800 bucăți.

10. CMR — 1396, valoarea de 6 lei, supratipărită cu 55 bani, culoarea supratiparului — roșu. Tiraj 1 774 000 bucăți.

11. CMR — 1397, valoarea de 7 lei, supratipărită cu 55 bani, culoarea supratiparului — roșu. Tiraj 1 532 000 bucăți.

12. CMR — 1398, valoarea de 15 lei, supratipărită cu 55 bani, culoarea supratiparului roșu. — Tiraj 1 752 400 bucăți.

13. CMR — 1400, valoarea de 31 lei, supratipărită cu 55 bani, culoarea supratiparului — roșu. Tiraj 5 083 200 bucăți.

14. CMR — 1401, valoarea de 36 lei, supratipărită cu 55 bani, culoarea supratiparului — roșu. Tiraj 861 000 bucăți.

Începînd cu data de 11 aprilie 1952 se difuzează oficiilor poștale timbrele porto, din care, cum s-a arătat și mai sus, s-au supratipărit 1 370 100 bucăți, pe valori repartizarea fiind următoarea :

I. CMR — P 120, valoarea de 2 lei, supratipărită cu 4 bani, culoarea supratiparului — negru. Tiraj 292 800 bucăți.

II. CMR — P 121, valoarea de 4 lei, supratipărită cu 10 bani, culoarea supratiparului — roșu. Tiraj 293 400 bucăți.

III. CMR — P 122, valoarea de 5 lei, supratipărită cu 20 bani, culoarea supratiparului — roșu. Tiraj 391 100 bucăți.

IV. CMR — P 123, valoarea de 10 lei, supratipărită cu 50 bani, culoarea supratiparului — negru. Tiraj 392 800 bucăți.

În prima jumătate a lunii aprilie 1952 au mai fost difuzate oficiilor poștale următoarele mărci supratipărite :

15. CMR — 1371, A. S. Pușkin, valoarea de 11 lei, supratipărită cu 10 bani, culoarea supratiparului — negru. Tiraj 97 000 bucăți.

16. CMR — 1372, A. S. Pușkin, valoarea de 30 lei, supratipărită cu 10 bani, culoarea supratiparului — roșu. Tiraj 99 200 bucăți.

17. CMR — 1375, Centenarul Mihail Eminescu, valoarea de 11 lei (Portret) supratipărită cu 10 bani, culoarea supratiparului — roșu. Tiraj 98 800 bucăți.

18. CMR — 1376, Idem (Împărat și proletar), valoarea de 11 lei, supratipărită cu 10 bani, culoarea supratiparului — negru. Tiraj 98 700 bucăți.

19. CMR — 1377, Idem, valoarea de 11 lei (Înger și demon), supratipărită cu 10 bani, culoarea supratiparului — negru. Tiraj 99 300 bucăți.

20. CMR — 1378, Idem, valoarea de 11 lei (Viața), supratipărită cu 10 bani, culoarea supratiparului — roșu. Tiraj 98 300 bucăți.

21. CMR — 1379, Idem, valoarea de 11 lei (Scrisoarea III-a) supratipărită cu 10 bani, culoarea supratiparului — roșu. Tiraj 99 300 bucăți.

22. CMR — 1388, Stema RPR, valoarea de 1 leu, supratipărită cu 3 bani, culoarea supratiparului — negru. Tiraj 350 000 bucăți.

23. CMR — 1389, Stema RPR, valoarea de 2 lei, supratipărită cu 3 bani, culoarea supratiparului — negru. Tiraj 273 500 bucăți.

24. CMR — 1390, Stema RPR, valoarea de 4 lei, supratipărită cu 3 bani, culoarea supratiparului — negru. Tiraj 1 220 900 bucăți.

25. CMR — 1391, Stema RPR, valoarea de 5 lei, supratipărită cu 3 bani, culoarea supratiparului — negru. Tiraj 283 400 bucăți.

26. CMR — 1392, Stema RPR, valoarea de 7,50 lei, supratipărită cu 3 bani, culoarea supratiparului — negru. Tiraj 195 600 bucăți.

27. CMR — 1393, Stema RPR, valoarea de 10 lei, supratipărită cu 3 bani, culoarea supratiparului — negru. Tiraj 259 000 bucăți.

28. CMR — 1399, Stema RPR, valoarea de 20 lei, supratipărită cu 55 bani, culoa-

rea supratiparului — roșu. Tiraj 776 200 bucăți.

29. CMR — 1382, Planul de stat 1950, valoarea de 11 lei, supratipărită cu 20 bani — culoarea supratiparului — negru. Tiraj 292 500 bucăți.

30. CMR — 1383, Planul de stat 1950, valoarea de 31 lei, supratipărită cu 20 bani, culoarea supratiparului — roșu. Tiraj 147 500 bucăți.

31. CMR — 1410, 25 de ani de la moartea lui Pavel Tcacenko, valoarea de 10 lei, supratitpărtiă cu 10 bani, culoarea supratiparului —roșu. Tiraj 1 547 500 bucăți.

În ultima decadă a lunii aprilie și prima decadă a lunii mai 1952 s-au pus în circulație următoarele emisiuni supratipărite :

32. CMR — 1360, Recensământul, valoarea de 12 lei, supratipărit cu 55 bani, culoarea supratiparului — roșu. Tiraj 96 150 bucăți.

33. CMR — 1362, Centenarul revoluției de la 1848, valoarea de 2 + 2 lei, supratipărită cu 1,75 lei, culoarea supratiparului — negru. Tiraj 195 000 bucăți.

34. CMR — 1363, Centenarul revoluției de la 1848, valoarea de 5 + 5 lei, supratipărită cu 1,75 lei, culoarea supratiparului — roșu. Tiraj 197 250 bucăți.

35. CMR — 1364, Centenarul revoluției de la 1848, valoarea de 10 + 10 lei, supratipărită cu 1,75 lei, culoarea supratiparului — roșu. Tiraj 196 000 bucăți.

36. CMR — 1365, Centenarul revoluției de la 1848, valoarea de 11 lei, supratipărită cu 1,75 lei, culoarea supratiparului — negru. Tiraj 197 500 bucăți.

37. CMR — 1366, Centenarul revoluției de la 1846, valoarea de 36 + 18 lei, supratipărită cu 1,75 lei, culoarea supratiparului — negru. Tiraj 194 900 bucăți.

38. CMR — 1373, UPU — 75 de ani, valoarea de 20 lei, supratipărită cu 3 lei, culoarea supratiparului — albastru. Tiraj — 98 000.

39. CMR — 1374, UPU — 75 de ani, valoarea de 30 lei, supratipărită cu 5 lei, culoarea supratiparului — roșu. Tiraj — 96 800 bucăți.

40. CMR — 1380, Centenarul Ion Andreescu, valoarea de 5 lei, supratipărită cu 55 bani, culoarea supratiparului — roșu. Tiraj — 84 500 bucăți.

41. CMR — 1381, Centenarul Ion Andreescu, valoarea de 11 lei, supratipărită cu 55 bani, culoarea supratiparului — roșu. Tiraj — 238 500 bucăți.

42. CMR — 1384, 1 Mai 1950, valoarea de 31 lei, supratipărită cu 55 bani, culoarea supratiparului — negru. Tiraj — 331 000 bucăți.

În a doua jumătate a lunii mai și în prima decadă a lunii iunie 1952 s-au difuzat oficiilor poștale următoarele timbre supratipărite :

43. CMR — 1385, Pionierii 1950, valoarea de 8 lei, supratipărită cu 55 bani, culoarea supratiparului — roșu. Tiraj — 98 500 bucăți.

44. CMR — 1386, Pionierii 1950, valoarea de 11 lei, supratipărită cu 55 bani, culoarea supratiparului — roșu. Tiraj — 84 300 bucăți.

45. CMR — 1387, Pionierii 1950, valoarea de 31 lei, supratipărită cu 55 bani, culoarea supratiparului — roșu. Tiraj — 94 800 bucăți.

46. CMR — 1405, Lupta pentru pace, valoarea de 20 lei, supratipărită cu 20 bani, culoarea supratiparului — roșu. Tiraj — 648 800 bucăți.

47. CMR — 1406, G.M.A. (Gata pentru muncă și apărarea patriei), valoarea de 3 lei, supratipărită cu 55 bani, culoarea supratiparului — negru. Tiraj — 75 900 bucăți.

48. CMR — 1407, Jocurile mondiale universitare de iarnă, valoarea de 20 lei, supratipărită cu 55 bani, culoarea supratiparului — negru. Tiraj — 98 500 bucăți.

49. CMR — 1408, Jocurile mondiale universitare de iarnă, valoarea de 31 lei, supratipărită cu 55 bani, culoarea supratiparului — roșu. Tiraj — 94 400 bucăți.

În a doua jumătate a lunii iunie și în luna iulie 1952 s-au pus în circulație următoarele supratipăraturi :

50. CMR — 1409, Expoziția tehnico-industrială agricolă, valoarea de 31 lei, supratipărită cu 55 bani, culoarea supratiparului — roșu. Tiraj — 196 800 bucăți.

51. CMR — 1410, Ordine și medalii, valoarea de 2 lei, supratipărită cu 20 bani, culoarea supratiparului — roșu. Tiraj — 94 000 bucăți.

52. CMR — 1411, Ordine și medalii, valoarea de 4 lei, supratipărită cu 20 bani, culoarea supratiparului — roșu. Tiraj — 93 700 bucăți.

53. CMR — 1412, Ordine și medalii, valoarea de 11 lei, supratipărită cu 20 bani, culoarea supratiparului negru. Tiraj — 96 800 bucăți.

54. CMR — 1413, Ordine și medalii, valoarea de 35 lei, supratipărită cu 20 bani, culoarea supratiparului — negru. Tiraj — 207 600 bucăți.

55. CMR — 1414, Pionierii 1951, valoarea de 35 lei, supratipărită cu 55 bani, culoarea supratiparului — negru. Tiraj — 182 450 bucăți.

56. CMR — 1415, Ziua minerului 1951, valoarea de 5 lei, supratipărită cu 55 bani, culoarea supratiparului — roșu. Tiraj — 197 800 bucăți.

57. CMR — 1416, Apărarea Patriei, valoarea de 10 lei, supratipărită cu 55 bani, culoarea supratiparului — negru. Tiraj — 183 000 bucăți.

În ultima decadă a lunii august și în primele zile ale lunii septembrie 1952, precum și în ultima decadă a lunii octombrie 1952 s-au pus în circulație ultimele mărci supratipărite, lichidindu-se din depozitul de timbre și efecte poștale al PTT întreaga cantitate de mărci supratipărite ca urmare a reformei bănești din 1952.

58. CMR — 1417, ARLUS 1951, valoarea de 4 lei, supratipărită cu 10 bani, culoarea supratiparului — negru. Tiraj — 411 000 bucăți.

59. CMR — 1418, ARLUS 1951, valoarea de 35 lei, supratipărită cu 10 bani, culoarea supratiparului — negru. Tiraj — 385 400 bucăți.

60. CMR — 1420, Planul cincinal, valoarea de 1 leu, supratipărită cu 35 bani, culoarea supratiparului — roșu. Tiraj — 2 148 000 bucăți.

61. CMR — 1422, Planul cincinal, valoarea de 2 lei, supratipărită cu 35 bani, culoarea supratiparului — roșu. Tiraj — 1 440 000 bucăți.

62. CMR — 1423, Planul cincinal, valoarea de 3 lei, supratipărită cu 35 bani, culoarea supratiparului — negru. Tiraj — 1 583 800 bucăți.

63. CMR — 1424, Planul cincinal, valoarea de 4 lei, supratipărită cu 35 bani, culoarea supratiparului — negru. Tiraj — 2 140 000 bucăți.

64. CMR — 1425, Planul cincinal, valoarea de 4 lei supratipărită cu 35 bani, culoarea supratiparului — roșu. Tiraj — 60 000 bucăți.

65. CMR — 1426, Planul cincinal, valoarea de 5 lei supratipărită cu 35 bani, culoarea supratiparului — roșu. Tiraj — 2 312 900 bucăți.

66. CMR — 1427, Planul cincinal, valoarea de 6 lei, supratipărită cu 1 leu, culoarea supratiparului — roșu. Tiraj — 430 800 bucăți.

67. CMR — 1428, Planul cincinal, valoarea de 7 lei, supratipărită cu 1 leu, culoarea supratiparului — roșu. Tiraj — 437 000 bucăți.

68. CMR — 1429, Planul cincinal, valoarea de 8 lei, supratipărită cu 1 leu, culoarea supratiparului — roșu. Tiraj — 443 400 bucăți.

69. CMR — 1431, Planul cincinal, valoarea de 11 lei, supratipărită cu 1 leu, culoarea supratiparului — roșu. Tiraj — 5 255 500 bucăți.

70. CMR — 1433, Planul cincinal, valoarea de 30 lei, supratipărită cu 1 leu, culoarea supratiparului — roșu. Tiraj — 942 400 bucăți.

71. CMR — 1432, Planul cincinal, valoarea de 35 lei, supratipărit cu 1 leu, culoarea supratiparului — roșu. Tiraj — 335 500 bcuăți.

72. CMR — 1434, Planul Cincinal, valoarea de 50 lei, supratipărită cu 1 leu, culoarea supratiparului — roșu. Tiraj — 340 000 bucăți.

Toate aceste supratipăraturi au avut putere și valabilitate de francare pînă la epuizare.

În cadrul Catalogului filatelic oficial al timbrelor Republicii Populare Române — apărut în anul 1954, sub egida I.C.S. Filatelia, Direcția generală a editurilor și difuzării cărții —, întocmit de subsemnatul și aprobat de Ministerul Culturii, cu ordinul nr. 560/1953, aceste mărci sînt evidențiate la paginile 46—49.

NOTĂ : — Numerele de catalog folosite în prezenta comunicare au în vedere Catalogul Mărcilor Poștale Românești (CMR), ediția din 1974.

Teodor Cutlic

Punctul cel mai nordic

Institutul geodezic danez a făcut cunoscută, la Copenhaga, descoperirea celui mai nordic punct terestru al planetei noastre — o insulă stîncoasă de numai cîteva sute de kilometri pătrați, pierdută în imensitatea de gheață a Oceanului Înghețat de Nord, la o distanță de 400 km de pol. Descoperirea, în cursul unei expediții cartografice întîmplării : în încercarea de a lămuri, în sfîrșit, dacă promontoriul Morris Jessup, sau așa numita insulă „Coffee Club", este cel mai nordic punct terestru, geografii danezi au dat, la circa 1,5 km mai la nord, peste o necunoscută (pînă acum) insuliță care a pus capăt, într-un mod neașteptat, dilemei.

ISTORIE POȘTALĂ DIN MERS

În ultimul timp se constată tot mai mult un interes foarte scăzut din partea filateliștilor pentru colecționarea ștampilelor de zi folosite în prezent la toate oficiile poștale din țară. Aceste ștampile au formă comună, rotundă cu dublu cerc, diam. 2,6 cm, cu cod și denumirea localității și după caz județul, oficiu, agenție, ghișeu, pichet sau depozit și simbolul unității poștale, natural data (ziua, luna, anul și ora), sînt executate frumos, sînt plăcute și atrăgătoare. Zilnic se folosesc la toate trimiterile poștale, la avize, recipise, mandate, telegrame, etc. Numărul acestora fiind foarte mare ele sînt ușor accesibile colecționarilor și fără eforturi bănești. Iar atunci și acolo unde există interes pentru strîngere și păstrare sînt la îndemîna oricui, chiar și a copiilor.

Cu toate acestea ștampilele poștale de zi sînt tratate cu indiferență și uneori chiar cu dispreț de foarte mulți filateliști. Care să fie cauza? După părerea mea sînt mai multe cauze. Principala fiind lipsa de popularizare, o lipsă aproape totală. Chiar și revista FILATELIA nu acordă destulă importanță ștampilelor poștale de zi, nu li se face propaganda cuvenită și nu sînt publicate decît dacă prezintă o eroare, fie în denumirea localității, ex. Tg. Neanț, în loc de Tg. Neamț, fie la numărul de cod, ca și cînd numai acestea ar prezenta interes general și ar intra în sfera de cercetare filatelică, celelalte avînd doar interes local nu au de ce să fie popularizate. Instituțiile, organizațiile și intreprinderile de stat care dispun de o bogată corespondență din toată țara, nu păstrează plicurile primite și nici nu ar fi posibil așa ceva din lipsă de spațiu de depozitare. Sînt aruncate la coș sau în cel mai bun caz ajung la D.C.A. O altă cauză este aceea în unele cazuri că ori tușul nu este corespunzător calitativ, ori ștampilele sînt uzate, ori aplicarea manuală și chiar mecanică / la tranzit / din cauza volumului mare de trimiteri poștale apar neclare, uneori chiar murdare și fiind lipsite de estetică nu pot fi colecționate. Destul de mult influențează interesul scăzut al colecționarilor pentru aceste ștampile și francatura cu mărcile, uzuale, care se repetă mult de tot. Colecționarii marcofili preferă ștampilele aplicate pe francatură și cu deosebire cele cu mărci comemorative, cu vederi, etc. Nici Asociația filateliștilor nu incurajează corespunzător la expoziții colecțiile de marcofilie cu ștampile poștale curente, iar numeroșii maximafiliști preferă să realizeze cărți maxime cu ștampile ocazionale sau speciale și și recurg la ștampilele poștale de zi numai în cazuri extreme. Cu mult interes am citit articolul toc. Gheorghe Cserni privind francaturile la mărcile uzuale 1920—1928" din revista FILATELIA nr. 1/1984 și sînt de acord că „pachetarii" au distrus multe francaturi deosebite, dar aș completa că aceeași cauză a dus la pierderea și a multor stampile poștale contemporane.

În această situație ne întrebăm ce se poate face totuși pentru a stimula colecționarea stampilelor poștale de zi pe plicuri circulate? Ajungem deci la miezul problemei pe care ne-am propus să o tratăm, *de ce este necesar să ne ocupăm de istorie poștală „ la zi" și mai ales ce se poate face pentru a o consemna „din mers"*. Pentru a ne face și mai bine înțeleși ne vom referi la situația de tranziție după Marea Unire de la 1 decembrie 1918. Distinsul filatelist sibian Emanoil Munteanu a publicat, în condiții excepționale, o lucrare unanim apreciată și care a stîrnit interes despre „Istoria poștală a Sibiului" de la început și pînă la 1 decembrie 1918. După această dată ar urma ca un alt cercetător să scrie continuarea. Personal am căutat de mulți ani să descifrez perioada de tranziție în care apar foarte multe situații deosebit de interesante. Astfel, apar francaturi mixte de timbre

străine și timbre din emisiunile Cluj-Oradea obliterate cu stampile vechi, ale fostei administrații poștale maghiare. Francaturi mixte cu timbre Cluj-Oradea și timbre ale Poștei Române, obliterate cu aceeași stampilă, etc. Ceea ce am urmărit în mod special a fost să aflăm data exactă cînd s-a folosit pentru prima dată stampila românească. Din documentele investigate nu am reușit să o stabilim. Dintr-un număr foarte mare de plicuri circulate examinate am găsit prima stampilă „Sibiu" în iulie 1920, deci după aproape doi ani de la Unirea cea Mare. Pînă ce vom afla data exactă va mai fi nevoie de multe investigații. Stampilele de cenzură militară care au funcționat la Sibiu și care sînt interesante prezintă și ele destule greutăți în stabilirea exactă a perioadei de timp cînd au fost folosite.

Considerînd greutățile întîmpinate în investigațiile făcute pînă acum la perioade mai vechi, după 1918, am considerat că în prezent se poate realiza o istorie poștală sibiană din bucăți, pe perioade de timp limitate. Astfel am început strîngerea „din mers" de date despre oficiile poștale sibiene actuale. Cu ocazia investigațiilor făcute am constatat destule situații apropiate ca perioadă de consumare și care astăzi cu greu se mai pot reconstitui. În anii 1957-1970 în cartierul „peste Cibin" a funcționat oficiul Sibiu 3, transformat în agenție și în cele din urmă desființată ca nerentabilă. Agenția aparținea de oficiul Sibiu 1 și se numea „T. Vladimirescu". Am căutat peste tot un plic, o carte poștală sau o ilustrată circulate, piese filatelice care s-ar încadra și într-un exponat de istorie și de oameni de seamă români. dar fără rezultat pînă în prezent. Totuși a putut fi reprodusă în pagina de filatelie a revistei TRANSILVANIA la rubrica Istorie poștală din mers fiind găsită în dosarul personal al șefului oficiului Sibiu 1, care avea bunul obicei, ca la casare să aplice stampilele pe o coală albă de hîrtie pe care o păstra. Altă dată am publicat în aceeași revistă două stampile poștale de zi ale Depozitului de timbre județean/DEP. TIMBRE JUDEȚ"/ și Oficiului județean de difuzarea presei /MICRO.DEP./ care au întrebuințare numai internă și din acest motiv nu se întîlnesc în colecții. Am consemnat oficiile poștale care au luat ființă în noile cartiere ale municipiului: Sibiu 6 în Hipodrom I la 1.07.1975, Sibiu 7 în Hipodrom III la 2.11.1981, Sibiu 8 în Vasile Aaron la 3.05. și Sibiu 9 în Stand la 1.01. 1982 Odată cu intrarea în funcțiune a oficiului Sibiu 9 și-a încetat activitatea „Ghișeu mesagerii externe Sibiu-Tordoșanu", alt moment poștal demn de înregistrat. Ceea ce s-a și făcut. În anii 1972-1977 a funcționat o Agenție în colonia Sterpu pentru grupul de constructori ai Hidrocentralei de pe Valea Lotrului, iar de la 1 februarie 1974 pînă la 30 aprilie 1982 un Ghișeu „Gura Riurului șantier" la Barajul Cibin. Cele două stampile poștale destul de rar întîlnite sînt utile și la tema „Baraje-Hidrocentrale". Între 3 decembrie 1965 și 9 decembrie 1967, în satul Colun a funcționat o Agenție, care nefiind rentabilă a fost desființată.

Ne-a fost imposibil să găsim o corespondență cu această stampilă, deși am făcut destule investigații prin factorii poștali care au deservit-o și prin oficiul de care a aparținut / Porumbacu de jos/. De oficiul Sibiu tranzit aparțin vagoanele poștale cu nr. 17, 18, 213, 214, 215, 216, 217 și 218 care se atașează la diferitele garnituri de trenuri prin care se fac trimiteri poștale și de presă. Aici nu am întîmpinat greutăți în intrarea în posesia unor corespondențe circulate și care poartă

stampilele respective. Am fost însă informaţi de organe de la D.J. de P. şi Tc că, într-o perioadă destul de lungă şi apropiată, 1947-1958, pe linia Sibiu-Cisnădie a circulat un vagon poştal. (123-124). Cu toate investigaţiile făcute la Cisnădie şi la Sibiu nu am reuşit pînă în prezent să ajungem în posesia unei corespondenţe sau document poştal care să poarte stampila respectivă La Banca Naţională din Sibiu şi la Intr. Firu Roşu din Tălmaciu funcţionează cîte o maşină cu francatură mecanică fără să cunoaştem data de început.

Un caz aparte îl formează oficiul poştal de stat de la Păltiniş. Deşi am stat de vorbă cu foşti salariaţi/poştaşi rurali/ ai Poştei din Sibiu şi din comuna Răşinari nu am putut, încă, stabili în mod concret data înfiinţării şi funcţionării acestui oficiu în staţiunea climatericâ Păltiniş şi nici data încetării activităţii oficiului particular „Hohe Rinne". Cunoscutul filatelist L. Dengel, în cartea sa „Istoria oficiilor poştale particulare..."/1947/ afirmă că acesta s-a desfiinţat în 1926, iar cel de stat a luat fiinţă în 1933 însă numai pentru scurt timp deoarece din lipsă de rentabilitate şi-a încetat activitatea. De asemenea cercetătorul sibian Em. Munteanu, în lucrarea sa „Istoria poştală sibiană", pe baza unor scrisori expediate din Păltiniş conchide ca dată certă, încetarea activităţii oficiului particular„ anul 1933, cînd se găseşte prima stampilă românească „Păltiniş". Dacă e să dăm crezare lui Dengel, filatelist totdeauna bine documentat, rămîne perioada din 1926 şi pînă în 1933 nelămurită, ce s-a întîmplat în acest interval de timp cu poşta de la Păltiniş şi la fel cît a durat oficiul de stat înfiinţat în 1933 şi ce s-a întîmplat după desfiinţarea lui şi apoi totuşi cînd a luat fiinţă oficiul care funcţionează şi în prezent. Cît mă priveşte, dispun în colecţia personală de 2 ilustrate circulate din 25 iulie 1933 şi din 26 iulie 1937, pe care s-a aplicat cea de a 6-a stampilă liniară „Hohe Rinne" culoare roşie, fără dată. Nu sînt francate cu mărci ale oficiului particular, ci numai cu mărci româneşti obliterate cu stampile de zi a Of. „Sibiu 1" la 28 iuile 1933 şi cu stampila Of. „Sibiu" la 26 iulie 1937. Am putea concluzuiona, pe baza acestora, că oficiul particular a funcţionat pînă în anul 1937 ? Nu credem a fi verosimil. De la factorul poştal rural Ioan Dancăş din Răşinari nr. 789 am aflat că oficiul poştal Păltiniş a luat fiinţă la 1 iunie 1950, iar el l-a deservit de la 1 februarie 1952. Din cele de mai sus reese în mod indubitabil că pentru a cunoaşte adevărata situaţie a acestui oficiu poştal mai e nevoie de multe investigaţii pe care sîntem decişi să le facem. În acelaş timp demonstrăm cît este de convigătoare necesitatea istoriei poştale din mers pentru care pledăm.

În fine, un ultim exemplu, în Almanahul filatelic 1984, în articolul „Pichete poştale rurale", autorul Mihail Ioniţă-Alesu publică lista pichetelor depistate, între care am găsit menţionat pichetul Boarta din judeţul Sibiu. Am cercetat stocul de plicuri oficiale /primite de Direcţia judeţeană de poştă de la toate subunităţile din judeţ şi am găsit Agenţia Boarta, ceea ce denotă că în răstimp pichetul a fost transformat în Agenţie. Acum urmează căutarea unei corespondenţe cu ştampila Pichetului Boarta.

Am insistat asupra greutăţilor întîmpinate în căutările şi investigaţiile făcute pentru a scoate în evidenţă noutatea perspectivei şi pentru a justifica necesitatea acţiunei întreprinse ca din mers să consemnăm datele existente şi folositoare oricînd şi oricărei istorii poştale locale fără de care nu se poate realiza o istorie poştală generală. Pe baza experienţei în căutările din ultimi ani (1981-1983) sugerăm organelor poştale judeţene să nu distrugă plicurile primite de la unităţile din judeţ, unităţi care dispun de stampile poştale, mai înainte de a reţine cel puţin 3-5 bucăţi de fiecare unitate /oficiu, agenţie, ghişeu, pichet şi depozit/ cu stampile foarte clare. De asemenea să fie reţinute şi păstrate plicurile cu stampila de Recomandat, în prezent pe cale de dispariţie. În judeţul Sibiu mai există şi sînt folosite numai trei asemenea stampile la oficiile Cisnădie, Sălişte şi Laslea. Majoritatea unităţilor nu dispun de etichete pentru recomandat şi folosesc inscripţiile manuale. Tot astfel de cîte ori se dă în funcţiune sau se casează o stampilă poştală de zi să se aplice pe o coală de hîrtie, care să se păstreze într-un dosar la serviciul de exploatare de la judeţ.

Pentru juriile de la expoziţiile de marcofilie aş propune să accepte cît mai multe exponate cu stampile poştale de zi, curente, şi pe plicuri nefrancate dar circulate între unităţile poştale, iar aprecierea să nu fie depunctată că sînt oficiale şi deci sînt lipsite de francatură. O astfel de măsură ar constitui, credem, o stimulare pentru colecţionarea pe scară mai întinsă a ştampilelor de zi, actuale, ceea ce ar fi numai în interesul istoriei poştale româneşti.

Nomina odiosa...

Ca şi filatelia, toponimia, ştiinţa despre numele geografice, poate fi nu numai instructivă, ci şi distractivă ! Ştiaţi, de pildă, că există o localitate a cărei denumire e formată dintr-un cuvînt ce nu conţine nici o vocală ? ! Este vorba de Llwchwr, din comitatul Glamorgan, în Wales, localitate aşezată pe malul rîului cu acelaşi nume. Englezii rostesc acest nume ce pare imposibil de rostit, Lugor, iar cei de pe meleagurile de baştină Thluchur. Autorităţile engleze au propus în repetate rînduri schimbarea acestei denumiri, dar cetăţenii au mulţumit de fiecare dată pentru „cinstea" ce li se face, arătînd că lor le place foarte mult denumirea actuală şi că nu doresc nici o schimbare... Dar de Crève-coeur-le-grand aţi auzit ? E numele sfîşietor al unui oraş din Franţa şi înseamnă „ţi se rupe inima de durere". Tot în Franţa există în departamentul Somme un orăşel minuscul care nu e populat decît cu puţin peste 100 de locuitori. Mai mult (sau „mai puţin" !) decît atît : acest mini-oraş se numeşte din anul 1941 Y. Da, atît, litera „Y — grec" — un nume de o singură vocală. După cum a declarat primarul acestui orăşel, unui corespondent al ziarului „International Herald Tribune", localitatea n-a fost botezată întîmplător aşa. Ea se află la o răscruce de drumuri, care prin regularitate aminteşte într-adevăr de această literă a alfabetului.

Ani în şir primarul din Y a căutat cu pasiune, în atlase şi hărţi, alte nume scurte de localităţi din lumea întreagă, pentru a se convinge dacă Y este singurul orăşel a cărui denumire e formată dintr-o singură literă. Căutările i-au fost încununate de succes, pentru că iată ce a descoperit la o cercetare amănunţită : oraşelele A (în insulele Fyn, în Norvegia şi Suedia), O (în Japonia şi S.U.A.), U (în S.U.A. şi insulele Sardine din Pacific).

În Franţa, mai există şi alte localităţi desemnate cu nume tot atît de scurte: Oo în Pirinei şi Wy în apropiere de Guiry-Vekin cît şi If. Dar şi în Elveţia — Au, Gy, Lu şi Ob —, în Norvegia — Al, Bo şi Ed, în Finlanda — Ii, în Italia Po, — în Irak — Ur —, în S.U.A. — Ed şi Uz. Un oraş cu numele de „6" a existat în Virginia — Statele Unite.

La polul opus se situează denumirile formate dintr-un număr mare de litere. Acestea au interesat întotdeauna pe lingvişti din punctul de vedere al formării şi pronunţiei lor dar şi pe amatorii de recorduri şi pe ... filateliştii.

V-am pune la grea încercare invitîndu-vă să citiţi (nu să memoraţi) numele unei aşezări din Noua Zeelandă formată din 64 de litere. Iat-o :

TAUMATAVHAKATAGPIHANGAKOAUOTAMATEATURIONUKUPOKANVHENUAKITANATAHU. (dacă nu credeţi că-i formată din 64 de litere, număraţi-le !). În traducere liberă denumirea aceasta înseamnă : „Muntele pe care uriaşul Tane, plăcut cerului, a cîntat din flautul său muzică funerară, ca să se înalţe la iubita lui". Flautistul, pe nume Tane (numele complet era Tumatea Pokan Vhenuna), a fost un conducător al tribului maori, care formează populaţia băştinaşă din Noua Zeelandă. Cei drept pentru indicatoare autorităţile locale folosesc o formă prescurtată din numai... 57 de litere ! (Cîte litere or fi imprimate pe stampila poştei ?). De asemenea, în Noua Zeelandă, există o colină, al cărui nume oficial este format din 85 de litere. Pentru curiozitatea dv. transcriem numele în întregime : TAUMATAWHAKATANGIHANGAKOAUAUOTAMAMATEATURIPUKAKAPIKIMAUNGAHORONUKUPOKAIWHENVAKITANATAHU.

Primele cărți poștale tipărite după reforma monetară din 1952

În urma reformei monetare din 1952 s-a trecut în prima etapă fie la aplicarea pe întregurile anterioare reformei monetare a ștampilei oficiului PTT care a efectuat vînzarea acestora, fie la supratipărirea acestora cu francaturi mecanice cu noile valori.

Această perioadă fiind depășită, prin epuizarea întregurilor poștale anterioare reformei monetare, s-a trecut la tipărirea de întreguri cu valoarea nominală corespunzătoare noilor tarife.

Primele cărți poștale tipărite după reforma monetară din 1952 au ca marcă fixă stema țării, în culoare albastră, și cu valoare nominală de 30 bani. Se

cunosc două tipuri din aceste cărți poștale, ambele în circulație în anul 1952. Primul tip are 6 rînduri pentru adresă (fig. nr. 1), al doilea tip avînd numai 4 rînduri pentru adresă (fig. 2).

Menționez că deși aceste cărți poștale sînt relativ comune, ele nu apar în catalogul „Michel — GANZSACHEN — 1978", iar în „Catalogul mărcilor poștale românești — 1974", pag. 489 sînt trecute greșit ca fiind puse în circulație în anul 1953.

CONTRIBUȚII

FALSURILE MAILAT

În orice domeniu, în care apar înscrisuri de valoare, fie că este vorba de bancnote, monede, cecuri, librete de economii, mărci poștale, au apărut și falsificări, executate de indivizi certați cu legea, din dorința unui cîștig realizat prin inducerea în eroare a celor de bună credință.

Falsificarea mărcilor poștale a beneficiat din plin de toate elementele necesare pentru ca această activitate să fie foarte rentabilă. Taxele ridicate de la începutul perioadei introducerii mărcii poștale, au dat imboldul necesar falsificatorilor ca să se ocupe de acest domeniu. Procedeele primitive de tipărire a primelor mărci poștale au ușurat această activitate. Pasiunea filatelică a creat din ce în ce o cerere mare de timbre rare pe piața filatelică, astfel că această activitate ilegală crea profituri substanțiale. Lipsa unei legislații ocrotitoare, sau existența uneia prea blînde, au încurajat pe falsificatori.

Despre falsuri s-au scris numeroase articole și în presa noastră filatelică, de aceea nu repet definiția și felurile diferite de falsuri. Voi prezenta cîteva cazuri, mai interesante, cu care am venit în contact.

Prezint alăturat fotocopia unei scrisori, francată cu 1,1/2 Schillinge-Bergedorf (Statele vechi germane), emisiunea I, obliterată cu o ștampilă de trei cercuri, adresată lui Andreas Kayser din Berlin, Margrafenstr. 13. Falsificatorul a avut grijă să decupeze clapeta de închidere a scrisorii, unde era probabil adresa expeditorului și care nu era din Bergedorf. Menționez că scrisoarea poartă în partea de jos dreaptă și semnătura expertului H. K. (Hermann Köhler).

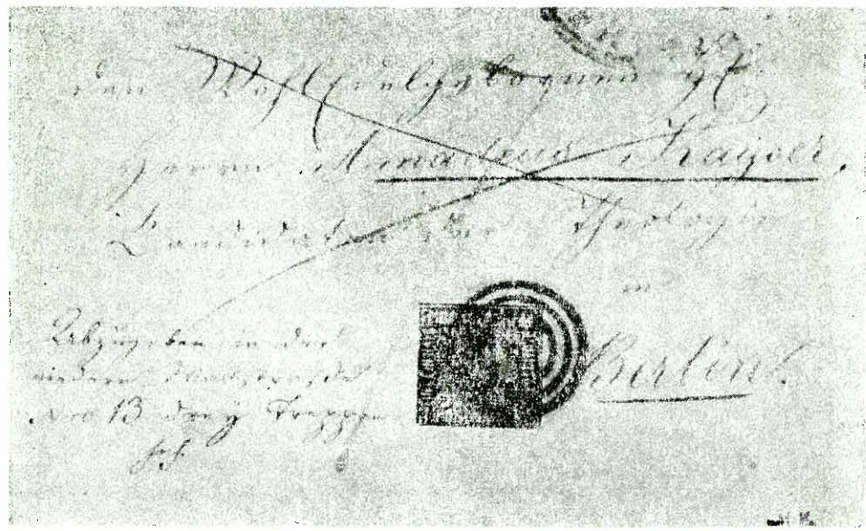

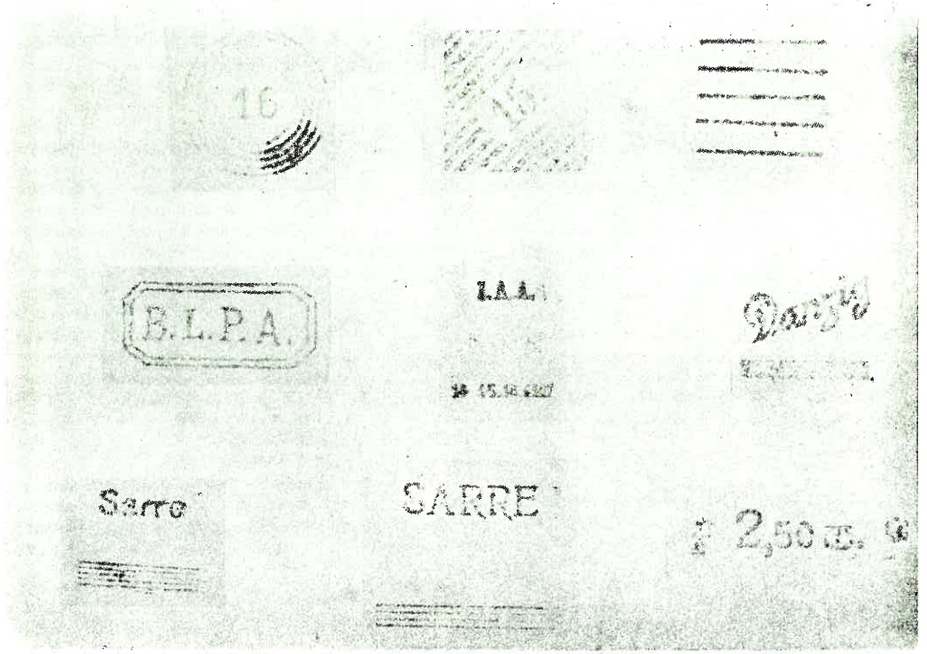

Greşelile comise de falsificator au fost următoarele :

— A utilizat o scrisoare prefilatelică, al cărui porto a fost achitat în numerar atestat de două linii diagonale aplicate pe scrisoare, ceea ce înseamnă că taxele au fost achitate pînă la destinatar. De asemenea se vede o porţiune din ştampila FRANCO-ovală roşie, care se aplica la achitarea în numerar a taxelor poştale.

— Obliterarea a făcut-o cu o ştampilă cu trei cercuri, care nu a existat în Bergedorf.

— A utilizat o reimpresiune, originală avînd cuvîntul SCHILLING, în loc de SCHILLINGE, (vezi Michel Deutschland Spezial Katalog).

Statul vechi german Baden, a avut o emisiune în anul 1862 de trei valori, 1, 3 şi 12 (Kr.), concepută ca mărci-porto. Aceste mărci au o valoare mult mai mare dacă sînt obliterate. Prezint mai jos o astfel de piesă-fragment de scrisoare, cu o marcă de 3 (Kr), obliterată cu o ştampilă rotundă „LAHR"/6/APR./6N". Fragmentul are şi un sigiliu de ceară roşie, precum şi semnul expertului H. K.

La această piesă fasificatorul a luat o marcă originală, ieftină, fiind neobliterată, aplicînd-o pe un fragment de scrisoare aranajtă astfel, încît să nu apară date compromiţătoare aranjamentului. A aplicat o ştampilă falsificată „LAHR" şi astfel a creat o piesă valoroasă.

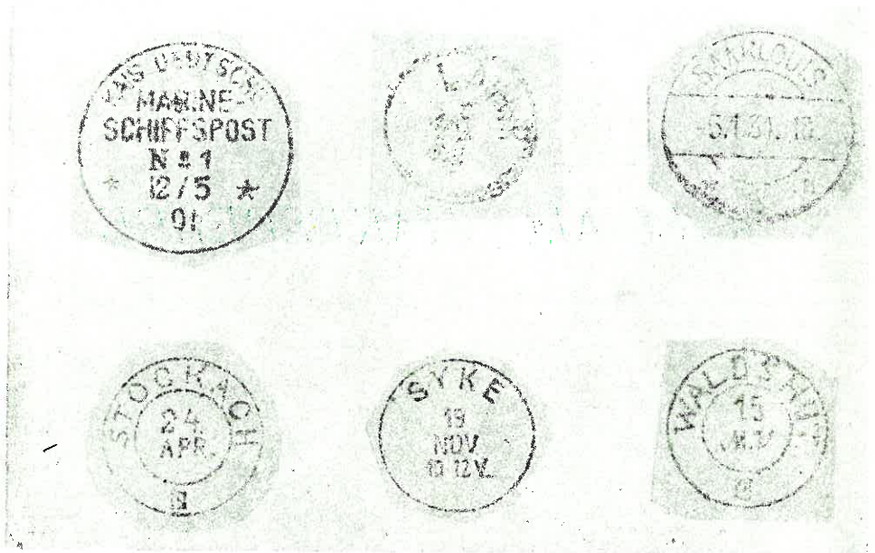

În catalogul Michel, la Nr. 407—409 (1927) se găseşte o serie de trei mărci cu supratiparul I.A.A./10—15.10.1927, mult mai scumpă decît fără supratipar. De aici tentaţia pentru falsificator de a aplica un supratipar fals. Din fericire supratiparul falsificat, este uşor de identificat, fiind făcut dintr-o ştampilă de cauciuc nereuşită.

Toate aceste exemple de falsuri au acelaşi autor, I. Mailat, care şi-a desfăşurat activitatea în Sibiu, puţin timp după pimul război mondial, între anii 1923—1935. Originar din Ocna-Sibiului, fost ofiţer în armata austro-ungară, se ocupa cu trafic de influenţă, excrocherii şi falsificări de documente. La percheziţia ce i s-a făcut, s-au găsiit o serie de ştampile, printre care şi multe filatelice executate la un atelier de ştampile din Sibiu. A fost condamnat la un an

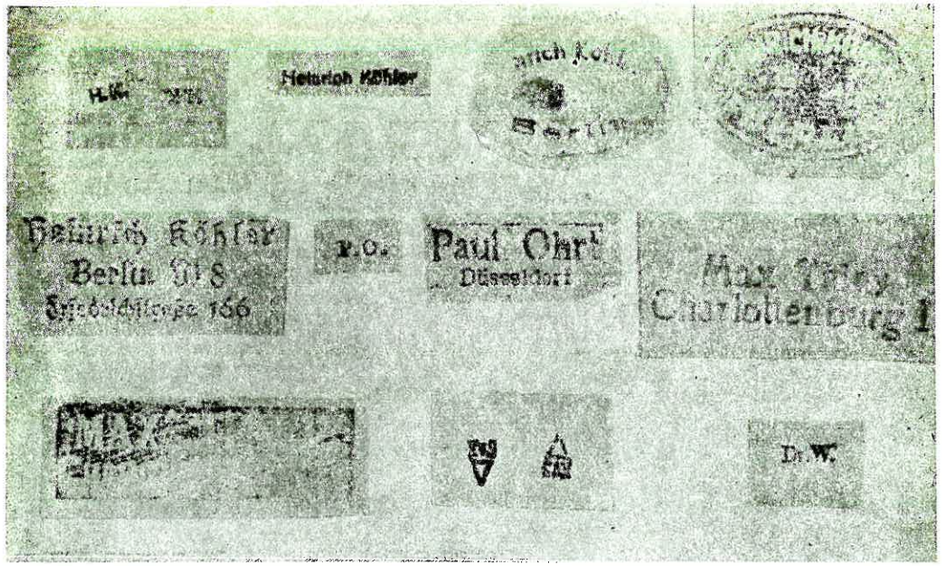

și jumătate închisoare, iar la dosarul său penal se găsește o filă pe care s-au aplicat aceste ștampile false. Le prezint mai jos pentru a atrage atenția colecționarilor.

Emanoil Munteanu

WILLIAM SHAKESPEARE

Se știe că William Shakespeare s-a născut și a murit în aceeași zi : 23 aprilie (1564—1616), la Stratford pe Avon. A scris 37 de piese și 154 de sonete, care fac parte din fondul de aur al literaturii universale. Pentru piesele sale a folosit izvoare istorice, precum și alte surse, între care „novele" italiene (mici povestiri). Nu lipsesc în opera lui și unele întîmplări pe care le-a auzit sau a fost martor. Astfel povestea înmormîntării unei tinere fete în stare de letargie este folosită de W. Shakespeare în „Romeo și Julieta", iar înecul tinerei sale prietene din copilărie, întîmplare la care a fost de față, este evocată în scena tragică a morții Ofeliei din „Hamlet". Și acestea nu sînt singurele întîmplări folosite de W. Shakespeare în scrierile sale.

De remarcat, în același timp, că subiectele din piesele lui se situează la mari distanțe în timp și spațiu : antichitate și ev. mediu, Grecia și Roma antică, Danemarca, Anglia, Italia, Franța, Austria etc. etc.

Viața și activitatea marelui dramaturg și poet — „poetul poeților", cum i se mai spune — a fost evocată și într-un serial de televiziune britanic, prezentat și pe micile noastre ecrane. Se remarcă de asemenea și o intensă activitate editorială pentru difuzarea operelor lui W. Shakespeare în țara noastră. Cu acest prilej, trebuie spus că interesul pentru opera sa la noi s-a manfestiat încă în secolul trecut.

Pe plan filatelic se impune a fi remarcat faptul, că pe multe mărci poștale apărute în lume poate fi întîlnit chipul lui W. Shakespeare. O emisiune de mărci poștale românești din anul 1964, sub genericul „Marile aniversări culturale 1964" îl prezintă și pe marele „poet al poeților", așa cum se poate vedea pe marca alăturată. Pe lîngă chipul lui W. Shakespeare, pe al doilea plan este vizibilă și casa natală a poetului din localitatea Stratford pe Avon. Și în Almanahul filatelic pe anul 1979 se pot întîlni referiri la W. Shakespeare, pe marginea unei mărci emisă de Republica Nicaragua. Pe această marcă este reprodus un tablou pe care apare „marele Will", cum i se mai spune, jucînd șah.

Dar să mergem mai departe, la piesele sale, în căutarea unor alte elemente din

domeniul epistolar (doar scrisorile sînt factorul de bază al filateliei). Și vom avea ocazia să ascultăm unele lucruri destul de interesante, povestite de W. Shakespeare, prin gura personajelor sale.

În acest sens propun să ascultăm mai atent textul unui scurt fragment a uneia din cele mai celebre piese ale lui :

„ROMEO ȘI JULIETA"

Dar mai înainte credem că este bine să spunem cîteva cuvinte despre această capodoperă. A fost jucată în premieră, ca să spunem așa, la 6 octombrie 1594 (deci, acum 390 de ani), pe moșia contelui Southampton, într-o șură, unde se adunau țăranii să-și plătească dările către senior.

Povestea tragică a celor doi îndrăgostiți se înspiră, după cum se afirmă, dintr-o întîmplare reală, petrecută la Verona în jurul anului 1303. Turiștilor care vizitează acest oraș li se arată mormîntul Julietei, precum și fîntîna, unde se spune că se întîlneau cei doi îndrăgostiți. Dumneavoastră o puteți vedea și pe alăturatul timbru emis de Poșta italiană în anul 1976. Fiind că tot e vorba de Verona trebuie spus, că acum cîțiva ani să căuta un nou secretar pentru Julieta, spre a răspunde la numeroasele scrisori sosite pe numele ei. S-ar mai putea spune multe pe această temă. Dar ne oprim aici pentru a ne putea ține promisiune. Să-l punem deci pe W. S. să spună el însuși ce crede despre scrisori. E vorba de scrisoarea părintelui Lorenzo, confidentul celor doi îndrăgostiți. Noi luăm această părere și la modul general. Dar ce spune Lorenzo ?

„Ce nenoroc ! Pe sfîntul nostru ordin !
Scrisoarea nu-i un lucru de nimic,
E ceva grav și foarte serios,
Zăbava poate fi primejdioasă.

E vorba de scena dramatică din care aflăm, că scrisoarea trimisă de părintele Lorenzo lui Romeo la Mantua pentru a-l preveni de ceea ce pusese el la cale împreună cu Julieta — nu a ajuns la destinatar. Scrisoarea a făcut calea-întoarsă, punînd astfel în pericol viețile lui Romeo și a Julietei. De fapt, putem spune că ne aflăm într-unul din punctele culminante ale acțiunii dramatice din piesă, al cărei sfîrșit este, cum se știe, tragic. Și aceasta datorită unei scrisori neajunsă la timp la destinație. De aici remarca : „Scrisoarea nu-i un lucru de nimic", spusă de autor prin gura lui Lorenzo. Am putea-o aprecia ca un îndemn la punctualitate și seriozitate față de scrisori. La W. S. scrisorile au și valoare de document. Astfel, scrisorile aflate la slujitorul lui Romeo, trimise tatălui său, fac dovada nevinovăției și a bunelor intenții ale lui Lorenzo. Folosirea scrisorilor ca element important pentru construcția dramei citate nu se limitează numai la piesa „Romeo și Julieta". Dramaturgul își urzește astfel mai bine acțiunile din piese pentru a reda cît mai tensionant desfășurarea jocului eroilor săi. Se scriu în piese, multe scrisori. Le întîlnim astfel și în alte realizări shakespeariene : „Doi tineri din Verona", „Negustătorul din Veneția", „Cymbeline", „Regele Lear" (în care un personaj folosește termenul de „poștaș"), „Totul e bine cînd se sfîrșește cu bine", „Măsură pentru măsură" și altele. Dar noi ne vom opri cu mai multă atenție asupra unei alte piese celebre. E vorba de :

„HAMLET, PRINȚUL DANEMARCEI"

Se știe că piesa „Hamlet" se înspiră din *„Historia Danica"* de Saxa Grammaticus, scrisă în jurul anului 1200. Piesa „Hamlet", a fost scrisă în anul 1601.. Despre această realizare a lui W. S. s-au scris și publicat atîtea cărți și lucrări, în diferite țări, că toate acestea la un loc, după părerea unor exegeți ai lui W. S., ar egala ca volum literatura beletristică a unei țări cu dezvoltarea culturală medie. Interesul pentru această piesă a fost și la noi mare. Fragmente din „Hamlet" au fost traduse și tipărite înainte de mijlocul secolului trecut, iar în anul 1855 apare o traducere completă.

Și în „Hamlet" se scriu frecvent scrisori. Astfel, Ofelia mărturisește tatălui ei, Polonius, că i-a respins lui Hamlet scrisorile trimise de el. Urmărind mai departe piesa ajungem la unul din punctele ei foarte importante. E vorba de momentul trimtierii lui Hamlet în Anglia, pe atunci țară vasală regatului Danemarcei. Regele Claudiu, uzurpatorul tronului tatălui său (și ucigașul acestuia), în dorința de a scăpa de prezența incomodă a lui Hamlet, îl trimite în călătorie, dîndu-i și doi însoțitori, ce aveau asupra lor scrisori, cu porunca ca Hamlet să fie ucis, o dată ajuns pe pămîntul Engliterei. Dar Hamlet dejoacă acest plan perfid. El pune mîna pe scrisori, le desface și introduce altele în locul lor, în care se dispunea uciderea însoțitorilor săi, emisarii regelui Claudiu al Danemarcei. Astfel, se poate spune, că această acțiune de viață și de moarte a lui Hamlet, răspunde și ea într-un fel la faimoasa întrebare : „A fi sau a nu fi ?".

Eugen PANIGHIANȚ

Pentru filatelişti

— Într-un fel, mărcile mele sînt unicate.
— Cum aşa ?
— Le am desperechiate !

*

— Unei femei filateliste, în afară de poşetă, ce îi mai trebuie ?
— Pensetă !

*

— De ce te-ai făcut filatelist ?
— M-am născut la Sîntimbru !

*

— Care este cel mai valoros timbru de la noi ?
— Cel vocal al tenorului Ludovic Spiess !

*

— Ai idee unde îşi petrece vacanţa un filatelist ?
— Probabil, în comuna Lupele din judeţul Galaţi !

*

— Ştii ce-a făcut Mitică ?
— Nu.
— S-a dus tocmai în comuna Colţi din judeţul Buzău.
— De ce ?
— Să-şi refacă dantela de la unele mărci !

*

— Ce fel de mărci aveţi în colecţie ?
— Poştale !

*

— Tu eşti elev. De ce nu te faci filatelist ?
— Nu-mi place catalogul !

*

— Ce crezi că agrează enterologul ? Colitele ?
— Mai curînd colitele !

V. D. POPA

ADRISANTUL NECUNOSCUT

Anul 1700. Început de nou veac şi, totodată, început de nouă domnie. În locul lui Antioh vodă Cantemir, fiul lui Constantin şi frate cu învăţatul principe Dimitrie venea Constantin Duca-Duculeţ. Era, de fapt,o revenire la tron, căci înaintea lui Antioh domnise — cine altul, dacă nu acelaşi Duculeţ, îndepărtat din scaunul de la Iaşi prin obişnuitele pîre de care nu erau străini doi boieri : Bogdan hatmanul şi Iordache vistierul. De aceea, proaspătul şi pe bună dreptate domn gîndi să le „răsplătească" fapta. Dar cum ? Căci neîndoielnic bănuia el, cînd vor afla cine vine voievod, cei doi vor fugi încotro vor vedea cu ochii.

Prin urmare, imediat ce primi caftanul domnesc, Duculeţ trimise la Iasi pe emisarul otoman (schemneagasi) **care să-i anunţe numirea şi, împreună cu el, pe un om de încredere avînd asupră-i o scrisoare prin care caimacamilor (locţiitorilor de domn) li se poruncea, sub aspră pedeapsă, să-i păzească bine pe Bogdan hatmanul şi pe Iordache vistierul, să nu cumva să scape.**

Curierul sosi împreună cu trimisul împărătesc, închiseră porţile la Curtea domnească şi intrînd în sala Divanului anunţară boierilor adunaţi vestea de domnie nouă. După care curierul, necunoscînd după figură pe caimacami, dădu „cu nechibzuinţă" scrisorile domneşti unui oarecare Ştefan Cerchézul, mare comis. „Acesta — povesteşte Cronica Ghiculeştilor — neştiiind carte şi şezînd alături de Bogdan hatmanul, a dat scrisorile domneşti acestuia, care, citindu-le şi văzînd porunca domnească împotriva lui, îndată le-a aruncat din mînă şi a fugit de-a dreptul în Ţara leşească (adică în Polonia). Iar Iordache vistierul, prinzînd de veste, a stat ascuns în curte pînă a înserat. Noaptea, îmbrăcînd un sucman apărese (adică deghizîndu-se în sacagiu) a ieşit cu ajutorul lui Ilie Cantacuzino, paharnicul din curte, care era împresurată de seimeni, şi s-a dus îndată în satul său anume Hangu, de unde a fugit în ţara leşească".

Pînă la urmă, incidentul s-a aplanat. Decît dregători devotaţi, dar neştiutori ca Ştefan Cerchezul, Duca avea mai mare nevoie de bărbaţi iscuşiţi, ca Iordache. Prin scrisori în care li se promitea „iertare" deplină, Iordache vistierul şi Bogdan hatmanul s-au reîntors în ţară, unde nu numai că „n-au fost deloc supăraţi de domn, ba chiar au fost cinstiţi cu slujbe boiereşti".

Societatea naţională de Cruce Roşie în ajutorul prizonierilor de război internaţi în lagăre (1916–1918)

În timpul încleştărilor din primul război mondial pentru apărarea pămîntului Patriei împotriva ocupanţilor militarişti germani, pentrŭ salvarea unităţii şi integrităţii teritoriale oştile române, masele largi populare din România au înscris în istoria ţării o pagină nepieritoare de eroism şi de abnegaţie, de spirit de jertfă şi patriotism.

În cadrul marilor eforturi făcute de poporul nostru şi de oştirea sa pentru alungarea cotropitorilor de pe teritoriul ţării, pentru înfrîngerea inamicului, s-a încadrat şi Societatea Naţională de Cruce Roşie din România. Un loc important în activitatea societăţii l-a ocupat ajutorarea prizonierilor români de război, internaţi în diferite lagăre din ţară şi de peste hotare. Spre a veni în sprijinul acestora, Crucea Roşie a constituit un comitet de femei, care şi-a asumat misiunea de a colecta alimente, haine, medicamente, bani. Reprezentaţii Societăţii Naţionale de Cruce Roşie care au rămas să activeze în Bucureşti au contribuit prin fonduri şi materiale şi la ajutorarea prizonierilor români spitalizaţi în aşezăminte din alte ţări. În acest sens, stabilindu-se legături cu agenţia Crucii Roşii române organizată la Berna din iniţiativa secţiunii Crucii Roşii din Iaşi, s-au trimis suplimentări de hrană pentru prizonierii români aflaţi în spitalele din Germania şi Austria, Ungaria. Prin intermediul Comitetului Internaţional al Crucii Roşii şi prin societăţile daneze şi suedeze de Cruce Roşie, secţia din Iaşi a Societăţii Naţionale de Cruce Roşie a obţinut informaţii despre lagărele din străinătate în care se aflau prizonierii români şi a organizat ajutorarea acestora cu alimente, îmbrăcăminte şi medicamente. Îndeplinindu-se îndatoririle prevăzute în convenţiile internaţionale, secţiunea din Iaşi a Crucii Roşii a făcut cunoscut, la rîndul său, ţărilor cu care se aflau în război numele şi locul de internare a peste 12.000 prizonieri şi internaţi civili. Secţiunea Societăţii Naţionale de Cruce Roşie din Iaşi a mai organizat de asemenea agenţii în capitalele unor ţări aliate şi neutre. Astfel s-a constituit secţiunea Crucii Roşii Române din Paris, care se ocupa de ajutorarea prizonierilor români deţinuţi în Germania, cea de la Berna se îngrijea de sprijinirea celor ce se aflau în lagărele din Austro-Ungaria, şi cea de la Geneva se ocupa de cei deţinuţi în lagărele din Bulgaria şi Turcia. O problemă deosebit de complexă, de rezolvarea căreia s-a ocupat secţiunea din Iaşi, a constat în facilitarea schimbului de corespondenţă între autorităţile române şi alte persoane retrase în Moldova, pe de o parte, cu cei rămaşi în teritoriul vremelnic ocupat al ţării, pe de altă parte. În luna februarie 1918, în urma tratativelor purtate cu Puterile Centrale, s-a ajuns la o înţelegere privind eliberarea din lagăre a prizonierilor invalizi sau grav bolnavi. În sprijinul acestora s-a organizat la Bucureşti, în Gara de Nord, un punct de asistenţă medicală asigurîndu-le celor întorşi în patrie şi un minimum de îmbrăcăminte şi alimente. De asemenea, societatea a organizat un spital la Giurgiu, unde au fost trataţi invalizii care au fost deţinuţi în lagărele din Bulgaria şi Turcia. Cu aprobarea autorităţilor bulgare, o echipă de infirmieri ai Crucii Roşii a trecut Dunărea, colindînd prin lagăre spre a depista prizonieri români grav bolnavi şi a le da ajutor. După încetarea războiului problema prizonierilor devenise destul de acută. Mii şi mii de prizonieri din toate ţările Europei eliberaţi din captivitate cutreierau drumurile ţării noastre, căutînd să se întoarcă la casele lor. În spitalele din Bucureşti şi din alte localităţi ale ţării au fost internaţi un număr însemnat dintre aceştia, Societatea Naţională de Cruce Roşie asigurînd

Fig. 1

Fig. 2

totodată, evidența lor, transmițînd liste cu numele și locul unde se află, atît Comitetului Internațional al Crucii Roșii, cît și Societății de Cruce Roșie germană (1).

Urmează prezentarea pentru prima dată într-o publicație filatelică a listei cu lagărele unde au fost internați prizonieri de război români (2) : 1. Altdamm ; 2. Altengrabow-Magdenburg (Sachsen) ; 3. Arys ; 4. Bautzen ; 5. Bayreuth ; 6. Beeskow (Mark-Frankfurt an der Oder) ; 7. Breessen Meklemburg ; 8. Breslau ; 9. Bolten bei Wedebusch ; 10. Cassel ; 11. Crefeld ; 12. Crossen ; 13. Cottbus Merzdorf ; 14. Czersk ; 15. Danzig-Troyl ; 16. Dőberitz ; 17. Dülmen ; 18. Dyrotz ; 19. Fürstenberg Mekl ; 20. Furstenberg il Mkl ; 21. Gueterstoth ; 22. Güstrin ; 23. Güstrow ; 24. Graffenwöhr ; 25. Hammerstein ; 26. Hamln ; 27. Hann Munden ; 28. Havelberg ; 29. Heuberg ; 30. Holland o/R ; 31. Inglstadt ; 32. Königsbruck ; 33. Lamsdorf O/S ; 34. Langensalze ; 35. Lechfeld ; 36. Limburg 1 Lahn ; 37. Mannheim ; 38. Meier ; 39. Müncheberg ; 40. Minden iln ; 41. Münster I ; 42. Münster II ; 43. Neuhammer 44. Nürenburg ; 45. Quedlinburg ; 46. Rastalt ; 47. Sagan ; 48. Schumen ; 49. Schwarmstädt ; 50. Senne ; 51. Stargard I/Pommern ; 52. Soltau ; 53. Stralsund ; 54. Stralsund Dänholm ; 55. Ströhen ; 56. Stuttgart I ; 57. Stuttgart II ; 58. Tauberbischofsheim ; 59. Tuchel Westpr ; 60. Ulm a/D ; 61. Wahn ; 62. Wittenberg ; Worms a/RH ; 64. Zwickau.

AUSTRO-UNGARIA

1. Feldbach — Steiermark ; 2. Hajmasker ; 3. Ostffyasszonnyfa ; 4. Osterode ; 5. Plan-Bahemia ; 6. Samelstelle-Koloswar ; 7. Sopronnyek ; 8. Szatmar-Nemeti ; 9. Szaszwaros ; 10. Temeswar ; 11. Tapiosuly ; 12. Zalaszengrot-Zalascany.

TERITORIUL OCUPAT (DE PUTERILE CENTRALE)

1. Cernavodă ; 2. Constanța ; 3. Ploiești ; 4. Slatina ; 5. Semendria-Serbia.

TURCIA

1. Amanus io section ; 2. Afion Karahissar ; 3. Bilemedik ; 4. Brouse ; 5. Constantinopole ; 6. Psamatia ; 7. Tawschanly ; 8. Tuzla.

BULGARIA

1. Filipopoli ; 2. Gorné Paritcherewo prin Stara Zagora ; 3. Gradsko ; 4. Kirdjali ; 5. Haskovo ; 6. Küstendel ; 7. Ohranie ; 8. Pachina ; 9. Ràzgrad ; 10. Sliven ; 11. Sofia.

Pentru localitățile prezentate mai sus s-au păstrat denumirile date în „Buletinul Societății Naționale de Cruce Roșie a României" no. 3 Iași 1 oct. 1917.

Trebuie arătat că nu trebuie să ne așteptăm să găsim corespondență plecată sau trimisă din toate aceste lagăre, deoarece în unele din ele au fost internați un număr mic de prizonieri sau au avut o durată scurtă de funcționare.

Fig. 3

Fig. 4

Toate trimiterile de colete, îmbrăcăminte, medicamente efectuate de Societatea Națională de Cruce Roșie, ca și informațiile cerute de familiile prizonierilor de război s-au efectuat în timp. Formularele de corespondență tipărite de diferitele societăți de Cruce Roșie, societăți de binefacere, lagăre, constituie un interesant domeniu de studiu al întregurilor poștale, ca și de istorie poștală. Trebuie subliniat faptul că întreaga corespondență dintre prizonierii internați în lagăr și familiile acestora s-a desfășurat prin intermediul Societății Naționale de Cruce Roșie, aceasta apelînd la diferite societăți de Cruce Roșie (din țări neutre) pentru transmiterea corespondenței, deoarece pe toată durata războiului au încetat schimburile de corespondență între cetățenii țărilor aflate în conflict.

În fig. nr. 1 prezint o carte poștală tipărită pentru corespondența prizonierilor de război de către Societatea Națională de Cruce Roșie a României. Cartea poștală este trimisă din București la 4 iulie 1917 la Kârdjali în Bulgaria, prin poșta bulgară. După o adnotare manuscrisă pe verso-ul cărții poștale rezultă că aceasta a ajuns la destinatar la 21 noiembrie 1917, deci după mai mult de 4 luni.

Cartea poștală militară din fig. nr. 2 a fost trimisă la 4/17 iulie 1917 din Cuci (teritoriu neocupat de Puterile Centrale) la Stralsund în Germania, unde a ajuns prin intermediul Crucii Roșii Suedeze la 22 noiembrie, deci tot după mai mult de 4 luni.

Cartea poștală din fig. nr. 3 a fost emisă pentru corespondența prizonierilor de război de către Crucea Roșie Ungară și are și inscripționări în limba română. A fost trimisă de la Ostffyasszonyfa (Ungaria) la 6 iulie 1917, la Iași, unde a ajuns pe data de 23 noiembrie 1917, deci tot după mai mult de 4 luni. Cartea poștală a ajuns la Iași prin intermediul poștei ruse de la care a primit și o ștampilă de cenzură

În fig. nr. 4 prezint o carte poștală trimisă în 1917 de la Iași la Sapronnyek (Ungaria). Trimițătorul neștiind că pentru corespondența prizonierilor de război se folosesc cărți poștale „scutite de porto" a folosit o carte poștală în uz. Din această cauză marca fixă a fost anulată cu creionul (fig. nr. 4).

Emanoil Săvoiu

Să ne verificăm cunoștințele filatelice

1. *Uniunea Poștală Universală (UPU) a luat ființă la ?*

   a. 9 octombrie 1874
   b. 30 noiembrie 1875
   c. 5 martie 1881

2. *Prima ștampilă ocazională s-a folosit la ?*

   a Paris
   b. Roma
   c. Londra

3. *În ce an este semnalată prima ștampilă ocazională ?*

   a. 1857
   b. 1860
   c. 1862

4. *În ce an a luat ființă prima asociație filatelică română ?*

   a. 1891
   b. 1894
   c. 1903

5. *Cînd au apărut primele mărci poștale „porto" în țara noastră ?*

   a. 15 august 1879
   b. 1 mai 1881
   c. 1 ianuarie 1880

6. *Federația Internațională de Filatelie a fost creată în anul ?*

   a. 1923
   b. 1926
   c. 1930

7. *Asociația Filateliștilor din România a devenit membră a F.I.P. în anul ?*

   a. 1947
   b. 1953
   c. 1959

8. *În ce an s-a organizat în București prima expoziție filatelică ?*

   a. 1891
   b. 1893
   c. 1901

9. *Odontometrul ne ajută să stabilim cîți dinți are o marcă poștală pe o lungime de ?*

   a. 30 mm
   b. 25 mm
   c. 20 mm

10. *La ce dată au fost puse în circulație cele trei mărci poștale din emisiunea a II-a „Cap de bour" ?*

    a. 1 noiembrie 1858
    b. 5 noiembrie 1858
    c. 10 decembrie 1858

11. *Din mărcile poștale românești menționate mai jos care este considerată* ca fiind mai rară ?

    a. 27 parale neuzată
    b. 81 parale circulată
    c. 5 parale neuzată

DINU VASILIU

(Răspunsuri la pag. 176)

Oameni, locuri și evenimente botoșănene oglindite în filatelie

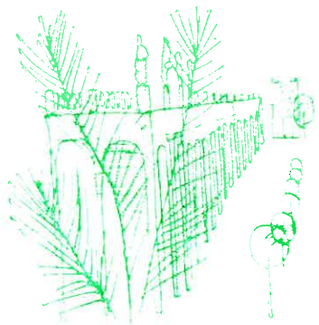

Cuprins între apele Prutului la est și ale Siretului la vest, vecin cu județele Iași la sud și Suceava la vest, întinzîndu-se la nord și est pînă la granița cu Uniunea Sovietică, pămînt românesc milenar al străvechii Moldove, județul Botoșani păstrează pe teritoriul său, imagini de o reală frumusețe naturală. Coline domoale, acoperite adesea de codri deși, separate de văile largi ale unor rîuri, în care adesea sclipesc oglinzile multor iazuri cu pește, precum și o serie de cîmpii întinse pe care se cultivă cerealele, floarea soarelui și sfecla de zahăr, alcătuiesc un peisaj lin ca o adevărată doină moldovenească precum acordurile rapsodiei enesciene și versurile eminesciene.

Frumusețea peisajelor naturale este completată cu minunatul peisaj creat de mîna omului în anii socialismului și în mod cu totul deosebit în anii epocii „Ceaușescu", în care întreg județul a căpătat o dezvoltare nemaiîntîlnită. A apărut un puternic peisaj industrial la Botoșani, Dorohoi, Darabani, Săveni, Bucecea, Flămînzi, etc, completat de peisajul social-cultural reprezentat prin cele peste 35 000 apartamente, școli, teatre, case și cămine culturale, spitale, monumente și multe alte obiective care au schimbat complet fața județului.

Renumit în țară, ca și peste hotare în multe țări de pe toate continentele, atît prin produsele sale din toate ramurile industriei și agriculturii, cît și prin potențialul său cultural și artistic, reprezentat de turneele efectuate de numeroase echipe teatrale, ansambluri și formații artistice, marele număr de expoziții și concursuri pe care le-a organizat sau la care a participat, prezent în toată viața culturală și științifică a țării și prin oamenii pe care i-a dat, județul Botoșani cunoaște o viață nouă făurită de oamenii timpurilor noi socialiste, conduși cu mînă fermă de Partidul Comunist Român.

Județul Botoșani este reprezentat în filatelie prin stema sa care este reprodusă pe marca de 55 bani emisă în 1976, ca și pe două întreguri poștale — plicuri cu marcă fixă, emise ulterior. Stema județului are formă de scut scartelat, în primul cartier fiind reprezentat un țăran cu capul gol și desculț fugind spre senestra, preluat din celebra pictură a lui

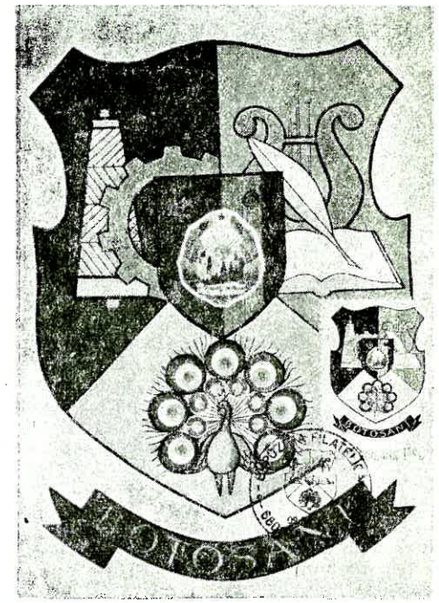

Octav Băncilă, amintind de rolul județului Botoșani în răscoala din 1907. Dezvoltarea actuală a economiei județului este reprezentată în cel de al doilea cartier, printr-o uzină cu trei corpuri de clădiri, două coșuri fumegînde și un coș de răcire înconjurate de o roată dințată. Vioara, cartea și steaua din cel de al treilea cartier evocă trei mari personalități ale județului : George Enescu, Nicolae Iorga și Mihai Eminescu. În cel de al patrulea cartier este reprezentată agricultura prin, coasa preluată din vechea stemă a județului peste care este suprapus un snop de grîu. În centru se află stema R. S. România suprapusă pe steagurile partidului și țării. Aceeași stemă apare și pe două alte întreguri — cărți poștale ilustrate cu și fără marcă cu care s-au realizat ilustrate supermaxime obliterate cu ștampila poștală figurativă cu stema județului, din 23.12.1978 Of. 6800 Botoșani 1.

Municipiul Botoșani cu cei peste 100 000 locuitori ai săi, oraș reședință al județului este și el prezent în filatelie prin mai multe mărci poștale, dintre care amintim în primul rînd marca de 1,20 lei din 1979 și întregul poștal — plic cu marcă fixă care-i reprezintă stema în formă de scut tripartit în furcă răsturnat. În stînga o bobină textilă peste care broșează o roată dințată reprezintă industria textilă și de prelucrare a metalelor. În dreapta, o liră de aur la baza căreia se află o carte deschisă și o pană, simbolizează activitățile culturale proprii vieții de azi a municipiului. Păunul din partea de jos este emblema tradițională a Botoșanilor. Și cu această marcă s-au realizat ilustrate supermaxime, obliterate cu ștampila poștală figurativă, reprezentînd stema municipiului Botoșani, la 9.5.1980 Of. 6800 Botoșani-1.

Imagini din municipiu apar și pe marca de 2,75 lei din 1979, unde este reprezentată Piața Republicii cu sediul politico-administrativ al județului Botoșani, precum și pe două plicuri ocazionale, două ștampile poștale publicate din 10.10 și 15.11.1979 precum și pe un întreg — carte poștală ilustrată cu marcă fixă cu care s-au realizat ilustrate maxime.

Imaginea Teatrului „Mihai Eminescu" apare pe o serie de întreguri — plicuri și cărți poștale ilustrate și semiilustrate cu marcă fixă, plicuri ocazionale și ștampilă poștală publicitară din 15.10.1983. Muzeul județean de istorie este reprodus pe întregurile poștale — plicuri cu cod. 0166/81 și 0109/84 ca și pe ștampila poștală publicitară din 16.6.84 Botoșani-1 cu care s-a obliterat și plicul ocazional pus în circulație la aceeași dată.

Aniversarea în 1969 a 530 de ani de atestare documentară a municipiului Botoșani a prilejuit emiterea unui plic ocazional și a unei ștampile figurative cu vechea stemă a Botoșanilor.

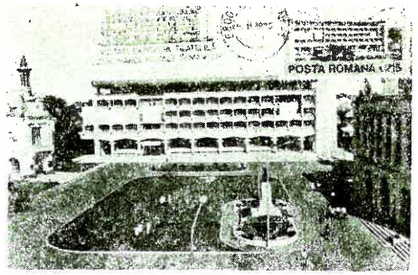

Numeroase personalități de răsunet mondial, din toate domeniul literaturii, muzicii, picturii și științei s-au născut pe aceste meleaguri. Multora dintre acestea filatelia românească le-a consacrat diferite emisiuni de mărci poștale, plicuri „prima zi", întreguri poștale, ștampile ocazionale și publicitare, ilustrate maxime.

Marelui poet Mihai Eminescu i-au fost consacrate un mare număr de piese filatelice. Astfel poșta română i-a dedicat un număr de 17 mărci poștale : două în 1939 la împlinirea a 50 de ani de la moarte, una în 1947, cinci în 1950 cu ocazia sărbătoririi Centenarului nașterii sale, din care una îi reprezintă portretul, iar celelalte 4 imagini alegorice după poeziile sale „Împărat și proletar", „Înger și demon", „Viața" și „Scrisoarea a III-a", emisiunea fiind supratipărită cu noi valori în 1952. Alte mărci îi sînt consacrate în 1958, 1961, 1964 și 1975, aceasta din urmă emisă cu prilejul împlinirii a 125 ani de la naștere reproduce și casa copilăriei de la Ipotești. La acestea se adaugă plicuri „prima zi", întreguri poștale, ștampile ocazionale și ilustrate maxime realizate de „Rompresfilatelia" și filialele A.F.R. Botoșani, Brașov, Constanța, Iași, Suceava și altele.

Celui mai mare compozitor român, George Enescu, născut la Liveni, i-au fost dedicate 20 mărci și 3 colițe, din care 7 mărci și 2 colițe în 1946, două mărci în 1956 cu prilejul împlinirii a 75 ani de la naștere, una în 1961 care reproduce sculptura bust „Enescu" de la Liveni a lui Gh. Anghel, alta tot în 1961 și 4 în 1964 cu prilejul celui de al II-lea și al III-lea Festival Internațional „George Enescu", patru mărci în bloc în 1980 și o marcă

în 1981 la Centenarul nașterii sale. Și acestora li se adaugă un mare număr de alte piese și obliterări filatelice realizate în diferite părți ale țării.

Marelui pictor Ștefan Luchian născut în Ștefănești-Botoșani, poșta română i-a dedicat 11 mărci și o coliță, din care marca din 1966 reproduce portretul, care mai apare și pe marca din 1968 în tabloul „Portretul unui zugrav". Multe din picturile sale apar și pe coliță din 1968 care reproduce tabloul „Anemone", iar pe marca din 1975 pictura „Crizanteme". La împlinirea a 60 de ani de la moarte, în 1976 sînt puse în circulație 6 mărci care reproduc tablourile : „Portocale și garoafe", „Flori", „Imortele", „Vas cu trandafiri", „Albăstrele", iar pe mărcile din 1967 și 1977 tablourile : „Împărțitul porumbului" și „Soldați atacînd".

Celui de al doilea mare pictor botoșănean, Octav Băncilă i-au fost dedicate 4 mărci din care 2 cele din 1954 și 1972 reproduc autoportretul, iar cele din 1956 și 1967 tabloul „1907", lor adăugîndu-li-se ca și lui Ștefan Luchian numeroase plicuri „prima zi", ocazionale, întreguri poștale și ștampile.

Marele savant Grigore Antipa este prezent în filatelie, atît prin marca emisă în 1969, cît și prin numeroase întreguri, plicuri și obliterări ocazionale.

Medicul Dr. Mihai Ciucă născut la Săveni — Botoșani ,al cărui Centenar de la naștere a fost sărbătorit în cadrul

Marilor Aniversări ale U.N.E.S.C.O. în 1983 este comemorat și filatelic prin cartea poștală cod. 038/83, un plic și o ștampilă poștală publicitară în 1983, precum și marca și ilustrata maximă din 1984.

Marele matematician Dimitrie Pompeiu a fost comemorat la centenarul nașterii, printr-un plic și o ștampilă ocazională.

Și cu prilejul împlinirii a 100 ani de la nașterea scriitorului, publicistului și ziaristului Ludovic Dauș în 1973 a fost emis un plic și o ștampilă ocazională.

Figura marelui istoric Nicolae Iorga, născut la Botoșani, apare pe două mărci poștale, una din 1945, alta din 1971, pe diferite plicuri și ștampile ocazionale ca și pe ilustrate maxime.

Participarea botoșănenilor la Războiul de independență, este reprezentată pe cartea poștală cod 040/77, în trei variante de culori : albastru, cafeniu și maron, unde se poate vedea un batalion de dorobanți din Botoșani pătrunzînd în reduta Griviței.

Răscoala din 1907 care a izbucnit la Flămînzi este comemorată pe 11 mărci poștale din 1952, 1956, 1961 și 1967, pe întreguri poștale, plicuri, ștampile și ilustrate maxime.

Marca de 4,80 lei din 1978, reproduce imaginea unei brățări din sec. IV e.n. descoperită la Dersca și aflată în prezent în Muzeul județean.

Arta județului este prezentă prin imaginile unor produse de artă din sticlă produse la I.I.S. Dorohoi, reproduse pe întregurile cu marcă fixă, cod 0143, 0144, 0195 și 0196/83.

Folclorul este prezent prin masca de la Tudora de pe marca din 1969 și pe cele 10 plicuri și ștampile ocazionale emise cu prilejul Festivalului Obiceiurilor de iarnă din același an.

Există încă multe piese filatelice care oglindesc fapte și evenimente de pe meleagurile botoșănene, județ aflat în plină înflorire socialistă.

Vasile Arnăutu

S-AU ÎNTÎMPLAT AIEVEA!...

Londra în anul 1836. Învățătorul Rowland Hill a primit o scrisoare. După ce a citit conținutul ei, s-a mîniat din cale afară. Scrisoarea nu-l interesa de fel. Însă el trebuia să achite o taxă. Să nu credeți însă că era vorba de o taxă de ramburs, ci pur și simplu scrisoarea nu era francată și după obiceiul vremii taxa o plătea destinatarul. Este lesne de înțeles că pe atunci marca poștală nu era încă cunoscută.

— Ce prostie, cugetă Hill. De ce să plătesc pentru o scrisoare care nu mă interesează ?

Se așează la masă și întocmi o scrisoare adresată Serviciului poștal central al Marii Britanii. În scrisoare, el propune tipărirea de mărci poștale, mici dreptunghiuri de hîrtie avînd pe o parte un strat lipicios, astfel încît marca să poată fi aplicată pe scrisoare. Directorul poștelor a izbucnit în rîs la citirea acestei misive, propunerea părîndu-i-se ridicolă, absurdă. Dar... n-au trecut nici șase ani și Rowland Hill a ajuns directorul poștelor pe întreaga țară. Iar în 1840, la 6 mai, în Marea Britanie, a fost introdusă pentru prima oară marca poștală. Mărcile poștale s-au răspîndit cu repeziciune în întreaga lume. În țara noastră, prima marcă poștală a fost emisă în 1858.

●

După ce regele negru din Haiti, Solomon, a abdicat și a fost exilat, în 1887 tot mai circulau mărci poștale cu figura sa, deoarece erau foarte căutate și aduceau țării venituri importante. S-au dat însă dispoziții severe ca mărcile să fie lipite pe corespondență cu... cu capul în jos. Contravenienții — foarte numeroși — erau amendați, astfel că mărcile aduceau și în acest fel un substanțial spor de venituri !

●

Margery van Dooren din orașul Alexandria, statul Virginia (S.U.A.) datorește filateliei faptul că și-a regăsit tatăl, după mai bine de o jumătate de secol. Istoria întîlnirii nu este de loc banală. La vîrsta de 9 ani, în anul 1930, Margery și-a văzut tatăl pentru ultima oară. Părinții ei au divorțat atunci și fata împreună cu mama, s-au mutat din St. Louis (statul Massàchusetts) în Virginia. Mama i-a spus fetei că tatăl ei, pe numele H. Biggers, a murit. Margery a crezut, a crescut, s-a căsătorit și a uitat de tatăl său. Între timp i-a murit și mama. Cu vreo doi ani în urmă Margery van Dooren deveni colecționară de timbre și membră a Uniunii filateliștilor americani. Privind prin anuarul Uniunii filateliștilor din S.U.A. privirea îi fu reținută de numele Biggers William H. — St. Louis. Și pe tatăl ei îl chema la fel și trăia la St. Louis. Margery nu stătu pe gînduri și scrise o scrisoare la respectiva adresă, descriind toate detaliile vieții ei de copil. A trimis scrisoarea așteptînd cu nerăbdare răspunsul. Acesta a venit, însă nu cu poșta, căci bătrînul William Biggers s-a urcat în tren și a sosit personal să-și revadă fiica. O revedere după mai bine de cinci decenii și aceasta datorită ... filateliei !

●

În 1939 a fost distribuită la Londra și în cele mai îndepărtate colonii britanice din epoca aceea o circulară care promitea „un portret foarte frumos al majestății sale britanice gravat de un artist al Curții, contra modestei sume de două pence în timbre". Comenzile au început să curgă. Fiecare solicitant a primit prin poștă un timbru de jumătate de penny, cu efigia ma-

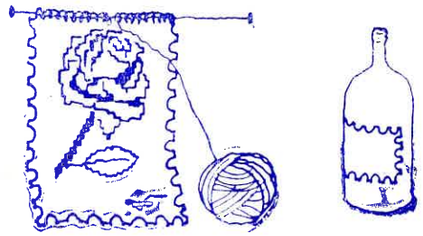

jestății sale regina Angliei, executată de gravorul oficial al Coroanei. Nu era nici o înșelătorie ; autorul acestui truc publicitar a livrat, într-adevăr, ceea ce promisese. Ca atare el nu a putut fi pus sub urmărire.

Mihai Burduja
Avram D. Tudosie

Acești ambasadori tăcuți

Trei din cele mai scumpe timbre din lume sînt închise într-unul din seifurile băncii libaneze. Ele reprezintă pe Maja nude, una din capodoperele marelui pictor spaniol Goya. Timbrele datează din anul 1828, anul cînd regele Spaniei a pus să fie lucrate de mînă, cîteva sute de asemenea exemplare, pentru a imortaliza opera marelui pictor (mort în mizerie în același an). Toate exemplarele însă au fost distruse, cu excepția celor trei. Proprietarul lor este un simplu fierar libanez, pe nume Avak Dakessian. El le-a moștenit de la străbunicul său.

„Timbrele sînt un bun al familiei. Nu le voi vinde niciodată, chiar dacă într-o zi ar trebui să mor de foame", a declarat el unor reporteri. De mai multe ori colecționari americani, europeni și japonezi l-au asaltat pur și simplu pe fierar pentru a-i cumpăra prețioasa comoară, fără nici un rezultat. Sumele propuse i-ar fi permis lui Avak să trăiască fără să muncească tot restul zilelor...

●

Un timbru reproducînd celebra Dantelăreasă de Vermeer a fost emis la Paris în seria dedicată marilor tablouri ale lumii. Cum se știe, maestrul de la Delft, contemporan cu Rembrandt, a fost multă vreme puțin cunoscut publicului. Dantelăreasa este singura dintre cele 31 de opere ale lui Vermeer existentă în Muzeul Luvru.

●

Cu prilejul aniversării a 450 de ani de la moartea lui Albrecht Dürer (1471—1528), la Nürnberg a fost organizată una din cele mai grandioase manifestări filatelice. Cu acest prilej au fost expuse și cele 300 de timbre emise în lume cu motive legate de viața și opera marelui artist. Cea dintîi marcă dedicată lui Dürer a fost pusă în circulație în 1926, în Germania. Țara noastră a emis în 1971 o marcă înfățișînd cunoscutul său autoportret de la München.

●

O marcă din Statele Unite a fost dedicată, în 1952, lui Betsy Ross, care în anul 1777 a desenat modelul steagului adoptat apoi de către S.U.A. Marca, apărută cu prilejul sărbătoririi a 200 de ani de la nașterea autoarei proiectului drapelului american, ne-o înfățișează prezentînd lui George Washington, noul steag.

1 FRUCT AROMAT
2 CIRIPIT
3 RĂSĂRIT ÎN GERMANIA
4 ARTICOL
5 BĂUTURĂ MĂRINĂREASCĂ
6 MIEZUL UNEI PLANTE !
7 A CUNOAȘTE
8 FLACON (pop.)
9 LICĂR SCURT
10 A SE PLICTISI

După soluționare, citind în continuare cuvintele găsite, veți afla ce trebuie să colecționăm în primul rînd.

GH. GÂLEA

Poșta rurală*

PARTEA A II-A

O nouă lege de organizare a serviciului poștal rural a fost promulgată în 1872. Proiectul acestei legi a fost depus, încă din 1871, adunării deputaților, care l-a și votat în ședința din 2 iulie 1871. Întrucît prin art. XI din acel proiect se prevedea punerea în aplicare a legii pe data de 1/13 octombrie 1871, odată cu trimiterea proiectului de lege la Senat, s-au început și pregătirile în vederea apropiatei traduceri în fapt a viitoarei legi. Dintre acestea se cuvine a fi amintite :

— comunicarea făcută de direcția generală a telegrafelor și poștelor, prin adresa nr. 14309 din 30 sept. (12 oct.) 1871, către prefecții județelor, prin care trimițîndu-le proiectul de lege aflat la Senat, le cere să îngrijească pentru ca „Consiliurile județene să prevadă sumele necesare în Budget, luînd ca bază cheltuielile și salariile prevăzute prin acel proiect de lege“ [43].

— Adresa nr. 16288/1871 a aceleiași direcții generale către prefecții de județe, cu care le trimetea „Lista de mobilierul și obiectele trebuitoare unui birou poștal rural. „Reproducem partea care menționează „obiectele“ :

„— una cumpănă (balance) de scrisori ;
— una cutie de scrisori, una cutie de tinichea cu tampon și tuși ;
— 1 cutie cu greutăți de la 1—500 grame ;
— 1 sac piele, atîtea gente cîți conductori și împărțitori vor fi ;
— 1 ștampilă de zi cu inscripția biuroului ;
— idem cu inscripția RECOMAND.
— „ „ „ FRANCO
— „ „ „ P.D.
— „ „ „ P.P.
— „ „ „ Affranch. insuff.
— „ „ „ După plecare.
— 1 sigiliu de ceară, numele biuroului
— „ pentru tuș, „ „ .“

Termenul de 1/13 oct. prevăzut în proiect pentru punerea în aplicare a legii nu a putut fi respectat deoarece Senatul a votat proiectul abia la 9 noiembrie 1871 iar legea, astfel odoptată de corpurile legiuitoare a fost promulgată abia prin decretul nr. 734 din 3/15 martie 1872 [45], cu aplicabilitate de la 1 mai 1872. Pentru aplicarea acestei legi s-a întocmit și actul normativ întitulat „Regulament și instrucții de manipulare pentru poștele rurale“, sancționat prin decretul nr. 773 din 6 aprilie 1872 [46].

Principalele dispoziții ale acestor două acte normative, erau :

— În localitatea de reședință a fiecărei subprefecturi se înființează un birou poștal rural. Prin excepție, nu se înființează birouri poștale rurale în acele localități în care funcționează un oficiu poștal al statului, situație în care dirigintele acelui oficiu este obligat a îndeplini și funcțiunile de expeditor rural. Deci, spre deosebire de organizarea din 1865, nu rămîneau plăși fără serviciu poștal.

— Birourile poștale rurale au un singur salariat, anume un expeditor, cu salariu de 100 lei lunar. Prin urmare cheltuielile cu personalul erau mult mai mici decît cele stabilite în 1865.

— Expeditorii rurali se numeau de direcția generală a telegrafelor și poștelor, după ce făceau o practică poștală de o lună, avînd și obligația de a depune o garanție materială egală cu salariul pe un an.

* Vezi Almanah filatelic 1984.
43) Arhivele statului Dolj, fond Prefectura, dosar 160/1871, p. 2.
44) Ibidem, p. 3. A se vedea și adresa nr. 8818 din 16 nov. 1871, prin care prefectul jud. Dolj solicită Comitetului permanent Dolj să prevadă în bugetul anului 1872 sumele cuvenite pentru confecționarea mobilierului și obiectelor din „Listă“. (ibidem) p.
45) Monitorul Oficial nr. 78 din 6/18 aprilie 1872.
46) Idem, 84 din 13/25 aprilie 1872.

— Birourile rurale îndeplineau numai serviciul poștei de corespondență (anume : scrisori ordinare, francate și nefrancate ; scrisori recomandate ; scrisori oficiale, ordinare și recomandate ; ziare și imprimate ; probe de mărfuri), nu și mesagerii.

— Transportul corespondenții de la comunele rurale la biroul poștal rural din localitatea de reședință a subprefecturii, se făcea de două ori pe săptămînă (joi și duminică), prin *vătășei călări* iar transportul corespondenței de la biroul poștal rural la oficiul poștal de stat cel mai apropiat, se făcea tot de două ori pe săptămînă (vineri și luni), prin *dorobanți călări*. Aceștia se înapoiau, sîmbăta și marțea, cu corespondența primită de la oficiul telegrafo-poștal.

— În comunele rurale, notarii erau obligați a îndeplini funcțiile de expeditori, primind de la public banii reprezentînd taxele poștale, apliçînd ștampile dar fără a manipula și lipi mărci poștale pe corespondență.

— Pentru distribuirea scrisorilor la domiciliul destinatarilor, erau folosiți factori (numiți „trimiși comunali sau rurali“), care aveau dreptul a primi de la destinatari cîte doi bani pentru fiecare scrisoare.

În baza dispozițiilor de mai sus au luat ființă, treptat, chiar cu începere de la 1 mai 1872, birourile poștale rurale de la subprefecturile județelor Botoșani, Dorohoi, Ilfov, Putna, Suceava și Teleorman, cărora le-au urmat :

— în luna septembrie 1872, cele din județele Buzău, Ialomița, Rîmnicu-Sărat, Roman ;

— în octombrie, cele din județele Argeș, Iași, Muscel, Teleorman și Vaslui ;

— în noiembrie 1872, cele din județele Dolj, Fălciu, Vîlcea și Vlașca ;

— în decembrie, cele din jud. Brăila, Mehedinți, Olt și Romanați. În total, în cursul anului 1872, s-au înființat 71 birouri rurale, restul înființîndu-se în anul 1873, iar cele din județul Covurlui abia în 1874.

O importantă schimbare în situația unora din aceste birouri poștale rurale a adus-o aplicarea deciziei nr. 28 628/1872, semnată de ministrul de interne Lascăr Catargiu și de directorul general al telegrafelor și poștelor G. Lahovari [47], referitoare la necesitatea înființării de birouri sau servicii de poștă în toate cele 68 stații de cale ferată atunci exitente. Din cele 68 gări, într-un număr de 24 gări urma să se înființeze birouri poștale rurale, cele mai multe prin mutarea birourilor existente la sediul unor subprefecturi. Această decizie, cu caracter de plan, nu s-a putut aduce la îndeplinire în întregime și atfel, la sfîrșitul anului 1873 funcționau, prin mutarea lor din localitatea sediului subprefecturii respective în gara cea mai apropiată, birouri poștale rurale în următoarele gări de cale ferată : Albești, Bucecea, Buftea, Cilibia, Comana, Crivina, Galbeni, Ghidigeni, Iveşti, Leordeni, Mircești, Muftiu, Podul-Iloaiei, Pufești, Răcăciuni, Titu, Ulmeni, Valea Seacă, Heciu-Lespezi [48].

După darea în exploatare a liniei ferate Pitești — Slatina — Craiova — Vircîorova, și în baza referatului nr. 1831 din 23 ianuarie 1875 al directorului general al telegrafelor și poștelor, aprobat de ministrul de interne, s-a mai făcut și mutarea în gări a următoarelor birouri poștale rurale :

Biroul poștal rural mutat	*Stația C.F.R. în care s-a mutat*
— De la plasa Cotmeana jud. Argeș	Costești
— „ „ „ Negreni „ Olt	Corbu
— „ „ „ Brîncoveni „ Romanați	Piatra
— „ „ „ Balș „ Romanați	Balș
— „ „ „ Strehaia „ Mehedinți	Strehaia

Potrivit referatului ar fi trebuit să se mute și în gara Coțofeni (jud. Dolj) biroul rural de la subprefectura plășii Dumbrava, dar s-a renunțat la această mutare, înființîndu-se în gara Coțofeni un simplu serviciu „poste-restante“. În intervalul 1873—1875 au mai fost înlocuite prin servicii „poste-restante“ birourile rurale din gările Heciu—Lespezi și Răcăciuni.

47) 7n Monitorul Oficial, nr. 235 din 22 oct. (3 noiembrie) 1872.
48) Aceste 19 birouri rurale deserveau în total 311 comune rurale.

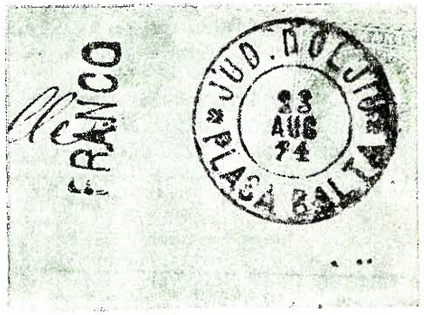

Serviciul poştal rural astfel înfiinţat a funcţionat mulţumitor, mai ales între birourile rurale şi oficiile poştale de stat dar în expunerea comitetului permanent al jud. Vaslui se arată că serviciul rural „suferă mult între comune şi subprefecturi, cauzele unui atare defect sînt notarii comunali“ [49].

Unele comitete permanente, privind îngust rostul poştei rurale, se plîng de cheltuielile ce se fac prin funcţionarea poştei rurale, ca de ex. cel al jud. Romanaţi, care spunea : „...Venitul lor pentru casa judeţului e departe de a corespunde cu spesele ce se fac pentru întreţinerea lor, nu produce nici dobînda legală a capitalului“ [50]. Dimpotrivă, în darea de seamă a judeţului Dîmboviţa se spunea : „...Ne putem felicita că legea relativă, care la început părea împovărătoare pentru judeţ, azi dă fructele sale prin expeduirea sigură şi urgentă a convertelor publice şi a corespondenţelor particulare, singurul scop pentru care ea este menită“ [51].

Din punct de vedere filatelic trebuie menţionat că, potrivit regulamentului şi instrucţiunilor de manipulare, sancţionate prin decretul nr. 773/1872, expeditorul rural de la reşedinţa subprefecturii franca corespondenţa ce i se depunea de public lipind mărci poştale conform tarifului în vigoare, pe care le anula prin aplicarea ştampilei de zi şi a celei de recomandare. Pentru corespondenţa depusă de public la comune şi pe care notarii o înaintau birourilor rurale fără a fi aplicat mărci poştale, expeditorul biroului rural urma să procedeze conform dispoziţiilor art. 26, prin care se prevedea :

„Expeditorii rurali primind de la comune odată cu scrisorile şi banii pentru cele francate destinate altor judeţe, vor lipi pe fiecare scrisoare mărcile cuvenite pe care le vor strica cu ştampila de zi. Tot asemenea şi pe cele recomandate, ale căror mărci le strică cu ştampila RECOM., aplicînd totdeauna pe scrisoare şi ştampila de zi. La cele recomandate notate cu R.R., adică cu recipisa de înapoiere, le

49) V. Monitorul Oficial nr. 251 din 18/30 noiembrie 1873.
50) Monitorul Oficial, nr. 247 din 14/26 noiembrie1873.
51) Idem, nr. 240 din 4/16 noiembrie 1873.

anexează îndată şi recepisa form. No 71, pe care, după ce înscrie adresa şi destinaţia, aplică o marcă de 10 bani pe colţul de sus din dreapta, stricînd-o cu ştampila de zi“.

Birourile rurale de la reşedinţele subprefecturilor, cărora li s-au aplicat dispoziţiile regulamentului şi instrucţiunilor sancţionate prin decretul nr. 773/1872 [52] erau, la sfîrşitul anului 1873, următoarele :

Localitatea în care funcţionează biroul	Plasa	Judeţul
Baia de Aramă	Cloşani	Mehedinţi
Balaci	Teleorman	Teleorman
Balş	Balş	Romanaţi
Bîrca	Balta	Dolj
Bicaz	Muntele	Neamţu
Bilciureşti	Ialomiţa	Dîmboviţa
Bivolari	Turia	Iaşi
Bogdăniţa	Simila	Tutova
Boroaia	Moldova	Suceava
Bozieni	Mijlocu	Neamţu
Buciumi	Codru	Iaşi
Buhăeşti	Stemnicu	Vaslui
Brădiceni	Vulcan	Gorj
Brîncoveni	Oltu de Sus	Romanaţi
Broşteni	Muntele	Suceava
Cîmpu Mare	Oltu	Olt
Cernaia	Motru de Jos	Mehedinţi
Cernăteşti	Slănic	Buzău
Cerneţi	Ocolu	Mehedinţi
Costeşti	Cotmeana	Argeş
	Oraşu	Rîmnicul-Sărat
Creţeşti	Crasna	Fălciu
Dăneşti	Mijlocu	Vaslui
Dimitreşti	Rîmnicu	Rîmnicul-Sărat
Dolgeşti	Siretu de Sus	Roman
Drăgăneşti	Şerbăneşti	Olt
Dragomireşti	Dîmboviţa	Dîmboviţa
Drănceni	Podoleni	Fălciu
Fişcălia	Otăsău	Vîlcea
Grădiştе de Sus	Grădiştea	Rîmnicul-Sărat
Gvardiniţa	Dumbrava	Mehedinţi
Herţa	Herţa	Dorohoi
Hoceni	Mijlocu	Fălciu
Horezu	Horez	Vîlcea
Hurezanii de Jos	Gilort	Gorj
Lăunele de Sus	Oltului	Argeş
Locusteni	Olteţul de Jos	Vîlcea
Măicăneşti-Bolboci	Marginea de Jos	Rîmnicul-Sărat
Micesti	Rîuri	Muscel
Mierea-Birnici	Amaradia	Dolj
Miroslav	Stavnicu	Iaşi
Mivoleni	Copou	Iaşi
Murgeni	Tîrgu	Tutova
Nămăeşti	Dîmboviţa	Muscel
Negreni	Vedea	Olt
Negreşti	Fundurile	Vaslui
Nicoreşti	Nicoreşti	Tecuci
Novaci	Novaci	Gorj
Obîrşia	Balta	Romanaţi
Obedeni	Neajlov	Vlaşca
Ocna	Ocolu	Vîlcea

52) Publicat în Monitorul Oficial, nr. 84 din 13/25 aprilie 1872.

Odobești	Gîrla	Putna
Olănești	Cozia	Vîlcea
Pantelimon	Dîmbovița	Ilfov
Petrari	Dîmbovița	Dîmbovița
Petrești de Sus	Amaradia	Gorj
Plăinești	Marginea de Sus	Rîmnicul Sărat
Podu Turcului	Zeletin	Tecuci
Pomîrla	Prutu de Sus	Dorohoi
Porcești	Siretu de Jos	Roman
Preajba	Glavacioc	Vlașca
Pușești (Tîrg)	Tutova	Tutova
Pungești	Racova	Vaslui
Punghina	Cîmpu	Mehedinți
Rădăuți (Tîrg)	Prutu de Jos	Dorohoi
Rîioasa	Călmățui	Teleorman
Săveni (Tîrg)	Bașeu	Dorohoi
Sculeni	Branițte	Iași
Șerbănești	Ialomița (plai)	Dîmbovița
Șubănești	Gălășești	Argeș
Sgîrciți	Rîmnicul de Sus	Rîmnicul Sărat
Solești	Crasna	Vaslui
Ștefănești	Ștefănești	Botoșani
Suici	Loviștea	Argeș
Sulița	Meletin	Botoșani
Suraia	Biliești	Putna
Țăndărei	Balta	Ialomița
Terpezița	Dumbrava	Dolj
Tigveni	Topolog	Argeș
Trușești	Jijia	Botoșani
Urdari	Jiu	Gorj
Valea-Vaci-Hențiești	Argeșelu	Muscel
Valea Rea	Tazlău de Jos	Bacău
Vînjul Mare	Blahnița	Mehedinți
Veaca	Oltețu de Sus	Vîlcea
Vidra	Vrancea	Putna
Viziru	Balta	Brăila
Zegujani	Motru de Sus	Mehedinți

Veniturile birourilor poștale rurale au fost modeste la început, însă ele au crescut de la an la an, ce se poate vedea din următorul grafic, înfățișînd veniturile anuale, în lei, pe totalul birourilor rurale din țară :

Anul	Venitul (lei)
1873	12 889
1874	26 114
1875	30 857 [5]

Cele mai mari venituri le-au realizat birourile rurale din județele Ilfov, Botoșani, Buzău, Iași, Putna, Prahova, Dolj, etc.

Creșterea volumului de operații poștale, considerată și exprimată prin numărul de scrisori particulare expediate (francate, cu porto și recomandate) al birourilor poștale rurale a fost mult mai însemnată și a depășit cu mult creșterea generală a volumului operațiilor poștale, ceea ce apare clar din următoarele cifre :

Scrisori particulare (Francate, recomandate și cu porto)	1874 Număr (bucăți)	1874 indice (%)	1875 Număr (bucăți)	1875 indice (%)
— Totalul corespondențelor anuale în țară	2 143 564	100	2 384 092	111,2
— Corespondența birourilor rurale	83 456	100	165 542	198,2 (6)

53) Darea de seamă pe anii 1874 și 1875, a Direcției Generale a Tel. și poștelor, București, Imprimeria Statului, 1876, p. 18.
54) Idem, p. 52—53.
55) Idem, p. 25 și 52—53.

În intervalul 1873—1875 s-au produs unele schimbări în situația și numărul acestor birouri, ca urmare a contopirii unor plăși, al mutării reședinții unor subprefecturi, etc., astfel încît la sfîrșitul anului 1875, adică atunci cînd regulamentul nr. 773/1872 a fost înlocuit prin regulamentul sancționat cu decretul nr. 1786/1875 (11 noiembrie), funcționau un număr de 83 birouri poștale rurale la subprefecturi și încă alte 22 birouri poștale rurale în gările căilor ferate.

Pe data de 1/13 ianuarie 1876 a intrat în vigoare un nou regulament „pentru serviciul poștei rurale", sancționat prin decretul No. 1786 din 11 nov. 1875 [56], care a abrogat regulamentul din 1872. Principalele modificări introduse prin noul regulament pot fi rezumate astfel :

a) birourile rurale, numite acum *oficii poștale*, vor fi dirijate de un expeditor rural numai cînd sînt așezate în gările drumului de fier, iar cele de la reședința subprefecturilor vor fi dirijate de *registratorul* subprefecturii. În cazul în care importanța unui oficiu poștal ar fi prea mare, atunci consiliul județean, cu avizul direcției generale a tel. și poștelor, poate *numi un expeditor*, ca și la oficiile din gări ;

b) transportul poștal între oficiile rurale de plasă și oficiul telegrafo-poștal de la reședința județului se va face, după împrejurări, prin calea ferată, prin diligențe, *prin curieri anume angajați de județ* sau prin călărași ;

c) transportul poștal între comune și oficiul rural se va face sau prin aceleași mijloace, sau prin vătășei comunali călări, în care scop, fiecare comună rurală va avea un „vătășel de poștă", anume destinat acestui serviciu ;

d) cursele poștale între comune și reședințele subprefecturilor, ca și cele dintre subprefecturi și oficiul telegrafo-poștal de la reședința județului, vor avea loc de trei ori pe săptămînă.

e) expeditorii rurali, registratorii subprefecturilor, notarii comunelor rurale, curierii angajați de județe și vătășeii comunali, *„sînt sub directa autoritate a direcțiunii generale, în tot ce privește serviciul poștal."*

Regulamentul mai prevede că prin instrucțiuni speciale date de direcția generală se vor determina detaliile de serviciu. Pe această bază, direcția generală a poștelor a emis cele patru instrucțiuni, întitulate „pentru manipularea serviciului poștal", privind, respectiv, pe registratorii subprefecturilor (din 11 nov. 1875), pe notarii comunelor (aceiași dată, expeditorii rurali din gări (17 Nov.) și pe dirigînții oficiurilor poștale de stat (17 Nov. 1875).

Principalele dispoziții din aceste instrucțiuni de manipulare poștală, aplicabile de la 1/13 ianuarie 1876, necesar a fi cunoscute, erau următoarele :

— Instrucțiunile „pentru manipulația serviciului poștal de către *registratorii subprefecturilor*" : [57]

Potrivit art. XI alin. 2 din aceste instrucțiuni, registratorul lipea mărci poștale (de valoare egală cu taxele primite) pe scrisorile simple francate și pe cele recomandate, atît pe acelea prezentate de public registratorului, *cît și pe acelea primite de la comună.* Aplicarea mărcilor poștale, de către registratorul subprefecturii îndeplinind serviciul de poștă rurală, pe scrisorile ce i se trimiteau de la comune, se explică prin faptul că notarii comunelor, efectuînd serviciul poștal rural la nivelul comunelor, *nu manipulau mărci poștale* și, deci, primind de la public taxele poștale în numerar, pentru scrisorile prezentate, nu aplicau mărci pe aceste scrisori.

Prin alin. 3 din același articol, se preciza că pe scrisorile adresate dintr-o comună la o altă comună din aceiași plasă, pentru care taxele se cuveneau județului, nu se aplică mărci poștale.

În privința aplicării ștampilei de zi, prin art. XII se prevede că toate obiectele sosite la biroul rural de plasă, fie de la comune, fie de la oficiul poștal de stat, se ștampilează cu ștampila de zi pe partea unde „sînt sigiliurile", iar pe cele prezentate la biroul rural de plasă, pe partea unde „este adresa". Această dispoziție marca deosebirea între aplicarea pentru sosire și cea pentru plecare, a ștampilei de zi.

Dispozițiile de mai sus se corelau cu cele cuprinse în „Instrucțiuni pentru manipulația serviciului poștal de către notari" (din 11 noiembrie 1875) [58], prin care s-a reglementat serviciul poștal rural la nivelul comunelor. În primul articol din aceste instrucțiuni se prevedea că în fiecare zi, afară de dumineci și sărbă-

56) Publicat în Monitorul Oficial nr. 255 din 18/30 noiembrie 1875.
57) În „Buletinul telegrafo-poștal" nr. 2/1876, p. 34—36.
58) Ibidem, p. 32—33.

tori, de la orele 8 pînă la 6 seara, notarul este ţinut să primească, în cancelaria sa, de la public şi autorităţi, scrisori recomandate, francate, nefrancate (cu porto), cărţi de poştă, imprimate şi probe de mărfuri, cum şi converte oficiale.

Notarul nu manipula timbre poştale astfel că primind *în numerar* taxa poştală (prevăzută într-un tablou anexă), el nu lipea mărci poştale, ci aplica, pe partea adresei, o ştampilă cu inscripţia „FRANCO“ şi nota, manual, sub ştampilă taxa primită. Pe obiectele recomandate, notarul mai aplica şampila „RECOMANDAT“ iar pe cele cu „RETOUR RECEPISA“ el urma să mai noteze, manual, semnul „R.R.“. (art. VII). Pe scrisorile nefrancate, nu se nota nimic (art. VIII) iar în

cazul în care notarului i se prezenta o scrisoare francată cu mărci poştale lipite de prezentator, notarul o primea şi oblitera mărcile prin aplicarea ştampilei de zi (art. IX).

Instrucţiunile „pentru manipulaţia serviciului poştal de către expeditorii rurali de la gările drumului de fier“ (din 17 noiembrie 1875), printre altele, prevedeau, prin art. X, că expeditorii rurali de la gări îşi procură timbre cu bani de la sine ca şi registratorii de la subprefecturi şi manipulează *întocmai ca şi dînşii* aplicarea timbrelor pe scrisori şi ştampilarea [59].

Întrucît în localităţile în care funcţionau oficii poştale de stat nu existau alte birouri sau organe care să îndeplinească serviciul de poşă rurală, acest serviciu intrînd în atribuţiile dirigintelui oficiului poştal, s-au întocmit şi instrucţiuni „pentru manipularea serviciului poştal rural de către diriginţii oficiilor poştale de stat“ [60].

Pentru aplicarea regulamentului şi instrucţiunilor privind serviciul poştal rural, direcţia generală a telegrafelor şi poştelor a trimis şi circulările nr. 18051/1875 către oficiile poştale şi nr. 18317/1875 către prefecţii de judeţe [61].

Ştampilele poştale de zi folosite de birourile rurale în perioada de aplicare a legilor telegrafo-poştale din 1871 şi 1880, respectiv a reglementărilor poştale rurale din 1872, 1875 şi 1881, au fost de modele diferite.

— Multe dintre birourile poştale rurale de la reşedinţele subprefecturilor au avut ştampile *dublu cerc*, inscripţia cuprinzînd numele judeţului şi al plăşii, avînd la mijloc data pe trei rînduri. Spre diferenţă de ştampilele din 1865—66, luna nu mai este exprimată prin cifre, ci prin primele trei litere, în plus indicîndu-se şi anul (prin ultimele două cifre). Dintre acestea fac parte, de ex. cele din judeţul Mehedinţi, plaiul Cloşani (cu data 28 JUN. 77), şi plasa Dumbrava ca şi cele din judeţul Dolj, plasa Balta (data 23 AUG. 74) şi plasa Dumbrava (data 17 SEP 75). La aceste ultime ştampile, numele judeţului este scris împreunat „DOLJIU“, iar nu despărţit „DOL=JIU“, cum era în inscripţia ştampilelor din 1865. Existau deosebiri de dimensiuni uneori, ca de ex.: diametrul cercului mic era de 16 mm la ştampila plăşii Dumbrava şi de numai 14 mm la plasa Balta, deşi diametrele cercului mare erau egale (26 mm). Acelaşi model a fost adoptat pentru ştampilele, ceva mai tîrzii, ale plăşilor Amaradia (data 25 FEB. 88) şi Jiului (29 DEC. 86) din jud. Gorj.

Unele birouri poştale de la subprefecturi au folosit cîtva timp vechile ştampile din 1866, înscriind cu cerneală data la mijloc, ca de ex.: „PL. SNAGOV DIST. ILFOVU“, data „24/9“, pe un plic francat cu marcă de 10 BANI din emisiunea „Paris“, cum şi „DIST. PRAHOVA PL. CAMPU“ cu data „14/VI“, plic francat la fel. Ulterior (de ex. 11 OCT. 81) biroul rural al plăşii Snagov a folosit o nouă ştampilă, tot model dublu cerc.

Birourile rurale ale plăşilor din judeţul Argeş au utilizat de asemenea ştampile dublu cerc, dar deosebite de cele descrise mai sus, anume: ele erau mai mici (23 × 13 mm.; 22 × 13 1/2 mm) şi aveau inscripţia: „POST. RUR. PL. LOVISTE — J. ARGESU“ (10 JUL. 75), sau: „POST. RUR. PL. OLT — J. ARGESU“ (data 10 JUN. 76). La fel erau ştampilele plăşilor COTMEANA şi TOPOLOG.

Un mare număr de birouri poştale rurale de la sediile subprefecturilor au folosit ştampile de forma cerc simplu, mărime mijlocie cu inscripţia indicînd judeţul şi plasa şi cu data, în mijloc, pe trei rînduri (luna exprimată prin primele trei litere iar anul prin ultimele două cifre). Astfel au fost, de exemplu, ştampilele cu inscripţia:

— „JUD. NEAMTZU—PL. MIJLOCU“, diametru 24 mm, data 5 NOV. 78.
— „JUD. ROMANATI—PL. OLTETU“, diametru 23 mm, data 5 NOV. 78.
— „JUD. ROMANATI—PL. OLTU DE SUS“, diametrul 22 mm, data 7 FEB. 82.
— „JUD. GORJIU—PL. GILORTU“, diametrul 23 mm, data 14 DEC. 74.
— „JUD. GORJIU—PL. AMARADIA“, diametrul 23 mm, data 1 FEB. 75.
— „JUD. GORJIU—PL.L, NOVACI“, diametrul 1/2 mm, data 19 OCT. 76.,

cum şi ştampilele folosite de birourile rurale din judeţul Buzău, plaiul Slănic (7 JUN. 1880); din judeţul Tecuci, plasa Nicoreşti (18 martie 1878), judeţul „DEMBOVITSA“ plaiul Ialomiţa (21 1/2 mm), etc.

Au existat şi ştampile, model cerc simplu, format mic, avînd diametrul de 20 mm, cum era ştampila cu inscripţia „JUD. TUTOVA — PL. „CORODUL“, cum şi ştampile foarte mici, cu diametrul cercului unic de numai 17 mm deci asemă-

59) Ibidem, p. 37.
60) Ibidem, p. 40.
61) Ibidem, p. 41 şi 42.

nătoare ştampilelor numite „degetar". Din aceste ultime ştampile se cunosc cele cu inscripţia :

— „POST. RUR. STEMNICU — JUD. VASLUI" (data APR. 79).

— „J. MUSCEL — PL. PODGORIA" (data 1 MAR. 1887).

Birourile rurale ale unor plăşi au folosit ştampile poştale avînd în incripţie numai numele plăşii, ca de ex. „CALINSTEA", din judeţul Vlaşca, „BAHLUI", din judeţul Iaşi etc.

Birourile poştale rurale mutate de la sediul subprefecturilor în gările căilor ferate au avut, în general, ştampile poştale de forma dublu cerc, în inscripţie figurînd şi numele gării, ca de ex. :

„GARA GHIDIGENI. JUD. TUTOVA" (5 JUN. 82) ; „JUD. ROMANATI. PL. OLTETU. GARA BALSIU". ('AUG. 87). Alte birouri rurale, mutate în gări, nu au primit ştampile poştale şi au folosit ştampilele de serviciu feroviar ale gării respective. Astfel au fost birourile poştale rurale române funcţionînd în gările MIRCEŞTI şi BUCECEA, exploatate de societatea concesionară străină, numită „L. Cz. J. E.". (Lemberg-Cernăuţi-Iaşi).

După 1872 au început şi comunele rurale, la care serviciul poştal era îndeplinit de notari (mai tîrziu de secretari), să folosească ştampile poştale. Multe din ele erau ştampile simple, lipsite de mecanismul interior de imprimare a datei, astfel că data zilei şi lunei (uneori şi anul) se scriau cu cerneală. Alte comune au folosit ştampile mecanice.

Reglementarea serviciului poştal rural în perioada 1880—1916.

Legea telegrafo-poştală din 1871, cu modificările ulterioare a fost în vigoare pînă la 1 aprilie 1880, dată la care s-a pus în aplicare o nouă lege telegrafo-poştală, promulgată cu decretul nr. 949 din 19 martie 1880. Iar regulamentul poştal din 1875, intrat în vigoare la in. 1876, a fost şi el înlocuit prin regulamentul poştal aprobat prin jurnalul consiliului de miniştri nr. 5 din 25 aprilie 1881, promulgat prin decretul nr. 1684 din 25 iunie 1881 [63].

Legislaţia specială asupra serviciului poştei rurale, adică legea pentru înfiinţarea unui serviciu de poşte rurale, cum şi regulamentul poştal rural din 11 noiembrie 1875, n-au fost abrogate, rămînînd, *principial*, în vigoare, şi ulterior legislaţiei telegrafo-poştale din 1880—1881. Totuşi, regulamentul poştal din 1881 a restrîns gama operaţiilor poştale de competenţa birourilor poştale comunale, respectiv a notarilor, suprimînd posibilitatea primirii şi predării de scrisori recomandate de către notari. În adevăr, prn art. 4 din regulamentul din 1881 se prevedea : „Oficiile rurale sînt autorizate a primi de la public şi preda numai obiecte de ale poştei de scrisori : *simple şi recomandate*, la orele fixate de către administraţiunea poştală şi afişate la guişetele oficiului.

Oficiile comunale sînt autorizate a primi de la public şi preda numai obiecte ale poştei de scrisori *simple*".

Dispoziţiile normative-legale, regulamentare şi instrucţionale mai sus expuse au reglementat activitatea poştală rurală, în 1880—1881, a celor 77 birouri poştale de la reşedinţa subprefecturilor. Dar legea din 1 aprilie 1882 a modificat organizarea administrativă a ţării, operînd comasarea cîtorva plăşi (*întrunind* cîte două în una singură, ca de ex. plăşile Olt şi Topolog în judeţul Argeş, plăşile Cîmpu şi Blahniţa din jud. Mehedinţi, plăşile Fundurile şi Stemnicu din jud. Vaslui, etc., astfel încît, la sfîrşitul anului 1882, nu mai funcţionau decît 55 birouri poştale rurale la reşedinţe de subprefecturi şi, anume, în următoarele localităţi :

Suici şi Tigveni, din jud. Argeş ; Viziru şi Silistraru din jud. Brăila ; Beceni din jud. Buzău ; Bereşti, Bujor şi Pechea din jud. Covurlui ; Podurile, Dragomireşti şi Bilciureşti, din jud. Dîmboviţa ; Melineşti, Bîrca şi Terpeziţa, din jud. Dolj ; Săveni, Herţa şi Dorohoi, din jud. Dorohoi ; Creţeşti din jud. Fălciu ; Petreştii-de-Sus, Andreeşti şi Urdari din jud. Gorj ; Podu-Iloaei, Buciumi, Bivolari şi Voineşti, din jud. Iaşi ; Pantelimon din jud. Ilfov ; Cuşmir, Baia de Aramă şi Zegujani, din jud. Mehedinţi ; Stîlpeni şi Goleşti din jud. Muscel ; Bozieni şi Bicaz, din jud. Neamţ ; Cîmpu-Mare, Bălani şi Drăgăneşti, din jud. Olt ; Suraia şi Vidra, din jud. Putna ; Balta-Albă, Măicăneşti, şi Plăineşti, din jud. Rîmnicu-Sărat ; Dămieneşti şi Bîra, din jud. Roman ; Ciumuleşti şi Broşteni, din jud. Suceava ; Găiceana şi Nicoreşti, din jud. Tecuci ; Bogdăniţa, Murgeni şi Pueşti din jud. Tutova ; Olăneşti şi Ocna din jud. Vîlcea ; Negreşti şi Pungeşti, din jud. Vaslui ; Vidra din jud. Vlaşca.

62) Publicată în Monitorul Oficial nr. 68 din 22 martie (3 aprilie) 1880.
63) Publicat în Monitorul Oficial nr. 74 din 3 (15) iulie 1881.

La aceiaşi dată (sfîrşitul anului 1882) existau 16 birouri poştale rurale în staţiunile C.F.R., şi anume în gările : Balş, Bucecea, Buftea, Cilibia, Comana, Corbu, Costeşti, Crivina, Galbeni Ghidigeni, Mirceşti, Monteoru, Piatra, Strehaia, Titu şi Ungheni. În 1880 erau 19 astfel de birouri, adică cele de mai sus, plus cele din gările Leordeni, Ianca şi Ulmeni.

Legislaţia poştală — atît cea generală cît şi cea specială — reglementînd, în 1880—1881, serviciul poştal, inclusiv cel rural, au fost în vigoare pînă în anul 1892, cînd a fost înlocuită printr-o nouă legislaţie, constînd în :

— legea telegrafo-poştală (cu caracter general), promulgată prin decretul nr. 2350 din 9 iulie 1892 [64], şi regulamenul său de aplicare, sancţionat prin decretul nr. 2351/1892 ;

— legea pentru organizarea serviciului poştal rural, promulgată prin decretul nr. 2469 din 13 iulie 1892 [65], cu regulamentul său de aplicare, sancţionat cu decretul nr. 2470, din 13 iulie 1892 [66].

Principalele dispoziţii, privind serviciul poştal rural, cuprinse în aceste noi acte normative, pot fi rezumate astfel :

a) Principala unitate poştală rurală devine acum comuna, care nu mai este legată de un oficiu poştal rural de la reşedinţa subprefecturii, iar ca subdiviziune teritorială poştală operativă a fost creată „circumscripţia", compusă din una sau mai multe comune, fiecare circumscripţie fiind deservită de un factor poştal.

b) Operaţiile poştale care se pot îndeplini prin serviciul poştal rural erau, după cum se prevedea în art. 2 din regulament, „numai corespondenţele propriuzise, adică : scrisori, imprimate, probe de mărfuri şi hîrtii de afaceri", textul adăugînd : „cu toate acestea, direcţiunea generală a telegrafelor şi poştelor, cînd va găsi necesar, va putea întinde acest serviciu şi în alte ramuri ale serviciului poştal". Din cuprinsul art. 42 şi 72 ale aceluiaşi regulament, rezultă că prin acest serviciu rural se puteau depune şi transmite, nu numai scrisori simple, dar şi corespondenţe recomandate, dispărînd, deci dispoziţiile restrictive ale regulamentului poştal din 1881.

c) În privinţa personalului poştal rural, după ce, prin art. 1 al legii nr. 2469/1892, se stabilea principiul „Serviciul poştal rural se va face de impiegaţi ai statului, numiţi de ministerul de interne şi puşi sub ordinele direcţiunii generale a telegrafelor şi poştelor", prin art. 3 din aceiaşi lege se preciza" :

„Personalul serviciului poştal rural se compune din :

a) agenţi poştali

b) factori rurali".

Factorii poştali aveau rolul principal în realizarea serviciului poştal rural. Ei nu erau doar distribuitori de corespondenţă şi nici numai agenţii care transportau expediţia poştală (cum erau dorobanţii şi vătăşeii din reglementările anterioare) ci, în plus, ei primeau de la public scrisori simple şi chiar recomandate. Ei mai primeau de la agentul poştal al comunei (care era notarul) corespondenţa recomandată depusă acestuia, cum şi convertele oficiale depuse de autorităţi, mai ridicînd şi scrisorile găsite în cutiile de scrisori ale comunelor, cutii ale căror chei le păstrau tot factorii poştali. Aceşti factori trebuiau să efectueze cel puţin trei curse pe săptămînă prin comunele circumscripţiilor lor, după itinerariul stabilit de direcţia generală a poştelor, făcînd cursele pe jos, călare sau cu o trăsură, făcută după modelul dat de direcţia generală (calul şi trăsura fiind proprietatea lor).

Numiţi de Ministerul de Interne, factorii poştali rurali erau subordonaţi direct dirigintelui oficiului poştal ori şefului de gară de care aparţinea circumscripţia lor. Ei primeau de la oficiul poştal sau de la gara *respectivă*, expediţia poştală pentru comuna, *respectiv* expediţiile poştale pentru comunele, din circumscripţia *respectivă*. La sosirea într-o comună, factorul poştal rural trebuie să dea semnalul sosirii, folosind „un corn de metal", procurat de direcţia generală a poştelor.

d) Prezintă interes filatelic deosebit, dispoziţiile referitoare la manipularea mărcilor şi ştampilelor poştale : factorii rurali erau obligaţi să aibă asupra lor un stoc de mărci poştale „franco" din care să satisfacă cererile publicului cum şi să francheze scrisorile recomandate ce primeau, în drum, de la public (cu obligaţia de a libera imediat recipisa respectivă), ca şi scrisorile simple primite pe drum, scrisori pe care erau obligaţi să aplice mărci poştale chiar în faţa trimiţătorilor.

Factorii rurali erau îndatoraţi să ştampileze scrisorile simple şi recomandate primite de la public, „folosind ştampila celei dintîi comune în care merge şi în prezenţa agentului poştal". De asemenea, factorii rurali trebuiau să fie aprovizionaţi

64) Publicată, împreună cu regulamentul său, în M. Of. nr. 87 din 19 iulie 1892.
65) Publicată în M. Of. nr. 88 din 22 iulie 1892.
66) Publicat în M. Of. nr. 88 din 22 iulie 1892.

și cu timbre „taxa de plată", aplicîndu-se pe obiectele nefrancate sau insuficient francate destinate localităților în care făceau distribuția (fără a aplica însă timbre „taxă de plată" pe corespondențele ce urmau să predea oficiului ori gării de care aparțineau).

Agentul poștal, care era notarul comunei, avea un rol poștal mai puțin important, el primind de la public numai scrisorile recomandate, pe care le franca și ștampila cu ștampila comunei unde s-au prezentat predîndu-le, apoi, factorului poștal. Agentul poștal avea și el un stoc de timbre poștale, atît pentru francarea scrisorilor recomandate cît și pentru satisfacerea cererilor particularilor. Scrisorile simple urmau a fi puse, de trimițători, în cutia de scrisori a comunei.

Cele mai importante dispoziții din noua legislație rurală din 1892, au fost însă cele referitoare la „agenții poștali speciali".

Agenții poștali speciali.

Rolul poștal redus al agenților poștali din comune, respectiv al notarilor (iar în cazul lipsei notarului din comună, al primarului sau ajutorului de primar), se explică prin împrejurarea că pentru notar serviciul poștal constituia o însărcinare cu caracter accesoriu în raport cu numeroasele sale atribuții administrative, în vederea cărora a și fost înființat, prin legea administrativă, postul de notar. Dar, spre deosebire de acești agenți poștali, actele normative din 1892 au dispus și înființarea unor agenți poștali *speciali*, avînd un rol poștal mult mai important. Prin art. 17 din „regulamentul de aplicare al legei pentru organizarea serviciului poștelor rurale" [67], după ce au arătat că în comunele rurale unde nu este un oficiu poștal, serviciul de agent poștal se va îndeplini de notarul comunei, se adaugă : „cu toate acestea, în comunele rurale unde serviciul poștal este prea dezvoltat sau unde se întîlnesc mai mulți factori rurali, încît notarul să poată îndeplini sau controla cu eficacitate regulatul mers al serviciului, se va putea numi un *agent poștal special*, plătindu-i o diurnă care se va determina în bugetul fiecărui an".

Această dispoziție a fost amplu dezvoltată prin instrucțiunile direcției generale a telegrafelor și poștelor, întitulate „Instrucții pentru manipularea serviciului poștal de către agenții poștali speciali" [68].

Din cuprinsul punctului 2 al acestor instrucțiuni rezultă că, printre altele, agenții poștali speciali aveau și următoarele îndatoriri :

— să vîndă publicului timbre poștale „franco" și cărți poștale ;

— să primească de la public corespondență simplă, recomandată cum și telegrame ;

— să primească și să predea împuterniciților autorităților corespondențele oficiale și telegramele ;

— să predea factorilor poștali rurali corespondențele pentru comunele ce aceștia deservesc ;

— să supravegheze serviciul poștal rural din circumscripțiile pendinte de dînșii, controlînd și pe factorii rurali ;

— să raporteze, săptămînal, dirigintelui, mersul serviciului poștal ;

— să primească de la dirigente și să achite diurna factorilor rurali și a agenților poștali pendinte de dînșii ;

— să îngrijească ca factorii rurali și agenții poștali să fie aprovizionați cu imprimate și timbre ;

— să instruiască la agenție pe factori, ca și pe agenții poștali.

Dar, în afară de faptul că prin agenții poștali speciali s-au creat salariați poștali efectivi (în locul unor simple atribuții poștale acordate unor salariați ai administrației comunale), din conținutul pct. 2, coroborate cu alte dispoziții, în special cele cuprinse în pct. 4 [69], 5 [70], 10 [71], 16 [72], din aceste instrucțiuni, mai reiese că :

67) 19) Sancționat prin decretul nr. 2470 din 13 iulie 1892 și publicat în M. Of. nr. 88 din 22 iulie 1892.

68) 20) V. broșura „INSTRUCȚIUNI PENTRU MANIPULAREA SERVICIULUI POȘTAL DE CĂTRE AGENȚII POȘTALI SPECIALI", București, Imprimeria Statului, 1893.

69) 21) Cu următorul conținut : „Agentul special este dator să țină *biroul* deschis pentru public în toate zilele (afară de Duminica) de la orele 7½ dim. pînă la 12 p.m. și de la 2 p.m. pînă la 6 seara. Cînd însă are curse de expediat sau primit și Duminica, este dator să se afle *la agenție* la orele de plecarea și sosirea factorilor".

70) 22) În pct. 5 se precizau „imprmiatele și obiectele" ce trebuiau să posede agenții poștali speciali, printre care : 7 feluri de imprimate tipizate, 10 feluri de condiții și registre, cutie de scrisori, ștampile poștale, timbre poștale „franco" și „taxa de plată".

71) 23) Prin pct. 10 din aceste instrucțiuni se prevede :

„La ușa cancelariei unde este instalată *agenția specială* se află o cutie în care

— Sau înființat nu numai niște impiegați poștali, dar chiar niște unități poștale : „agențiile poștale speciale", cum, de altfel, se și indica în unele ștampile poștale folosite

— O astfel de agenție poștală specială, așezată într-o comună mai importantă, cuprindea mai multe comune și chiar circumscripții poștale, deservite de mai mulți factori poștali și de mai mulți notari cu atribuții de agenți poștali.

— Agenția era instaltă într-un local anume, constituind, pentru public, un birou poștal, agentul special fiind obligat a ține și folosi numeroase registre și imprimate tipizate.

— Agenția era obligată a avea în permanență un stoc de timbre poștale pentru francarea corespondenții, cum și cărți poștale (în valoare de 30 lei), plus timbre poștale „taxă de plată" (în valoare de 20 lei).

— Agentul poștal special avea și îndatorirea de a instrui pe factorii poștali și pe agenții poștali, de a le plăti diurnele, de a controla pe factorii rurali, cum și, în general, de a supraveghea mersul serviciului poștal rural, raportînd săptămînal dirigintelui oficiului poștal respectiv modul îndeplinirii serviciului rural.

— Sub raportul care interesează direct filatelia, agentul poștal special poseda și folosea o ștampilă poștală de zi, cu care oblitera mărcile poștale de pe scrisori și mărcile fixe de pe cărțile poștale. El mai folosea ștampila de zi și pentru a o aplica, ca ștampilă de sosire, pe toate trimiterile poștale primite, adică găsite în sacii, ori postpachetele aduse de factorii rurali, de la oficiul poștal sau de la gară, pe care el le deschidea. Agentul special mai poseda și era obligat să aplice o ștampilă cu inscripția „RECOMANDAT". Agentul poștal special putea primi de la public, nu numai scrisori recomandate, dar și scrisori recomandate cu aviz de primire, fiind obligat, în acest caz, să lipească pe scrisoare un timbru de 25 bani (reprezentînd taxa poștală corespunzătoare) și anume la o distanță oarecare de timbre, scriindu-se pe el literele „A.R.". De asemenea, pentru trimiterile poștale recomandate sosite, purtînd mențiunea A.R., ele întocmea și avizele de primire (retur-recipisele), form. No. 71, pe care trebuia să noteze numărul, locul de origină, adresa și locul de destinație.

Agentul poștal special mai avea îndatorirea de a aplica timbre poștale „taxă de plată" pe scrisorile nefrancate destinate comunei în care se afla agenția și comunelor pendinte de dînsa.

Dovedindu-și utilitatea, instituția agențiilor speciale a fost menținută prin art. 10 din legea publicată în M. Off. nr. 269 din 1 (14) martie 1900, text în care se prevedea : „Exploatarea serviciului poștal rural se face prin factori rurali, factori conductori, agenți poștali, *agenți speciali*, și birouri rurale. Atribuțiunile agenților și factorilor rurali sînt determinate prin legea de organizarea poștelor rurale". Întrucît înființarea agenților poștali speciali era prevăzută numai prin *regulamentul* legii din 1892 iar atribuțiile lor erau stabilite doar prin *instrucțuni*, menționarea lor prin noua lege telegrafo-poștală din 1900 poate fi considerată ca o confirmare la nivelul legii — act normativ de grad superior — a funcționării lor.

Primele agenții poștale speciale au fost înființate îndată după apariția instrucțiunilor, din 1893, ale direcției generale a telegrafelor și poștelor și anume cele din comunele : Turceni, jud. Gorj (13 ianuarie 1893 ; Spineni, jud. Olt (14 ian. 1893) ; Mahmudia, jud. Tulcea (14 februarie 1893 ; Șopot, jud. Dolj (22 febr. 1893) ; Melinești, jud. Dolj (13 martie 1893) ; urmate la 13 aprilie 1893 de agențiile speciale din Jilava (jud. Ilfov), Nămăești (fostul județ Muscel, azi jud. Argeș), Măldărești — Lădești (jud. Vîlcea) ; la 17 iunie 1893 de cea din Căciulătești (jud. Dolj) ; la 13 iulie 1893 de cele din Domnești (jud. Muscel) ; Suraia (jud. Putna) și Preajba (jud. Vlașca) ; la 19 august 1893 de agenția Pungești (jud. Vaslui), etc., etc.

Lista agențiior poștale speciale care funcționau la 31 martie 1905, cu indicarea oficiului poștal de care depindeau și anului înființării lor (reprodusă după „Dare de seamă" a direcției generale a telegrafelor și poștelor, pentru perioada 1 aprilie 1894—1 aprilie 1905) [73], așezate pe județe, este următoarea :

publicul depune corespondența. Cheia trebuie să o țină agentul special. Agentul special este dator să observe ca cutia să fie în bună stare și orice stricăciune să o facă cunoscută **șefului de care depinde".**

De altfel, ca o completare, prin pct. 13 se dispunea : „Corespondența oficială de la autorități trebuie adusă *la agenție* cu condica de transport, în care agentul special subscrie de primire, aplicînd și ștampila de zi".

72) 24) La pct. 16, alin. 5 din instrucțiuni se prevedeau următoarele :

„Corespondența care este destinată pentru comunele pendinte de *agenție*, după ce se alege *pe circumscripții și comune*, se înscrie pe categorii în condica form. No. 127 și se predă deschisă factorului respectiv, care subscrie de primire, notînd data și ora, și care este dator să plătească imediat valoarea timbrelor taxa de plată aplicate pe scrisorile neplătite."

73) București, Imprimeria Statului, 1906, pag. 192—195.

Județul	Agenția	oficiul de care depinde	Data înființării
Argeș	Bălcești-Argeș	Pitești	13 sept. 1896
Argeș	Dănicei	„	1 oct. 1898
Argeș	Richitele	„	28 sep. 1900
Argeș	Rociu	Costești	1 aprilie 1898
Argeș	Suici	Pitești	29 oct. 1900
Bacău	Valea-Rea	Bacău	14 august 1900
Buzău	Beceni	Buzău	14 aprilie 1902
Covurlui	Berești	Galați	27 apr. 1893
Dîmbovița	Voinești	Tîrgoviște	14 iulie 1901
Dolj	Bîrca	Craiova	27 ianuarie 1894
Dolj	Căciulătești	Bechet	17 iunie 1893
Dolj	Melinești	Craiova	13 martie 1893
Dolj	Sopot	„	22 febr. 1893
Dolj	Terpezița	„	13 iulie 1896
Gorj	Hurezani	Tg. Jiu	13 mai 1894
Gorj	Săcelu	„	14 ianuarie 1302
Gorj	Turcenii-de Sus	„	13 ianuarie 1893
Gorj	Vladimir	„	27 oct. 1899
Ialomița	Socariciu	Călărași	14 decembrie 1900
Ilfov	Buftea	București	13 mai 1895
Ilfov	Hotarele	Budești	14 aprilie 1903
Ilfov	Jilava	București	13 aprilie 1893
Mehedinți	Balta	Severin	28 august 1900
Muscel	Domnești	Cîmpulung	13 iulie 1893
Muscel	Nămăești	„	13 aprilie 1893
Muscel	Stîlpeni	„	13 martie 1898
Olt	Buzești	Slatina	13 mai 1894
Olt	Spineni	„	14 ianuarie 1893
Olt	Urși	„	13 noiembrie 1899
Prahova	Bălțești	Ploești	14 februarie 1902
Putna	Suraia	Focșani	13 iulie 1893
R. Sărat	Balta-Albă	Rm. Sărat	14 mai 1901
Roman	Săbăoani	Roman	14 decembrie 1900
Romanați	Celaru	Caracal	16 august 1900
Romanați	Obîrșia	„	14 „ 1900
Tulcea	Mahmudia	Tulcea	10 febr. 1901
Tulcea	Jurilovca	Babadag	14 sept. 1900
Tutova	Zorleni	Bîrlad	13 aprilie 1894
Vaslui	Pungești	Vaslui	19 august 1893
Vîlcea	Govora	Ocnele-Mari	13 noiembrie 1899
Vîlcea	Grădiștea	Zătreni	26 noiembrie 1896
Grădiștea	Măciuca	Drăgășani	3 mai 1902
Vîlcea	Măldărești-Lădești	„	13 aprilie 1893
Vlașca	Călugăreni	Comana	1 iunie 1904
Vlașca	Drăgănești	Giurgiu	25 aprilie 1903
„	Ghimpați	Vida	„ „ 1903
„	Mereni	„	22 noiembrie 1900
„	Preajba	Crevedia	13 iulie 1893
„	Talpa-Ogrăzile	„	18 decembrie 1900

Deci, în total, funcționau 49 agenții speciale la sfîrșitul lunii martie 1905. În această dare de seamă se găsește și indicația că agenții poștali speciali procură localul și cele necesare pentru luminatul și încălzitul biroului agenției.

În cursul anului 1905 s-au desființat agențiile speciale din Vladimir, (jud. Gorj) și din Pungești (jud. Vaslui), înființîndu-se însă, în același an, agenția specială din comuna Brabova, (jud. Dolj). S-au mai înființat, în anul 1906, agențiile speciale din Olănești (jud. Vîlcea) și din Mihai-Bravul (jud. Vlașca), astfel încît, la 31 martie 1907, funcționau 50 agenții poștale speciale, în cadrul organizatoric al poștei rurale [74].

74) V. darea de seamă a direcției generale asupra mersului serviciului de poștă, telegraf, telefon, de la 1 apr. 1905 pînă la 1 apr. 1907, București, Imprimeria statului, 1907.

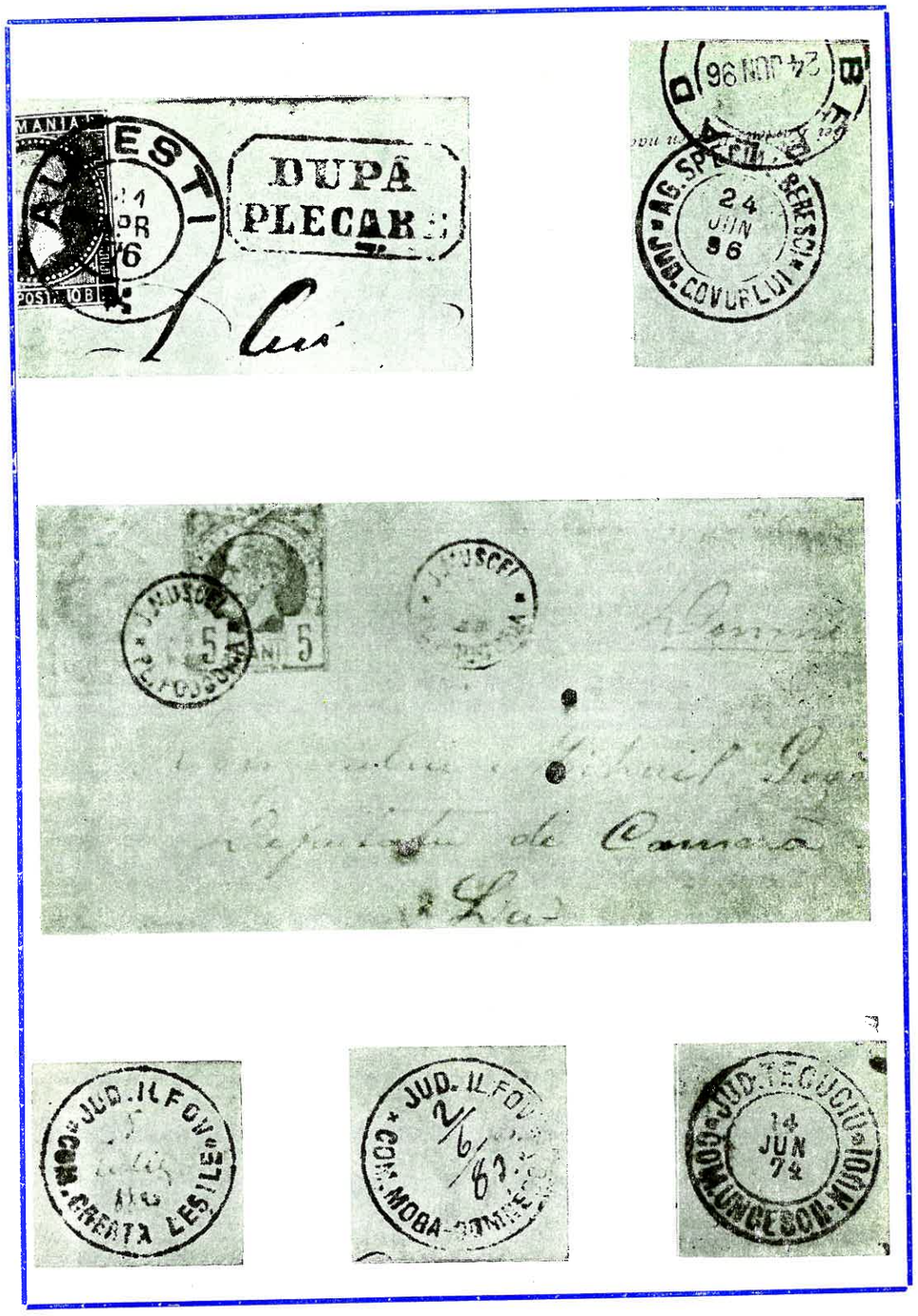

Toate agenţiile speciale au avut şi folosit ştampile poştale proprii. Aceste ştampile erau de formă rotundă, anume dublu cerc, de dimensiuni diferite. Din acest punct de vedere, adică al diametrelor celor două cercuri, ştampilele poştale ale agenţiilor speciale rurale se pot clasifica în două grupe :

A) grupa ştampilelor *mari,* diametrele cercurilor exterioare variind între 29—30 mm., ca de exemplu :

— 30/19 mm. Agenţia specială Căciulăteşti (jud. Dolj)
— 30/18 mm. „ „ Pungeşti (jud. Vaslui)
— 29 1/2 mm. „ „ Săcelui (jud. Gorj)
— 29/19 mm. „ „ Bengeşti (Gorj) şi Hurezani (Gorj)
— 29/18 1/2 mm., agenţiile speciale Jilava (Jud. Ilfov) şi Gângiova (Dolj)
— 29/17 1/2 mm. agenţia specială Bârca (jud. Dolj).

B) grupa ştampilelor *mijlocii,* diametrele cercurilor exterioare fiind de 25—27 mm., ca, de exemplu :

— 27/17 mm. agenţia specială Govora (jud. Vîlcea),
— 26/15 mm „ „ Ciocăneşti (jud. Ialomiţa),
— $25^1/_2 14^1/_2$ mm agenţia specială, Stăniseşti (jud. Tecuci),
— 25/14 1/2 mm. agenţia specială Bereşti (jud. Covurlui).

Din punct de vedere al inscripţionării titulaturii agenţiilor, se pot distinge următoarele tipuri de ştampile :

1) Cele avînd înscrisă integral titulatura „AGENŢIA SPECIALĂ, urmată de denumirea localităţii în care îşi avea sediul, în partea superioară, iar în partea de jos, cuvîntul prescurtat „JUD." urmat de numele judeţului de atunci. Acestui tip aparţineau ştampilele agenţiilor speciale din Săcelu, din Căciulăteşti, din Govora, din Pungeşti, etc.

2. Cele avînd prescurtat cel de al doilea cuvînt (specială), cum erau :

— subtip a) „AGENŢIA SPEC. HUREZANI" şi „AGENŢIA SPEC. BENGESCI".
— subtip b) „AGENŢIA SP. LUNGESCI".

3) Cele avînd inscripţia „AG SPECIAL", ceea ce putea să însemne „Agent special". Se cunosc astfel ştampilele :

2) Cele avînd prescurtat cel de al doilea cuvînt (specială), cum erau :

— subtip a) „AGENŢIA SPEC. HUREZANI" şi „AGENŢIA SPEC. BENGESCI".
— subtip b) „AGENŢIA SP. LUNGESCI".

3) Cele avînd inscripţia „AG. SPECIAL", ceea ce putea să însemne „Agent special". Se cunosc astfel ştampilele :

„AG. SPECIAL. BERESCI JUD. COVURLUI" (cu data de 24 JUN. 96);
„AG. SPECIAL. CIOCĂNEŞTI, JUD. JALOMIŢA" (cu data de 7 IUL. 94)
„AG. SPECIAL. STANISESCI JUD. TECUCIU" (cu data 24 JAN. 94)
„AG. SPECIAL. NAMAESCI. JUD. MUSCEL" (cu data 22 JUL. 900), etc.

Din punct de vedere al inscripţionării datei, se constată de asemenea, două tipuri :

a) data scrisă *pe un singur rînd,* cum erau ştampilele agenţiilor speciale din Bârca, Bengeşti, Căciulăteşti, Govora, Hurezani, Jilava, Lungeşti, Pungeşti, Săcelu, etc. ;

b) data scrisă pe trei rînduri, cum erau ştampilele agenţiilor speciale din Bereşti, Ciocăneşti, Nămăeşti, Stănişeşti.

Toate ştampilele utilizau cifrele arabe, anul fiind exprimat :

— pînă în anul 1900, prin ultimele două cifre („94", „96"), fiind rare ştampilele exprimînd anul prin ultimele trei cifre (de ex., agenţia specială ROSNOV, JUD. NEAMŢU, poartă data „4 FEB. 898") ;
— începînd cu anul 1900, anul este indicat prin ultimele trei cifre.

Luna era, întotdeauna, indicată prin primele trei litere.

Mai trebuie menţionat că ştampila agenţiei speciale Bârca, cu data 18 MAR. 914, nu indica şi judeţul, avînd, în partea inferioară, numai un mic ornament.

Birouri poştale rurale autorizate.

Legea telegrafo-poştală publicată în M. Off. nr. 269 din 1 (14) martie 1900 [75] cuprindea două feluri de dispoziţii :

— prin art. I se modificau o serie de articole ale legii telegrafo-poştale din 1892 şi ale legilor din 1895 şi 1896 ;
— prin art. II se adăugau o seamă de articole noi la legea din 1892.

75) Intitulată „Lege pentru modificarea mai multor articole din legea telegrafo-poştale de la iulie 1892 şi din legile de maiu 1895 şi iunie 1996, precum şi pentru modificarea legei telefonice din mai 1892 şi 1895".

Printre acestea din urmă erau şi texte referitoare la poşta rurală, conţinînd, printre altele, şi norme promovînd exploatarea parţială a serviciului poştal rural prin concesiune către particulari, înfiinţîndu-se aşa numitele „birouri autorizate". În art. 10 din noua lege se prevedeau şi următoarele dispoziţii : „Birourile rurale sînt birouri exploatate, fie prin amploaiaţi ai Statului, *fie prin persoane autorizate.*

Birourile autorizate funcţionează numai în comunele rurale, precum şi în acele comune urbane, a căror populaţiune nu trece peste 6 000 locuitori, şi sînt încredinţate unor persoane notabile sau comercianţi din comună, cărora li se va acorda o remiză de cel mult 50% din venitul biroului".

Aşadar, birourile autorizate erau birouri poştale rurale, încredinţate, spre conducere şi gestionare, unor persoane particulare notabile, plătite cu remiză, funcţionînd în comune rurale ori în mici comune urbane, avînd ca atribuţii îndeplinirea operaţiilor poştale rurale (poştă uşoară, mandate, mesagerii). Scopul urmărit a fost acela de a suprima, pentru realizarea serviciului poştal în localităţile mici, a cheltuielilor de chirie, de mobilier, de birou, ca şi economia de retribuţie, înlocuindu-se salariul printr-o remiză limitată.

Potrivit dării de seamă, publicată de direcţia generală a telegrafelor şi poştelor, asupra mersului serviciului de poştă, telegraf şi telefon, de la 1 (14) aprilie 1894 pînă la 1 (14) aprilie 1905 [76], la sfîrşitul lunii martie 1905, funcţionau în România de atunci un număr de 12 birouri autorizate, anume cele prevăzute în tabelul ce urmează, în care se mai indică atît anul înfiinţării cît şi oficiul poştal de care depindeau :

Biroul autorizat	anul înfiinţării	Oficiul de care depinde
Balş	1900	Caracal
Bălceşti	„	Rm. Vîlcea
Brădiceni	1901	Tg. Jiu
Bucecea	1900	Botoşani
Buşteni	1904	Ploeşti
Drăgăneşti-Olt	1900	Slatina
Peşteana	„	Tg. Jiu
Poiana	„	Craiova
Ripiceni	„	Botoşani
Secueni	„	Bacău
Sulița	„	Botoşani
Valea Călugărească	1904	Ploeşti

Peste doi ani, adică la 31 martie 1907, existau 13 birouri autorizate [77] aceasta ca efect al desfiinţării biroului din Valea Călugărească şi al înfiinţării birourilor autorizate din Buştenari (pendinte de oficiul Cîmpina) şi din Grăuşor (pendinte de oficiul Ploieşti).

Birourlie autorizate manipulau mărci poştale şi aplicau ştampile poştale proprii.

Volumul corespondenţei poştei rurale.

Ca efect al îmbunătăţirii organizării serviciului de poştă rurală şi al deprinderii publicului de a coresponda prin intermediul poştei, volumul corespondenţelor poştale rurale a crescut permanent. Astfel, numărul corespondenţelor *particulare* (fără ziare, imprimate, probe de mărfuri şi hîrtii de afaceri), *primite de la factorii* rurali, prezintă următoarea dinamică (în bucăţi), pentru perioada 1894—1904 :

Anul	Scrisori Francate	Scrisori Nefrancate	Cărţi poştale	Recomandate	TOTAL
1894	656 454	158 072	334 082	48 726	1 197 334
1896	828 502	187 625	584 214	48 142	1 648 483
1898	840 560	269 798	791 577	61.528	1 963 463
1900	814 423	224 799	786 110	68 595	1 893 927
1902	954 300	256 173	1 420 922	69 057	2 700 452
1904	1 051 290	245 317	1 636 606	103 240	3 036 453 [78]

76) Bucureşti, Imprimeria Statului, 1906, p. 188 şi urm.
77) V. Darea de seamă asupra mersului serviciului de poştă, telegraf şi telefon de la 1 aprilie 1907. Bucureşti, Imprimeria statului, 1907.
78) Cifrele sînt extrase din tabloul nr. 157, pg. 387, precitată (nota 25).

În plus, factorii rurali au mai predat și un important număr de corespondențe *oficiale, cifrele* (tot în bucăți), pentru aceiași ani, fiind următoarele :

1894	780 354	1900	1 368 273
1896	1 174 834	1902	1 468 131
1898	1 082 805	1904	1 768 634

Alte date statistice în legătură cu organizarea și activitatea poștei rurale de la începutul secolului nostru se găsesc în broșura publicată de șeful serviciului poștelor rurale [79] Constantin N. Minescu, cu titlul „Studiu asupra organizării serviciului poștal, telegrafic și telefonic rural precum și a altor cestiuni relative la exploatarea poștală, telegrafică și telefonică în general" [80].

a) Astfel, printre altele, se arată numărul factorilor rurali în 1904 :

— efectuînd serviciul poștal pe jos (pedeștri)	. . . . .	64	factori
— „ „ călări	. . . . .	173	„
— „ „ cu cariola	. . . . .	665	„
	Total	902	„

dîndu-se explicația că factorii procură, din diurnele lor, caii, cariolele și întreținerea [81].

b) Alte operații decît cele de primirea, transportarea, predarea corespondenței particulare și oficiale, apar ca atribuții de serviciu încredințate factorilor rurali, volumul lor crescînd. Astfel sînt purtarea și predarea telegramelor, a mandatelor poștale și a coletelor poștale rurale. Iată cîteva cifre (în bucăți) :

	Anii :		
	1894—1895	*1899—1900*	*1902—1903*
— Telegrame	—	43 804	46 583
— Mandate poștale	7955	75 229	112 050
— Colete poștale rurale	—	11 400	34 407 [82]

C) Foarte interesante sînt cifrele care indică frecvența, exprimată în numărul zilelor pe săptămînă, de deservire poștală a comunelor și a satelor din țară. Tabelul arată cîte comune și cîte sate (și cătune) sînt deservite săptămînal de două pînă la șapte ori, anume :

Erau deservite săptămînal de ... ori		
— de 7 ori	16	4
— „ 6 „	449	334
— „ 5 „	4	10
— „ 4 „	255	178
— „ 3 „	1 991	1 159
— „ 2 „	2	—
Total	2 717	1 685

79) Încă din anul 1873, prin decizia directorului general al telegrafelor și poștelor, publicată în Buletinul telegrafo-poștal nr. 10 din 1 octombrie 1873, s-a înființat „pe lîngă divizia comptabilității din administrația centrală un birou special însărcinat cu serviciul poștelor rurale, sub denumirea de BIROUL POȘTELOR RURALE".

80) București, 1904, Imprimeria Statului, 63 pagini. Autorul acestei lucrări, Constantin N. Minescu, care a avansat ulterior pînă la funcția de subdirector, este cel care a publicat, în anul 1916, remarcabila lucrare „ISTORIA POȘTELOR ROMANE".

81) P. 38.

82) P. 51.

Dar autorul mai constată, în același loc *că nu erau deservite poștal* un număr de 26 comune și un număr de 4 889 sate și cătune, cifre cărora le corespunde constatarea și afirmația autorului că, din totalul populației rurale de 5 049 322 locuitori, erau deserviți poștal prin factori 3 226 677 locuitori și *nu erau deserviți* un număr de 1 822 645 locuitori rurali.

Ultimele date statistice referitoare la poșta noastră rurală, anterioare primului război mondial, se găsesc în raportul nr. 78342 din 20 decembrie 1913, adresat ministrului de Interne, de directorul general N. Cosăcescu al Direcției generale P.T.T.[83] Iată cîteva cifre din acest raport :

a) La 1 aprilie 1913 funcționau 11 oficii rurale autorizate și 76 agenții poștale speciale rurale.[84]

b) Numărul factorilor poștali rurali era :

— factori pedeștri	76
— factori călări	31
— factori în cariole cu 2 roți	1439
— factori în cariole cu 4 roți	21
— factori rurali conductori	182
total	1.749 factori rurali[85], deci

un număr aproape dublu față de cel din 1904.

c) Dinamica corespondenței poștale particulare primită și predată de factorii rurali este înfățișată de următoarele cifre :

Anii [86]	*Scrisori simple*	*C. poștale*	*Recomandate*
1900/1901	2.775.621	2.134.646	157.608
1905/1906	4.364.810	4.785.166	265.498
1911/1912	6.747.672	12.838.589	749.485

Pentru totalul trimiterilor poștale (cuprinzînd și ziarele, imprimatele, hîrtii de afaceri, probe de mărfuri, mandate poștale, cum și corespondența oficială) cifrele erau următoarele :

U.M.	*1900/1901*	*1905/1906*	*1911/1912* [87]
Bucăți	10.335.578	18.574.312	40.264.119

d) Creșterea permanentă a volumului corespondenței particulare a permis, la un moment dat ca venitul poștal rural să depășească cheltuielile respective și, astfel, ca efectuarea serviciului poștal rural să nu mai fie deficitar, ci să devină chiar rentabil, după cum reiese din cifrele de mai jos, cuprinse în următorul tabel (simplificat) :

Anul	*Venituri poștale (lei)*	*Cheltuieli poștale (lei)*
1895/96	752.000	1.046.930
1899/900	1.593.000	1.299.234
1901/902	1.297.000	855.836
1905/906	1.857.000	972.892
1910/911	3.617.000	2.206.910
1911/912	4.026.000	2.307.784 [88]

Dar cifrele referitoare la cutiile poștale, din care se vede că un număr de 3286 sate aveau cutii poștale iar restul de 3887 sate erau lipsite de cutii poștale [89], dovedesc că rentabilitatea crescîndă a serviciului poștal rural s-a obținut prin încetarea extinderii ariei deservirii poștale și prin menținerea în afara serviciului poștal a unui mare număr de sate.

Dumitru Paşşalega

83) București, 1913, Atelierele Grafice „SOCEK & COMP".

84) p. 29.

85) p. 53.

86) Ani bugetari (1 aprilie—31 martie).

87) p. 59.

88) p. 60.

89) p. 55.

Contribuţii cu privire la circulaţia primelor mărci poştale româneşti, «Cap de bour»

Înainte de a trece la subiect recapitulăm cîteva aspecte preliminarii circulaţiei primelor mărci poştale, în mod expres, cu privire la reorganizarea poştelor Moldovei de la 1 mai 1858 conform cu prevederile Proiectului de reforma poştală (ac. 27—32).

După Noul Aşezămînt, în Iaşi ia fiinţă *„Direcţia Poştelor şi a Delijanselor Moldovei"*, administraţie centrală sub dependenţa şi controlul ministerului de finanţe cu atribuţii generale de contabilitate, organizare, îndrumare şi control privind bunul mers al serviciilor poştale din toată ţara. Ca serviciul lucrativ central (şi ajutător nemijlocit al direcţiei) se organizează *„Biroul Poştal Central"*, avînd în atribuţii „poşta de expediţie" şi „poşta pasagerilor".

Direcţia poştelor şi Biroul central îşi aveau sediul în acelaşi local din centrul capitalei[1] şi îşi desfăşura activitatea după „schema încuviinţată" (ap. 29), care prevedea şase birouri, două pentru direcţie — biroul directorului (Vasile Grigoriu) şi biroul controlorilor (Ioan Bogdan) şi patru pentru oficiul poştal central — casieria (Neculai Costin), expediţia (Costache Cerchez), masa lucrărilor (cu două secţii: I, Costache Bogdan şi a II-a, Gh. Vamiş) şi registratura cu arhiva. În completarea numărului de 12 erau încadraţi amploiaţi ajutători. Cu atribuţii auxiliare, în bugetul poştei centrale mai figurau 20 salariaţi (13 conductori — de diligenţe, factori, scriitori etc.). De asemenea, din august 1858 administraţia centrală avea şi un instructor poştal (Johan von Manovarda). La biroul central existau două servicii de expediţii cu atribuţii distincte: *a. Expediţia uşoară* (ac. 145), sub conducerea „Ecspeditorului Central Cerkez", care ţinea la zi şi cele două registre, de „expeduire" şi de „priimire", denumite *„Protocolul scrisorilor recepisate, simple şi a pachetelor, precum şi gazete (ca)* şi 2. *Expediţia grupurilor* (ac. 145) sub conducerea „Casierului central Kostin", care ţinea la zi şi registrele respective, *„Protocolul grupurilor cu bani sau amaneturi de valoare"* (cb şi cd).

La exterior, „birourile de pe afară" erau conduse (încă din ianuarie 1852) în capitale (localul prefecturii) de către sameş (casierul districtual), care gira un amploiaat subaltern, acreditat anume de prefect pentru funcţia de expeditor. La cele patru „birouri de tîrguri" (Adjud, Tg. Frumos, Tg. Neamţ, Tg. Ocna), sarcina de expeditor era îndeplinită „fără leafă" de către căpitanii de poştă[2] (ex. Dimitrie Pelin — Tg. Neamţ) ori de comisarii de tîrguri (ex. Ioan Ghizdavăţu — Adjud), angajaţi de district şi plătiţi din veniturile ce realizau... dacă realizau! (aj. 227).

1. Extras din contract: „În care jost iscălitul, comis Kostache Bosie, am dat cu chirie casele mele (cu 14 camere n.n.) aflătoare aice în capitalie, vizavi de Institutul de Orfanotropie (...) cu plata 300 galbeni zimţi pe an (...) vornicului Teodor Ghica, antreprnorul diligenţelor Moldovei (...) Azi, 23 aprilie 1857..." (ba, 101, bb. 208). Aici şi-au desfăşurat activitatea şi Direcţia Poştelor şi a Diligenţelor Moldovei, precum si Biroul Poştal Central, pînă la 25 aprilie 1862, cînd s-au mutat în casele Naftulea Kaufman (bf. 11), odată cu noua organizaţie poştală din 1 mai acelaşi an.

2. De altfel, căpitanii de poştă, „Oameni vrednici şi cu chezăşie", plătiţi de antreprenori, dar întăriţi şi recunoscuţi ca amploaiaţi ai Direcţiei poştelor, aveau şi atribuţia de expeditori după anumite instrucţiuni (art. 13 din „Condiţiile cu care se vor da în antrepriză despărţirile 1, 2, 3 şi 5 din Moldova". M. F. nr. 995 din 1 februarie 1858) (ai).

Cu privire la aplicarea noului tarif „pe distanţă şi greutate" Direcţia Poştelor şi a Diligentelor Moldovei publică *„Regulile statornicite pentru scrisori"*, Nr. 1252 din 1 iulie 1858[3]. Instrucţiunile prevedeau: costul unei scrisori simple, în greutate de 2,5 dramuri (8,07 grame) pe distanţa de 8 poşte („distanţa întîi") se socoteşte 27 parale şi de la 8 poşte în sus 54 parale (1,14 lei/parale). Astfel, pe o scrisoare simplă, francată, se aplica respectiv o marcă de 27 PARALE expediată din Iaşi cu destinaţia Bacău, Botoşani, Dorohoi, Fălticeni, Huşi, Mihăileni, Piatra, Roman, Tg. Ocna, Tg. Neamţ şi Vaslui pe „distanţa a doua" (peste 8 poşte) se aplica o marcă de 54 PARALE, cu destinaţia Adjud, Bîrlad, Bolgrad, Cahul, Focşani, Galaţi, Ismail şi Tecuci. Pentru scrisorile recipisate (recomandate, cu adeverinţă de primire), taxa era dublă după tarif, respectiv 81 PARALE (2,0 lei/parale) şi 108 PARALE (2,28 lei/parale), pentru aceeaşi greutate şi distanţă ca pentru scrisorile simple (v. schema tarifelor).

Avînd ca temei taxele aplicate trimiterilor poştale, înregistrate în protocoalele scrisorilor simple şi recepisate precum şi a gropurilor din Iaşi am întocmit:

SCHEMA TARIFELOR

cu arătarea localităţilor şi distanţelor de taxare între ele: distanţa I pînă la 8 poşte (0) şi distanţa a II-a peste 8 poşte (x).

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
1	IAŞI	0	x	0	x	x	0	x	0	0	x	x	0	x	0	0	0	0	0	x	0
2	Adjud	x	0	0	x	x	x	x	x	x	0	0	x	x	x	0	0	0	x	0	x
3	Bacău	0	0	0	x	x	x	x	x	x	0	0	x	x	x	x	0	0	0	0	x
4	Bîrlad	x	x	x	0	x	x	x	x	x	0	0	0	x	x	x	x	x	x	0	0
5	Bolgrad	x	x	x	x	0	x	0	x	x	x	0	0	0	x	x	x	x	x	x	0
6	Botoşani	0	x	x	x	x	0	x	0	x	x	x	x	x	0	x	x	x	x	x	x
7	Cahul	x	x	x	x	0	x	0	x	x	x	0	0	0	x	x	x	x	x	x	0
8	Dorohoi	0	x	x	x	x	0	x	0	x	x	x	x	x	0	x	x	x	x	x	x
9	Fălticeni	0	x	0	0	x	x	x	x	0	x	x	x	x	x	0	0	x	0	x	x
10	Focşani	x	0	0	x	x	x	x	x	x	0	0	x	x	x	x	0	0		0	0
11	Galaţi	x	0	x	0	0	x	0	x	x	0	0	0	0	x	x	x	x	x	0	x
12	Huşi	0	x	x	0	0	x	0	x	x	x	0	0	0	x	x	x	x	x	x	0
13	Ismail	x	x	x	x	0	x	0	x	x	x	0	0	0	x	x	x	x	x	x	x
14	Mihăileni	0	x	x	x	x	0	x	0	x	x	x	x	x	0	x	x	x	x	x	x
15	Piatra	0	0	0	x	x	x	x	x	0	x	x	x	x	x	0	0	0	0	x	x
16	Roman	0	0	0	x	x	x	x	x	0	0	x	x	x	x	0	0	0	0	x	x
17	Tg. Ocna	0	0	0	x	x	x	x	x	x	0	x	x	x	x	0	0	0	0	x	x
18	Tg. Neamţ	0	x	0	x	x	x	x	x	0	x	x	x	x	x	0	0	x	0	x	x
19	Tecuci	x	0	0	0	x	x	x	x	x	0	0	x	x	x	x	x	0	x	0	0
20	Vaslui	0	x	x	0	0	x	0	x	x	0	x	0	x	x	x	x	x	x	0	0

Din schema distanţelor tarifare reţinem unele aspecte, din care: a. Faţă de Iaşi, unele localităţi cu peste 8 poşte depărtare au fost trecute în distanţa I (ex. Mihăileni, Tg. Ocna); b. În distanţa I fac parte şi trimiterile loco-transport, regăsite în schemă pe diagonală; c. Unele localităţi au fost avantajate cu aplicarea noului tarif, avînd relaţii cu localităţi multiple din zona I (ex. Iaşi, Bacău, Roman etc.), faţă de alte localităţi, dezavantajate, cu numai 3 localităţi din zona I (ex. Botoşani, Dorohoi Mihăileni etc.).

O încercare de întocmire a unei situaţii cu privire la circulaţia primelor mărci poştale româneşti o găsim în London Philatelist No. 694/1950. Este vorba însă numai de „distribuirea mărcilor" (pag. 176). Situaţia este incompletă (lipsesc expediţiile Iaşi şi Tîrgul Neamţ; are în plus expediţia Huşi (care nu a primit mărci din prima emisiune moldoveană), şi de reţinut, în principal: în afară de Focşani şi Mihăileni, toate cifrele redate sînt necorespunzătoare (ca să nu spunem fanteziste).

În Catalogul Mărcilor Poştale Româneşti (ed. 1964) am căutat la rîndul meu, să dau date cu privire la „consumul mărcilor" (pag. 32), ceea ce am considerat

3. Gazeta de Moldavia nr. 51 de luni 30 iunie 1858 şi Buletinul oficial nr. 54 din 6 iulie 1858 p. 148. V. şi Instfucţia pentru transportarea scrisorilor ac. (38) şi Tarifa preţurilor poştale (ac. 39).

mult mai interesant de cunoscut. Dar şi această situaţie este incompletă şi cu cifre eronate pentru Botoşani, Tecuci şi Vaslui.

Continuînd cercetările de arhivă am descoperit între timp majoritatea documentelor de distribuire a mărcilor poştale, precum şi cu veniturile din vînzarea lor pe birouri şi respectiv, în final, al retururilor celor neutilizate. În lumina acestor preţioase izvoare am întocmit situaţia completă cu privire la distribuiri, consumuri şi retururi, respectiv a mărcilor „Cap de bour", în circulaţie la birourile poştale din Moldova în perioada 22 iulie — 31 octombrie 1858.

A. DISTRIBUIREA MĂRCILOR. Direcţia Poştelor şi a Diligenţelor Moldovei deşi a primit la 11 iulie 1858 prima tranşă de 5.984 mărci (raportul Ateliei Timbrului No. 62/1858) (aa. 4), nu a dispus distribuirea lor de cît după ce a fost în posesia întregului stoc tipărit conform comenzii (24.064 mărci, din care 6.016 din 27 PARALE, 10.016 din 54 PARALE, 2.016 din 81 PARALE şi 6.016 din 108 PARALE).

Luni 21 iulie 1858, primindu-se şi tranşa a doua („rămăşiţa de 18.080 marce"), directorul (V. Grigoriu) a aprobat o primă distribuire pentru biroul central — şi numai pentru acesta — lotul fiind împărţit între cele două unităţi distincte: serviciul expediţia scrisorilor (Cerchez) şi serviciul expediţiei gropurolor (Costin, care de fapt era şi gestionarul mărcilor).[4]

Pentru „birourile de pe afară" distribuirea şi trimiterea mărcilor se face cu cîteva zile mai tîrziu. Pentru a ne da seama de distribuirea mărcilor în exterior ne vom servi de două documente: a. Ordinul de distribuire nr. 1.893 din (?) august 1858 şi b. Circulara nr. 2.404 din 24 septembrie 1858, cu privire la decontarea mărcilor vîndute în luna august şi soldul rămas pentru septembrie.

Cu oficiala 1.893/1858, Direcţia Poştelor trimite birourilor de expediţie (sameşii districtuali) lotul de mărci hotărît fiecăruia, şi anume: 1. Bacău, 2. Bîrlad, 3. Botoşani, 4. Dorohoi, 5. Fălticeni, 6. Focşani, 7. Galaţi, 8. Piatra, 9. Roman, 10. Tecuci şi 11. Vaslui; de asemenea, s-au trimis mărci şi la Mihăileni, expediţie de graniţă în dependenţă de Direcţia Poştelor. Redăm în premieră documentul cu privire la distribuirea mărcilor:

DIRECŢIA POŞTELOR ŞI A DILIJANSELOR MOLDOVEI

No. 1 893

Anul 1859, luna Avgust, în... zile.

La toţi sameşii districtelor

Pregătindu-să acum marcile înfiinţate pentru manipulaţia scrisorilor, după Noul Aşezămînt, Direcţia Poştelor şi a Delijanselor Moldovei, însoţit cu aceasta, triimite Dv soma mai jos însemnată:

...marce a 27 parale una (total)... Lei... par.
...marce a 54 parale una, (total)... Lei... par.
...marce a 81 parale una, (total)... Lei... par.
...marce a 108 parale una, (total)... Lei... par.

Adecă... marce, care în valoare coprinde soma de... lei... par., făcîndu-să poftire ca sub garanţia Dta să să vînză, a se lipi pe scrisorile plătite în loc de monedă (precum întru aceasta aveţi povăţuire de mai înainte) şi banii ce să vor aduna să bnevoiţi a-i triimite îndată la sfîrşitul fiecărei luni. De priimire însă a acestor marce şi a lor punire în aplicaţie să aşteaptă răspunsul D-voastră. Director, V. Grigoriu, Casier central, N. Costin." (aj. 12).

Circulara 1893/1858 (copia) nu are trecută ziua de expediere (împreună cu mărcile). şi nici în, confirmările de primire, nu se specifică ziua cu excepţia Fălticeni (4 august 1858) şi Mihăileni (3 august 1858). Consider că pentru birourile de pe Drumul-Siretului (ex. Roman, Fălticeni, Bacău) mărcile s-au expediat sîmbătă 2 august 1858; pentru birourile de pe Drumul-Mihăileni (ex. Botoşani, Dorohoi, Mihăileni), mărcile s-au expediat vineri 1 august 1858 şi prin curieri de luni 4 august 1858 pentru birourile de pe Drumul-Mare (ex. Vaslui, Bîrlad, Tecuci, Focşani şi Gala)i). De reţinut că mare parte din birourile de expediţie au putut pune în vînzare mărcile primite, luni 4 august 1858.

b. Al doilea document în legătură cu gestiunea mărcilor distribuite birourilor de expediţie este „Depeşa Telegrafică" prin care se cere „socoteala mărcilor pe luna august 1858":

4. Tot în Iaşi, la 1 august 1858 „mărcile s-au pus în vînzare şi la dughenile dumnealor Gheorghe Hristofor şi Joan Daniil Maugsch la care se vinde şi hîrtia de timbru" (aj. 15).

DIRECŢIA POŞTELOR ŞI A DELIJANSELOR MOLDOVII

No. 2402

1858, septembrie 24

Jassy

Către birourile de expediţie de:

Galatz, Fokşani, Tekuci, Bakeu, Romanu, Piatra, Folticeni, Botoşani, Vaslui, Bărlad, Huşi prin Vaslui, Dorohoi şi Mihăileni prin Botoşani.

„Cu poşta viitoare să trimată direcţiei lămurire, cîţi bani din acei cuprinşi în sama pe avgust alcătuieşte venitul pe gropuri şi pachete; *în deosebi pe marcele întrebuinţate din acele trimise, şi cîte marce sînt faţă către 1 septembrie,* trimiţînd viitorime socotiala venitului scrisorilor nefrancate, a portului gropurilor şi a pachetelor deosebit, *şi marcele pentru fiecare deosebitătoare, cîtimea şi valoarea marcelor ce vor rămîne faţă către începutul aceilalte luni.* Director, V. Grigoriu" (aj. 30).

Conîmări şi stabiliri de date: Primind mărcile, o parte din sameşii distructuali s-au conformat întocmai recomandărilor Direcţiei Poştelor stipulate prin adresa nr. 1893 din 2 august 1858 şi au confirmat primirea, cantitativ şi valoric. De asemenea, a răspuns de primire şi biroul poştal din punctul de frontieră Mihăileni, care avea, în mod excepţional, un serviciu de expediţie. Tot în arhive s-au mai găsit raportate ca răspuns la adresa nr. 2402 din 24 septembrie, care, coroborate cu răspunsurile la nr. 1893 din 3 august, au ajutat la alcăuirea situaţiei cu privire la distribuirea şi primirea mărcilor. Iată documentele respective:

1. Bacău

SAMESUL DISTRICTULUI BACĂU

No. 72

4 august 1858

Către

Onoraţii Direcţii a Paştelor şi a Delijanselor Moldavii.

Pi lîngă adresa onoratei direcţii No. 1893 s-au priimit marcile înfiinţati După Noul proect pentru manipulaţia scrisorilor în sămа di mai gios arătată:

416 marci A 27 parali una... 280 lei, 32 parali
224 marci A 54 parali una... 302 lei, 16 parali
160 marci A 81 parali una... 304 lei, — parali
128 marci A 108 parali una... 345 lei, 26 parali

928 marci . . . . . 1.252 lei, 32 parali

Adică Nouă suti douăzeci şi opt marci, care în Valoară cuprind Soma di Una mii două suti cincizeci şi doi lei, triizăci şi două parali! di a cărora primiri şi puniri în apilcari Sub însemnatul samiş din Bacău cu onoare răspundi.

Samiş, ss.I.Anghel,, Expeditor ss.N.Meza (aj. 42).

2. Bîrlad

Nu avem confirmarea primirii mărcilor prin adresa 1893 din 3 august 1858; în schimb răspunde la ord. 2402 din 24 septembrie din care rezultă consumul pe august şi soldul pe septembrie:

BROUL DE EXPEDITIE BERLAD
No. 44
1858, septembrie 30

Onoratei Direcţii a Poştelor şi Dilijanselor Moldovii

Asupra ofiției onorabilei Directii cu No. 2402 se răspunde (...) adunare de pe pachete și groputi pe luna august (...) suma arătată în sama trimieasă cu raportul No. 33, iară mărcile s-au întrebuințat 23 din 27 parale și 14 din cele de 54 parale (...) în sumă de 17 lei și 5 parale (...) și rămîn pe setpembrie 393 din cele de 27 parale și 146 din cele de 54 parale (...) Din mărcile de 108 și 81 parale nu s-au întrebuințat (...) Expeditor, I. Popovici.

În septembrie 1858, biroul de expediție Bîrlad mai primește 672 mărci de 54 parale. În total Bîrladul primește, după calculele noastre: 416 mărci din 27 parale, 832 din 54 parale, 256 din 81 parale și 352 mărci din 108 parale, în valoare totală de 2.872 lei și 32 parale (aj. 36).

3. Botoșani

BIROUL SAMESUL DE BOTOSANI
No. 8893

1858 august 5

Onorati Direcții Poștilor și a Delijanselor Moldavii

Cu adresa acii onoratei Direcții No. 1893, priimind numărul de 1152 marce pentru manipulația scrisorilor după noul așezămînt și cari en valoare cuprind suma de una mie patru sute șaizăci și opt lei, trei zăci și două parale, le-am și trădat expeditorului de aice a urma potrivit regulilor în aseminea. Drept care sub scrisul samis (al) țănutului Botoșani cu onoare răspunde. Samiș, ss.Mihai Damian (aj. 44).

4. Dorohoi

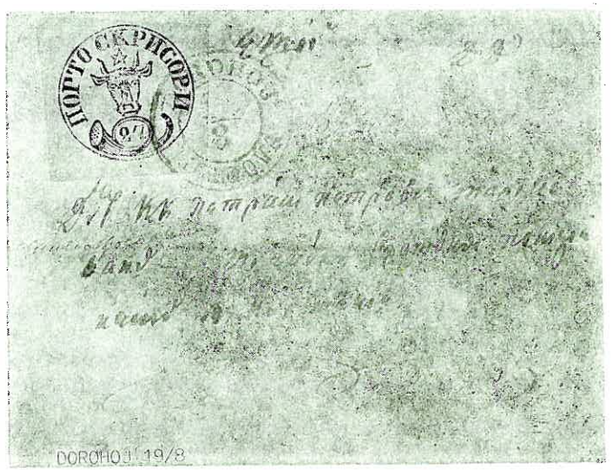

Fig. 1. Scrisoare francată cu 27 P. obliterată cu ștampila DOROHOJ-MOLDOVA 19/8 (ex. Burrus).

BIROUL DE EXPEDITIE DI DOROHOIU
No. 97

1858, Avgust 12

Onorati Direcții Poștilor și Delijanselor Mooldavvei

Odată cu adresa onorati Direcții No. 1893 s-au primit un număr (de) marci pentru manipulația scrisorilor după noul așezămînt, în număr de 224, cîte din 27 parali, 128 di 54 parali, 64 cîti di 81 parali, 64 di 108 parali, pentru care cu supuniri răspunde. ss. G. Vasiliu (aj. 47).

5. Focșani

BIROUL DE EXPEDITIE FOCSANI
No. 117
24 septembrie 1858

Către Direcția a Casi Poștelor

Asupra ordinului onorab. direcții sub No. 2.402 priimit prin depeșă telegrafică, cu supunere să răspunde cu vinitul gropurilor și a pachetelor expediate în luna August este arătat prin vidomostia (ce am) prezentat cu raporul No...

Aseminea, portul scrisorilor nemarcate este arătat prin acea listă la sumari; pentru un număr de zile întrebuințate în aceeași lună în osebi s-au prezentat suma banilor încăsuiți, cu raportul No. 111, în dosul căruia s'au comunicat și însămnare de numărul marcilor întrebuințate, iar acum să prezentează memoarul arătător de cătimea marcelor priimite, întrebuințate și rămase afară spre întrebuințare în luna prezentă. Și cît pentru viitor se va păzi urmare conform ordinului de mai sus. ss. D. Ciocîrlie (aj. 40).

LISTA

mărcilor primite de la Direcția Poștilor cu adresa No. 1893/1858 de către dumnealui samișu. 1858 septembrie 26.

a. Sumă priimită de la Direcție în luna august 1858

224 mărci a 27 parale, în valoare de lei 151, parale 8
416 mărci a 54 parale, în valoare de lei 561, parale 24
160 mărci a 81 parale, în valoare de lei 324, parale —
224 mărci a 108 parale, în valoare de lei 604, parale 32

1.024 mărci, total în valoare de . . . . 1.641, parale 24

b. Sumă înrebuințată în cursul lunii august 1858

83 mărci a 27 parale, în valoare de lei 56, parale 8
78 mărci a 54 parale, în valoare de lei 105, parale 12
7 mărci a 81 parale, în valoare de lei 14, parale 7
37 mărci a 108 parale, în valoare de lei 99, parale 36

205 mărci total în valoare de . . . . lei 275, parale 16

c. Sumă rămasă față către 1 septembrie 1858

141 mărci a 27 parale, în valoare de lei 95, parale 16
338 mărci a 54 parale, în valoare de lei 456, parale 12
153 mărci a 81 parale, în valoare de lei 309, parale 33
187 mărci a 108 parale, în valoare de lei 504, parale 36

819 mărci total, în valoare de . . . . 1.636, parale 16

Tot în situația expediției de Focșani, sînt cuprinse *„mărcile trimise expediției de afară"*. Se consideră că aceste mărci s-au trimis la Poșta Adjud, unde se numise încă de la 10 iunie 1858 un expeditor, în persoana comisarului Ion Ghizdăvăț (am. 59).

64 mărci a 27 parale, în valoare de lei 86, parale 16
32 mărci a 81 parale, în valoare de lei 64, parale 32
32 mărci a 108 parale, în valoare de lei 86, parale 16

Total 128 mărci (4 coli), în valoare de 237 lei și 24 parale.

NOTĂ. Există o scrisoare adresată „Onorat. D. Dumnealui Domnu Marcu Daniil, La poștă la Agiud, pentru Damniș." francată cu o marcă 27 PARALE (Col. Tapling din British Museum). Marca nu este obliterată nici la plecare (?), nici la sosire (fig. 2). De altfel, ștampila tip. B2. ADJUD-MOLDOVA se dă în dotație abia la 27 aprilie 1859 (am. 541). Nu știm cîte mărci a consumat expediția Adjud, deoarece consumul său este inclus în consumul din situația generală a sămășiei Putna.

6. Fălticeni

SAMESUL DISTRUCTULUI SUCEAVA
No. 45

1858, August 4

On. Direcţie a Poştelor şi a Delijanselor Moldovei

Noă sute două zăci şi opt marce în valoară de una mie două sute cincizeci şi doi lei, triizăci şi două parale, priimindu-să de către subscrisul sameşu districtului Suceava, pe lîngă adresa No. 1893: la 2: august, Su onoare să răspunde. Sameş S. Sameş S. Romano, Expeditor C. Necula (aj. 46).

7. Galaţi

BIROUL DS EXPEDIŢIE DE GALAŢI
No. 375

1858, decembrie 24

Onoratei Direcţii a Poştelor Moldovii.

După depeşa cu No. 3332 din 23 Dechemvrie corent să arată sama de mai gios a marcilor vechi, care să înţeleg a fi acele din întîiu priimite, cu porunca din luna august, fără dată şi nomeru şi puse în lucrare întrebuinţarea lor de la 1-iu Septemvrie, după depeşa cu No. 2146, adică:

LEI — PARALE

2.419 şi 08 au cuprinsu Mărcile primite cu zisa oficie, precum s-au vîndut şi banii s-au dat la casă.
1.195 şi 32 vîndute de la 1-iu septembrie pînă la 1-iu octombrie daţi prin sama lunii Săptemvrii.
464 şi 16 Asăminea vîndute de la 10 octomvrie pînă la 20 octomvrie, care acestea să cuprind în suma de 576 lei (şi) 5 parale, la încărcăturile sămii lunii Octomvrie, după osebită listă.

2.419 şi 08 Adică două mii patrusute nouăsprezece lei şi opt parale. Expeditor, ss. Vasile Karamanu (aj. 83).

Suma de 2.419 şi 08 parale corespunde pentru mărcile calculate: 544 mărci de 27 parale, 640 de 54 parale, 160 de 81 parale şi 320 mărci de 108 parale, în total 1664 mărci (52 coli).

9. Mihăileni

EXPEDITOR MIHĂILENI
No. 95

1858, August

Onoratei Direcţii Poştelor, Moldavvei

Cu oficia No. 1893 din 3 Avgust s'au priimit un număr de 416 marci, însă: 160 marce către 27 parali una, 128 marce către 54 parali, 64 marce către 81 parali, şi 64 căti 108 paralei una, pentru care cu supunere să raportueşti onoratei direcţie de a lor priimire. Expeditor, ss. Th. Pisoschi (aj. 17).

9. Roman

SAMEŞUL ŢINUTULUI ROMAN
No. 88

1858 Avgust 4

Onoratei Derecţii Poştilor

Cu adresa onorb. Derecţii No. 1893, priimindu-se nouăsute două zeci şi opt Marce în valoară de una mie două sute cincizeci şi doi lei, trei zeci şi două parale, iscălitul sameş de Roman cu onoare răspune că se va păzi urmare întocmai. Sameş, ss. G. Popescu (aj. 41).

NOTĂ. S-au trimis mărci de aceeaşi valoare şi cantitate ca şi la biroul de expediţie Bacău, Fălticeni şi Piatra).

10. Tecuci

SAMEŞUL DISTRICTULUI TECUCI
No. 105

1858 Avgust 4

Onoratei Direcţii a Poştelor şi a Delijanselor Moldavii

Cu adresa acei onorate Direcţii No. . . . priimind soma de 640 marce a căror valoare compun suma (de) 1.015 lei (şi) 8 parale cursul haznalei, adică una mie cincisprezece lei şi opt parale cu onoare răspunde de a lor priimire. P. sameş, ss. G. Dimitriu (aj. 13).

NOTĂ. Între timp, sameşul de Tecuci în urma unor repetate cereri, a mai primit mărci în sumă de 453 lei şi 24 parale, din care 228 mărci (9 coli) din 27 parale şi 192 mărci (6 coli) din 54 parale. În total, biroul de expediţie Tecuci a primit: 448 mărci de 27 parale, 416 de 54 parale, 128 de 81 parale şi 228 mărci din 108 parale. Total general 1.120 mărci (35 coli) în valoare de 1.468 lei şi 32 parale.

11. Tîrgul Neamţ

În septembrie 1858, căpitanul poştii Tg. Neamţ, învestit şi ca expeditor, primeşte 192 mărci (6 coli) din valorile: 27 PARALE (32 mărci), 54 PARALE (128 mărci) şi 108 PARALE (32 mărci). Nu avem adresa de distribuire şi nici confirmarea de primire, Cifrele apar din situaţiile de consum şi restituire.

Centralizare. Coordonînd datele arhivistice (dstribuire, restituire, consum-valoric etc.) am întocmit

TABELUL A

cu mărcile „Cap de bour" distribuite în perioada iulie — septembrie 1858

		27 PAR.	54 PAR.	81 PAR.	108 PAR.	TOTAL	
		mărci (coli)				mărci (coli)	LEI, PAR
1	Bacău	416 (13)	224 (7)	160 (5)	128 (4)	928 (29)	1.258,32
2	Bîrlad	416 (13)	832 (26)	256 (8)	352 (11)	1.856 (58)	2.872,32
3	Botoşani	640 (20)	160 (5)	192 (6)	160 (5)	1.152 (36)	1.468,32
4	Dorohoi	224 (7)	128 (4)	64 (2)	64 (2)	480 (15)	626,16
5	Focşani	224 (7)	416 (13)	160 (5)	224 (7)	1.024 (32)	1.641,24
6	Fălticeni	416 (13)	224 (7)	160 (5)	128 (4)	928 (29)	1.252,32
7	Galaţi	544 (17)	640 (20)	160 (5)	320 (10)	1.664 (52)	2.416,08
8	Iaşi	1.120 (35)	6.112 (191)	192 (6)	4.000 (125)	11.424 (357)	20.192,32
9	Mihăileni	160 (5)	128 (4)	64 (2)	64 (2)	416 (13)	583,08
10	Piatra	416 (15)	224 (7)	160 (5)	128 (4)	928 (29)	1.252,32
11	Roman	416 (13)	224 (7)	160 (5)	128 (4)	928 (29)	1.252,32
12	Tg. Neamţ	32 (1)	128 (4)	—	32 (1)	192 (6)	280,32
13	Tecuci	448 (14)	416 (13)	128 (4)	128 (4)	1.120 (35)	1.468,32
14	Vaslui	544 (17)	160 (5)	160 (5)	160 (5)	1.024 (32)	1.339,08
TOTAL		6.016 (188)	10.016 (313)	2.016 (63)	6.016 (188)	24.064 (752)	37.008

Analizînd documentația cu privire la distribuirea mărcilor poștale „Cap de bour" prima emisiune, tragem următoarele concluzii:

1. Mărcile au fost distribuite prin casieria centrală la 14 birouri de expediție, din care: a. Biroului central dln Iași (expediția scrisorilor și expediția grupurilor), b. la 12 birouri districtuale și c, la 2 birouri de tîrguri (expediția de Mihăileni și expediția stației Tg. Neamț).

2. Mărcile au fost distribuite numai în coli întregi, (după cum reiese din calcule 752 coli sau respectiv 24.064 mărci, cifre ce corespund cu tipărirea întregului stoc).

3. Mărcile nu au fost distribuite tuturor expedițiilor în acelaș timp: la biroul central de expediție (Iași) mărcile s-au distribuit în cursul zilei de luni 21 august 1858 și au putut fi puse în vînzare în aceeași zi; la birourile districtuale mărcile au fost distribuite cu ordinul 1893/1858. Din confirmările de primire, ordinul de distribuție ar fi purtat date diferite: 2 august 1858 (ex. Fălticeni), 3 august 1858 (ex. Mihăileni) sau fără dată (majoritatea birourilor).

5. Mărcile expediate cu ord. 1893/1858 au putut ajunge la destinație și date în consum chiar în ziua expedierii lor din Iași (ex. Fălticeni, Botoșani, Dorohoi, în nord și Roman, Bacău, Vaslui în sud) sau a doua zi (ex. Tecuci, Focșani, Galați).

6. Nu au primit mărci birourile districtuale: Huși, Bolgrad, Cahul și Ismail. Controversa Huși este elucidată azi prin faptul că expediția districtuală era ca și inexistentă, încă din iulie 1858, datorită anchetei în legătură cu „frauda expeditorului Gh. Bălănescu" (ak) implicat fiind și sameșul districtului (Gh. Mîrza), care îndeplinea de drept și funcția de Șef al biroului de expediție. Serviciul de expediție se pare că a trecut în seama căpitanului de poștă Huși (și a unui curier special). Cum veniturile căpitanilor de poștă (de cai) apăreau în deconturi speciale, ne explicăm azi de ce în „semiile lunare ale expedițiilor din mărci și porto" pe lunile august, septembrie și octombrie biroul districtual Huși nu apare nicicum.

B. RESTITUIREA MĂRCILOR NEUTILIZATE.[5] În urma unor nereguli bănești rezultate din cercetările preliminarii din noiembrie 1858—ianuarie 1859 în legătură cu gestiunea casierului central Neculai Costin, ministru de finanțe (George Balș) destituie pe directorul poștelor (Vasile Grigoriu[6] și urmărește îndeaproape vinovații. Descoperit cu lipsă însemnată (38.706 lei și 16 parale), disperat, cîteva zile mai tîrziu, casierul central Costin se sinucide în noaptea de 3/4 februarie 1859, încheindu-și, funest, cariera sa de peste 23 ani ca funcționar superior în slujba poștelor. Cu raportul nr. 296 din 4 februarie 1859, Direcția poștelor și a Diligentelor Moldovii face cunoscut Ministerului de Finanțe:

„Astăzi pe la 6 ceasuri dimineața, casierul acestei Direcții, stolnicul Nicolai Kostin s-au aflat mort într-una din brașovencile din ograda cancilarii. După cercetări să vedi că s-au sinucis singur. La asemenea întîmplare mai înainte de toate s-au raportat verbal Ecs. Sale Domnului Ministru de finans, carile în persoană viind aice s-au și încredințat despre asemenea întîmplare. Viind Dsa Seful Poliții au și rînduit pe vice Aga Capitalei, cu care întrunindu-se au operat în copie jurnalul alăturat. Totodată, pentru a nu sta lucrările, s-au încredințat provizoriu pe amploaiatul serdar Iancu Dorneanu, care să ție acest post (de casier n.n.), pînă la rînduirea altuia, pentru care se supune cunoștinței a lor Departament. Director, Kostache Magistan (an. 2).

Comisia judiciară întocmită în vederea inventarierii bunurilor rămase din gestiunea Costin, încheie „Jurnalul" din 23 februarie 1859 (fig. 3) și-l înaintează judecătoriei ținutului Iași, biroul 2 cu nr. 2161 din 26 martie 1859 (an. 46—51).

Este de la sine înțeles importanța deosebită a acestui document, care cuprinde, printre altele, și inventarierea pe birouri poștale a returilor de mărci din 27, 54, 81 și 108 PARALE. Redăm în întegime acest capitol:

1). Pentru mărcile restituite de către Biroul Poștal Iași.

(a. Serviciul gropurilor — Costin)

— 99 nouăzeci și nouă bucăți (coli n.n.) mărci de 54 parale una, cuprinzînd fiecare bucată cîte treizeci și două marce;

5. Deși în mod firesc restituirea mărcilor ar trebui tratată după consumul lor, am preferat respectarea ordinei pe măsura descoperiri și cercetării documentelor.

6. Înlocuit la 29 ianuarie 1859 cu aga Kostache Tulbure (ap. 4) după care urmează curînd Kostache aMgistan, director pînă în 1862.

— 1 bucată (pereche n.n.) cu două mărci (de) cîte 54 parale marca;

— 1 bucată (fragment n.n.) care cuprinde 21 marce tot (de) cîte 54 parale una;

— 63 șasezeci și trei bucăți (coli n.n.) marce (de) cîte 108 parale marca, cuprinzînd fiecare bucată cîte 32 marce;

— 4 patru marce tot de 108 parale marca;

— 1 una marcă de 27 parale una.

(b Serviciul scrisorilor — Cerchez)

— 32 bucăți (coale n.n.) de cîte 54 parale marca, cuprinzînd fiecare bucată cîte 32 marce;

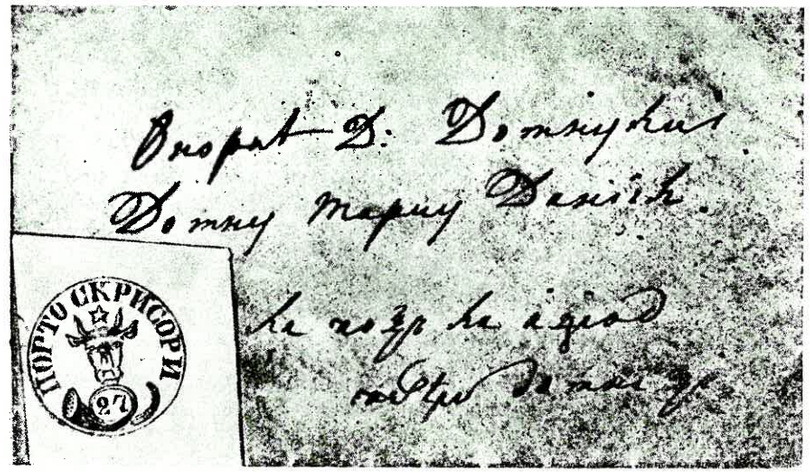

Fig. 2

— 3 trei bucăți (fragmente n.n.), care cuprinde 66 mărci (de) cîte 54 parale marca;

— 6 șase marce (de) cîte 54 parale marca;

— 17 bucăți (coli n.n.) marci de cîte 108 parale marca, care cuprinde fiecare mare cîte 32 marci;

— 49 marci (de) cîte 108 parale marca;

— 7 șapte bucăți (coli n.n.) marci (de) cîte 27 parale marca, care cuprinde fiecare cîte 32 marce;

— 2 bucăți (fragmente n.n.) marci care cuprinde 9 marci (de) cîte 27 parale marca;

— 20 marci (de) cîte 27 parale marca;

— 25 marci (de) cîte 54 parale marca.

2) Pentru mărci restituite de Măihăileni

— Un plic cu mărci de la biuroul expediției Mihăileni, cuprinzînd 4 bucăți (coli n.n.) de cîte 32 marce bucata și 27 parale marca;

— 14 marce tot de cîte 27 parale marca;

— 3 bucăți (coli n.n.) de cîte 32 marce în bucată de 54 parale marca;
— 10 marci tot de cîte 54 parale;
— 62 marci (de) cîte 81 parale marca
— 55 marci (de) cîte 108 parale.

3) Pentru mărcile restituite de Dorohoi.

— Un plic de marci de la biuroul ecspediției de Dorohoiu, cuprinzînd 5 bucăți (coli n.n.) de cîte 32 marci bucata și marca (de) 27 parale;
— 24 marce (de) cîte 27 parale;
— 59 marce (de) cîte 81 parale marca;
— 49 marce (de) cîte 108 parale marca;
— 49 marce (de) cîte 54 parale marca.

4. Pentru mărcile restituite de Piatra.

— Un plic de marce de la biuroul ecspediției de Peatra, cuprinzînd 184 marce de cîte 27 parale marca;
— 18 marce de cîte 54 parale marca;
— 119 marce de cîte 81 parale marca;
— 17 marce de cîte 108 parale marca.

5) Pentru mărcile restituite de Roman.

— Un plic de marce de la biuroul ecspediție de Roman cuprinzînd una bucată (coală n.n.) marci de cîte 54 parale marca, care cuprinde 32 marce;
— 4 bucăți (coli n.n.) marci de cîte 54 parale marca, care cuprinde fiecare cîte 32 marci;
— 25 marce de cîte 81 parale;
— 59 marce de cîte 108 parale.

6) Pentru mărcile restituite de Bîrlad.

— Un plic de marce de la biuroul de ecspediție de Berlad, cuprinzînd 8 bucăți (coli n.n.) marci de cîte 27 parale marca, care cuprinde fiecare cîte 32 marce;
— 2 marce de (cîte) 27 parale fiecare;
— 12 bucăți (coli n.n.) marce de cîte 54 parale, care cuprinde fiecare cîte 32 marce;
— 24 marce tot de 54 parale una;
— 7 bucăți (coli n.n.) marce de cîte 81 parale marca, care cuprinde fiecare cîte 32 marce;
— 8 bucăți (coli n.n.) marce de cîte 108 parale, care cuprinde fiecare cîte 32 marce;
— 12 marce tot de 108 parale, una.

7) Pentru mărci restituite de Fălticeni.

— Un plic marce de la biuroul de ecspediție de Folticeni, cuprinzînd 8 bucăți (coli n.n.) de cîte 32 marce în bucată și marca de 27 parale;
— și osebit 25 bucăți tot din aceste;
— 59 marce de 54 parale una;
— 4 bucăți (coli n.n.) de cîte 32 marci în bucată și marca de 81 parale;
— și osebit 25 marci tot de această valoare;
— 85 bucăți marci de cîte 108 parale marca.

8) Pentru mărcile restituite de Botoșani.

Nu se specifică valorile și cantitățile. Se referă la „Raportul nr. 115 din 8 decembrie 1858 și la un plic sigilat". Datele le-am stabilit scăzîndu-se din totalul înregistrat, cantitățile centralizate.

9) Pentru mărcile restituite de Vaslui.

— Un plic cu marci de la biuroul de ecspediție de Vasluiu, cuprinzînd 8 bucăți (coli n.n.) de cîte 27 parale marca și care cuprinde feicare marce de cîte 32 marci;
— 57 marce tot de 27 parale marca;
— 42 marce de 54 parale una;
— 3 bucăți (coli n.n.) marce de cîte 81 parale marca, care cuprinde fiecare bucată cîte 32 marci;
— 27 marci tot de 81 parale una;
— 3 bucăți (coli n.n.) marce de cîte 108 parale marca, care cuprinde fiecare bucată cîte 32 marci;
— 13 marci tot de cîte 108 parale una.

10) Pentru mărcile restituite de Tîrgul Neamț.

— Un plic de marci de la biuroul de ecspediție de Niamț, cuprinzînd 113 marce de cîte 54 parale marca;
— 30 marce de cîte 27 parale marca.
— 23 marci de cîte 27 parale marca.

11) Pentru mărcile restituite de Tecuci.

— Un plic cu marci de la biuroul ecspediției Tecuciu, pecetluit arătătoriu de 86 marci de cîte 81 parale.

12) Pentru mărcile restituite de Bacău.

— Un plic cu marci de la biuroul ecspediției de Bacău cuprinzînd 150 marce cîte 81 parale marca;
— 111 marce (de) cîte 27 parale marca și
— 50 marce (de) cîte 108 parale marca.

13) Pentru mărcile restituite de Focșani.

— 21 marce de 81 parale marca, însă de-asupra plicului cu slova răposatului casier „De la Fokșani".

Centralizare. Centralizînd datele din „Jurnalul de anchetă a gestiunii Costin" am întocmit:

TABELUL B

cu mărcile „Cap de bour", restituite de către birourile de expediție, după încetarea valabilității de circulație a lor.

	Biroul poștal	27 P	54 P	81 P	108 P	TOTAL	LEI/PAR
1	Bacău	111	—	150	50	311	513,27
2	Bîrlad	258	408	224	268	1.158	1.902,06
3	Botoșani	565	105	157	99	926	1.108,17
4	Dorohoi	184	49	59	49	341	442,06
5	Focșani	—	—	21	—	21	42,21
6	Fălticeni	281	59	153	85	578	808,25
7	Galați	—	—	—	—	—	—
8	Iași	264	4 312	—	2 613	7 189	13 054,20
9	Mihăileni	142	106	62	53	363	507,24
10	Piatra	184	18	119	17	338	435,15
11	Roman	—	32	153	59	244	512,13
12	Tg. Neamț	23	113	—	30	166	249,03
13	Tecuci	—	—	86	—	86	174,06
14	Vaslui	313	42	123	109	587	811,14
	TOTAL	2 325	5 244	1 307	3 432	12 308	20 751,34

Mărcile poştale înregistrate în jurnalul de anchetă au fost preluate în gestiune de către noua conducere a direcţiei poştelor (director Costache Magistan) şi trimise trei zile mai tîrziu Ministerului de finanţe pentu lichidarea gestiunii:

DIRECTIA POSTELOR SI A DELIJANSELOR MOLDOVII
No. 548

26 februarie 1859

Către

Departamentul de finanse

La deschiderea lăzii răposatului cassieriu Nicolai Costin, găsindu-să marce di acele vechi desfiinţate, şi anume:

No.

3.432 a 108 parale una
1.307 a 81 parale una
5.244 a 54 parale una
2.325 a 27 parale una.

12.308 — Douăsprezece mii trei sute opt marce, odată cu aceasta să prezentează Onorab. Departamentu, părâ la socotiala ce i se va da; de a căror priimire este rugat a răspunde direcţiei.

Directorul Poşteloru, ss. K. Magistan. Controloriu, ss. Ion Bogdan (aa. 1).

Pe acest raport este adăugată nota: „Mărcile desfiinţate sînt în dulapul arhivei, pecetluite în pacheti de către D:M:finans". De asemenea, se află rezoluţia: „Secţia III-a. Martie 5. Nefiind mai mult trebuinţă, *să vor desfiinţa şi să vor păstra desfiinţate*, după ce însă să vor număra. Acest număr să va avea în vedere a să scădea la încheierea contabilităţii marcelor, date Direcţiei spre vînzare" ss. Bălan M.

După verificarea cerută prin rezoluţia menţionată, 5 zile mai tîrziu, Ministerul finanţelor confirmă cu nr. 1859 din 10 martie 1859 primirea mărcilor, sub semnătura „Eugen Alcaz, ministrul finanţelor" (an. 23). Pe acest document se află rezoluţia controlorului Directiei postelor: „13 mart. 1859. No. 1286. La acte. ss. I. Bogdan.

Acesta este ultimul document care mai pomeneşte cu certitudine despre mărcile „Cap de bour" prima emisiune. Din 13 martie 1859 atestată prin rezoluţia I. Bogdan şi pînă astăzi nu se mai ştie nimic despre soarta lor. Nici una din versiunile cunoscute nu se sprijină pe documente.

Din „Jurnalul cu gestiunea mărcilor" desprindem următoarele:

1. Colile de mărci restituite au conţinut cîte 32 mărci fiecare; pentru prima oară cînd se atestă documentar acest fapt. (cunoscut pînă acum cîţiva ani din calcule);

2. Majoritatea birourilor au restituit mărcile în coli întregi şi numai în parte, în bucăţi, perechi sau fragmente;

3. Cinci birouri poştale (Bacău, Focşani, Piatra, Tîrgul Neamţ şi Vaslui) au returnat mărcile în totalitate în unicate. Acest fapt ne îndrituieşte să apreciem că la aceste birouri, mărcile s-au decupat din coli încă de la primirea şi darea în folosinţă (4 august 1858), vînzarea făcîndu-se la ghişee în bucăţi-unicate.

4. Biroul Galaţi nu a returnat mărci, de oarece la 20 octombrie şi-a epuizat stocul de 1.664 mărci primite; de la această dată trimiterile făcîndu-se franco-numerar (şi eventual cu porto pentru scrisorile simple);

5. Biroul Botoşani nu figurează cu mărcile „cantitativ" pe valori sau total. Din suma reală a veniturilor, reiese o lipsă din restituiri de patru serii de mărci (Cîte patru mărci din fiecare valoare, de 27, 54, 81 şi 108 PARALE) în sumă totală de 27 lei. În realitate sameşul de Botoşani a restituit deci 936 mărci, ceea ce ridică totalul restituit la 12.324 mărci (înregistrat 12.308);

6. Birourile districtuale Bolgrad, Cahul, Huşi şi Ismail nu au restituit mărci (de oarece, după cum am văzut, nici nu au primit astfel de mărci);

7. De asemenea, nu figurează la restituiri negustorii din Iaşi incluşi în situaţiile biroului central şi nici birourile de tîrguri, care au putut primi şi deconta mărci prin birourile districtuale respectve (ex. Adjud prin Focşani, aj. 59);

8. Deşi s-a reclamat în repetate rînduri lipsa de mărci, totuşi a rezultat un mare procent la restituiri, 51,10% în total, sau pe valori 41,97% din 27 PARALE, 52,12" din 54 PARALE, 25,14% din 81 PARALE şi 57,05% din 108 PARALE. Cele mai mari cantităţi de mărci restituite s-au efectuat (în ordinea descrescîndă) de către Iaşi, Bîrlad, Botoşani, Vaslui, Fălticeni etc.

C. CONSUMUL MARCILOR. Teoretic, consumul mărcilor (TABELUL C) ar trebui să corespundă cu diferenţa dintre distribuire (TABELUL A) şi restituire (TABELUL B). Avînd în vedere că unele cifre din situaţia distribuirilor au rezultat iniţial din calcule (ex. Botoşani, Iaşi, Tecuci, Tg. Neamţ, Vaslui) cifrele consumului nu ar fi putut fi considerate reale, fără o posibilitate de verificare, fapt confirmat în cele din urmă, după cum am arătat în introducere.

Documente de o valoare-cheie le-am descoperit în Arhivele Statului din Bucureşti, în dosarul poştei din Iaşi *„Acta atingătoare de sama pristabilisită visteriei de veniturile expediţiei pe anul 1858"* (ah). Pentru calculele necesare am extras datele din trei situaţii lunare denumite *„Sama de veniturile şi cheltuielile expediţilor şi dilijanselor Moldaviei""* pe luna . . . . (iulie, august şi septembrie), anul 1858, întocmind prin completare:

Veniturile din expediţie în perioada 21 iulie—31 octombrie 1858

	Birouri	August		Septembrie		Octombrie	TOTAL
		mărci	porto	mărci	porto	mărci	mărci
1	Adjud . . .	—	116,03	—	—	—	—
2	Bacău . . .	211,38	96,09	224,31	513,38	302,16	739,05
3	Bîrlad . . .	(34,16)	da	616,38	587,37	353,28	970,26
4	Bolgrad . . .	—	(6,30)	—	16,35	—	—
5	Botoşani . . .	113,16	201,33	132,12	171,28	87,30	333,18
6	Cahul	—	da	—	200,36	—	—
7	Dorohoi . . .	50,18	25,26	89,04	16,35	44,29	184,11
8	Fălticeni . .	(157,34)	da	186,39	87,15	257,07	444,06
9	Focşani . . .	275,16	371,31	692,02	317,10	631,25	1 599,03
10	Galaţi . . .	—	1 233,35	1 954,32	853,15	464,16	2 419,08
11	Iaşi	1 876,31	1 993,24	2312,36	1 748,13	2 951,33	7 141,20
12	Ismail . . .	—	da	—	**351,00**	da	—
13	Mihăileni	(177,01)	30,34	40,20	**39,06**	335,04	75,24
14	Tg. Neamţ .	—	—	17,32	6,03	13,37	31,29
15	Piatra . . .	354,20	144,18	326,16	119,19	136,21	817,17
16	Roman . . .	185,35	186,01	224,31	147,00	329,33	740,19
17	Tecuci . . .	391,09	—	412,11	93,06	491,06	1 294,26
18	Vaslui . .	37,05	160,09	158,25	151,29	332,04	527,34
19	Huşi	—	—	—	—	—	—
	Scriptic . . .	3 831,23	4 560,23	7 390,09	5 422,05	6 432,09	17 319,08
	— Fălticeni .	157,34	—	—	—	—	—
	— Mihăileni	177,01	—	—	—	—	—
	+ Botoşani	—	—	—	—	—	27,00
	TOTAL L/P	3 496,28	4 560,23	7 390,09	5 422,05	6 432,09	17,346,06

NOTA. În situaţia consumului de mărci din august, biroul central a inclus şi vînzările din iulie, iar la unele birouri exterioare consumul din august este inclus în septembrie (Bîrlad 34,16 L/P, Fălticeni şi Mihăileni); Galaţi nu apare cu consum în august, de oarece a pus în vînzare mărcile abia la 1 septembrie;

— Cifrele din paranteze nu se adună la total, excepţie făcînd Bîrlad.

— La Botoşani, pe lîngă consumul real de 333,18 L/P am adăugat 27 lei, sumă ce reprezintă valoarea a patru serii complete (din 27, 54, 81 şi 108 PARALE), total 16 mărci, considerate ca „reţinute" în timpul verificării gestiunii Costin (nu ştim de cine şi în ce scop şi nici de soarta lor). Aceste mărci cantitativ şi valoric apar în TABELUL C.

Transpunînd cifrele lunare, valorice (lei/parale) în cifre cantitative (bucăţi mărci), am încheiat TABELUL C, cu stiuaţia reală a consumului de mărci a celor 14 birouri de expediţie moldovene :

TABELUL C

cuprinzînd consumul de mărci „Cap de bour" emisiunea întîi, cantitativ şi valoric, în perioada 21 iulie—31 octombrie 1858.

	Biroul poştal	27 P	54 P	81 P	108 P	TOTAL	LEI/PAR
1	Bacău . . .	305	224	10	78	617	739,05
2	Bîrlad . . .	158	424	32	84	698	970,26
3	Botoşani . .	75	55	35	61	226	360,18
4	Dorohoi . . .	40	79	5	15	139	184,11
5	Focşani . . .	224	416	139	224	1 003	1 599,03
6	Fălticeni . .	135	165	7	43	350	444,06
7	Galaţi . . .	544	640	160	320	1 664	2 419,08
8	Iaşi	856	1 800	192	1 387	4 235	7 141,20
9	Mihăileni . .	18	22	2	11	53	75,24
10	Piatra . . .	232	206	41	111	590	817,17
11	Roman . . .	416	192	7	69	684	740,19
12	Tg. Neamţ .	9	15	—	2	26	31,29
13	Tecuci . . .	448	416	42	128	1 034	1 294,26
14	Vaslui . . .	231	118	37	51	437	527,34
	TOTAL . .	3 691	4 772	709	2 584	11 756	17 346,06

În încheierea acestui studiu rămîne de subliniat unele aspecte deosebite legate de expediţia poştală din Moldova, 1858.

1. Francarea era facultativă pentru scrisorile simple şi obligatorie pentru scrisorile recipisate. Scrisorile francate trebuiau depuse la poştă, pentru verificarea aplicării mărcilor conform tarifului, „cu adăugiri în caz de neajuns".

2. Scrisorile francate, pentru ca să se poată expedia cu poşta din aceeaşi zi, trebuiau să fie prezentate la ghişeu cu un ceas înainte de închiderea post-pachetelor şi predarea cu formele prescrise conductorilor de diligenţe la plecarea acestora în cursă. În special scrisorile recipisate implicau formalităţi complicate, mai ales cele însoţitoare de grupuri şi pachete de valoare, la care textul trebuia, la verificare, să corespundă cu conţinutul declarat al pungilor. În caz de întîrziere, scrisorile se înregistrau la „Poşta zilei", dar se expediau a doua zi, cînd se aplicau şi ştampilele cu data zilei de închidere a post-pachetelor şi expedierea lor, dată ce corespundea, de altfel, şi cu documentele însoţitoare. [7]

3. Se consideră *„prima zi"*, marţi 22 iulie 1858 pentru Iaşi şi luni 4 august 1858 pentru birourile exterioare (excepţie Galaţi şi Neamţ, luni 1 septembrie 1858). Din protocoalele de expediţie ale poştei din Iaşi (fig. 4) reiese că la „Poşta de marţi 22 iulie 1858" a scrisorilor (Cerchez) s-au înregistrat 16 scrisori simple francate şi 7 scrisori recipisate, ultimele cu nr. 992—998, acestea fiind francate, patru cu cîte o marcă de 27 PARALE (pentru Mihăileni şi Fălticeni), două cu cîte o marcă de 108 PARALE (ambele pentru Tecuci) şi ultima, în greutate peste 2,5 dramuri, cu două mărci 108 PARALE (ca. 154). La „Poşta de marţi 22 iulie 1858" a gropurilor (Costin) sînt înregistrate 4 scrisori recipisate, cu nr. 911—914, însoţitoare a patru grupuri (total 2923 monede de aur), fiecare scrisoare fiind francată cu cîte o marcă de 108 PARALE. Tot la Iaşi (şi posibil şi la Galaţi), unde diligenţele plecau la drum dimineaţa (ora 9), majoritatea scrisorilor expediate proveneau din ziua precedentă şi numai un număr restrîns din ziua respectivă [7a]. Analizînd un număr de 14 scrisori recipisate cunoscute şi regăsite în protocoalele de expediţie am constatat că doar la o singură scrisoare, data stampilei corespunde cu data înscrierii la „Poşta de vineri 5 septembrie 1858", toate celelalte depăşind cu o zi sau două depunerea lor la poştă (V. TABELUL D). Consider astfel, că la *„Poşta de marţi 22 iulie 1858"*, prima zi de înregistrare a scrisorilor francate, numai o parte din totalul de 27 scrisori s-a putut ştampila cu JASSY-MOLDOVA 22/7 şi expediate cu diligenţa din aceeaşi zi, celelalte scrisori, depuse *„după plecare"* urmînd a purta ştampila de a doua zi 23/7.

7. Exemplu : grupul conţinînd 6 galbeni expdiat de Ion Georgescu pe adresa comis Alecu Botez, poşta Mîndrişca (judeţul Putna) înregistrat în protocolul gropurilor (Costin) la ne. 1031 a poştei de joi 27 august 1858" este trecut în „Fatura gropurilor expediate cu conductorul Kostantin I. Panovici, din 28 august 1858" (cf. 1).

TABELUL D

cuprinzînd exemle de expediere a unor scrisori recipisate de la biroul central (1858

Nr. crt.	Data primirii „Poşta din"	TAXA L/P	mărci	Signa	Data ştampilei	Destinaţia
			1. *Protocolul scrisorilor* (*Cerchez*)			
1415	1/9 luni	2,28	108	KIS	2/9	Galaţi-Stamatopol
1416	1/9 luni	2,28	108	M.P.	2/9	Galaţi-M-Thal
1616	17/9 miercuri	8,04	108+54+27+27	L.K.	18/9	Galaţi-J. Lobel
1650	20/10 Sîmbătă	5,16	108+108	—	22/10	Galaţi-J.Lobel
1716	26/9 vineri	5,16	208+108	—	27/9	Galaţi-J.Lobel
1889	11/10 sîmbătă	8,04	108+108+108	—	13/9	Galaţi-J.Lobel
			2. *Protocolul gropurilor* (*Costin*)			
1042	3/9 miercuri	1,14	54	GLP	4/9	Bacău-M.Pascal
1048	4/9 joi	2,28	108	HTB	5/9	Galaţi-H. Theologo
1054	5/9 vineri	—	27+27	SG	5/9	Galaţi-H.Gross
1055	5/9 vineri	—	108+108 (per.)	JL	6/9	Galaţi-J.Lobel
1064	8/9 luni	—	108+108	AL	9/9	Galaţi-P.Zamaria
1117	17/9 miercuri	—	108	LK	18/9	Galaţi-J.Lobel
1178	1/10 miercuri	—	108	ND	2/10	Galaţi-P.Zamaria
1307	23/10 joi	—	108	HTB	24/10	Galaţi-H. Theologo

NOTA. Începînd de la 5 septembrie 1858 în protocolul gropurilor nu se mai trece taxa de francare. La gropul 1054 este o eroare de francare (scrisoare simplă).

4. Obliterarea mărcilor s-a făcut cu singurele ştampile datate existente tip. Bl. („MOLDOVA, mici"), pe care birourile de expediţie le avea în dotaţie mai înainte de emiterea mărcilor. S-au întîlnit astfel de ştampile „prefilatelice) încă din 1857 : ex. JASSY-MOLDOVA 15/4 (Col. G. Sassower). VASLUI-MOLDOVA 4/11 (Col. Paşşalega), GALATZ-MOLDOVA 23/12 (ex Ed. Cohen) şi din 1858 : HUSCH-MOLDOVA 17/2 (af. 223) şi PIATRA-MOLDOVA 31/5 (af. 552). Ca ştampilă auxiliară — şi numai pentru scrisorile recipisate — s-au utilizat liniarele „RECEPISSE, mici". Nu se cunosc mărci obliterate cu ştampila prefilatelică tip P52 („FRANKO, chirilic"), deşi direcţia poştelor dispozatse prin circulara 2030 din 19 august 1858, ca pe lîngă ştampila cu data zilei „... să se ştemplueascâ marcele (. . .) şi cu gumătatea francului, ca la urmare să nu mai poată rămîne mijloc încă de a lor validitate (. . .)", respectiv posibilitatea pentru reutilizare (ac. 616). Semnificativ este cazul expediţiei Fălticeni, care la primirea mărcilor (confirmarea nr. 45 din 4 august), nevînd ştampilă de zi, insistă pentru trimiterea neîntîrziată a acesteia „fiindcă cu (ştampila) FRANKO nu să poate acoperi marca după trebuinţă. Şef birou, C. Necula" (aj. 16).

5. Nu au manipulat mărci birourile districtuale Huşi, Bolgrad, Cahul şi Ismai, deşi aveau ştampile : Huşi tip. Bl, citată mai înainte şi următoarele birouri ştampile prefilatelice tip P52. FRANKO (pentru Bolgrad, am. 110). Dimpotrivă unele staţii de poştă (cu expeditori) au putut consuma mărci primite prin biroul districtual

a. Diligenţele plecau din Iaşi pentru Galaţi, zilnic (afară de duminică), la ora 9 dimineaţa : a) pe Drumul Mare (prin Vaslui—Bîrlad—Tecuci) luni, miercuri şi vineri şi b) pe Drumul Sirectului (prin Roman—Bacău), marţi, joi şi sîmbătă şi ajungeau la Galaţi a doua zi la ora 7 seara. Din Galaţi plecau pentru Iaşi la ora 9 dimineaţa, zilnic (afară de duminica) :pe Drumul Siretului, luni, miercuri şi vineri şi pe Drumul Mare, marţi, joi şi sîmbătă şi ajungeau la Iaşi a doua zi la ora 7 seara. c) Diligenţele pentru Mihăileni plecau din Iaşi la ora 9 dimineaţa, luni, miercuri şi vineri şi ajungeau la destinaţie a doua zi la ora 6 dimineaţa ; înapoi plecau din Mihăileni la ora 9 dimineaţa, marţi, joi şi simbătă cu sosire la Iaşi a doua zi dimineaţa la ora 6 (ac. 89).

(ex. Adjud prin Focșani). Acestea (ca de altfel și Tg. Neamț prin Iași), neavînd ștampile obliterante (pînă la 27 aprilie 1859), expediau scrisorile francate, cu mărcile „nestricate". (fig. 2)[8]. Anularea mărcilor respective putea să aibă loc (sau nu) fie manuscris, fie la expediere, fie cu ștampila de zi a biroului de tranzit (ex. Iași) sau la destinație (dacă scăpau de dezlipire și reutilizare în dauna poștei).

6. Avînd exemplu mărcile poștale ale țărilor din apusul Europei, Atelia timbrului, prin raportul 64 din 21 iulie (aa. 17), renunță la „cuțitele de tăiet rotund" pe considerentul că „marcele se cer a fi tăete cvadratu" și livrează mărcile în coli, decuparea urmînd a se face „cu foarfecele" la ghișeul poștal. Expeditorii au urmat recomandările și au pus la dispoziția publicului mărcile „tăiate patrat" (în realitate sub diferite forme de patrulater). Avem însă și cazuri de excepție, cînd unele mărci au fost „tăiate rotund", respectiv sub diferite forme bizare, poligonale, foarfecele expeditorului (sau poate și ale comerciantului, sau chiar ale trimițătorului...) urmînd „din fantezie" marginea cadrului rotund al mărcii. Mărci tăiate rotund s-au întîlnit frecvent la Bacău (27 exemplare din 31 cunoscute). Aici, scrisorile recipisate însoțitoare de grupuri (J. Anghel, sameș) aveau mărcile tăiate „rotund" (fig. 5) în timp ce mărcile expediției ușoare (N. Meza, expeditor) aveau mărcile tăiate patrat (se cunosc patru exemplare)[9]. Cazuri izolate s-au întîlnit și la alte birouri (ex. la Iași, (cînd) alături de o marcă tăiată „rotund" s-a adăugat (?) o marcă tăiată „patrat" posibil pentru reglementarea tarifului, de 5,16 L/P (fig. 6). De asemenea, s-au găsit mărci tăiate rotund și la Galați (ex. două mărci pe un fragment, din care una vizibilă de 81 PARALE obliterate cu GALATZ-MOLDOVA (data neidentificată).

7. Poșta română se bucura de prestigiu meritat. Secretul scrisorilor și securitatea valorilor erau garantate de stat, eventualele cazuri negative fiind despăgubite prompt și integral. Din registrele de expedieri, reiese că în perioada întîi (22 iulie—31 octombrie 1858) prin biroul poștal din Iași s-au expediat în total peste 3 600 scrisori francate, din care 1 564 recepisate și cca 2 000 scrisori simple; din recepisate, 423 au fost însoțitoare a tot atîtea grupuri, conținînd moneda vremii, în majoritate „galbeni aur".[10] În registrele de expediție avem date complete pentru scrisorile recepisate, grupuri, pachete, ziare etc. cu privire la data depunerii la ghișeu, nr. recipisei, expeditorul, destinatarul, conținutul, signele, taxele percepute, inclusiv francatura, elemente care se găsesc și pe scrisori, fapt foarte important în eventualitatea unei expertize[11].

8. Tot din registrele biroului central se constată că majoritatea scrisorilor recipisate au fost francate cu 2,28 L/P, echivalent la (cel puțin) o marcă de 108 PARALE. Cea mai grea francatură înregistrată: 24,12 L/P ceea ce corespunde unui număr minim de opt mărci 108 PARALE; expeditor N. Roidi — Iași, destinatar N. Luludi — Bîrlad (Poșta de vineri, 19 septembrie 1858). Cea mai grea francatură cunoscută azi în colecții: 8,04 L/P. Exemplu: trei mărci 108 PARALE pe o scrisoare recipisată, înregistrată la Poșta de sîmbătă 11 octombrie 1859 și purtînd ștam-

8. Ilustrativ scrisoarea francată cu 27 PARALE, cu marca rămasă neobliterată la plecare (?) și la sosire, pe adresa: *„Onorat D. Domnului, Domnu Marcu Daniil, la poșta la Agiud, pentru Damniș"* (col. *Tapling, British Museum*) Din ultimele descoperiri interesante: „o adeverință a expeditorului de Agiud de primirea a 160 de mărci de cîte un leu una, din 26 ghenarie 1859" găsită în arhiva Costin, cu ocazia inventarului din 27 februarie 1859 (an. 46).

9. Expeditorul Nicolai Meza (însărcinat și cu cartagrafierea, o lucrare a timpului, de mare amploare) avea la rîndul său, ca ajutor un „june amploaiat din scriitorii prefecturii", care de fapt lucra efectiv și defectuos la expediția poștală. Sînt cunoscute „iregularitățile" acestuia cu privire la manipulația mărcilor. (v. Ing. Kiriac Dragomir, Clasice circulate în dauna poștei Filatelia nr. 6/1983).

10. Prin Biroul poștal Iași s-au expediat și primit 1.479 de grupuri cu importante sume de bani, din care în majoritate în monedă aur („galbeni") ; expedieri 108.400 galbeni (majoritatea către negustorii din Galați) și primiri 117.000 galbeni (majoritatea către visteria statului). Monedele înscrise în protocoale (cu echivalentul în Lei/Parale) sînt: bișlicul (10.34 L/P), carboavă (31,24 L/P), cervinețul (2,30 L/P), dublonul (70,25 L/P), galbenul (31,20 L/P), icosarul (12,10 L/P), irmilicul (12,10 L/P), lira (12,20 L/P), paraua-banul (0,01 L/P), polișul (1345,25 L/P) rubla (10,20 L/P) sfanțul (2,10 L/P) ș.a. (cb, cd).

11. Din datele înscrise în protocoalele de expedițe am întocmit situația, pe două coloane „scrisori/gropuri", cifrele reprezentînd scrisorile recipisate francate, expediate din Iași în perioada 22 iulie — 31 octombrie 1858. *a) Birouri districtuale,* în total 1096/410 din care: Bacău 94/17, Bîrlad 152/15, Bolgrad 6/—, Botoșani 86/23, Cahul 7/—, Dorohoi 20/6, Focșani 95/14, Fălticeni 54/23, Galați 242/243, Huși 38/1, Iași-loco —/1, Ismail 37/3, (Mihăileni 29/5), Piatra 77/26, Roman 71/11. Tecuci 59/7 și Vaslui 29/3. b) *Birouri secundare.* Un fapt nou de reținut si important pentru perioada respectivă: trimiteri francate au avut loc și pentru tîrguri și localități rurale din care 45 scrisori/15 gropuri, astfel: Adjud 3/2, Berheci 1/—, Bertea 1/—, Căiuți 1/—, Crasna /1—, Fundeni 2/—, Frumușica 1/—, Galbeni —/1, Mircești 1/—, Mărășești 6/1, Mîndrișca —/1 Movila —/1, Perschiv 1/—, Pomîrla 1/—, Reni —/1, Leova 2/—, Tg. Frumos —/1, Tg. Ocna 17/4, Tg. Neamț 6/1, Solești —/1 Nu avem date pentru scrisorile simple, francate care ar reîntregi situația.

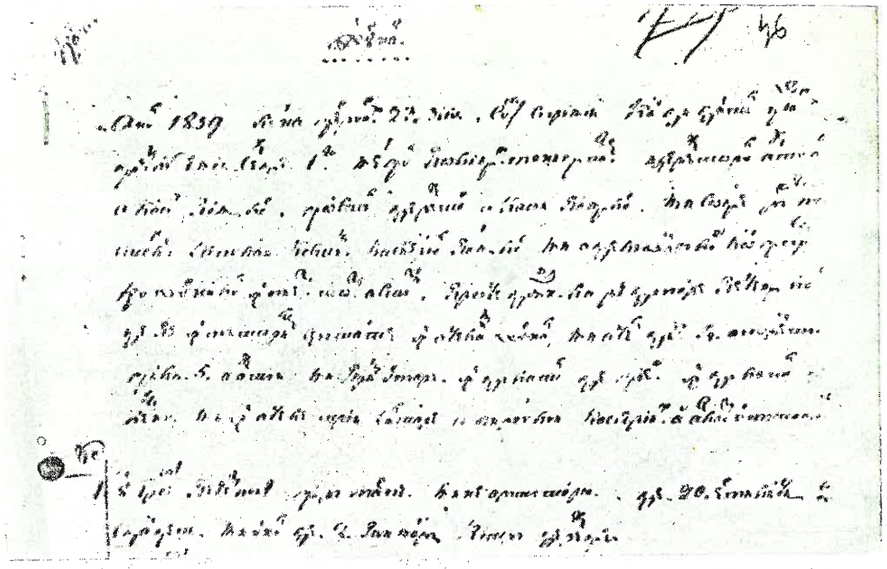

Fig. 3

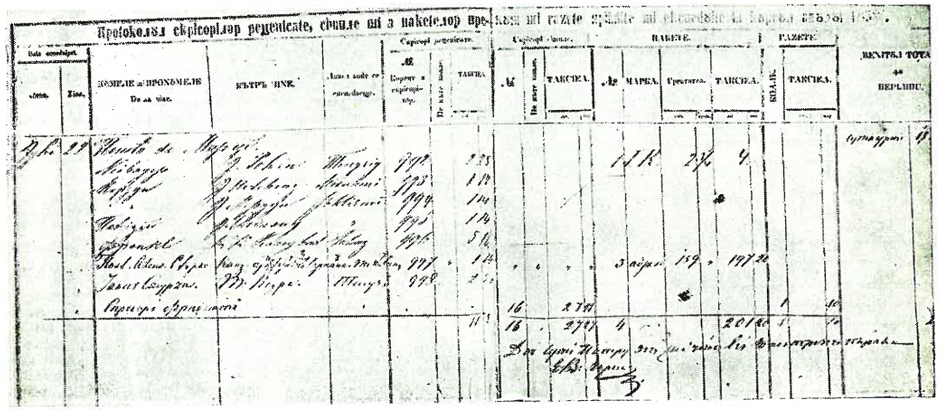

Fig. 4

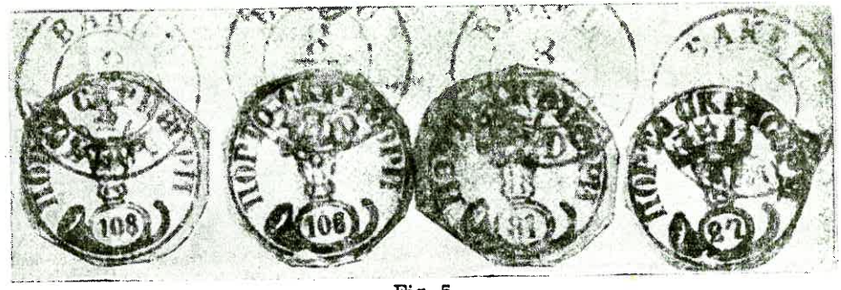

Fig. 5

Fig. 6

pila JASSY-MOLDOVA 13/9, pornită fiind cu diligenta de a treia zi, luni dimineața (fig. 7).

9. Din totalul consum de 11.756 mărci se cunosc azi (inventarul münchenez din 1983) un număr de 630 mărci, din care 84 neobliterate și 546 obliterate. Existentul de 630 mărci este desfășurat pe birouri, valori și respectiv data timpurie și tîrzie cunoscută. (TABELUL E).

TABELUL E

conținînd mărcile „Cap de bour" obliterate, pe birouri și valori precum și neobliterate, pe valori, cunoscute (inv. münchenez 1983).

	Ștampila B1 (birouri)	Consum	Exitent buc.	%	27	54	81	108	Data timpurie	Data tîrzie
1	Bakeu	617	31	5,0%	18	10	1	2	4/8	28/10
2	Berlad	698	19	2,7%	2	11	—	6	9/8	27/10
3	Botuschani . . .	226	3	1,3%	2	—	—	1	6/8	
4	Dorohoj	139	5	3,6%	2	3	—	—	19/8	24/10
5	Fokschani . . .	1003	61	6,1%	16	32	3	10	11/8	21/10
6	Foltischeni . . .	350	4	1,1%	—	2	—	2	11/8	17/10
7	Galatz	1664	78	4,7%	19	27	10	22	2/9	17/10
8	Jassy	4235	227	6,3%	55	82	5	85	29/7	31/10
9	Michaleni . . .	53	2	4,0%	—	1	—	1	(Poncelet 1933)	
10	Piatra	590	15	2,6%	4	6	2	3	12/9	28/10
11	Roman	684	24	3,5%	9	10	—	5	4/8	28/10
12	T. Neamzu (B2)	26	—	—	—	—	—	—	Fără ștampilă	
13	Tekutsch	1034	18	1,7%	5	8	—	5	15/8	24/10
14	Waslui	437	4	1,0%	3	1	—	—	18/9	22/10
	— Neindentif.	—	55	—	15	22	4	14	—	
	Total obliterate	—	546	86,7%	150	215	25	156	4/8	31/10
	Total neobliterate		84	13,3%	15	23	32	14	—	
	Total general	11756	630	—	165	238	57	170	—	

Fig. 7

10. Din inventarul mărcilor existente reținem în mod deosebit:

a) Raritatea determină în general valoarea. Foarte rare și apreciate sînt mărcile neobliterate, care reprezintă 13,3% din totalul de 630 mărci cunoscute. În ordinea de preferință: 27 P. (2,4%), 108 P. (2,3%), 54 P. (3,5%) și 81 P. (5%). Dintre

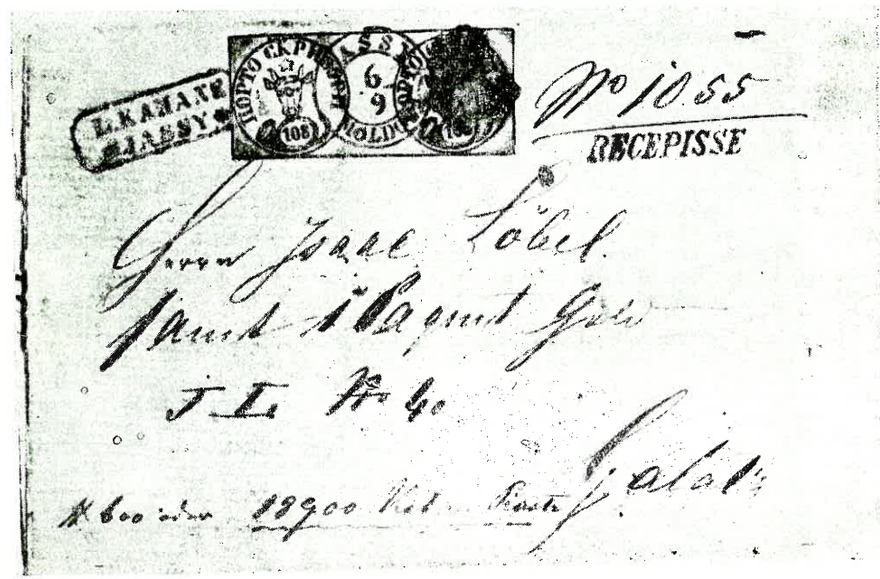

Fig. 8

mărcile obliterate (86,7%), foarte rare și bine cotate sînt mărcile de 81 P. restul mărcilor obliterate fiind relativ de aceeași categorie: 27 P. (23,8%) și 108 P. (24,7%), cea mai lesne de achiziționat fiind 54 P. (34,1%).

b) Cele mai rare ștampile pe mărci: Mihăileni, Botoșani, Fălticeni, Vaslui, Dorohoi. Stampile curente: Iași, Galați, Focșani.

Fig. 9

Fig. 10

c) Data cea mai timpurie cunoscută: pentru Iași 29/7 (nu s-a întîlnit încă „prima zi" 22/7); pentru birourile districtuale se cunosc șapte mărci ștampilate cu „prima zi" 4/8: Bacău și Roman. Data cea mai tîrzie: JASSY-MOLDOVA 31/10 (ultima zi posibilă de ștampilare fiind 1/11 un caz ilustrativ a fost semnalat la simpozionul London '80 de av. Mircea Stănculescu).

d) În circulația mărcilor nu apar decît birourile de expediție care au fost aprovizionate cu mărci prin casieria centrală (Costin).

11. S-au distnis următoarele francaturi deosebite:

a. Mărci în unicat: scrisoare francată cu un 81 PARALE, cu ștampila BAKEU-MOLDOVA 8/4 (data 4/8 inversată). Este singura piesă cunoscută din această valoare (Muzeul Poștal Berlin).[12]

b. Mărci în pereche (unitatea cea mai mare cunoscută la obliterate):

— 1 pereche tête-bêche 27 PARALE, cu ștampila GALATZ-MOLDOVA 2/9. Singurul exemplar cunoscut. Piesă cheie, de referință (ex. Ferrari);

— 4 perechi 27 PARALE, din care trei obliterate cu GALATZ-MOLDOVA 2/9, 2/9 și 26/9 (ex. Avery, ex. Gibons, ex. Philbrick);

— 4 perechi 108 PARALE, pe plicuri, din care prima cu ștampila GALATZ-MOLDOVA 8/10 (Muzeul Poștal Berlin), a doua cu JASSY-MOLDOVA 6/9 (ex Carol II) și a treia, pereche urmată de un unicat, cu GALATZ-MOLDOVA 17/9 (Muzeul Poștal Paris); Fig. 8 și 9.

Notă. Nu se cunoaște nici o pereche din 54 și 81 PARALE.

b. Francaturi compuse.

— 1 plic francat cu 108 + 108 + 81 + 27 PARALE (mărcile tăiate rotund), cu ștampila BAKEU-MOLDOVA 8/4, data inversată (Muzeul Poștal Berlin);

— 1 plic francat cu 108 + 108 + 27 + 27 PARALE, cu ștampila JASSY-MOLDOVA 18/9 (ex Carol II); Fig. 10.

— 1 plic francat cu 54 + 108 PARALE, cu ștampila JASSY-MOLDOVA 26/9, ziua răsturnată (ex. Burrus).

— fragment francat cu 27 + 81 PARALE, cu ștampila JASSY-MOLDOVA 2/? (Col. Fritz Heimbüchler) și idem, cu ștampila FOKSCHANI-MOLDOVA 2/9 (ex Kastler).

Khiriac Dragomir

12. Raritatea constă în utilizarea mărcii în unicat. De reținut că în comparație cu multiplele și frecventele posibilități de taxare și francare cu 27, 54, 81 și 108 PARALE, marca de 81 PARALE (2,01 L/P) se putea utiliza ca unicat într-un singur caz: ca taxă pentru o scrisoare simplă, în greutate de 5—7,5 dramuri, pe distanța pînă la 8 poște (taman șansă!). În francaturi compuse nu se putea combina decît cu 27 PARALE, înlocuind o marcă de 108 PARALE (caz deasemenea, rar practicat.

Bibliografie

ARHIVELE STATULUI BUCUREȘTI. Fonduri: a) *Direcția Poșstelor și a Diligențelor Moldovei,* dosare din 1858: aa. — 1015, ab. — 1036, ac. — 1040, af. — 1051, ag. — 1053, ah. — 1054, ai. — 1064, aj. — 1066; dosare din 1859: ak. — 852, am. — 870, an. 886, ap. — 887. b) *Visteria Moldovei,* dosare din 1859: ba. — 413, bb. — 487; din 1861: bc. — 511, din 1862: bd. — 205, be. — 235, bf. — 249. c) *Obștescul Control al Moldovei,* dosare din 1858: ca. — 6997, cb. — 7023, cd. — 7024, cf. — 7019.

LUME, LUME...

În orașul Reggio Calabria (Italia de Sud) știrea despre moartea tînărului Giusepe Campora a fost primită în cercul prietenilor și cunoștințelor sale cu multă mîhnire. A doua zi cînd numeroși prieteni veniră să prezinte condoleanțe, mama lui Giusepe mărturisi printre lacrimi că fiul ei nu este mort. Ea a răspîndit această știre pentru ca în acest fel să sisteze pregătirile de nuntă ale lui Giusepe astfel încît să dea posibilitatea fiicei sale să se căsătorească ea întîi.

Orașul Milano din Italia deține locul întîi la numărul specialiștilor în științe oculte. Acolo își desfășoară oficial activitatea 5200 de vrăjitori, astrologi, ghicitori în palmă și mulți alți specialiști în exploatarea naivilor. Fiecare 400 de locuitori „beneficiază" de cîte un astfel de „specialist". Și Parisul numără în jur de 6000 de ghicitori și astrologi. În fiecare zi ei dau circa 50000 de „consultații" primind anual de la clientela lor o sumă uriașă — pînă la 500000000 franci noi.

Avînd aprobarea Secretariatului de stat al Moldovei, Ministerul de finanțe Secția a III-a face cunoscut poștei prin raportul nr. 8690 din 17 septembrie 1858 că a fost încuviințat confecționarea ștemplurilor. Pe acest raport directorul V. Grigoriu pune rezoluția: „Se va orîndui caseriei care va da suma de 1.165 lei, luat, ca avans o treime 338 lei."

Avîndu-se toate aprobările necesare se cere firmei WITNER & REICHER din Iași, să întocmească o antecalculație a costului celor zece ștampile. La 18 septembrie 1858 directorul poștei V. Grigoriu încheie ZAPISKA cu No 2.304 prin care cere caseriei eliberarea sumei de 388 lei și 20 parale maistrului DINKLER, — autorul ștampilelor.

Deoarece între firma WITNER & REICHER și Direcția poștelor din Moldova există un conflict anterior cauzat de neplata unor brașovence predate poștei, livrarea ștampilelor întîrzia foarte mult.

La 5 februarie 1859 prin referatul nr. 497 consilierul austriac Johan von Manovarda cere urgentarea primirii ștampilelor de la firma WITNER. Prin rezolvarea conflictului material anterior firma WITNER & REICHER pune la dispoziția poștei în luna martie ștampilele mult așteptate.

Exceptînd oficiul KILIA ștampilele sînt trimise oficiilor cu adresa nr. 1273 din 27 aprilie 1859. Din neatenție la oficiul Tîrgu-Frumos este trimisă ștampila ce avea inscripționat oficiul RENI. Amploiatul de la Tîrgu-Frumos expediază această ștampilă din nou la Iași unde este depozitată la Direcția poștelor împreună cu ștampila KILIA-MOLDOVA.

Soarta ștampilelor RENI și KILIA a fost diferită de restul comenzii. La 11 mai 1859 Direcția Poștelor trimite Ministerului Finanțelor raportul nr. 1450 prin care cere ca una din ștampilele din depozit să fie transformată pentru biroul din Iași. Deoarece și în tîrgul HÎRLĂU activitatea poștală luase amploare s-a decis transformarea ștampilelor RENI și KILIA în JASSY și HÎRLĂU. Această operație a fost încredințată lui IANCU PECETARU.

Ministerul Finanțelor la 24 august 1858 face cunoscut Direcției Poștelor și Dilijanselor aprobarea dată de Consiliul Administrativ ca urmare a referatului nr. 9928. Textul acestuia este următorul:

„Direcția Poștelor prin raportul nr. 2564 mijlocește a se încuviința slobozirea sumei de 4 galbeni spre facerea a două ponsoane ce sînt neapărat trebuitoare, unul la biroul expediției centrale și unul la poșta HÎRLĂU. Ca urmare ministerul acesta cu onoare referează onor. Consiliului poftind să binevoiască a încuviința slobozirea sumelor de bani din venitul diligențelor."

Utilizarea ștampilei JASSY-MOLDOVA tip II transformată din ștampila KILIA este certă. Nu se cunoaște soarta ștampilei HÎRLĂU care a luat naștere din transformarea ștampilei RENI-MOLDOVA. Aproape sigur și aceasta a fost din nou transformată, dînd naștere ștampilei FOKSCHANI-MOLDOVA.

Ștampila HÎRLĂU-MOLDOVA nu a fost întîlnită pînă în acest moment.

Ștampilele Moldova, mari, sînt foarte apreciate din punct de vedere filatelic, clasificîndu-se în categoria ștampilelor clasice rare, indiferent pe ce mărci au fost ele aplicate.

Din această categorie, remarcăm ca deosebit de rare, ștampilele oficiilor: Bolgrad, Tîrgu-Ocnei, Ismail, Adjud, Kahul, Tîrgu-Neamț.

De asemenea, ștampila FOKSCHANI-MOLDOVA este deosebit de rară în această formă, deoarece la 30 decembrie 1861, acestei ștampile i s-a scos cuvîntul Moldova. Singura ștampilă de acest tip care a circulat și pe emisiunea Carol cu favoriți 1867, este cea a oficiului din Iași tipul I. Celelalte ștampile au fost întîlnite numai pînă la emisiunea Cuza 1865.

Leonard Pașcanu

ERORI ȘI VARIETĂȚI DIN PERIOADA 1952—1962

În filatelie cunoașterea erorilor și varietăților și abaterilor pieselor filatelice este importantă nu numai din punct de vedere al istoriei poștale, ea permițînd individualizarea colecțiilor tematice și de subiect, dar și celor tradiționale. Colecțiile specializate de varietăți și erori sînt foarte utile pentru viitorul catalog specializat România contemporană a cărei apariție nu poate întîrzia mult.

Pentru ce ne-am oprit cu acest prilej la perioada 1952—1962? Ea reprezintă din punct de vedere filatelic o perioadă foarte prolifică. Este o perioadă a tirajelor mari care participă efectiv în circuitul poștal în care mărcile sînt folosite pînă la epuizare. Se pare că aceste tiraje au fost tipărite în tranșe, după nevoile circuitului poștal pînă la acoperirea întregului tiraj. De aici varietățile de culoare, de dantelură, de calitate a hîrtiei etc. În timpul procesului de producție unele clișee au suferit modificări, altele chiar de la machetare, de aici numeroasele varietăți și erori în anii 1952—1962. În prezentul articol nu ne-am propus o prezentare exhaustivă, ci o trecere în revistă a erorilor și varietăților mai interesante, care pot fi „descoperite" de orice filatelist și „fără lupă". Menționez că deși rezultatele sînt obținute în urma unui studiu aprofundat și unei cercetări îndelungate nu considerăm cercetările — — cu excepția unor emisiuni — complet epuizate.

Să începem chiar cu emisiunea *„Supratipărurile aplicate cu ocazia reformei bănești din 1952"*. Emisiunea I. L. Caragiale I. Valorile de 11 lei roșu și 11 lei verde (CMPR 1356—1357) fără supratipar, eroare majoră. A existat probabil o singură coală. Aceste mărci au intrat și în circuitul poștal, deci există mărci efectiv circulate. Din marca roșie de 11 lei se cunosc două tipuri de bază. Supratipar centrat sau supratipar aplicat pe coperta cărții „1907 — Din primăvară pînă'n toamnă". Din supratiparul de 20 BANI pe 11 lei roșu se cunosc una sau mai multe coli cu „0" din cifra „20" sparte. Se pare că aceasta varietate a survenit în urma uzurii uniforme a cifrelor de supratipar. La valoare de 55 bani pe 11 lei verde (efigia lui I. L. Caragiale în lauri) se cunosc supratipăruri centrate între lauri și supratipăruri deplasate spre stînga. „B" din cuvîntul „BANI" spart. Marca de 1.75 lei pe 11 lei albastru (CMPR 1858): supratipar aplicat pe portretul lui Caragiale între lauri și supratipar deplasat la dreapta sau la stînga.

„Aviația sportivă — 1953" Frumoasele mărci ale seriei se disting la valoarea de 10 bani (CMPR 1506) prin intensitatea culorii centrului, adică de la un verde gri aproape spălăcit pînă la verde închis. Trei varietăți de culoare a centrului se observă și la valoarea de 20 și 55 bani (CMPR 1507—1508), iar la valoarea de 1,75 lei (CMPR 1509) patru varietăți de culoare a centrului, deosebit de frumoase.

„10 ani de la nașterea lui Ciprian Porumbescu — 1953" (CMPR 1525). Această frumoasă marcă are mai multe varietăți importante. Ea se cunoaște pe fundal alb și roz. A doua literă „I" din cuvîntul „CIPRIAN" este alungită și mai groasă. Bucla părului este ascuțită sau rotunjită. Diferitele tipuri de litere „R" din cuvîntul

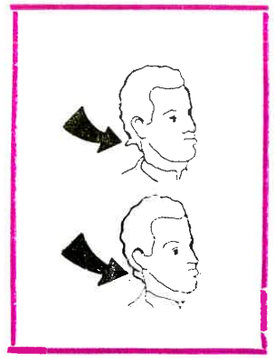

„POPULARA". Punct violet după cifra „1953". A doua litera „A" din cuvîntul „POPULARA" este un tip de literă de specific românesc.

„Pionieri — 1954". Emisiunea este cunoscută pe hîrtie albă și gălbuie. În cifra „0" din valoarea de „20" (CMPR 1541) pe linia stînga se vede un punct alb. Se cunosc două varietăți de culoare gri-oliv la

marca de 20 de bani, trei la marca de 55 de bani (CMPR 1542) deosebit de frumoase. Marca este cunoscută și cu un fond albastru deschis cît și cu clișeu defect. Valoarea de 1,75 lei (CMPR 1543) în trei tonalități. Ultimul tip are culoarea vișiniu închis. Din această marcă se cunosc exemplare cu desen deplasat în dreapta sau în stînga.

„10 ani de la eliberare — 1954" (CMPR 1550). Marca este cunoscută în două variante cu eșarfă largă în care textul „10-a aniversare a eliberării patriei noastre" intră complet în eșarfă sau ultimul rînd din cele trei rînduri iese în afara cadrului eșarfei.

În continuare vom prezenta cîteva emisiuni de larg interes din deceniul de care ne ocupăm.

„Costume naționale — 1958" este o emisiune foarte bogată în abateri de la marca tip. Ne vom opri numai asupra celor mai interesante care merită să fie incluse într-o colecție specializată România. Valoarea de 35 bani femeie (CMPR 1826) cu „O" defect din cuvîntul „OLTENIA" de pe marcă și un mic „C" după cuvîntul „OLTENIA" de pe vinietă (marca 3 rîndul patru). Valoarea de 35 bani, bărbat. (CMPR 1827). În partea de jos, linia albă întreruptă între bățul și ornamentul lateral. (Primul triptic din partea stîngă rîndul 4 marca 2). Atît la bărbați cît și la femei sînt cunoscute tipare cu brun deschis sau închis, de asemenea diferite tipuri de îmbrăcăminte în funcție de culoarea roșie atît la bărbați cît și la femei. La valoarea de 40 de bani femei (CMPR 1828) se cunosc două variante de culoare brună, una închisă de tot, a doua deschisă. Se cunosc trei poziții distincte ale copilului din leagăn, cît și a năframei peste păr. În poziția 3-a între năframă și păr există o dungă deschisă. Valoarea de 50 de bani bărbat, (CMPR 1831) există și cu litera „T" din cuvîntul „TRANSILVANIA" ieșită din cadru. La 50 de bani femeie (CMPR 1830) se cunosc trei tipuri privind poziția ulciorului. Se cunosc mărci (femeie) pe care ultima literă „A" din „TRANSILVANIA" intră în maramă și trei tipuri de roșu pe îmbrăcăminte bărbați. La femeie, litera „T" din cuvîntul „TRANSILVANIA" lipsă și la aceste mărci sînt frecvente cele tipărite în culoarea brun

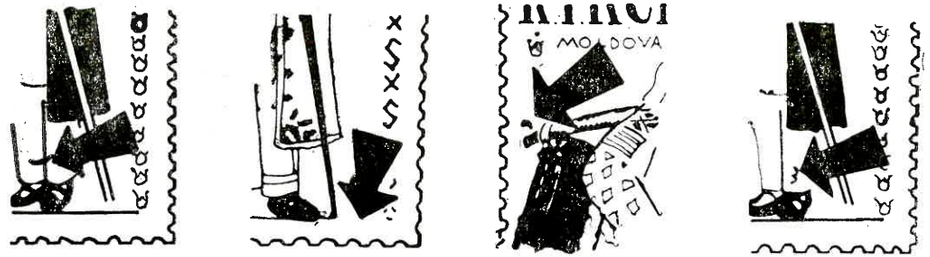

închisă sau deschisă. Valoarea de 55 bani. La marca bărbați (CMPR 1833) poziția cuvîntului „MUNTENIA" se cunoaște în două variații. La prima litera „M" intră în ornamentul laturei din stînga, la a doua nu. La marca femeie (CMPR 1832) „M" și „A" din cuvîntul „MUNTENIA" este spart. Valoarea 1 leu (CMPR 1835) bărbat are în partea de jos linia albă întreruptă, între picior și cuvîntul „LEU" (marca 6 rîndul 9). Valoarea de 1 leu, femeie (CMPR 1834) are cîteva varietăți deosebit de interesante. La o parte din tiraj linia albă dispărută (urmează să fie iden-

tificat locul în coală, de asemenea la toate mărcile la care nu se specifică locul în coală). Linia albă dispărută în partea de jos, la o parte din tiraj. Din linia albă verticală între cuvinte „POSTA" și „LEU", două linii spre dreapta aproape orizontale pînă la dantelură (la o parte din tiraj). Ornamentul din dreapta din interiorul mărcii, motivul național vertical, nu apare jumătate din ultimul ochi de lanț (marca 1 rîndul 7). Marca de 1,75 lei femeie (CMPR 1836) ne oferă următoarele varietăți tipice. În partea stîngă a cobiliței un element grafic ca o furcă (marca 5 rîndul 9). Între cifrele 7 și 5 — din 1,75 lei — o virgulă de culoare brun închisă (marca 5 rîndul 6). Pe linia albă de jos, în apropierea cifrei de 1,75 un pătrățel alb în direcția „sus". Marca poate fi recunoscută și prin cele două puncte brune pe care le are în partea stîngă, între fustă și ornament (numai la o parte din tiraj). Datorită imperfectei așezări a culorii roșie și brune găsim o gamă largă de varietăți în ornamentarea costumului bărbătesc ca de altfel și celui femeiesc.

Privind marca de 1,75 lei bărbat (CMPR 1837) se pot semnala de asemenea varietăți interesante. De exemplu „opinci cu pinteni", la opinca dreaptă, un semn de culoare brună sub formă de pinten (marca 2 rîndul 6). Bărbat cu bâtă fără marginea rotunjită, întreruptă (la o parte din tiraj). Bărbat cu un semicerc de culoare brună între cele două părți ale pantalonului (marca 4 rîndul 4). La piciorul drept al pantalonului, spre marginea stîngă, un element grafic de culoare roșie sub formă de burghiu (marca 4 rîndul 9). Fără linie albă în partea de jos (marca 6 rîndul 9). Un semicerc brun ca un punct brun în partea dreaptă. Cele de mai sus sînt varietăți principale ale emisiunii care se repetă în mare parte a tirajului.

„Al 7-lea Festival Mondial al Tineretului și studenților pentru pace și prietenie — 1959". În loc de 1,60 lei (CMPR 1880) apare „1,68" (marca 74 din coală).

„Plante medicinale — 1959". Marca de 40 de „BANI" (CMPR 1904) este cunoscută și fără litera „I" din „BANI" (marca 9 din rîndul 2). La valoarea de 1,60 (CMPR 1910) litera „T" din „TILIA" are baza orizontală lipsă, sau parțial lipsă (marca 10 rîndul 2).

„Pești din țara noastră" — 1960. Valoarea de 10 bani (CMPR 2017) este cunoscută cu litera „A" din cuvîntul „CARPIO"

complet albă. Un punct alb pe litera „ă" din „ROMÎNA". Punct înainte de litera „R" din „R. P. ROMÂNA. A existat cel puțin o coală la care culoarea brun închisă nu s-a tipărit. Este o marcă deosebit de frumoasă care a fost găsită circulată la Călărași (22 IX 1962). Punct înaintea liniei lungi din partea de jos a mărcii. Linia din interiorul frunzei marine în loc de a fi albă este verde. Nuanțe de portocaliu, ca la portocaliu-gri la portocaliu pronunațt.

Valoarea de 20 de bani (CMPR 2018). Se cunosc două tipuri de pești. Tip I. Burta peștelui complet rotundă, Tip II. Burta peștelui întreruptă de un punct. Punct deasupra literei „N" din cuvîntul „Bani". Punct sub litera „C" din cuvîntul „LUCIOPERCA". Coada peștelui cu punct gri — ultimul rînd din solzi și fără. „A" din „Bani" fără codiță de legătură cu „B". Semicerc pe litera „R" din „R.P." și punct pe a treia linie sub litera „R". Semicerc în interiorul literei „R" și punct pe a treia linie sub „R.P.". Punct pe a treia linie sub litera „R" din „ROMÎNIA". Cerculeț pe litera „A" din cuvîntul SALĂU". Valoarea de 55 de bani (CMPR 2020). Tip I partea superioară de culoare gri închis. TIP II cu o linie de culoare bleu. Valoarea de 1 lei (CMPR 2021). Se cunosc mărci avînd ochiul de culoare galbenă și albă. La dreapta jos cu punct alb la începutul liniei a treia și fără punct. Valoarea de 1,20 lei (CMPR 2022). Punct mare alb sub capul peștelui. Pești cu linia albă pronunțată pe spatele peștelui.

„Sporturi de munte" — 1961. Valoarea de 10 bani (CMPR 2041). Marca a fost

tipărită în două nuanțe în ce privește costumația schiorului. Cifra de 10 deplasată asupra numelui schiorului. „A" din „ANI" spart (rîndul 2 marca 19). Raportat la liniile ornamentale care sînt după cuvîntul „AERIANA" se cunosc trei poziții ale pumnului schiorului. Litera „N" din cuvîntul „ROMÎNA" cu vîrf ascuțit (la o parte din tiraj). Valoarea de 20 de bani (CMPR 2042). Și la aceasta valoare se disting două culori de bază ale schiorului. Se cunosc trei poziții de bază ale cercului bîtei schiorului față de cuvîntul „ROMÎNA" (poziții specifice unor coli întregi). Cifra de „20" deplasată în jos. Cercul bătei schiorului mult deplasată în jos. Valoarea de 25 de bani (CMPR 2043). Se cunosc trei poziții ale schiorilor față de liniile gri care marchează drumul. Bâta schiorului întreruptă. Valoarea de 40 de bani (CMPR 2044). Linii gri în partea de față a bobului. Valoarea de 55 de bani (CMPR 2045). Punct alb pe guler (coală), cu punct de culoare albastru deschis pe guler și fără punct. Tipar dublu care se poate identifica ușor pe cifra de „55". Valoarea de 1 leu (CMPR 2046). Se cunosc două poziții ale cățărătorului față de elementele grafice de culoare gri. Tipar deplasat. Valoarea de 1,55 lei (CMPR 2047). Marca e cunoscută în trei culori de bază ale schiorului, de asemenea în trei poziții ale schiorului față de elementele grafice de culoarea gri a mărcii.

Emisiunea „Marina" — 1961. Valoarea de 20 de bani. (CMPR 2062) Catargele și partea de jos a vasului în loc să fie de culoare portocalie sînt de culoare galbenă, culoarea ultramarin este mai mult un albastru închis, iar fundalul în loc de azur, este de un albastru deschis. Eroarea pare să provină din faza probelor de culoare în procesul tipografic (o coală a fost vîndută la București de fostul magazin filatelic din Bul. Nicolae Bălcescu). Bucla literei „P" din cuvîntul „POSTA" în loc de a fi normală apare „plină". Din cuvîntul „CARGOUL", înscris negativ în desen, se vede numai partea de jos. „A" din cuvîntul „ROMÎNIA" prezintă o linie întreruptă la „picorul" stîng. Valoarea de 40 de bani (CMPR

2063). În urma deplasării culorii negre, ancora apare dublată. După inițialele machetatorului lipsește punctul. Al doilea catarg este întrerupt de o linie închisă. Culoarea verde închis este deplasată în sus, spre cadrul alb în care este înscrisă valoarea. Marca de 55 bani (CMPR 2064). Cele trei ferestre din față au o culoare deschisă. Fără punct după inițialele machetatorului. Valoarea de 1 leu (CMPR 2065) o interesantă varietate este litera „L" din cuvîntul „LEU" rotunjită la colț. Se cunosc trei tipuri de ancore cu semicerc la stînga, cu semicerc întrerupt și fără semicerc. Pe cabina de comandă, pe lîngă linia roz (catarg) apare o linie lată albă. Punct de culoare roz aprins în loc de roz. Cifra „1" cu vîrf mai subțire și mai gros. Valoarea de 1,55 lei (CMPR 2065) are următoarele vareități. Bucla literei „R" din „R.P." ruptă în partea de sus. Cifra „5" din 1,55 lipită sau îndepărtată de cadru. Fără punct după inițialele machetatorului. Reflectorul apare ca o sferă sau lipsește complet. Sînt exemplare fără cerculețul verde de pe vîrful catargului. Litera „R" din „R.P." cu cadrul spart în partea de sus a buclei. Linia orizontală de pe vas (indicînd cota de plutire admisă) de culoare albă în loc de verde. Inițialele machetatorului fără punct. Contur alb între cele două culori verzi de bază. Valoarea de 1,75 lei (CMPR 2067). Cea mai importantă abatere de la marca tip este culoarea catargelor și partea de jos a vasului (galbene în loc de portocalii) și culoarea corpului vasului bate mai mult în galben decît la marca tip. În schimb la fundal nu se observă nici o abatere de la culoare. Intrarea în circuitul filatelic acestei coli s-a făcut în condițiile amintite la marca de 20 de bani. Valoarea de „1,75 lei" lipită de desenul mărcii sau distanțată. Fără punct după inițialele machetatorului. Ferestrele cabinei de comandă bine vizibile sau acoperite. Litera „O" din cuvîntul „ROMINA" spart în partea de sus sau în partea de jos. Cele două elemente grafice componente ale ancorei lipite între ele. Cifra de „1" din „1,75" cu vîrf ascuțit sau rotunjit. Litera „R" din „RP" spart în partea de sus a buclei. Litera „A" din cuvîntul „DOBROGEA" cu latura stîngă mai scurtă. Punct albastru deschis după litera „M" din cuvîntul „ROMINA".

Desigur cele prezentate în acest cadru nu reprezintă decît parțial abaterile de la marca tip a emisiunilor din anii 1952—1962. Ele sînt cu mult mai numeroase și unele foarte interesante ca de exemplu „Avionul alb" pe marca de 1,60 lei (CMPR 1978) din emisiunea „Ziua aviației" — 1960, sau marca de 55 de bani (CMPR 1960) cu cadru spart din emisiunea „Mărci uzuale" — 1960

Iosif Micu

POȘTAȘI ORIGINALI

Despre cîinele bernardin cu numele Barry care transporta poșta la unul din hotelurile elvețiene de munte s-a scris. Despre pisicile care în 1879, au pornit din Liège (Belgia) cu cîte o scrisoare agățată de gît, ducînd-o în 24 de ore la destinație, s-a scris. S-a scris și despre struțul care asigura legătura dintre satele Chachwa și Kuchwa din statul african Botswana, situate la 20 km depărtare. De asemenea s-au scris pagini întregi și despre cei mai sprinteni poștași, care sînt porumbeii. Dar pe lume mai există și alți poștași pe cît de originali pe atît de promți și conștiincioși în îndeplinirea misiunilor lor :

*

Bob Dickon, fiul unui factor poștal din orașul american New-Port, dorind să-l ajute pe tatăl său la distribuirea ziarelor a primit un ajutor neașteptat de la pinguinul său Gustav. Pasărea a învățat repede adresele abonaților. Și după scurt timp știa să ducă singur ziarele în cartier. Cè-i drept, sosea cu mare întîrziere provocînd nemulțumirea abonaților. Boby a găsit însă o soluție : a învățat pinguinul să folosească patine și rotile. Ceea ce i-a adus admirația tuturor precum și titlul de onoare de „singurul pinguin poștaș din lume". Cel mai mulțumit a fost, firește, Bob.

*

Un bun poștaș care a asigurat serviciul pe traseul Mostar-Anibuski (Iugoslavia), a fost un ... măgăruș. Urechiatul sosea și pleca singur, încărcat cu sacul său poștal, cu o punctualitate care timp de zece ani nu s-a dezmințit niciodată. Dar măgarul-poștaș era și orologiu de mare exactitate. Zbieretul pe care-l scotea la amiază, mereu la aceeași oră, nu era niciodată în întîrziere, nici înaintea timpului arătat de ceasornic.

Trenurile sanitare în timpul primului război mondial

„Regulamentul asupra transporturilor militare pe calea ferată" — Monitorul armatei nr. 30/27.06.1898 are un capitol despre transportul bolnavilor și răniților pe timp de război. În acest capitol se prezintă organizarea evacuării bolnavilor și răniților pe liniile ferate. Conform regulamentului trenurilor sanitare permanente, se foloseau la transportul bolnavilor gravi, fiind de fapt niște spitale mobile. Trebuiau să fie conduse de un medic șef, cu grad de căpitan. Erau formate din 24 de vagoane, din care 16 sanitare. Trenurile sanitare improvizate erau trenuri de călători, cărora li se făceau improvizații în scopul transportării răniților ușori, compunîndu-se din 30 de vagoane. Cel mai mare neajuns al trenurilor sanitare improvizate, era faptul că nu se putea circula și comunica între vagoane, spre deosebire de cele permanente unde acest lucru se putea realiza.

Practic, armata, începînd din 1898 dotează cu materiale primele 8 trenuri sanitare. La Marile Manevre din toamna anului 1898 a participat și un tren sanitar.

În această perioadă se organizează un depozit central de trenuri sanitare, care formează un corp aparte, pe lîngă Spitalul militar central — București.

La 14 august 1916, armata dispunea de 10 trenuri sanitare permanente, 10 trenuri sanitare semipermanente și 12 trenuri sanitare improvizate. Numărul trenurilor sanitare semipermanente, după afirmațiile generalului N. Vicol, au crescut considerabil după începerea războiului. La București, la Atelierele Griviția, înainte și după mobilizarea din 1916, s-au montat 33 de trenuri sanitare improvizate, fiecare compus din 22 de vagoane pentru răniți, un vagon magazie efecte, 5 vagoane fără instalații speciale.

Trenurile sanitare purtau numere de la 11 la 43.

În primele luni de război, trenurile sanitare au adus servicii imense răniților din luptele din depresiunile intramontane și din Transilvania. Ele erau în permanentă circulație de pe văile superioare ale rîurilor spre București și centrele de tratament al răniților. Începînd cu luna octombrie, itinerariile lor s-au prelungit, transportînd răniții în Moldova.

Ultimul tren sanitar a părăsit Bucureștiul la 21 noiembrie 1916. În decembrie 1916, toate trenurile sanitare se retrăseseră în Moldova. La această dată, Marele Cartier General conta pe 26 trenuri sanitare.

În februarie 1917 are loc reorganizarea Direcției 6 sanitare (organul de conducere a întregii probleme sanitare a Armatei Române), căreia i se dau în subordine 6 servicii. Printre aceste servicii apare și Serviciul de evacuare și transport, care organizează și conduce transportul răniților și bolnavilor, transportul de materiale sanitare, etc.

În primele luni ale anului 1917, trenurile sanitare au fost folosite puțin sau deloc. În schimb, au început să circule în timpul epidemiilor de tifos exantematic și febră recurentă. În această perioadă, unele din trenurile sanitare s-au transformat în spitale, ne mai deplasîndu-se pe calea ferată. După stingerea marilor epidemii (aprilie-mai 1917), s-a început instrucția și pregătirea armatei în vederea marilor bătălii, care vor culmina cu ofensiva de la Mărăști, Mărășești, Oituz. La 1 mai 1917, cînd s-a refăcut încadrarea trenurilor sanitare, existau 23 trenuri sanitare. Au existat 3 mari triaje (locuri de strîngere a răniților și de îmbarcare în trenuri sanitare), în gările Tecuci și Adjud, de unde plecau trenuri sanitare încărcate cu răniți și un triaj în gara Iași, unde erau primiți.

În afară de categoriile de trenuri sanitare enumerate mai sus, au existat și trenuri care au adăpostit spitalele mobile de campanie (de exemplu cele ale spitalelor de contagioși), ca și depozite sanitare.

La 19 noiembrie 1917 erau în serviciul armatei 16 trenuri-băi, numerotate de la 1—18 (lipsă nr. 3 și 9) și dislocate în gările :

1. Folteşti
2. Berhéci
3. Trușești
4. Bîlca
5. Catargiu
6. Răcăciuni
7. Bălteni
10. Urechești
11. Bacău
12. Barcea
13. Pufești
14. Negrești
15. Pufești
16. Scînteia
17. Leorde
18. Hălăucești

Se observă că în gara Pufești erau dislocate 2 trenuri-băi (nr. 13 și 15). Toate aceste trenuri-băi erau folosite și de populația civilă.

Pentru evacuarea răniților ruși, următoarele trenuri sanitare au fost puse la dispoziția armatei ruse : 2, 3, 7 (cu personal rus) ; 19, 20, 21, 23—27 ; 28—34 (cu personal român). (Fond M.C.G. Roșca 683 (1917—1918).

Pe corespondența circulată în timpul primului război mondial, am întîlnit ștampilele de liberă expediere a corespondenței de trenurile sanitare nr. 3 (două tipuri de ștampile) ; 16, 19, 21, 23. În figura nr. 1 și 2 se prezintă aceste ștampile aplicate la trenurile sanitare improvizate nr. 16 și 21.

Poștașii se deplasau pe o rețea rutieră uimitor de dezvoltată. Cele două șosele principale (cea de munte și cea de coastă) aveau 6 000 și respectiv 4 000 de kilometri lungime. Împreună cu drumurile secundare, rețeaua de șosele incașă avea astfel o lungime totală de circa 2 000 de kilometri. Curierii aveau la dispoziție mici adăposturi unde se schimbau — la distanțe de 20—25 km — și hanuri unde se odihneau și mîncau. Distanța dintre „poște" varia în funcție de accidentele de teren. Stațiile de poștă funcționau zi și noapte. În fiecare punct de schimb erau doi curieri, cîte unul pentru fiecare direcție. De altfel schimbul se făcea fugind — curierul care urma să preia ștafeta fugea puțin înaintea celui care se apropia, prelua Quip-ul și lămuririle necesare și avea obligația să le repete — tot fugind pînă cînd ele i se întipăreau perfect în memorie. Comunicările urgente erau marcate de un fir de lînă roșie prinsă de Quipu. În general, viteza de deplasare a curierilor varia între 8 și 16 km pe oră și era menținută chiar pe distanțe atît de lungi ca aceea dintre Cuzco și Quito (4 000 km). Pe vreme frumoasă și pe distanțe scurte, ei puteau însă atinge și 20 de kilometri pe oră.

Dar vremurile au trecut. Ceea ce vechii incași nici nu puteau visa, azi a devenit incredibilă realitate. Specialiști ai firmei italiene Montedison au realizat, pentru prima oară în Italia, un sistem care permite expedierea sau primirea automată a corespondenței. Oricine are de trimis o scrisoare reproduce pe un terminal de ordinator, conectat la rețeaua telefonică națională, sau o încredințează unui operator poștal Destinatarul primește mesajul imediat și poate să-l păstreze pînă în momentul cînd va dori să citească scrisoarea. Acest serviciu, aflat acum în funcțiune, permite, de asemenea, păstrarea unor documente de arhivă în calculator și consultarea lor atunci cînd este nevoie.

Intelpost este numele unui satelit „poștal" lansat în 1980 pentru a face legătura între Londra și Toronto. El a fost mai apoi extins pentru mai multe orașe canadiene, americane, olandeze și suedeze și operează actualmente pentru transmiterea rapidă a informațiilor în peste 50 de orașe britanice. O operațiune „Intelpost" durează un singur minut și începe cu expunerea documentului dactilografiat sau fotografiat la o mașină „de citit" din oficiu poștal unde textul sau imaginea este convertită în formă digitală care poate fi „înțeleasă" de instalația de telecomunicații și transmisă în spațiu. Pot fi astfel trimise pagini de o mărime de 297×210 mm și fotografii colorate — care însă ajung imagini alb-negre. Aceste informații mai pot fi „stocate" în memoria unui computer pentru o transmisie ulterioară. În cadrul legăturii Intelpost între America și Europa astfel de schimburi de informații ultra-rapide parcurg într-un minut peste 74 000 de kilometri.

În viitor, întreaga corespondență — apreciază specialiștii — va fi... electronică! Dar acest lucru se va petrece desigur în mileniul următor.

Pînă atunci, filateliștii vor fi scutiți de griji, întrucît poșta va distribui în continuare, vechile, clasicile scrisori, atît de bine cunoscute.

Deocamdată, la Londra, a intrat în funcțiune primul metrou pentru a transporta, pentru triere, pe o distanță de cîțiva kilometri, corespondența de la un centru la altul al capitalei engleze. Se apreciază că 6 milioane de plicuri circulă zilnic astfel. Viteza? 57 km pe oră, ceea ce e un record, dat fiind că viteza medie a unei mașini la Londra, datorită complicatelor probleme de trafic, nu poate depăși... 18 km/oră!

Mihai Burduja
Avram D. Tudosie

Se poate numai umor?

Serviciile poștale ale Statelor Unite, în argumentarea unor alocații de la buget solicitate, au prezentat unei comisii a Congresului un program privind pregătirile pe care le face poșta pentru a fi în stare să distribuie corespondența și după... un război nuclear. Un membru al Camerei Reprezentanților a declarat că audierile în legătură cu acest program vor avea toate șansele să se transforme „într-un teatru al absurdului" destinat să asigure risipa banilor furnizați de contribuabili. Imperturbabil, reprezentantul serviciilor poștale a declarat: „Cei care vor rămîne după un război nuclear trebuie să aibă garanții că vor primi scrisori". Numai că nu se va ști dacă expeditorii nu vor fi fost intrați în necunoscut.

Întreguri poștale

ERORI ȘI VARIANTE

Acest domeniu de colecționare, al întregurilor poștale, este relativ nou, atît pe plan mondial, cît și în țara noastră, luînd un avînt abia în ultimii 5—6 ani.

Întregurile poștale apar în țara noastră acum 105 ani, însă prima manifestare de amploare republicană cu aceste piese filatelice s-a realizat numai după o sută de ani de la apariție (1973).

În acest răstimp, de mai bine de un secol, au fost emise mai multe mii de întreguri poștale care nu au „reușit" să atragă atenția filateliștilor ca piese în sine, ca întreg poștal, ci interesul pentru ele a constat în acela al ștampilelor (poștale, de cenzură etc) de pe cărțile poștale sau pentru „umplerea" unor goluri din exponatul cu mărci poștale.

Pentru mărcile poștale au apărut și continuă să apară anual cataloage „complete" și mereu cu „completări", „noutăți" relative la mărcile „vechi" (clasice) și mai „puțin vechi".

Întregurile poștale au fost neglijate cu toate că și ele își aduc aportul educativ și recreativ pentru toți colecționarii lor și chiar de foarte multe ori materialul cuprins în ele este mult mai bogat și mai variat decît al mărcilor poștale.

În susținerea acestei afirmații pledează numărul anual, de cîteva ori mai mare al întregurilor poștale față de cel al mărcilor. De foarte multe ori unele evenimente, aspecte din viața și istoria poporului român le găsim rar reprezentate pe mărcile poștale sau chiar lipsesc, comparativ cu acelea de pe întregurile poștale (Columna lui Traian, muzee, expoziții, Pelendava, litoral, stațiuni balneo-climaterice etc).

An de an crește simțitor numărul amatorilor de întreguri poștale și fiecare dorește să cunoască golurile pe care le mai are de completat, dar aceste goluri nu se cunosc, fiindcă nu a fost elaborat un catalog, ca să servească drept îndrumător în colecționare. Pînă la apariția unei asemenea lucrări, fiecare colecționar de întreguri poștale și-a făcut, în măsura intensității pasiunii sale, un catalog propriu al pieselor colecționate, din care a reieșit că există o sumedenie de *varietăți, variante și erori.*

Din sistematizarea materialului colecționat au rezultat rîndurile ce urmează, rînduri care se referă numai la *plicurile și cărțile poștale semiilustrate.*

A. VARIETĂȚI

Varietățile sînt foarte numeroase comparativ cu erorile și variantele și chiar față de varietățile mărcilor poștale, cu toate că de multe ori tirajul întregurilor poștale nu depășește pe acela al mărcilor, luat fiecare în parte.

Analizînd și clasificînd varietățile, s-a ajuns la concluzia că ele pot fi grupate în *varietăți dorite* și *varietăți nedorite.*

Grupa varietăților dorite include pe acelea referitoare la inscripție, culoare, formatul imaginei și retipărire

In cealaltă grupă, a varietăților nedorite, ar putea intra cele privind nuanțele de culoare, desenul, hîrtia, tehnica grafică și erorile, ca rebuturi.

Pentru aprofundare vom da exemple concrete de întreguri poștale din fiecare grupă și subgrupă.

I. VARIETĂȚI DORITE

1. *Inscripția* (conținutul ei rămînînd același)

a — *caracterul literei același* (se schimbă poziția cuvintelor)

Plicul semiilustrat „Anul european al ocrotirii monumentelor — Columna lui

Traian", cod. 004/1975, comanda 15068 are două inscripții poziționale :

— „ANUL EUROPEAN AL OCROTIRII MONUMENTELOR"

— „ANUL EUROPEAN AL OCROTIRII MONUMENTELOR"

b — caracterul literei diferit

Plicul semiilustrat „Anul mondial al populației", cod 0094/1974, comanda 15007 are inscripția tipărită în două caractere de literă.

c — *schimbarea culorii inscripției*

Plicul semiilustrat are codul „1337/73" în două varietăți de culoare : negru sau albastru ; „Săptămîna economiei", fără nr. de comandă.

2. *Imaginea generală (nu se schimbă decît culoarea)*

Varietățile de culoare se întîlnesc la cărțile poștale semiilustrate monocolor și pot fi de două, trei sau patru culori din următoarele :

a — albastru, ultramarin

b — roșu, carmin

c — brun, cărămiziu

d — verde închis, verde deschis

e — violet

f — măsliniu, ardezie

Exemple : — două culori (albastru, verde) CPSIMC (carte poștală semiilustrată monocolor) „Sibiu-Vedere", cod 1211/1975 ;

— trei culori (albastru, verde, brun) CPSIMC „Monedă antică" cod 0003/1977, comandă 11160 ; cod 0049/1977, comandă 11101 „Expoziția numismatică C.C.A." — albastru, brun, cărămiziu ;

— patru culori (albastru, brun, verde închis, verde deschis) „Primul simpozion național de tensometrie", cod 0009/1977, comandă 11160.

Acest tip de varietăți se întîlnește și la PSIMC (plic semiilustrat monocolor) cu tematica „Armata" ; preț de vînzare 0,75 lei.

3. *Schimbarea hîrtiei, la cerere*

În procesul de tipărire se schimbă, pentru un număr limitat de exemplare, hîrtia cu o alta de calitate superioară care ajută la realizarea unei imprimări policolore cu o finețe mai înaltă.

Exemplu : PSIPC (plic semiilustrat policolor), cod 0197—0200, comanda 15039, 1976, pe hîrtie cretată pentru nevoile Muzeului Gh. Tattarescu cu ocazia împlinirii a 25 ani de la fundare.

4. *Codul, comanda, anul (nu se schimbă imaginea)*

a — *se schimbă codul, comanda și anul*

PSIPC „Educați copiii în spiritul economiei", cod 0393/1974, comanda 15059, are varietatea : cod 0118/1976, comanda 15024 ; PSIMC „Poșta Centrală" — Recomandat, cod 146/1966, comanda 814, are varietățile : cod 206/1967, comanda 2031 și cod 528/1968, comanda 2041.

b — *se schimbă comanda și codul (anul rămîne același)*

PSIPC „Băile Herculane", cod 623/1972, comanda 11025, are varietatea : cod 727/1972, comanda 11049 ; PSIPC „Reșița-Piața Doman", cod 624/1972, comanda 11025, are varietatea : cod 728/1972, comanda 11049 ; PSIMC „Poșta Centrală" — Recomandat, cod 15/1967, comanda 2021, are varietatea : cod 206/1967, comanda 2031.

c — *se schimbă comanda și anul (codul rămîne același)*

PSIPC „Educații copiii în spiritul economiei", cod 0393/1974, comanda 15059, are varietatea : cod 0393/1975, comanda 15036 ; PSIPC „Cheia — Hotel restaurant", cod 1368/1973, comanda 7232, are varietatea : cod 1368/1974, comanda 15039 ; PSIPC „Slatina — Pod peste Olt" cod 1369/1973, comanda 7232, are varietatea : cod 1369/1974, comanda 15039 ; PSIPC „Piatra Neamț — Muzeul arheologic", cod 1370/1973, comanda 7232, are varietatea : cod 1370/1974, coamnda 15039 ; PSIPC „Urziceni — Cinematograful", cod. 1371, comanda 7232, are varietatea : cod 1371/1974, comanda 15039 ; ș.a.m.d. pînă la codul 1378, fiecare își are varietatea sa în anul 1974, sub comanda 15039.

d — *se schimbă numai codul și culoarea de fond a imaginei (comanda, anul și imaginea rămîn aceleași)*

PSIPC „garoafe în glastră" (fără text) — fond vișiniu închis, cod 715/1972, comanda 11045, are varietatea : fond verde măsliniu, cod 716/1972, comanda 11045.

II. VARIETĂȚI NEDORITE

Aceste varietăți se datoresc imperfecțiunii mașinilor de imprimat precum și lacunelor din ansamblul de măsuri tehnico-organizatorice pentru onorarea comenzii. Varietățile din această grupă pot fi divizate în acceptabile și neacceptabile. Ele sînt legate de cerneală, de hîrtie și de tăierea imprimatelor.

A. Varietăți nedorite acceptabile

1. *Varietăți din cerneluri*

Aceste varietăți se întîlnesc cel mai des la plicurile semiilustrate policolor, fiind foarte frecvente. Între exemplarele aceluiași tiraj există diferențe de nuanțe în

funcție de cantitatea de cerneală, din cele trei de bază — roșu, galben, albastru, aplicată pe hîrtie prin imprimare. Cînd cantitatea de cerneluri de bază este prezentă pe hîrtie în proporția stabilită de pe placa de imprimare, atunci se obține un tiraj ideal sau foarte apropiat de acesta. Cum acest „ideal" nu se poate atinge, vom lua în considerație, ca varietăți, numai acele exemplare care „răsar" cu mult în afara „idealului".

Astfel, la PSIPC „Poetul Al. Macedonsky — sculptură de F. Storck", cod 1092/1973, comanda 11025, culorile trec de la albastru la violet, de la verde la brun și de la cărămiziu la roșu aprins. Asemenea varietăți se întîlnesc la numeroase emisii de întreguri poștale, varietăți legate de imagini, însă se pot găsi, mai rar, varietăți legate de marca fixă, cînd aceasta nu reprezintă stema țării. La seria „Floră", cod 0095—0104/1974, comanda 15007, marca fixă „lalele" fond verde deschis are ca varietate fondul de culoare verde măsliniu închis către negru.

2. *Varietăți din hîrtie*

Hîrtia poate să creeze varietăți atunci cînd imprimarea se face pe dosul ei, parte nesatinată sau mai puțin satinată, cînd se utilizează, pentru realizarea tirajului, două sau mai multe tipuri de hîrtie. Aceste varietăți se întîlnesc la numeroase tiraje din tipurile de întreguri poștale PSIPC și PSIMC, putînd fi divizate, față de hîrtia de bază folosită normal pe față, în următoarele :

a — varietate prin imprimare pe dosul hîrtiei ;

b — varietate prin imprimare pe alt tip de hîrtie.

B. Varietăți nedorite neacceptabile

După denumirea acestei subgrupe de „varietăți" nedorite și neacceptabile le-am putea zice că ele sînt rebuturi. Rebuturile, prin C.T.C., nu mai intră în sfera circulației mărfurilor și sînt distruse de întreprinderea de arte grafice respectivă. Aceste rebuturi nu se cunosc de rețeaua de distribuție sau de către consumatori. Noi vom aminti numai pe acelea care au ajuns în sfera circulației. Efectele cauzelor care au determinat aceste „varietăți" pot fi multiple :

a — culoare deplasată la tipul de întreguri poștale PSIPC. Exemple : cod 0099/1975, comanda 15028 ; cod. 0210/1975, comanda 15040 ;

b — lipsa totală a culorii de bază care imprimă și marca fixă. Exemplu : „Muzeul Gr. Antipa — Naționala '74", cod 0389/1974, comanda 15059, lipsă culoarea albastră ;

c — lipsa parțială a culorii de bază care imprimă și marca fixă. Exemplu : „25 ani — Organizația Pionierilor din România", cod 0186/1974, comanda 15015, imaginea apare colorată normal, iar textul de pe ambele fețe — numai parțial, marca fixă — lipsă ;

d — pată albă prin lipsă culoare. Exemplu : „Picătura de sînge", cod 0174/1974, fără imprimarea comenzii, are această pată, pată care lipsește la partea de tiraj ce are trecut numărul comenzii (15016) ;

e — pe ambele fețe ale plicului apare și imprimarea interioară. Exemplu : „Mediaș — Poarta Cetății", cod 0414/1975, comanda 15069 ;

f — imprimare deplasată prin tăierea, la format, a colii deja tipărite. Exemple : „Moș Florea — sculptură de F. Storck", cod 1096/1973, comanda 5078, CPSIMC ; „Simpozion tensometrie", cod 0009/1977, comanda 11160, CPSIMC (carte poștală semiilustrată monocolor).

După cele înserate în rîndurile de mai sus vom căuta să încercăm a schița definiția varietății, valabilă numai pentru întregurile poștale simple sau semiilustrate mono și policolor.

Varietatea unui întreg poștal este acea piesă care s-a realizat în procesul de producție poligrafică, varietate dorită sau nedorită, cînd imaginea rămîne identică ca înfățișare, cînd inscripția rămîne aceeași în conținut, putîndu-se schimba culoarea, nuanța, caracterul sau mărimea literei, satinajul sau calitatea hîrtiei, cît și prin lipsa sau deplasarea culorii imprimate.

VARIANTE

După cum am văzut, varietatea poate fi dorită sau nedorită, conștientă sau neconștientă, în schimb *varianta* este numai dorită, conștientă. Ca o piesă să poată intra în categoria variantelor, față de o altă piesă de referință, trebuie mai întîi ca ambele să aibă imaginea ilustrației asemenea. Pentru creerea cadrului de a da o definiție variantei, vom grupa în primul rînd schimbările care pot contribui la „nașterea" ei.

Schimbările se pot clasifica în două mari grupe :

— variante cu marca fixă diferită,

— variante cu marca fixă aceeași.

I. VARIANTE CU MARCA FIXĂ DIFERITĂ

În cadrul acestei grupe se poate schimba numai marca fixă, restul întregului rămînînd identic ; se schimbă, în afara mărcii fixe, tipul întregului poștal și, implicit, codul și comanda, iar textul ilus-

straţiei şi al destinatarului-expeditorului rămînînd neschimbate ; se schimbă, în afara mărcii fixe, tipul întregului poştal şi, implicit, codul şi comanda, precum şi textul ilustraţiei, cel ai desinatarului-expeditorului rămînînd neschimbat ; se schimbă, în afara mărcii fixe, codul, comanda şi textul ilustraţiei al destinatarului-expeditorului.

1. *Schimbarea numai a mărcii fixe*

Exemplu : PSIPC „Dimitrie Cantemir", cod 1149/1973, comanda 11038, marca fixă-stema R.S.R. sau portretul lui D. Cantemir, textul ilustraţiei : „300 de ani de la naşterea lui Dimitrie Cantemir".

2. *Schimbarea mărcii fixe, tipului întregului poştal, codului şi comenzii*

Exemplu : „MARI ANIVERSĂRI/1750 PELENDAVA-CRAIOVA 500/CRAIOVA-Consiliul popular judeţean", PSIPC, cod 0294, comanda 15059, stema municipiului Craiova ; CPSIMC, cod 0321, comanda 11126, marca fixă-clădirea Consiliului popular judeţean.

3. *Schimbarea mărcii fixe, tipului întregului poştal, codului, comenzii şi textului ilustraţiei*

Exemplu : „Casa memorială Eminescu", PSIPC, cod 0240/1975, comanda 15043, marca fixă-bust Eminescu, text ilustraţie : „IPOTEŞTI — Casa memorială Mihai Eminescu" ; CPSIMC, cod 1221/1975 (varietatea brun) sau 1224/1975 (varietatea albastru), comanda — fără (la ambele varietăţi), marca fixă-stema R.S.R., textul ilustraţiei : „JUDEŢUL BOTOŞANI/IPOTEŞTI — Casa meomrială „M. Eminescu".

4. *Schimbarea mărfii fixe, codului, comenzii, textului ilustraţiei şi al destinatarului-expeditorului*

Exemple : „Mărăşeşti", PSIPC, cod 0103/1974, comanda 15009, marca fixă — stema R.S.R., text ilustraţie : „Mausoleul eroilor de la Mărăşeşti", text destinator : „Destinatar, Strada, Nr., Blocul, Scara, Etajul, Apart., Sectorul, Judeţul, Oficiul poştal, Codul, Localitatea", text expeditor : „Expeditor, Strada, Nr., Codul, Localitatea" ; PSIPC, cod 0169/1977, comanda 15039, marca fixă-Mausoleul de la Mărăşeşti, text ilustraţie : „1917—1977/60 DE ANI DE LA BĂTĂLIILE/MĂRĂŞTI-MĂRĂŞEŞTI ŞI OITUZ/MĂRĂŞEŞTI — Mausoleul", text destinatar : ca la precedentul, mai puţin „Oficiul poştal", text expeditor : ca la precedentul, în plus „Blocul, Scara, Etajul, Apart.".

— PSIPC „Tg. Mureş-Teatrul", cod 026/1976, comanda 15091, marca fixă-stema R.S.R., text ilustraţie : „TÎRGU MUREŞ — Piaţa şi Teatrul de Stat", text destinatar-expeditor : ca la precedentul (cod 0108/1974) ; PSIPC, cod 0289/1977, comanda 15060, text ilustraţie : „EXPOZIŢIA REPUBLICANĂ DE FILATELIE/„STUDENTFILA" '77/TÎRGU MUREŞ, 17 DECEMBRIE 1977/TÎRGU MUREŞ-Teatrul de stat", marca fixă-stema judeţului Mureş, text destinatar-expeditor : ca la precedentul (cod. 0169/1977).

— PSIPC „Th. Aman-Hora Unirii", cod 615/1968, comandă-fără, marca fixă-Columna lui Traian, text ilustraţie : „TH. AMAN — Hora Unirii", text destinatar : ca la cod 0108/1974, lipsă „Codul", text expeditor : „Expeditor" ; PSIPC cod 0121/1976, comanda 15024, marca fixă-clădirea Liceului Bălcescu, text ilustraţie : „1826—1976/150 DE ANI DE LA ÎNFIINŢAREA/LICEULUI N. BĂLCESCU DIN CRAIOVA/TH. AMAN : Hora Unirii la Craiova în faţa/vechii clădiri a liceului", textul destinatar-expeditor : ca la cod 0108/1974.

II. *VARIANTE CU ACEEAŞI MARCĂ FIXĂ*

Înainte de a dezvolta acest capitol al variantelor, este absolut necesar să fie făcută precizarea care urmează în rîndurile de mai jos.

Ilustraţiile, la piesele de referinţă, pot fi identice, adică realizate cu acelaşi clişeu tipografic sau pot fi realizate cu alt clişeu tipografic care a avut la bază acelaşi clişeu fotografic. Acest clişeu tipografic poate încadra întreaga imagine de pe clişeul fotografic, poate să o micşoreze sau să o mărească, poate să încadreze numai o parte din clişeul fotografic, pe care să-l aducă la dimensiunile cerute de ilustraţia întregului poştal, în funcţie de mărimea textului care o însoţeşte. Condiţia esenţială este : clişeul tipografic trebuie să fie realizat după acelaşi clişeu fotografic sau după aceeaşi machetă grafică, altfel nu se poate vorbi de variantă, ci de o altă piesă. Această condiţie este valabilă atît pentru variante cît şi pentru varietăţi.

Variantele cu aceeaşi marcă fixă se pot împărţi în două grupe : cu schimbarea textului ilustraţiei şi fără schimbarea lui.

A. *VARIANTE CU SCHIMBAREA TEXTULUI ILUSTRAŢIEI*

În această grupă se poate schimba textul ilustraţiei, celelalte elemente rămînînd aceleaşi (cod, comandă, text destinatar-expeditor, tip de întreg poştal), iar imaginea este identică ; se poate schimba şi codul, comanda ; deasemenea se poate

schimba codul, comanda şi tipul întregului poştal ; se schimbă codul, comanda şi textul destinatar-expeditor şi tipul întregului poştal. La ultimele patru subgrupe imaginea poate să fie identică sau asemenea.

1. *Schimbarea numai a textului ilustraţiei*

Exemple : PSIPC, la ambele codul 0258/1974 şi comanda 15044, textul ilustraţiei : a) „Bucureşti — Muzeul Satului", b) „EXPOZIŢIA FILATELICĂ „NAŢIONALA '74"/Bucureşti 15—24 XI-1974/Bucureşti — Muzeul Satului" ;

— PSIPC, la ambele codul 0256/1974 şi comanda 15044, textul ilustraţiei : a) „Bucureşti — Ateneul Român", b) „Primul simpozion / internaţional / de maximafilie / Bucureşti, 6.X.1974".

—PSIPC, la ambele codul 1239/1973 şi comanda 7218, textul ilustraţiei : a) „SÎNGELE/DĂRUIT/ÎNSEAMNĂ VIAŢĂ/COMISIA DE CRUCE ROŞIE/DIN CENTRUL DE HEMATOLOGIE", b) „SÎNGELE/DĂRUIT/ÎNSEAMNĂ VIAŢĂ/COMISIA DE CRUCE ROŞIE A SECT. 8-BUCUREŞTI".

2. *Schimbarea textului ilustraţiei, codului şi comenzii*

Exemple : PSIPC, cod 583/1968, comanda 2046, textul ilustraţiei : „Felicitări pentru sărbătorile de iarnă puteţi găsi la toate oficiile P.T.T.R." ; PSIPC, cod 1302/1973, comandă 7225, textul ilustraţiei : „DATINI ŞI OBICEIURI FOLCLORICE/ROMÂNEŞTI" ;

— PSIPC, cod 385/1970, comandă 2022, textul ilustraţiei : „ŞTEFAN LUCHIAN — Gura Leului" ; PSIPC, cod 894/1972, comandă 11079, textul ilustraţiei : „Gura Leului" ;

— PSIPC, cod 0211/1974, comanda 15031, textul ilustraţiei : „1974 — CENTENARUL/UNIUNII POŞTALE UNIVERSALE/PAŞCANI — Oficiul P.T.T.R." ; PSIPC, cod 0396/1975, comandă 15067, textul ilustraţiei : „PAŞCANI — Oficiul P.T.T.R.".

3. *Schimbarea textului ilustraţiei, codului, comenzii şi tipului întregului poştal*

Exemple : CPSIMC, cod 1207/1974, comandă-fără, textul ilustraţiei : „JUDEŢUL SĂLAJ/SIMLEUL SILVANIEI — Cabana „Brădet" ; PSIPC, cod 0401/1975, comandă 15067, textul ilustraţiei : „SIMLEUL SILVANIEI — Cabana Brădet" ;

— CPSIMC, cod 0365/1975, comandă 11130, textul ilustraţiei : „CORABIA — Cetatea romano-bizantină „Suci-/dava" ; PSIPC, cod 0391/1975, comandă 15064, textul ilustraţiei : „CORABIA — Cetatea „Sucidava" — vedere/generală".

4. *Schimbarea textului ilustraţiei, codului, comenzii şi textului destinatarului-expeditorului*

Exemple : PSIPC, cod 659/1971, comandă 2043, textul ilustraţiei : „PĂLTINIŞ — iarna", text destinatar : „Destinatar, Strada Nr., Blocul, Scara, Etajul, Apart., Localitatea, Sectorul, Judeţul, Oficiul poştal", text expeditor : „Expeditor" ; PSIPC, cod 1317/1973, comandă 7226, text ilustraţie : „JUDEŢUL SIBIU / IARNA ÎN MUNŢII PĂLTINIŞ", text destinatar : „Destinatar, Strada, Nr., Blocul, Scara, Etajul, Apart., Sectorul, Judeţul, Oficiul poştal, Codul, Localitatea", text expeditor : „Expeditor, Strada, Nr., Codul, Localitatea" ;

— PSIPC, cod 1272/1973, comandă 7223, text ilustraţie : „JUDEŢUL VRANCEA / FOCŞANI — Mausoleul eroilor din 1917", text destinatar : ca la 659/1971 (cod), text expeditor : ca la cod 659/1971 ; PSIPC, cod 0122/1975, comandă 11037, text ilustraţie : „FOCŞANI — Mausoleul eroilor din 1917", text expeditor-destinatar : ca la cod 1317/1973 ;

— PSIPC, cod 1254/1973, comandă 7221, text ilustraţie : „JUDEŢUL BACĂU / BACĂU — Vedere dn centrul oraşului", text destinatar-expeditor : ca la cod 659/1971 ; PSIPC, cod 0381, comandă 15064, text ilustraţie : „Folosiţi cu încredere serviciile complexelor/turistice „Decebal" şi „Bistriţa" din munici-/piul Bacău", text destinatar-expeditor : ca la cod 1317/1973 ;

— PSIPC, cod 1267/1973, comandă 7222, text ilustraţie : „JUDEŢUL SĂLAJ/CEHUL SILVANIEI — Vedere generală", text destinatar-expeditor : ca la cod 659/1971 ; PSIPC, cod 0144/1975, comanda 15038, text ilustraţie : „CEHU SILVANIEI — Vedere generală", text destinatar-expeditor : ca la cod 1317/1973 ;

— PSIPC, cod 342/1967, comandă 2064, text ilustraţie : „ŞT. DIMITRESCU — Ţărance ţesînd la război", text destinatar-expeditor : ca la cod 659/1971, cu diferenţa că „Sectorul, Judeţul" sînt înlocuite cu „Raionul, Reg." ; PSIPC, cod 1028/1973, comandă 11004, text ilustraţie : „DUMITRESCU ŞTEFAN — Ţesînd la război", text destinatar-expeditor : ca la cod 659/1971 ;

5. *Schimbarea textului ilustraţiei, codului, comenzii, textului destinatarului-expeditorului şi tipului de întreg poştal*

Exemplu : PSIPC, cod 379/1970, comandă 2019, text ilustraţie : „TÎRGOVIŞTE — Tabăra Gîlma", text destinatar-expeditor : ca la cod 659/1971 ; CPSIMC, cod 0016/1977, comandă 11160, text ilustraţie : „TIRGOVIŞTE — Tabăra de pionieri şi şcolari „Gîlma"

B. VARIANTE FĂRĂ SCHIMBAREA TEXTULUI ILUSTRAȚIEI

1. *Schimbarea codului și comenzii*

Exemple : PSIPC (ambele), la ambele textul ilustrației : „NICOLAE GRIGORESCU — Portret de fată", textul același pentru destinatar-expeditor, codurile 383/1970 și 590/1971, comenzile 2022 și respectiv 2041 ;

— textul ilustrației : „CONSTANȚA — Așezări antice în parcul „Tomis", codurile 366/1970 și 1114/1973, comenzile 2018 și respectiv 11024 ;

— textul ilustrației : „IAȘI — Statuia lui Al. I. Cuza", codurile 0065/1974 și 0394/1975, comenzile 15004 și respectiv 15067 ;

— textul ilustrației : „COSTINEȘTI — Vedere de pe plajă", codurile 486/1971 și 16/1972, comenzile 2007 și respectiv 11014 ;

— textul ilustrației : „NĂVODARI — Pe malul mării", codurile 489/1971 și 1119/1973, comenzile 2007 și respectiv 11024.

Variantele din această subgrupă s-ar părea că se pot considera varietăți, fiindcă se schimbă codul, anul și comanda, imaginea rămînînd aceeași. Ele diferă prin ceva esențial, în acest caz, prin felul imaginei. Dacă la varietate imaginile sînt identice, la variante imaginile sînt asemenea.

2. *Schimbarea codului, comenzii și tipului de întreg poștal*

Exemple : CPSIPC, cod 373/1967, comandă 3062 ; PSIPC, cod 423/1967, comandă 2077, textul ilustrației la ambele : „REDACTAȚI / CORECT / ADRESA / PENTRU ORAȘUL BUCUREȘTI înscrieți RAIONUL / și NUMĂRUL OFICIULUI POȘTAL de DISTRIBUIRE. / Informații se dau la toate unitățile poștale" ;

— PSIPC, cod 0359/1976, comandă 15065 ; CPSIMC, cod 0421, comandă — fără ; textul ilustrației la ambele : „RECENSĂMÎNTUL POPULAȚIEI ȘI AL LOCUINȚELOR, 5—12 IANUARIE 1977" ;

— seria PSIPC și CPSIMC „Mari aniversări 1750 Pelendava-Craiova 500.

3. *Schimbarea codului, comenzii, tipului de întreg poștal și a textului destinatarului-expeditorului*

Exemplu : CPSIMC, cod 867/1972, comandă 5459, text destinatar-expeditor : ca la cod 659/1971 ; PSICP, cod 0446, comandă 15077, text destinatar-expeditor : ca la cod 1317/1973 ; text ilustrație la ambele : „POIANA BRAȘOV — Stația teleferic-sosire".

4. *Schimbarea codului, comenzii și a textului destinatarului-expeditorului*

Exemple : (La toate, tipul întregului poștal este PSIPC și textul ilustrației același).

— „Vasul Transilvania la ieșirea din portul Constanța" ; cod 1124/1973, comandă 11024, text destinatar-expeditor : ca la cod 659/1971 ; cod 0127/1974, comandă 15010, text destinatar-expeditor : ca la cod 1317/1973 ;

— „HANUL MORILOR — Jud. Constanța unitate a cooperației de consum" ; cod 1077/1973, comandă 11029, text destinatar-expeditor : ca la cod 659/1971 ; cod 0205/1974, comandă 15028, text destinatar-expeditor : ca la cod 1317/1973 ;

— „Tezaurul de la Pietroasa — CLOȘCA" ; cod 1073/1973, comandă 11029, text destinatar-expeditor : ca la cod 659/1971 ; cod 0261/1974, comandă 15044, text destinatar-expeditor : ca la cod 1317/1973;

— PSIMC, Recomandat, textul ilustrației la ambele : „POȘTA CENTRALĂ — București" ; cod 528/1968, comandă 2041, text destinatar-expeditor : ca la cod 659/1971 ; cod 199/1939, comandă-fără, text destinatar-expeditor ; ca mai sus, dar fără „Sectorul, Județul, Oficiului poștal".

Varianta unui întreg poștal este acea piesă dorită care s-a realizat în procesul de producție poligrafică și diferă prin unul sau mai multe, din următoarele, elemente de bază :

— tipul de întreg poștal,
— marca fixă,
— imaginea asemenea,
— inscripția ilustrației,
— inscripția destinatarului-expeditorului.

ERORI

După cum am arătat mai înainte, varietățile pot fi dorite sau nedorite, variantele numai dorite, în schimb, erorile pot fi numai nedorite.

Acestea din urmă, erorile, se pot datora specialiștilor care au lansat comanda, realizatorilor ilustrațiilor, lucrătorilor din poligrafie care au participat, direct sau indirect, la imprimare și, în special, gradului de colaborare dintre toți aceștia.

1. *Erori la numele proprii (nume de persoane, nume geografice)*

a — *Nume de persoane*

Exemple : PSIPC, cod 389/1970, comandă 2022, în text ilustrație este trecut „Theodor Amann" (corect Theodor Aman) ;

— PSIPC, cod 1028/1973, comandă 11004, „Dumitrescu Ștefan" (Ștefan Dimitrescu) ;

— PSIPC, cod 1093 și 1094/1973, comandă 11025, „Frederick Storck" (Frederic Storck) ;

— PSIPC, cod 0114/1976, comandă 15026, „150 de ani de la nașterea sculptorului Karl Stork" (Karl Storck) ;

— PSIPC, cod 0301/1975, comandă 15059 și CPSIMC, cod 0315/1975, comandă 11126, „Brîncuși" (Brâncuși) ;

— PSIPC, cod 513/1970, comandă 2002, „Pictor A. Xudiacov" (Hudeakov — conform „Normelor de transcriere a numelor din limba rusă").

b — *Nume geografice*

Exemple : PSIPC, cod 0254/1974, comandă 15044, „Neagoe Basarab — Domn al țării românești" (Țării Românești) ;

— PSIPC, cod 379/1970, comandă 2019, „Tabăra Gîrlma" (Tabăra Gîlma) ;

— PSIPC, cod 0026, comandă 15011, „Județul Cluj-Napoca" (Județul Cluj, Municipiul Cluj-Napoca) ;

— CPSIMC, cod 1207 și PSIPC, cod 0401, comandă 15067, „Șimleul Silvaniei" (Șimleu Silvaniei) ; există și alte întreguri poștale cu această eroare ;

— PSIPC, cod 1267/1973, comandă 7222, „Cehul Silvaniei" (Cehu Silvaniei) ; există și alte întreguri poștale cu această eroare ;

— PSIPC, cod 0374/1976, comandă 15069, „Gheorghieni" (Gheorgheni) ; există și alte întreguri poștale cu această eroare ;

— CPSIMC, cod 0006/1977, comandă 11160, „Jud. Bistrița Năsăud" (Jud. Bistrița-Năsăud) ; există și alte întreguri poștale cu această eroare ;

— PSIPC, cod 0179, „Județul Caraș Severin" (Județul Caraș-Severin) ; există și alte întreguri poștale cu această eroare.

c — *Alte nume proprii*

Exemple : PSIPC, cod 459/1968, comandă 32613, „Predeal — Hotelul Ceoplea" (Cioplea) ; corect : PSIPC, cod 1313/1973, comandă 7226, „Predeal — Cabana „Cioplea" ;

— CPSIMC, cod 0013, comandă 11160, „Predeal — Hotel Rozmarin" (Rosmarin); corect : PSIPC, cod 1249, comandă 7221/1973, „Predeal — Hotelul Rosmarin" ;

— PSIPC, cod 0051, comandă 15002/1977, „Gherla — Piața libertății" (Gherla — Piața Libertății) ;

— PSIPC, cod 0120/1977, comandă 15012, „Zalău — Popasul romanilor" (Zalău — Popasul Romanilor) ; corect : PSIPC, cod 0143/1975, comandă 15038, Cabana — Popasul Romanilor.

Acest punct este foarte des întîlnit pe întregurile poștale și va face obiectul unui articol separat, întrucît spațiul nu permite înșirarea tuturor abaterilor de la „Norme privind ortografia limbii române".

2. *Erori geografice*

Exemple : PSIMC, cod 2/VIII.1963, comandă 629, „Cabana Bîlea — cascadă în munții Bucegi" (corect : Bîlea-cascadă, cabană în munții Făgăraș) ;

— PSIPC, cod 1317/1973, comandă 7226, „Iarna în munții Păltiniș" (nu există munții Păltiniș ; există stațiune climaterică, la sud-vest de Sibiu, în munții Cibinului) ;

— PSIPC, cod 461/1968 și 379/1970, comandă 32613 și, respectiv, 2019, „Tîrgoviște — Tabăra Gîlma" ; CPSIMC, cod 0016, comandă 11160, „Tîrgoviște — Tabăra de pionieri și școlari „Gîlma" ; corect : PSIPC, cod 0195/1977, „Județul Dîmbovița / Tabăra pentru pionieri și școlari Gîlma" ; eroarea se datorează faptului că în perioada 1960—1968, cît a existat raionul Tîrgoviște, Gîlma era un sat component al comunei Moroeni, iar din 1968 Tîrgoviște, ca raion, nu a mai existat.

3. *Erori de tehnică specifică ilustrației*

Exemple : PSIPC, cod 563/1969, comandă 2030, „Locomotivă electrică în Gara de Nord" (corect : Locomotivă Diesel) ;

— PSIPC, cod 0036, comandă 7244, „I.A.R.-316 B" „Alouette III" (textul care însoțește ilustrația și în special numărul 316 B ne indică varianta agricolă a acestui tip de elicopter, în schimb imaginea ne redă varianta sanitară.

4. *Erori la denumiri științifice*

Exemple : PSIPC, cod 0100/1974, comandă 15007, „Rhotdodendron" (corect : Rhododendron) ;

— PSIPC, cod 0104/1974, comandă 15007, „Măceș — Rosa Canina (Măceș — Rosa canina) ; „Saschiu — Vinga minor" (corect : Saschiu — Vinca minor).

5. *Erori prin inversări de text cu imagine*

Exemple : PSIPC, cod 0104/1974, comandă 15007, la punctul 2. al imaginei este redată planta medicinală „sunătoare", iar în text la acest punct 2. se află „Coada șoricelului" ; imaginea de la punctul 3. redă „coada șoricelului", iar textul, la punctul 3., se află „sunătoare" ;

— PSIPC, cod 214/1967, comandă 2039, text imagine : „Constanța — Faleza Cazino", imaginea redă „Cazinoul din Constanța" ; corect : PSIPC, cod 216/1967, comandă 2039, text și imagine „Constanța — Cazinoul" ;

— PSIPC, cod 219/1967, comandă 2039, text imagine : „Constanța — Cazinoul", imaginea redă „Faleza Cazino" ; corect : PSIPC, același cod și comandă, text și imagine „Constanța — Faleza Cazino".

6. *Erori diverse*

Exemple : PSIPC, cod 1019/1973, comandă 11008, „CREZANTEME“ (CRIZANTEME) ;

— PSIPC, cod 1027/1973, comandă 11008, „Vază cu crezanteme“ (crizanteme)

— PSIPC, cod 575/1972, comandă 11027, „Peisaj Sadovenian“ (sadovenian) ;

— PSIPC, cod 1387/1973, comandă 7233, „Olănești — Clădirea I.T.T.“ (reprezintă clădirea poștei din Olănești) ;

— PSIPC, cod 0106/1074, comandă 15009, „București — Muzeul de istorie R. S. România (București — Muzeul de istorie al R. S. România) ;

— PSIPC, cod 4/1963, comandă 688, „Expoziția permanentă de numismatică / Deschis zilnic“ (Deschisă zilnic) ;

— PSIPC, cod 898, comandă 11079, „Corăbieri în portul Brăila“ (Corăbii în portul Brăila de J. Steriadi) ;

— PSIPC, cod 0338/1974, comandă 15055, „sectorul muzeal „mașinii de forță“ (mașini) ;

— CPSIMC, cod 0306, comandă 4266, „Intrarea pirncipală“ (principală) ;

— CPSIMC, cod 0299/1974, comandă 4266, „VUIA“ — 340 kgr.abur/oră“ (kg) ;

— PSIPC, cod 0274/1975, comandă 15047, „Drapelul formației civile de Pompieri“ (pompieri) ;

— PSIPC, cod 383/1968, comandă 2016, „Mușcată de gradină“ (grădină) ;

— PSIPC, cod 628/1971, comandă 2026, „Congrès International des Études Byzantines / Eglise de Voroneț“ (Église) ;

— PSIPC, cod 609—613/1969, comandă 2035, „CONGRÈS INTERNAȚIONAL / BUCAREST 8—13 SEPTEMBRIE (INTERNATIONAL SEPTEMBRE).

7. *Erori de cod-comandă*

a. *Erori de cod*

Exemple : PSIPC, comanda 2039, la cod 214 sînt trei ilustrații diferite ;

— PSIPC, comanda 2039, la cod 216 sînt două ilustrații diferite ;

— PSIPC, comanda 2039, la cod 217 sînt două ilustrații diferite ;

— PSIPC, comanda 2039, la cod 219 sînt cinci ilustrații diferite ;

— CPSIMC, comandă 3071, la cod 603/1971 sînt două ilustrații diferite ;

— CPSIMC, comandă 3071, la cod 604, 605/1971 este aceeași ilustrație ;

— PSIPC, comandă 15057, la același cod 0347/1974 sînt două ilustrații diferite, în schimb lipsește, în seria 0339—0350 a comenzii 15057, codul 0345 ;

— PSIPC, comandă 11025, aceeași ilustrație la cod 620 și 625/1972 ; în schimb la aceeași comandă, sub cod 620 există și o altă ilustrație ;

— PSIPC, sub cod 0104/1974 există două ilustrații diferite, la comenzi diferite : 15007 și 15028 ;

— PSIPC, comandă 15009, are codul din cinci cifre în loc de patru și a fost cules greșit : 10116 (corect 0116) ;

— PSIPC, sub cod 001/1975, la comanda 15068, există două imagini diferite ;

— PSIPC, comandă 15051, la cod 0285/1975 două imagini diferite, în realitate una din ilustrații ar trebui să aibă cod 0284, care lipsește ;

— PSIPC, sub cod 0288/1975 există două ilustrații diferite, sub comenzi diferite : 15061 și 15074.

b. *Erori de comandă*

Exemple : CPSIMC, „Ziua Uniunii Poștale Universale“, pentru piesele seriei comanda este 3086, numai la cod 646/1971, varietatea albastră, găsim comanda 3088, cu toate că la cod 646/1971, aceeași imagine, însă culoare brun, comanda este cea a seriei, adică 3086 ;

— PSIPC, cod 0332, „Muzeul tehnic“, întreaga serie are comanda 15055, numai cea cu 0332 are comanda 75055 ;

— CPSIMC, cod 681/1971, comanda 3092 este imprimată de două ori pe aceeași piesă ;

— PSIPC, cod 0098/1974, nu are imprimată comanda, cu toate că toate celelalte piese din serie o au sub numărul 15007.

Ne vom opri aici cu enumerarea erorilor, fără a le epuiza, considerînd că cele de mai sus au fost de ajuns pentru o primă clasificare a lor.

Capitolul acesta, al varietăților, variantelor și erorilor de pe întregurile poștale, rămîne deschis, fiind în așteptarea completărilor.

Mihail Ioniță-Alesu

PRIMELE CĂRȚI POȘTALE MILITARE

În acest articol voi încerca o clasificare a primelor cărți poștale militare (C.P.M.), ținînd seama de tipul mărcii fixe și de textele care sînt imprimate pe fața acestora. O încercare de acest fel a mai fost făcută de autorii „Catalogului întregurilor poștale românești — București 1973“, dar descoperirea unui număr aproape dublu față de cel semnalat în lucrarea de mai sus, m-a determinat să scriu articolul de față.

C.P.M. 1 a fost emisă în 1913, dar a circulat și în anii 1916—1917. Celelalte C.P.M. au fost emise între anii 1916—1917, circulînd în perioada 1916—1918 și excepțional în anul 1919. Toate aceste C.P.M. au marca fixă tipărită în partea dreaptă, în culoare neagră și fără valoare nominală. La majoritatea C.P.M. 2—17, în partea stîngă, pe trei rînduri verticale, se găsesc mențiunile :

— Numele : . . . . . .
— Gradul : . . . . . .
— Unitatea și subunitatea : . . .

Pe parcursul acestui articol voi atrage atenția numai asupra CPM care nu au tipărit aceste mențiuni.

La C.P.M. tipărite între anii 1916—1917, în partea de sus, la mijloc, se găsește mențiunea : „Carte poștală militară“, scrisă cu litere de diferite forme și dimensiuni. Sub acest text apare mențiune „Pe această parte se scrie numai adresa“. În partea stîngă pe orizontală de sus în jos găsim tipărit :

— Armata de Operațiuni ;

— Stema țării ;

— Ștampila de liberă expediere a corespondenței sau : Ștampila de liberă trecere a corespondenței ;

— un cerc de diferite dimensiuni și grosimi.

Toate aceste inscripții apar cu diferite caractere și grosimi. Trebuie făcută mențiunea că dimensiunile mărcii fixe au fost stabilite în urma unor determinări statistice, ele variind în medie cu pînă la 0,25 mm.

În cadrul articolului voi prezenta numai diferențele minime de tipar în vederea unei identificări rapide a C.P.M. Prezentarea tuturor diferențelor de tipar ar îngreuna de fapt identificarea lor rapidă.

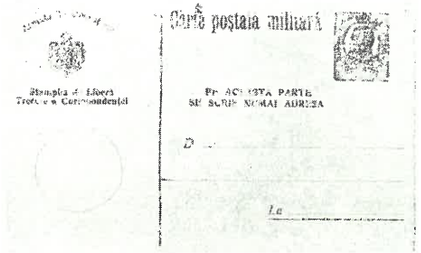

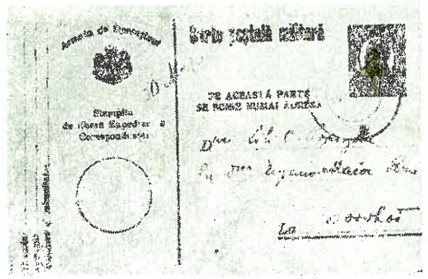

C.P.M. 1. 1913 Marcă fixă dreptunghiulară de 19/24,5 mm cu efigia lui Carol I. În partea stîngă stema țării, deasupra

căreia se află inscripția : „Armata de Operațiuni". În partea centrală textul : PE ACEASTĂ PARTE SE SCRIE NUMAI ADRESA". Pe verso se găsesc instrucțiuni de utilizare. Dimensiuni 158/ /95 mm. Carton alb.

C.P.M. 2. 1916. Marcă fixă dreptunghiulară de 18/23 mm cu efigia lui Carol I Titlul : Carte poștală militară de 50 mm lungime. Ștampila de Liberă Trecere a Corespondenței — pe 2 rînduri. Fără mențiuni privind numele, gradul, unitatea și subunitatea. Cerc perlat de 29 mm. Dimensiuni : 140/90 mm. Carton alb sau crem (Fig. 1).

C.P.M. 3 1916. Marcă fixă dreptunghiulară de 18/23 mm cu efigia lui Carol I. Titlul : Carte poștală militară de 48 mm lungime. Ștampila de liberă. Expedierea corespondenței — pe 3 rînduri. Cerc perlat de 29 mm. Dimensiuni 140/90 mm. Carton alb sau gri.

Se cunoaște eroarea de imprimare : „Stanpilă" în loc de „Ștampilă".

C.P.M. 4. 1916. Marcă fixă dreptunghiulară de 18/23,5 mm cu efigia lui Carol I. Titlul : Carte Poștală Militară de 49 mm lungime. ȘTAMPILĂ DE LIBERĂ EXPEDIERE A CORESPONDENȚEI — pe 3 rînduri. Cerc de 23 mm. Dimensiuni : 140/90 mm. Carton alb sau gri (fig. nr. 2).

Se cunosc 2 varietăți de tipar : litera D (din prescurtarea cuvîntului destinatar) cu sau fără punct.

C.P.M. 5 — 1916. Marcă fixă dreptunghiulară de 18/23,5 mm cu efigia lui Carol I. Titlul : Carte Poștală Militară de 49 mm lungime. ȘTAMPILĂ DE LIBERĂ EXPEDIERE A CORESPONDENȚEI — pe 3 rînduri. Cerc de 25 mm. Dimensiuni : 140/90 mm. Carton alb sau gri (fig. nr. 3). Se cunoaște eroarea de imprimare : „ȘTAM" în loc de „ȘTAMPILĂ".

O altă eroare la această CPM este și spărtura în cadrul vertical dreapta.

C.P.M. 6 — 1916. Marcă fixă dreptunghiulară de 18/23,5 mm cu efigia lui Carol I. Titlul : Carte poștală militară de 48,5 mm lungime. Ștampilă de liberă Expediere a Corespondenței — pe 3 rînduri. Cerc de 24,5 mm. Dimensiuni 140/ /90 mm. Carton alb, crem, gri.

C.P.M. 7. 1916. Marcă fixă dreptunghiulară de 18,5/24,5 mm cu efigia lui Carol I. Ștampila de Liberă Trecere a Corespondenței — pe 2 rînduri. Cerc de 17 mm. Dimensiunea 140/90 mm. Carton alb.

C.P.M. 8. — 1916. Marcă fixă dreptunghiulară de 18,5/24,5 mm cu efigia lui Carol I. Ștampila de Liberă Expediere a Corespondenței — pe 3 rînduri. Cerc (îngroșat) de 25 mm. Dimensiuni 140/90 mm. Carton alb sau gri (fig. nr. 4).

C.P.M. 9. 1916. Marcă fixă dreptunghiulară de 19/24,5 mm cu efigia lui Carol I. Titlul : Carte Poștală Militară de 52 mm lungime. Ștampila de liberă trecere a corespondenței — pe 2 rînduri. Cerc de 36 mm. Dimensiuni 140/90 mm. Carton alb sau gri.

C.P.M. 10. 1917. Marcă fixă dreptunghiulară de 19/24,5 mm cu efigia lui Carol I. Titlul : Carte poștală militară de 43 mm lungime, Ștampilă de Liberă Expediere a Corespondenței — pe 3 rînduri. Cerc de 26 mm. Dimensiuni 140/ /90 mm. Carton alb sau gri (fig. nr. 5).

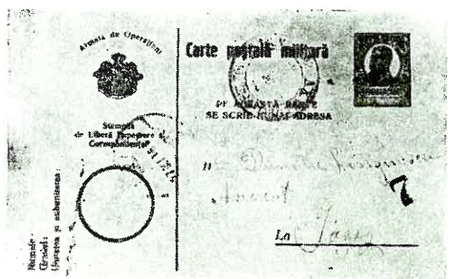

C.P.M. 11. 1917. Marcă fixă dreptunghiulară de 19/24,5 mm cu efigia lui Carol I. Titlul : Carte poștală militară de 43 mm lungime. Ștampila de Liberă Expediere a Corespondenței — pe 3 rînduri. Elipsă 26,5 × 28,5 mm. Dimensiuni 140/90 mm. Carton alb.

C.P.M. 12. 1917. Marcă fixă dreptunghiulară de 19/24,5 mm cu efigia lui

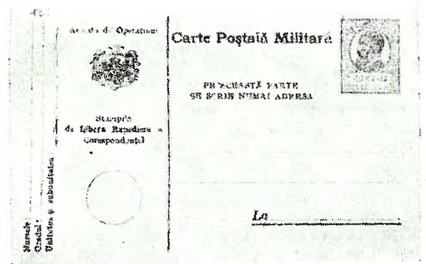

Carol I. Titlul : „Carte poștală militară de 41,5 mm. Ștampila de Liberă Trecere a Corespondenței — pe 2 rînduri. Cerc de 19,5 mm. Dimensiuni 140/90 mm. Carton gri.

C.P.M. 13. — 1917. Marcă fixă dreptunghiulară de 19/24,5 mm cu efigia lui Carol I. Titlul : „Carte Poștală Militară de 50,5 mm. Ștampila de Liberă Expediere a Corespondenței — pe 3 rînduri. Cerc (perlat) de 18 mm. Dimensiuni 140/ /90 mm. Carton alb gri.

C.P.M. 14. 1917. Marcă fixă dreptunghiulară de 19/24,5 mm efigia lui Carol I. Titlul : „Carte Poștală Militară de 50,5 mm. Ștampila de Liberă Expediere a Corespondenței. Cerc de 20 mm. Dimensiuni : 140/90 mm. Carton alb (fig. nr. 6).

C.P.M. 15. 1917. Idem Cerc de 26 mm. Dimensiuni 140/90 mm. Carton gri.

C.P.M. 16. 1916. Marcă fixă dreptunghiulară 19/25 mm cu efigia lui Carol I. Titlul 1 „Carte Poștală Militară de 52 mm. Cerc de 36 mm. Carton alb sau crem.

C.P.M. 17. 1917. Marcă fixă dreptunghiulară de 20/26 mm cu efigia lui Carol I. Cerc de 18,5 mm. Carton gri (fig. nr. 7).

Dimensiunile C.P.M. au fost stabilite în urma unor determinări statistice, ele variind în medie cu pînă la 8 mm.

Într-un articol viitor urmează să prezint datele timpurii și tîrzii ale fiecărui tip de C.P.M.

Emanoil Săvoiu

De ale... poștei

În timpul unei conferințe de presă, ordinatorul central al poștei și telecomunicațiilor olandeze și-a „pierdut" memoria în momentul cînd directorul general prezenta un sistem telematic de informații pus la dispoziția publicului de cîteva luni. Acest sistem, denumit „Viditel", permite solicitanților să consulte cu un ecran de televiziune conectat la telefon, o memorie de 150 000 pagini (cu cîte 20 de rînduri fiecare) conținînd orarul trenurilor și avioanelor, al farmaciilor de gardă, noutăți privind diverse tipuri de autoturisme. Ordinatorului i-a fost imprimat în memorie numele dispozitivului „Viditele" și apoi a fost organizată conferința de presă, la care memoria n-a mai răspuns. Trac sau „lipsă de colegialitate" ?

* * *

Administrația poștelor și telegrafului din Geneva a interzis funcționarelor sale de a purta pantofi cu tocuri LOUIS XV, din aluminiu. Motivul : aluminiul „ruinează" mozaicurile din interiorul palatului P.T.T. din Geneva.

* * *

Administrația poștală olandeză a încredințat execuția machetei pentru niște timbre poștale unei mașini electronice de calcul de la centrul de pe lîngă Școala superioară tehnică din Eindhoven.

Era pentru prima oară în istoria filateliei, cînd creatorul timbrelor n-a fost un artist plastic. Rezultatul experimentului tehnic, a constat în niște motive geometrice bizare. Pe atunci era preamatur să se creadă că mașinile electronice de calcul vor putea înlocui și munca machetatorilor de timbre. Ce fac ele astăzi, mai e necesar s-o spunem ?

SAPIRA M. — Mărcile cu danteluri incomplete în CMR şi cîteva contribuţii privind perioada 1920—1939. Filatelia 1975, nr. 4, pg. 6

ILEA I. — Mărcile supratipărite la Cluj-Napoca cu inscripţia Ziarişti — 1920 — Ujsagirok. Almanah filatelic 1978, pg. 96—98

POPESCU B. — Care sînt dimensiunile reale în cazul mărcilor dantelate în pieptene sau dantelate K. Filatelia 1978, nr. 3 pg. 10
— Danteluri noi la emisiunea „Uzuale 1920—1926". Filatelia 1978, nr. 6, pg. 6—7
— Au existat margini de coală la emisiunea „Uzuale 1919—1925 ?". Filatelia 1979, nr. 7 pg. 6—7
— Dantelurile mărcilor poştale româneşti post-clasice (1876—1928). Filatelia 1979, nr. 9, pg. 12—13

FERDINAND I — MĂRCI UZUALE — MODEL I (Tabel 1)

1919 — *Hîrtie gri — dantelate*
1b. negru — 5b. verde — 10b. roşu — 15b. brun — 25b, albastru — 40b, bistru — (50b. galben ?) 1L. vrede
— *Hîrtie gri — nedantelate*
1b. negru — 5b. verde — 10b. roşu — 15b. brun
1920 — *Hîrtie albă*
1b. negru — 5b. verde — 10b. roşu -vişiniu — 15b. brun — 25b. albastru — 40b. bistru — 50b. galben-portocaliu — 1L. verde — 2L. galben
— *Ziarişti — 1920 — Ujsagirok*
1b. negru — 5b. verde — 10b. roşu-vişiniu — 15b. brun — 25b. albastru— 40b. bistru — 50b. galben-portocaliu — 1L. verde — 2L. galben
1921 — *Hîrtie cu scame*
5b. — 10b. — 25b.
— *Culori schimbate*
25b. brun — 1L. roşu — 3L. albastru
1922 — *Culoare reschimbată*
2L. roz

FERDINAND I — MĂRCI UZUALE MODEL II (Tabel 2)

1920 — TIP A (F.T.)
3b. negru — 30b. viloet — 5L. verde
1921 — TIP B (M.F.)
25.9. brun
1922 — 5b. negru — 50b. galben-portocaliu tI (50) — 60b. verde — 1L violet tI (u mic) — 2L. roz tI (cifră subţire) — 3L. albastru tI (cioc)
1923 — 10b. verde — 3L. roz-mat tI (cioc) tII (furcă) — 6L. albastru
1924 — 10b. oliv — 50b. galben-portocaliu tII (50) — 1L. violet tII (U lung) — 2L. verde tI (cifră subţire) — 3L, brun tI (cioc) + II (furcă) — 5b. roşu — 7,50L bleu — 10L. albastru
1925 — 25b. cărămiziu — 1L. violet tIII (U lat) — 2L. verde tII (cifră mare) — 3L. portocaliu tIII (punct) — 5L. brun tI (cifră subţire)
1926 — 50b. galben-portocaliu tIII (50) — 3L. carmin tIIII (punct) — 6L. oliv
1927 — 2L. verde tIII (cifră groasă) — 3L. roşu (punct) — 5L. brun tII (cifră groasă)
1928 — Factoj 5 Lei tI+tII+tIII.

FRANCATURI MECANICE ROMÂNEŞTI

Francaturile mecanice au un rol tot mai mare atît în circuitul poştal cît şi în cel filatelic. De exemplu ele au devenit piese de mare interes în colecţiile tematice sau în colecţii de mecanotelie ramură importantă a parafilateliei. Prezentul articol vrea să prezinte succint problemele cele mai importante ce se leagă de acest domeniu de colecţionare.

Scurt istoric

Prima ţară din lume care a folosit în circuitul poştal francatura mecanică a fost Norvegia (anul 1903). Utilitatea acestui mod de francare a corespondenţei a făcut ca alte state să-i urmeze exemplu. În 1904 Noua Zeelandă aplică cu acelaşi succes modul de francare mecanic. De fapt introducerea pe scară largă a francaturii mecanice în circuitul poştal s-a făcut după primul război mondial — 1922 Anglia, 1923 Germania şi Elveţia, 1924 U.R.S.S. şi Franţa. Astăzi în S.U.A. şi Anglia beneficiile realizate prin francare mecanică depăşesc pe cele realizate din mărci adezive. O influenţă deosebit de favorabilă asupra introducerii francaturilor mecanice au avut-o hotărîrile celui de al VII-lea Congres U.P.U. (Uniunea Poştală Universală) ţinut la Madrid în anunl 1920, în care s-a hotărît valabilitatea folosirii francaturii mecanice atît pentru corespondenţă internă cît şi pentru cea externă. Conform aceleiaşi hotărîri francaturile mecanice se imprimă în culoare roşie. Această hotărîre n-a fost însă întotdeauna respectată, se mai aplică francaturi mecanice în culoare neagră, albastră, violetă etc.

În volumul cunoscutului cercetător P. Murea „Istoricul timbrelor poştale româneşti 1858—1938" se afirmă că introducerea francaturilor mecanice în România s-a făcut în anul 1927. El scrie textual „În anul 1927 s-au introdus maşinile de francare construite în aşa fel ca să se poată imprima cu ele pe scrisori, după necesitate, figuri asemănătoare mărcilor poştale". Ideea este susţinută şi de alţi cercetători. În schimb „Buletinul Carto Filatelic" din 1928 scrie: „În curînd se va introduce şi în România noul sistem de francare cu maşina de francat", iar revista „Schimb-Club Român" din octombrie 1929 menţionează „Noul sistem de francare a corespondenţei, prin ştampile care înlocuiesc mărcile, a fost adoptat şi de România. Primele scrisori au fost expediate". Autorul acestor rînduri n-a văzut încît o francatură mecanică românească datată mai devreme decît 1929 deci controversele în legătură cu introducerea francaturilor mecanice în România se menţin.

Tipuri de francaturi mecanice

Francatura mecanică se compune dintr-o marcă imprimată, o ştampilă de zi şi un text cu referiri la adresa deţinătorului maşini de francat (sediul beneficiarului, numărul de telefon, numărul căsuţei poştale, adresa telegrafică, numărul contului la bancă). „Orice menţiune imprimată în plus, precum şi imprimarea de figuri, desene, fotografii sau alte texte, nu se admit decît cu plata taxelor de reclamă prevăzute de tarif". Din instrucţiunile D.G.P.Tc. 1977. Forma predominantă a francaturilor mecanice în România este un dreptunghi pe orizontală sau verticală sau chiar pătrat avînd chenarul o imitaţie de dantelură. În anumite perioade 1942—1947 etc. poşta a folosit şi maşini de francat cu marcă avînd chenar liniar. Formatul francaturii mecanice, în unele cazuri s-a abătut de cel obişnuit. Sînt cunoscute francaturi mecanice de format mic, de cca. 20—22 mm. Aceste francaturi prezintă caracteristici specifice. Bunăoară reclama nu este aşezată lîngă francatura mecanică. Imediat după desenul mărcii urmează ştampila de zi cu indicativul maşinii şi numai după aceasta textul cu reclamă. În unele cazuri aceste texte lipsesc. O altă caracteristică a francaturilor mecanice româneşti de format mic este că apar destul de frecvent în imprimare dublă sau triplă, cu aceleaşi valori sau valori diferite.

Un element doesebit de important la francaturile mecanice este numărul de ordine dat maşinii de francat de organele poştale denumită „Serie poştală". Aceasta se gravează pe ştampila de zi a francaturii jos sau lateral şi chiar pe „marcă" pe latura de sus. Această cifră de identificare a maşinii apare atît la maşinile poştale date în folosinţă la beneficiari, dar obligatoriu şi la acelea care nu sînt proprietatea poştei. Nu este locul să specificăm tipuri de francaturi mecanice, pe număr şi serie, trebuie precizat însă că şi francaturile mecanice aplicate direct de poştă pentru nevoile unor beneficiari cu volum mare de corespondenţă au gravat pe tambur, pe ştampila de zi sau unde aceasta nu există pe „marcă" numărul de ordine al maşinii, adică seria poştală.

Unele intreprinderi în decursul anilor şi-au schimbat numărul maşinii, a textului sau imaginii publicitare. Un singur exemplu. S.A.R. Telefoane avea în anul 1937 Seria poştală 138 şi textul publicitar figurativ circular cu un diametru de 34 mm., în anul 1944 de 28 mm., iar în anul 1948 şi-a păstrat acelaşi număr la „seria poştală", elementul grafic însă era schimbat.

Francaturi poştale cu elemente publicitare sau figurative

În decursul anilor în România poşta a folosit în mod deosebit francaturile mecanice şi ca mijloc de propagandă, în primul rînd al serviciilor poştale ca de exemplu: În adresa, corespondenţei pentru Bucureşti, menţionaţi numele raionului poştal" (numărul seriei 305 din 1952) dar şi pentru alte texte de propagandă „Trăiască Republica Populară Romînă" (numărul 111 din 1955). Interesant de remarcat că ultimul text a fost aplicat de maşina de francat a Direcţiei Generale Farmaceutice. Atît acest gen de francaturi cît şi francaturile mecanice cu elemente grafice figurative pot fi bine şi cu eficienţă folosite în colecţii tematice. Referitor la acest ultim gen de francaturi mecanice cercetătorul Dr. Valeriu Neaga în „volumul său „Extras din catalogul primei expoziţii republicane de marcofilie" „strecoară" cîteva francaturi mecanice cu elemente figurative. Astfel menţionăm francatura ilustrată adecvat din februarie 1932 cu legenda „Confecţionăm imprimate, registre, plicuri, cărţi", 1937 — Gargoyle, Uleuri pentru uns" cu ilustraţia emblema firmei: 1938 — „UDR Fier de comerţ, poduri, locomotive, materiale de cale, unelte de sondaj, armament şi muniţiuni" cu ilustraţie ţăran cu plug şi boi la arat şi textul „unelte agricole", 1942 — (pînă în anul 1950) desen o scrisoare şi o telegramă şi textul „Faceţi reclamă prin oficiile P.T.T., pe scrisori, telegr. etc", 1943 — desen uzine, furnale, un avion în zbor. Text „Realizare, securitate, progres. Oţelul Poldi". După anul 1945 francaturile mecanice cu elemente publicitare figurative sînt la noi în ţară cu totul accidentale.

Anularea poştală a francaturilor mecanice

Pînă la introducerea borderourilor de control pentru predarea corespondenţei cu francatură mecanică, oficiile poştale care cartau corespondenţa aplicau o ştampilă de control octogonală cu tuş verde (întîi) şi negru. Ştampila în toate cazurile era octogonală în exterior avînd un cerc interior care pe circumferinţă conţinea date referitoare la aplicarea ştampilei de control. De menţionat că ştampilele de control octogonale, format mare din anii 50 numai accidental au menţiuni referitoare la control. O singură ştampilă cu astfel de menţiune a fost aplicată la Oficiul Bucureşti I, care are un format mai mic (decît cele aplicate în anii 50) iar în partea de jos între cerc şi liniile octogonale are menţiunea „CONTROLAT". Descrierea detaliată a ştampilelor de control a francaturilor mecanice poate fi găsită în volumul „Piese filatelice româneşti emise după proclamarea Republicii" (de Iosif Micu) apărută în anul 1971 în „Biblioteca filatelistului" editat de AFR

La capitolul ştampilelor de control pe francaturi mecanice mai trebuie adăugat că ele au fost folosite şi înainte de 23 August şi nu numai în Bucureşti. Un singur exemplu: Francatura mecanică format mic, cu trei francaturi (două de 2 lei şi una de 1 leu) aplicată de maşina cu seria poştală nr. 69 are aplicată o ştampilă octogonală, format mic (18 mm) avînd în partea superioară textul „Sibiu 1" urmat de două rozete, iar în partea de jos cuvîntul „CONTROLAT".

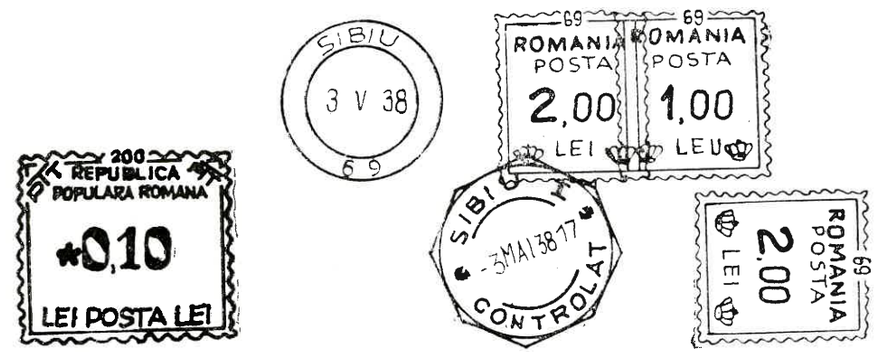

Francaturi mecanice „supratipar" înlocuitori de mărci adezive

În România în două cazuri francaturile mecanice au înlocuit mărcile adezive. Primul caz a fost în anul 1948 după proclamarea Republicii. Se cunosc două variante ale acestei francaturi. Prima 28 pe 30 mm. cu „dantelură", cu un nominal de 6 lei a fost folosită la supratipărirea cărţilor poştale de toate tipurile cu efigia suveranului. Această francatură are următoarele caracteristici. Chenar liniar plus dantelură, sus în colţul drept şi stîng menţiunea P.T.T. pe două rînduri, Republica Populară Română, înaintea cifrei de „06.00" o rozetă cu cinci aripi sub care se găseşte cuvîntul „LEI" iar în chenar „POŞTA". A doua variantă cu aceeaşi dimensiune a fost aplicată pe plicuri obişnuite şi vîndute pentru terţi inclusiv pentru populaţie de oficiile poştale din Bucureşti. Această francatură mecanică are următoarele caracteristici. Lipsesc menţiunile „P.T.T." din colţurile de sus, cuvîntul „REPUBLICA" are litere mai mari, iar cuvintele „POPULARĂ ROMÂNĂ" litere mai mici decît la tipul precedent, după rozetă urmează cifra de 10.00", iar cuvintele „LEI" „POŞTĂ" sînt aşezate ca la tipul precedent, însă sînt mai turtite.

Cu prilejul reformei băneşti din anul 1952 francaturile mecanice au fost folosite pe scară largă pentru indicarea noului tarif poştal al cărţilor poştale. Tipurile semnalate pînă în prezent de literatura filatelică sînt. Francatură păstrată cu un nominal de „0.30", care are inscripţionarea pe două rînduri „REPUBLICA POPULARĂ" şi pe al doilea rînd „ROMÂNĂ". Ştampila n-are în colţul de sus menţiunea „PTT". Francatura mai conţine în partea de jos menţiunea „POŞTA LEI". Pentru cărţile poştale militare — după cercetătorii Mihai Popovici şi Dumitru Biala este prezentată francatura mecanică dreptunghiulară fără menţiunea „PTT" în colţurile de sus avînd pe două rînduri inscripţionarea „REPUBLICA" „POPULARĂ

ROMÂNĂ" nominalul de „0.10", iar pe latura de jos inscripționarea „LEI POȘTA LEI". Alte patru francaturi au următoarele caracteristici. În partea de sus toate au inițialele „PTT", cifra de 0.30 și 0.10 este precedată de o steluță ori de un romb, cifrele de „0,30" și „0,10" se deosebesc de cele două tipuri având alte caractere și dimensiuni, bunăoară cea de 0.30 cu romb ale laturile orizontale de 35 mm, iar cele cu steluțe de 31 mm. Toate aceste francaturi au în partea de jos inscripționarea „LEI POȘTĂ LEI".

În afara acestor șase tipuri de francaturi mecanice folosite pentru supratipărirea cărților poștale obișnuite și cele militare se mai cunoaște un tip care are următoarele caracteristici. Dimensiunea 35 pe 28 mm. În partea de sus în colț la dreapta și la stînga are inițialele P.T.T. Sus are inscripționarea pe două rînduri „REPUBLICA" „POPULARĂ ROMÂNĂ". La valoarea nominală are mențiunea de „00,30" precedată de un romb, iar jos are inscripționarea „LEI POȘTA LEI". Această francatură are și o ștampilă de zi cu seria poștală nr. 305 (data 01.2.52) și textul publicitar „În adresa corespondenței pentru București menționați numele raionului poștal".

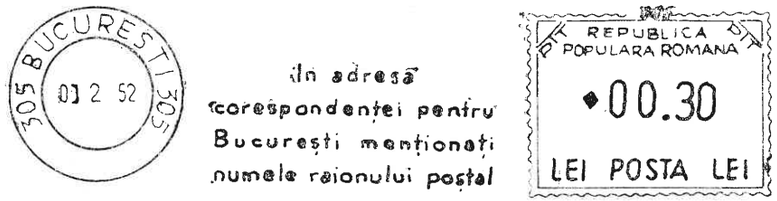

Se mai pune o întrebare. Unde s-au aplicat aceste francaturi? Se pare că nu numai la București!. Am în față o carte poștală cu francatură de 0,30 precedată de o steluță. Tușul este mai mult vișiniu, avînd ștampila de plecare din Călărași și de sosire Constanța. Această francatură este mai grosolană decît cele aplicate la București, deci e vorba și de alte mașini decît cele cunoscute pînă în prezent!?. Capitolul privind francaturile mecanice aplicate în 1952 pe cărți poștale se pare că nu se poate considera încă încheiat.

Deci francaturile mecanice — capitol interesant, dinamic al filateliei și parafilateliei — ne mai rezervă multe surprize și satisfacții. Să le selecționăm și să le cercetăm.

Iosif Micu

BIBLIOGRAFIE

— Revista „Filatelia" 11, 1964, 12, 1965, 10, 1974, 8, 1976, 1, 1977.
— „Îndrumătorul filatelistului" București — 1978. Editat de Filiala AFR București.
— M.T.T. Direcția Generală a Poștelor și Telecomunicațiilor, „Instrucțiuni privind tratarea problemelor comune ale serviciilor poștale inter nr.5.
— P. Murea „Istoricul timbrelor poștale românești 1858—1938" Tipografia Rapid Timișoara 1938.
— Otton Gross — Kakimierz Gryzenski „Incursiune în lumea timbrelor" Editura Albastros 1983.
— Iosif Micu „Piese filatelice românești, emise după proclamarea Republicii" AFR. Biblioteca Filatelistului. București 1971.
— Valeriu Neaga „Extras din catalogul primei expoziții republicane macrofilie" Ploiești — 1979.

ÎNTRE FILATELIȘTI

— Cum privești mărcile din colecția ta?
— Cu lupa!
— Înainte ai fost rugbist. Acum ce faci?
— Colecționez eseuri!
— Pînă acum ai reușit să schimbi ceva din colecție?
— Da! Albumul, căci se uzase!
— Marca asta din colecția ta e perfectă?
— Eroare!
— Ce zici de acest plic cu atîtea mărci pe el?
— Este o minicolecție filatelică!
— Albumul meu conține numai mărci de valoare.
— Deci ești un colecționar de preț!

Maximafilie

Pledoarie pentru o cosmomaximafilie românească

Principiile generale ale maximafiliei enunțate atît de amplu în ultimii ani atît în cuprinsul revistei Filatelia cît și în almanahurile, îndrumarele și studiile filatelice apărute sau în cadrul diferitelor simpozioane, sub semnătura unora dintre cei mai cunoscuți animatori ai acestei ramuri filatelice complexe (Dr. Valeriu Neaga, Ing. George Popovici, Ing. Alexandru Bartoc, ș.a.), au dus la înțelegerea reală a scopului și rolului acesteia în rîndul filateliștilor, a cerințelor și exigențelor care se impun (de filatelie + cartofilie + marcofilie), a tehnicii realizării maximelor cît și locul lor în expozițiile filatelice.

Ca urmare a acestora, cărțile poștale ilustrate — maxime — au început să apară din ce în ce mai des în expozițiile filatelice, și-au cucerit un binemeritat prestigiu, organizîndu-se expoziții speciale de maximafilie la toate nivelurile (local, județean, interjudețean, național și internațional).

Abordînd o tematică foarte variată și datorită posibilităților create prin existența elementelor marcă-ilustrație, a imaginilor complementare pe care le oferă acestea și a întregirii lor cu datele despre spațiu (loc) și timp prin obliterare, cantitatea de informații acumulate și înmagazinate de o singură piesă filatelică devine maximă și facilitează transmiterea și recepția mai completă a mesajelor și cunoștințelor.

Posibilitatea realizării unei colecții sau exponat maximafil specializat și de studiu-tematic stă la dispoziția fiecărui filatelist avansat, în raport cu potența și volumul datelor și informațiilor pe care le deține.

O colecție de maxime cu tematică cosmică poate fi realizată și cu ajutorul mărcilor filatelice, a cartofiliei și marcofiliei existente la ora actuală în țara noastră, iar cu mai multă bunăvoință, cu o organizare mai judicioasă a activităților și acțiunilor, putem realiza o adevărată *cosmomaximafilie* românească competentă, cu un conținut științific și educativ național, care să popularizeze atît realizările științei mondiale cît și contribuția românească la apariția și dezvoltarea astronauticii, rachetodinamicii, a tuturor ramurilor științei care au dus la împlinirea acestui minunat și îndrăzneț vis al omenirii.

UN DOCUMENT ISTORIC

Într-un număr al revistei GODDEN'S GAZETTE, în urmă cu aproape patruzeci de ani, găsim publicat un adevărat document istoric. Este vorba de actul prin care a fost înființat în anul 1656 primul POST OFFICE al Marei Britanii. Actul poartă următorul titlu : AN ACT FOR THE SETLING OF THE POSTAGE OF ENGLAND, SCOTLAND AND IRELAND AT THE PARLIAMENT BEGUN AT WESTMINSTER THE 17 TH DAY OF SEPTEMBER, ANNO DOMINI 1656".

OLIVER CROMWEL care a dat această decizie, este primul om de stat care încearcă unificarea sistemului poștal și creearea unui organism oficial care să asigure transportul scrisorilor și perceperea taxelor pentru aceste transporturi.

Găsim în acest act și tarifele ce se aplicau pentru transportul scrisorilor și coletelor, din care extragem cîteva : din Londra și pînă la o distanță de 80 mile o scrisoare simplă costa 2 pence, peste această distanță 4 pence și un colet 8 pence de uncie. Un alt tarif era aplicat pentru Irlanda cu punct de plecare din Dublin.

Există un tarif pentru străinătate. Citâm cîteva din orașele europene : transportul unei scrisori avea un tarif de 1 sh. pentru Geneva, Florența, Lyon, Marsilia, Constantinopol, iar pentru un colet, 9 pence de uncie.

T. Cutlic.

UN CERC CU TRADIȚIE

Da ! un cerc cu tradiție. Este vorba de unul din cele mai vechi, dacă nu chiar cel mai vechi cerc filatelic din Capitală „Cercul lucrătorilor din PTTR".

El a luat ființă în urmă cu 35 de ani, mai precis la data de 15 martie 1946, cînd din inițiativa Uniunii Sindicatelor PTT un grup de lucrători din poștă și telecomunicații C. NĂMOLOIU, AL. ZĂNESCU, V. THEODORU, GH. BĂLTĂTESCU, A. CIRLIG, G. GHEORGHIU, ION CONE și CUTLIC TEODOR, au hotărît înființarea cercului filatelic în cadrul instituției în care lucram.

Și cercul și-a început viața, ședințele de schimb au avut loc în holul vechiului local al Poștei, în fiecare duminică dimineața. În ședința din 29 mai 1946 Comitetul cercului, la propunerea președintelui C. NĂMOLOIU, a hotărît în absolută unanimitate ca 50% din veniturile cercului să fie vărsate Apărării Patriotice-organizația PTT pentru ajutorarea orfanilor de război. Gestul de atunci a filateliștilor de la PTT, prin frumusețea sa, nu mai are nevoie de nici un comentariu. Începînd din luna februarie 1984, cercul P.T.T.R. care ajunsese la 2000 de membrii, prin atragerea filateliștilor din alte sectoare de activitate decît cel de Poștă și Telecomunicații, s-a reorganizat în sensul că, în cercul P.T.T.R. să activeze lucrători din acest sector, foști lucrători și actuali pensionari, membrii de familie ai acestora.

Ceilalți filateliști, aparținînd altor sectoare de activitate s-au constituit într-un nou cerc filatelic, cercul Bucur.

Inițiativa pentru reorganizarea cercului P.T.T.R., pe criteriul menționat a pornit de la preocuparea poștașilor filateliști de a dezvolta tradiția cercului prin sporirea numărului de membrii din rîndul lucrătorilor P.T.T.R., de a crea o sudură și o colaborare puternică între Poștă și filatelie și în perspectivă de a prezenta acest cerc, prin realizările și acțiunile lui, ca un cerc model de desfășurare a activității filatelice. Începuturile activității sale s-a făcut prin organizarea expoziției filatelice dedicate mărcii poștale românești, în perioada 15—22 noiembrie a.c., la sediul AFR.

Între inițiatorii reorganizării cercului, se numără, președintele filialei AFR București, I. Crețu și Marin Vulpe, șeful serviciului emisiuni timbre și efecte poștale, ultimul fiind ales ca președinte al cercului.

Marin Vulpe
Teodor Cutlic

ÎN MEMORIAM

LUDOVIC DENGEL

Anul trecut, la 27 ianuarie 1984, a decedat filatelistul sibian Ludovic Dengel. S-a născut în anul 1902 la 1 ianuarie 1902, în Sibiu, din părinți meșteșugari. Fiind plăpînd a avut în tinerețe o viață retrasă, distracția lui de căpetenie fiind cartea și albumele, care i-au trezit interesul pentru cercetare. De la vîrsta de 15 ani a îndrăgit filatelia, care i-a îmbogățit cunoștințele istorice și geografice în mod rapid, evidențiindu-se și în școală la aceste materii. După terminarea liceului a urmat facultatea de istorie la Lipsca, pe care nu a terminat-o, fiind obligat a se întoarce în țară în urma morții tatălui său și a situației precare a familiei. A început cariera ca funcționar al primăriei Sibiu, fiind apoi timp îndelungat casier central al administrației financiare.

A făcut parte din colectivul de înființare al asociației filatelice din Sibiu, ocupînd funcția de secretar financiar și apoi de președinte între anii 1941—1944. De la înființarea A.F.R. — filiala Sibiu, a fost secretar financiar, pînă în anul 1980, cînd datorită vîrstei s-a retras din această funcție.

Fiind fără familie și-a dedicat toată viața filateliei, colecționînd și cercetînd material filatelic românesc și străin, într-o perioadă de peste 65 de ani.

Activitatea de cercetător l-a specializat în studiul mărcilor clasice românești, maghiare și austriece, publicînd numeroase articole în „Filatelia", ca și în presa de specialitate străină. Prin activitatea sa publicistică a devenit cunoscut și peste hotare, fiind citat de autori străini, care s-au sprijinit pe cercetările sale. Astfel este citat de Tchilinghirian și Stephen în ampla lor lucrare „Austrian post offices abroad" (Oficile poștale austriece în străinătate), de Dr. K. F. Meyer în lucrarea sa monumentală „Disinfected Mail" (scrisorile desinfectate), precum și de alți autori ca : Franz See, Dr. Anton Jerger, G. Sassower, Dr. N. Tripcovici, etc., în articolele lor referitoare la subiecte filatelice.

În afară de articolele publicate, L. Dengel a scris o broșură de 44 de pagini, în anul 1947, tipărită în Sibiu, în editură proprie, intitulată „Istoria oficiilor poștale particulare și mărcile lor foste în circulație pe teritoriul României de astăzi", în care descrie poștele Păltiniș, Bistra și Măgura. De asemenea a întocmit, în colaborare cu E. M. capitolul „Poștele străine din Principatele Române, lucrare în manuscris, pentru Monografia mărcii românești.

Posesorul unor colecții importante, a participat la numeroase expoziții naționale și internaționale, obținînd 33 de medalii din care 6 de aur. A fost membru de onoare al A.F.R.

În dorința de a se păstra intacte colecțiile sale importante, a donat statului, prin M.T.Tc. la 8 februarie 1978 :

— Colecția „Primele mărci poștale românești, epoca clasică și post-clasică 1858—1894."

— Colecția „Poștele străine în Țările Românești din secolul XIX."

La 31 martie 1982 a donat statului prin OSTECM :

— Un album de istorie poștală universală.

— Un album de reproduceri a diligențelor statelor vechi germane.

— Un album cu întreguri poștale românești.

— Un album cu ștampile poștale figurative, fluviale și maritime românești.

— Un album cu scrisori cu ștampile poștale speciale românești.

Medaliile obținute la expoziții, le-a donat muzeului Brukenthal din Sibiu, iar prin dispoziție testamentară a donat de asemenea aceluiași muzeu patru aquarele, de Krabbs și Johann Böbel.

Rezumînd activitatea lui Ludovic Dengel, ajungem la concluzia că a fost o personalitate care s-a dedicat cu trup și suflet filateliei și că a adus servicii importante și valori muzeistice țării sale.

EMANOIL MUNTEANU